

Ellen G. White
UM, KARAKTER I OSOBNOST
(1)

Nakladnici
ASI, Zagreb
ADVENT, Pula
www.asi-croatia.org

Izvornik
Mind, Character, and Personality
by Ellen G. White

© *Copyright by Ellen G. White Publications*

*Ova se knjiga smije umnožavati, djelomično ili
u cijelosti, samo uz pisano dopuštenje nakladnika.*

Za nakladnika
Miroslav Brzović

Urednik
Boris Vale

Prijevod
Miodrag Marinković

Lektura
Marijan Malašić

Korektura
Ljiljana Đidara

Prijelom
Miroslav Vukmanić

Tisak
JAFRA print, Solin—Split 2011.

Ellen G. White

UM, KARAKTER I OSOBNOST

1

Smjernice za mentalno i duhovno zdravlje

ASI, Zagreb
ADVENT, Pula
2011.

*Ako nije drukčije naznačeno, svi biblijski tekstovi
navedeni su iz prijevoda Kršćanske sadašnjosti.*

*Brojke na marginama knjige ukazuju na brojeve
stranica izvornika.*

CIP zapis dostupan u računalnom katalogu
Nacionalne i sveučilišne knjižnice u Zagrebu
pod brojem 775814

Svezak 1
ISBN 978-953-56721-0-4

Cjelina
ISBN 978-953-56721-2-8

PREDGOVOR

Za života Ellen G. White (1827.—1915.) psihologija, znanost koja se bavi umom i njegovim osobinama i funkcijama, nalazila se tek u povojima. Međutim, kroz sve njezine spise provlači se karakteristična filozofija s jasno izloženim osnovnim postavkama i smjernicama. Svrha i namjena ove kompilacije jest da se iskazi i razmišljanja Ellen G. White na ovom širokom, značajnom i ponekad kontroverznom području saberu na jedno mjesto zbog olakšanog proučavanja. Oni koji vjeruju da je Ellen G. White pisala pod nadahnućem, kao dragocjeno blago čuvaju njezine savjete iz područja koje je životno važno za čovječanstvo kao cjelinu, u vrijeme kada se škole psihološke misli u mnogočemu međusobno razilaze i doživljavaju promjene.

Zdravi pogledi koje je Ellen G. White zastupala u području psihologije, prehrane i obrazovanja, kao i u drugim područjima, već su se višestruko dokazali. Nesumnjivo je da će se u vrijeme stalnog napretka u istraživanjima na području psihologije i mentalnog zdravlja i dalje sve više utvrđivati ugled koji je ona stekla kao osoba koja je iznosila zdrava psihološkijska načela. Djelo *Um, karakter i osobnost* pružit će iskrenom čitatelju odgovore na mnoga pitanja. Uvjereni smo da će, kako se ova istina bude više otkrivala, stavovi izloženi u ovoj knjizi postajati sve privlačniji svim čitateljima koji ozbiljno razmišljaju.

U pripremanju ovoga gradiva u Upravi za Ostavštinu Ellen G. White nije učinjen nijedan pokušaj odabiranja i izdvajanja tekstova radi podupiranja pogleda koje zastupaju razni autoriteti na polju obrazovanja i psihologije. Ovdje nema unaprijed pripremljenih gledišta koja bi zastupali suradnici na pripremi kompilacije. Naprotiv, uložen je trud kojim je Ellen

G. White omogućeno da slobodno iznese svoja gledišta. To je ostvareno uzimanjem iz golemog blaga njezinih objavljenih spisa koje je njezino pero stvaralo tijekom šest desetljeća, u obliku u kojem se pojavljuju i u sadašnjim knjigama i knjigama koje se više ne tiskaju, u traktatima, u tisućama članaka objavljenih u časopisima i u njezinim brojnim arhiviranim rukopisima i pismima, što stoji sačuvano u trezoru Povjerenstva za Ostavštinu Ellene G. White.

Velik dio knjige *Um, karakter i osobnost* iznosi opće smjernice i načela. Sve je to protkano i poduprto tekstovima koji donose praktične savjete i upute za odnose učitelja i učenika, propovjednika i vjernika, liječnika i pacijenta, roditelja i djeteta.

Savjeti u brojnim primjerima upućeni direktoru, propovjedniku, liječniku, učitelju, uredniku, mužu, kućanici ili mladoj osobi vjerojatno će, u okviru okolnosti u kojima se određeni savjet upućuje, formom podsjećati na slučaj o kojem je konkretno riječ. Pozornost treba usmjeriti na načelo.

Ellen G. White, očito, nije pisala kao psihologinja. Ona nije rabila terminologiju koja se obično rabi u suvremenoj psihologiji. Čitatelj, zapravo, mora razumjeti način na koji ona rabi izraze "psihologija", "frenologija" i slično. S druge strane, čitatelj, upućen u psihološku znanost bit će duboko zadivljen njezinim neobično jasnim razumijevanjem osnovnih načela psihologije izloženih u ovoj knjizi. Iskazi Ellene G. White o različitim aspektima uma, o njezinoj ključnoj ulozi u životu čovjeka, njegovim potencijalima i čimbenicima koji omogućavaju njegov optimalan rad, prikazani logičnim redoslijedom, značajan su dodatak knjigama Ellene G. White koje su izdane posthumno. Ti iskazi pomažu nam da shvatimo narav čovjeka i razumijemo njegov odnos prema vlastitom zemaljskom okruženju, prema Bogu i svemiru.

Šezdesetih godina dvadesetog stoljeća, kada je započet rad na ovoj kompilaciji, smatralo se da će ona biti najprivlačnija upravo za one koji se bave istraživanjima i proučavanjima na području mentalnog zdravlja. Tako je i rad bio organiziran na način na koji će citati i dijelovi knjige biti brzo dostupni onima koji se bave specifičnim, već sistematiziranim područjima. Čitatelj koji istražuje i proučava treba znati da će se, i

pokraj uloženog truda da se što je više moguće izbjegnu ponavljanja, neke ključne rečenice i pojmovi pojavljivati više puta, u različitim poglavljima, budući da će čitatelj i očekivati da ih nađe pod odgovarajućim različitim odrednicama. Tako postaje nedvosmisleno jasno da je ova kompilacija vrlo poželjno djelo za sve čitatelje, budući da smo svi mi sudionici bitke za ljudski um.

Posao uredništva koje je pripremalno kompilaciju bio je ograničen na izbor građe koju su oni slagali logičnim slijedom stvari i na davanje naslova, uključujući i podnaslove, koji upućuju na odabrani predmet. Učinjen je pokušaj da se knjigom obuhvate sve istaknute, značajne misli o određenom predmetu, ispisane tijekom svih godina aktivne službe Ellen G. White. Čitatelj na taj način ima prednost da određeni predmet promatra iz svih kutova, čime se pokriva najširi mogući spektar konkretnih situacija. U takvom pristupu događa se da se ponegdje ponovi neka od osnovnih postavki knjige, što bi djelomično moglo i zasmetati površnom čitatelju. Međutim, pozorni i ozbiljni čitatelj radovat će se svakom izrazu koji pridonosi razumijevanju predmeta o kojem je riječ. Tako knjiga *Um, karakter i osobnost* djeluje kao neka enciklopedija.

Svaki citat upućuje na izvor u spisima Ellene G. White, što čitatelju daje priliku da posegne za cijelim izvornim kontekstom ako to želi. Zbog uštede prostora u navođenju izvora koji nisu prevedeni na hrvatski rabe se općeprihvaćene kratice za spise Ellen G. White. Ključ za ove kratice nalazi se na kraju ove knjige. U svakom pojedinom slučaju navodi se i godina, odnosno datum pisanja ili prvog objavljivanja materijala. Citiraju se prije svega originalni izvori, a ako se oni mogu naći u obliku knjige, pojavit će se i podatak o odgovarajućoj publikaciji. Citati koji se odnose na *Seventh-day Adventist Bible Commentary* (Adventistički biblijski komentar), zapravo su dodaci iz pera Ellene G. White, objavljeni na kraju pojedinog sveska, ili u svesku *7A SDA Bible Commentary*.

Zbog ograničenog prostora nije bilo moguće da se u ovo djelo unesu neke odrednice koje se odnose na um, kao što su "ludilo" i tome slično, zbog kojih se čitatelj upućuje na djelo *Comprehensive Index to the Writings of Ellen G. White* ili danas dostupan CD-rom *Ellen G. White Writings*.

Ova kompilacija pripremljena je u prostorijama Uprave za Ostavštinu Ellen G. White pod vodstvom Odbora povjerenika, prema punomoći koja je za taj posao dana u oporuci Ellen G. White. Za razliku od većine kompilacija nastalih na temelju spisa Ellen G. White, ovo je djelo prvotno objavljeno u privremenom obliku pod naslovom *Guidelines to Mental Health* (Smjernice za mentalno zdravlje) radi "testiranja" u nastavnim uvjetima i bilo je namijenjeno kršćanskim pedagogima, psiholozima i psihijatrima radi kritičkog čitanja. Želja Uprave za Ostavštinu Ellene G. White bila je da se tim djelom obrade svi poznati tekstovi koji se odnose na određenu temu i da organizacija tekstualne građe bude prihvatljiva za sve.

Povoljan odjek ovoga djela koji je došao iz školskih učionica i od drugih koji su sudjelovali u tom poslu "testiranja", osigurao mu je mjesto u nizu mnogih drugih knjiga Ellene G. White izdanih posthumno. Ovako objavljena u dva sveska, ova je knjiga postala obvezni dio popularnog knjižnog niza *Christian Home Library* (Kršćanski dom).

U sadašnjem obliku ovo je djelo donekle revidirani izbor elemenata za kompilaciju i poboljšani prikaz cjelokupne građe. Djelu je dodano i poglavlje "Ljubav i spolnost u ljudskom iskustvu". Postojeći dodaci zaokružili su i dopunili određena poglavlja, dok su brisanjem nekih tekstova izbjegnuta nepotrebna ponavljanja. Paginacija je jedinstvena za oba djela kao cjelinu, dok su Kazalo biblijskih navoda i Opće kazalo za cijelo djelo smješteni na kraj druge knjige. Brojevi stranica navedeni u kazalima odnose se na brojeve na lijevim i desnim marginama knjige.

Da ova jasno definirana slika velike borbe između sila dobra i zla za vlast nad ljudskim umom posluži za opomenu i prosvjetljenje svim čitateljima, pruži savjete i upute za opredjeljivanje za sigurnu ruku vodilju za današnje vrijeme i osigura baštinu budućeg života, iskrena je želja

Povjerenstva za Ostavštinu Ellene G. White

DIO I.

PROUČAVANJE UMA

1

VAŽNOST PROUČAVANJA UMA

Najljepši posao. — Bavljenje umom najljepši je posao koji su ljudi ikada radili. (3T 269, 1873.) 3

Poznavanje zakona koji upravljaju umom i tijelom. — Dužnost je svake osobe, zbog nje same i zbog čovječanstva, da se obavijesti o zakonima života te da ih se savjesno pridržava. Svatko se treba upoznati s najdivnijim od svih organizama, s ljudskim tijelom. Svaki pojedinac treba shvatiti funkcije raznih organa i njihovu međuovisnost zbog zdravog rada svakoga od njih. Oni bi trebali proučavati djelovanje uma na tijelo, tijela na um i zakone što njima vladaju. (*Put u bolji život*, 70)

Vježbaj i odgajaj svoj um. — Bez obzira na to tko si ... Gospodin te je blagoslovio intelektualnim sposobnostima koje se mogu neograničeno poboljšavati. Njeguj svoje talente ustrajno i ozbiljno. Vježbaj i odgajaj svoj um proučavanjem, promatranjem i zaključivanjem. Božji um nećeš upoznati sve dok ne uporabiš svaku sposobnost kojom raspolažeš. Umne će sposobnosti jačati i razvijati se ako radu pristupiš u strahu Božjem, u poniznosti i ustrajnoj molitvi. Čvrsta namjera učiniti će čuda. (LS 275, 1915.) 4

Mogućnosti discipliniranog uma. — Vladanje sobom mora krasiti svakoga tko želi raditi za Boga. ... Prosječan um, ukoliko se disciplinira, može postići daleko više i obaviti odgovornije djelo nego visokoobrazovan um i najveći talent ukoliko se nije naučio samosvladavanju. (*Isusove usporedbe*, 225)

Bavljenje umom sveobuhvatan je posao. — Budućnost društva najbolje se vidi u današnjoj mladeži. Mi u njima vidimo buduće učitelje, zakonodavce i suce, vođe i ljude koji odlučuju o karakteru i sudbini nacije. Kako je onda važna zadaća onih koji trebaju oblikovati navike i izvršiti utjecaj na živote naraštaja koji dolazi.

Bavljenje umovima najveći je posao koji je ikada bio povjeren ljudima. Vrijeme roditeljstva je preskupo da bi se provodilo u zadovoljavanju prohtjeva ili trčanju za bogatstvom ili modom. Bog je roditeljima dao u ruke dragocjenu djecu ne samo zato da budu osposobljena za korisnu ulogu u ovom životu, nego i da budu pripremljena za nebeske dvorove. (HS 209, 1886.; Te 270)

Sposobnosti učitelja ovise o obrazovanom umu. — Ali učiteljeva korisnost ne ovisi toliko o stvarnoj količini njegovog znanja, koliko o cilju za kojim teži. Pravi učitelj ne podnosi tromost misli, lijenost uma i nesigurnost pamćenja. Stalno teži za višim dostignućima i boljim metodama. Njegov život je život stalnog rasta. U radu takvog učitelja zapaža se svježina i oživljujuća sila koja budi i nadahnjuje njegove učenike. (*Odgovj*, 248)

Učitelj će aktivno težiti najvišim umnim i moralnim idealima. — Veliko je znanje poznavati samoga sebe. Učitelj 5 koji pravilno procjenjuje sebe dopustit će da Bog oblikuje i odgaja njegov um. On će postati svjestan izvora svoje snage. ... Poznavanje sebe vodi u poniznost i povjerenje u Boga, ali tu ne prestaju naponi za osobno usavršavanje. Onome tko postane svjestan vlastitih nedostataka neće biti žao truda da dostigne najviša moguća mjerila tjelesnog, umnog i moralnog bića. U odgoju i poučavanju mladih ne treba sudjelovati nitko tko se zadovoljava nižim mjerilima. (SpTEd 50, 15. svibnja 1896.; CT 67)

Priprema za vječnost. — U cjelokupnom poslu koji radiš, moraš raditi ono što radi poljodjelac koji se trudi oko zemaljskih plodova. On naoko baca sjeme, ali kad se to sjeme nađe u zemlji, ono klija. Zahvaljujući sili živoga Boga, ono dobiva život

i životnu snagu pa tako vidimo “najprije stabljiku, zatim klas — potom klas pun zrna” (Marko 4,28). Proučavaj taj divni proces. Toliko toga možeš naučiti, toliko toga razumjeti! Ako svoj um usavršimo do granica vlastitih sposobnosti, mi ćemo i kroz beskrajne vjekove nastaviti proučavati Božje putove i Božja djela upoznavajući Ga sve više i više. (CT 252, 1913.)

Kršćanska znanost i um. — Postoji kršćanska znanost koja je dublja, šira i viša od svake ljudske znanosti onoliko koliko i nebo od zemlje. Um treba odgajati, obrazovati i podučavati jer ljudi trebaju raditi za Boga na načine koji se ne slažu s njihovim urođenim sklonostima. Da bi netko mogao postati učenik u Kristovoj školi, često će morati odbaciti obrazovanje i odgoj koji je stjecao cijelog života. Srce se mora odgajati da postane postojano u Bogu. I stari i mladi trebaju oblikovati navike uma i navike mišljenja koje će ih osposobiti da se odupru kušnjama. Oni moraju naučiti gledati gore. Načela Božje riječi — načela visoka kao što je visoko nebo, načela koja obuhvaćaju vječnost, trebaju biti shvaćena u njihovom odnosu prema svakidašnjem životu. Svaki postupak, svaka riječ, svaka misao treba biti u skladu s tim načelima. (CT 20, 1913.)

Napredovanje samo u uvjetima sukoba. — Nijedna znanost ne može se mjeriti sa znanošću koja u životu učenika razvija Božji karakter. Oni koji postanu Kristovi sljedbenici, uviđaju da se u njima stvaraju nove pobude i rađaju nove misli, a to rezultira novim postupcima. Napredak mogu, međutim, ostvariti samo u uvjetima sukoba jer je tu neprijatelj koji im se uvijek suprotstavlja navodeći ih na kušnje koje izazivaju sumnju i grijeh. Tu su naslijeđene i stečene sklonosti k zlu koje se moraju svladati. Prohtjevi i strasti moraju se dovesti pod nadzor Svetoga Duha. S ovu stranu vječnosti nema kraja borbi i sukobima. Međutim, iako su pred nama stalne bitke koje moramo biti, pred nama su i dragocjene pobjede koje ćemo stjecati. Pobjeda nad samim sobom i nad grijehom dragocjenija je nego što um može shvatiti. (CT 20, 1913.)

Dužnost je svakog kršćanina da razvija um. — Svaki kršćanin dužan je steći naviku urednosti, temeljitosti i brzine. Nema izgovora za sporost i neukost u obavljanju bilo kojeg posla. Kad netko stalno radi, a posao nikako ne završava, onda to znači da svoje srce i svoje misli nije uložio u posao. Onaj tko je spor ili proizvodi gubitke, mora shvatiti da su to mane koje se moraju ispraviti. Takav mora napregnuti svoj um i isplanirati kako da najbolje iskoristi vrijeme i postigne najbolje rezultate. Taktičnošću i metodičnošću neki za pet sati mogu postići više nego drugi za deset.

Oni koji se bave kućanskim poslovima stalno su na nogama, uglavnom ne zato što imaju toliko posla, već zato što ne znaju planirati kako koristiti vrijeme. Svojim sporim, tromim načinom rada oni od malo posla načine mnogo. Međutim, svi koji hoće, mogu pobijediti te navike razvlačenja i oklijevanja. Neka sebi postave jasne ciljeve u radu. Neka odluče koliko im je vremena potrebno za određeni posao i neka onda ulože potreban napor da posao završe u zadanom vremenu. Uvježbavanje snage volje učinit će da i ruke brže rade. (*Isusove usporedbe*, 232,233)

- 7 **Vježbajte svaku sposobnost uma i tijela.** — Bog je svakom ljudskom biću dao mozak. On želi da se on uporabi Njemu na slavu. ... Nitko od nas ne raspolaže viškom snage mozga ili sposobnosti zaključivanja. Mi moramo odgajati i vježbati svaku sposobnost uma i tijela — ljudski mehanizam koji je Krist otkupio — kako bismo ih uporabili na najbolji mogući način. Moramo učiniti sve što možemo da te sposobnosti ojačaju jer se Bog raduje kada vidi da postajemo Njegovi sve bolji i uspješniji suradnici. (*Sermon at St. Helena Sanitarium*, 23. siječnja 1904.; ISM 100)

Obrazovan um je mjera čovjeka. — Nikada ne pomišljajte da ste dostatno naučili i da je sada trenutak da smanjite intenzitet svojih napora. Obrazovanje uma je mjerilo čovjekove ličnosti. Neka vaše obrazovanje ne prestaje cijelog života; svakog dana učite i praktično koristite stečeno znanje. (*Put u bolji život*, 319)

Zapanjujuća je sličnost između neobrađene njive i uma koji nije njegovan. Djeca i mladi u svojim umovima već imaju sjeme propasti koje čeka da nikne i donese svoju izopačenu žetvu; potrebni su krajnja briga i oprez kako bi se um odnjegovao, "obradio" i "zasijao" dragocjenim sjemenom biblijske istine. (RH, 9. studenoga 1886.; HC 202)

Stjecanje znanja i kulture uma. — O pravilnom korištenju vremena ovisi naš uspjeh u stjecanju znanja i razvijanju duševne kulture. Umni razvoj ne smije biti spriječen siromaštvom, skromnim podrijetlom ili nepovoljnim okolnostima. ... Odlučnost u namjerama, ustrajna marljivost, brižljivo trošenje vremena — sve bi to moglo pomoći čovjeku da stekne znanje i razvije um i da se tako osposobi za skoro svaki značajan i koristan posao. (*Isusove usporedbe*, 232)

Osobe s vrlinom razumijevanja od velike su koristi u radu s bolesnicima. — U radu s bolestima koje nastaju uslijed duševnih poremećaja zahtijeva se velika mudrost. Ranjenom, bolesnom srcu i razočaranom umu trebaju njega i blago postupanje. ...

Sučut i taktičnost će se često pokazati od veće koristi za bolesnike nego najstručniji postupak u liječenju, koji se sprovodi hladno i nezainteresirano. (*Put u bolji život*, 151)

Razumijevanje uma i ljudske naravi pomaže u djelu spašavanja. — Odlučno se bacite na posao da postanete upravo onako korisni i uspješni u Božjoj službi kao što On to od vas traži. Budite temeljiti i vjerni u svemu što poduzimate. Iskoristite svaku mogućnost koja vam se pruža da ojačate svoje umne sposobnosti. Povežite proučavanje knjiga s korisnim tjelesnim radom tako da odanim zalaganjem, budnošću i molitvom steknete mudrost koja dolazi s Neba. Tako ćete sebi osigurati svestrano obrazovanje. To će povoljno utjecati i na vaš karakter, ojačati vaš utjecaj na bližnje i osposobiti vas da ih povedete putem poštenja i svetosti. (*Isusove usporedbe*, 224)

Mehaničari, pravnici, trgovci i ljudi svih zvanja i struka uče i stječu znanja kako bi postali stručnjaci u svojem poslu. Zar bi Kristovi sljedbenici trebali biti manje razboriti i dok neosporno rade u Njegovoj službi ostati potpuno neupućeni u pogledu metoda i načina rada? Plan zadobivanja vječnog života stoji iznad svih zemaljskih probitaka. Da bi bili uspješni u vođenju duša Kristu, oni moraju poznavati ljudsku narav i proučavati ljudski um. Da bi netko znao kako treba razgovarati s muškarcima i ženama o velikim predmetima istine, potrebno je mnogo ozbiljnog razmišljanja i žarke molitve. (4T 67, 1876.)

Njegovane sposobnosti povećavaju potražnju za nama i našim radom. — Kad nemaju odlučnosti da se priberu i promijene, takvim osobama pogrešne radne navike mogu prerasti u običaj; ili, ukoliko razvijaju svoje snage, oni mogu steći sposobnost da svoju službu obavljaju na najbolji mogući način. U tom bi slučaju u svako vrijeme i na svakom mjestu bili rado dočekani. Svi bi ih cijenili zbog njihove marljivosti. (*Isusove usporedbe*, 233)

Možemo se približiti sposobnostima anđela. — Gospodin je čovjeku dao mogućnost trajnog napredovanja pruživši mu svaku potrebnu pomoć u poslu koji radi. Zahvaljujući pomoći božanske milosti, mi možemo gotovo dostići vrhunske sposobnosti anđela. (RH, 20. lipnja 1882.; HC 218)

2

KRŠĆANIN I PSIHOLOGIJA

Bog je odredio zakone uma. — Onaj koji je stvorio um i odredio mu zakone, postarao se i za njegov razvitak u skladu s njima.¹ (*Odgovj*, 35) 10

Istinska načela psihologije u Bibliji. — Istinska načela psihologije nalaze se u Svetome pismu. Čovjek nije svjestan vlastite vrijednosti. On djeluje u skladu sa svojom neobraćenom naravi jer ne gleda u Isusa, Začetnika i Završitelja svoje vjere. Onaj tko dolazi k Isusu, tko vjeruje u Njega i komu je On uzor, razumije značenje riječi "njima dade vlast da budu sinovi Božji". ...

Oni koji dožive iskustvo istinskog obraćenja, oštroumno će shvatiti svoju odgovornost pred Bogom, kako bi svoje spasenje gradili sa strahom i drhtanjem — svoju odgovornost koja im nalaže da se potpuno izliječe od gube grijeha. Ovakvo iskustvo potaknut će ih da se ponizno i s potpunim povjerenjem oslone na Boga. (MS 121, 1902.; ML 176)

Um posvećen Bogu razvija se skladno. — Bog uzima ljude onakve kakvi su i odgaja ih za svoju službu ako pokažu spremnost da Mu se predaju. Božji Duh, primljen u srce, oživljava sve njegove sposobnosti. Pod vodstvom Svetoga Duha um, koji je bezrezervno posvećen Bogu, razvija se skladno i biva ojačan da shvati i ispuni sve Božje zahtjeve. Slab, kolebljiv karakter preobražava se u snažan i stabilan. Stalnom predano- 11

¹ Savršen je sklad između Biblije i prave znanosti. Psihologija je znanost koja izučava um i ljudsko ponašanje. (Urednici)

šću uspostavlja se tako prisan odnos između Isusa i Njegovih sljedbenika da kršćanin kao pojedinac karakterom postaje kao njegov Učitelj. On stječe jasnije i šire poglede. Njegovo prosuđivanje postaje dublje i snažnije, njegov sud uravnoteženiji. Životodavna sila Sunca Pravde tako ga krijepi i snaži da je sada sposoban donositi mnoge rodove na slavu Bogu. (GW 285,286, 1915.)

Umijeće čistog kršćanskog života. — Umijeće, vještinu čistog, zdravog, dosljednog kršćanskog života možemo steći proučavanjem Gospodnje riječi. To je najviše obrazovanje koje neko zemaljsko biće može steći. Ovo su pouke koje trebaju naučiti učenici i studenti u našim školama kako bi iz njih izišli čistih misli, čistoga uma i srca, spremni da se uspnu ljestvama napretka i provedu u život kršćanske vrline. To je razlog što želimo da naše škole budu povezane s našim bolnicama, a naše bolnice s našim školama. Te ustanove trebaju biti vođene u jednostavnosti Evanđelja Staroga i Novoga zavjeta. (MS 86, 1905.)

Okruženi ozračjem mira. — Svima koji se uče u Gospodnjoj školi treba određeno vrijeme kad će, u zajednici s Bogom, ispitivati svoje srce u hramu prirode. ... Mi moramo osobno čuti Njegov glas, kako govori našim srcima. Kad svaki drugi glas prestane i kad mi u tišini čekamo, ta "tišina u duši" čini da Božji glas postane razgovijetnijim. On nas poziva: "Prestanite i znajte da sam ja Bog." (Psalam 46,10) ... Onaj tko na ovaj način primi osvježanje, bit će okružen ozračjem svjetlosti i mira, uslijed užurbanosti, napetosti i obveza ovog života. On će primiti novi dar tjelesne i umne snage. (*Put u bolji život*, 27)

Kristova je vjera djelotvoran lijek. — Sotona je začetnik bolesti, dok liječnik ratuje protiv njegovog djela i sile. Bolesti uma dominiraju posvuda. ... Bezbožnici su najviše iskoristili te nesreće (u okviru kojih su obiteljski problemi, kajanje zbog grijeha i strah od pakla koji vječno gori doveli do mentalnih poremećaja) da pripišu duševne bolesti vjeri. To je, međutim, samo gruba kleveta, nešto s čime se uskoro neće željeti suo-

čiti. Kristova vjera, daleko od toga da bi bila uzrok duševnih bolesti, jedan je od najuspješnijih lijekova za njih budući da djeluje kao snažno sredstvo za smirivanje živaca. (5T 443,444, 1885.)

Stupanje na tlo mira. — Kad kušnje nalijeću na vas, kad vam se čini da briga, problemi i tama okružuju vašu dušu, pogledajte tamo gdje ste posljednji put vidjeli svjetlost. Počivajte u Kristovoj ljubavi i pod njegovom zaštitom. ... Stupanjem u zajednicu sa Spasiteljem mi stupamo na tlo mira. (*Put u bolji život*, 155)

Odbaciti svaki nepotreban nemir. — Nebeski Otac nježno bdije nad svima — nad ljudima koji odlaze na svoj svakodnevni teški rad i nad onima koji se mole, nad onima koji navečer idu na počinak i nad onima koji ujutro ustaju, nad bogatašem koji se gosti u svojoj palači i nad siromahom koji svoju djecu okuplja za oskudnim stolom. Nema prolivene suze koju Bog nije vidio. Nema smiješka koji On nije opazio.

O, kad bismo u to potpuno vjerovali, oslobodili bismo se svih nepotrebnih briga. Naš život ne bi bio tako pun razočaranja, jer bismo sve svoje male i velike brige predali u ruke Bogu kojega ne zbunjuje njihova množina niti preopterećuje njihova težina. Mi bismo tada uživali u duševnom miru kakvog mnogi već dugo nisu osjetili. (*Put Kristu*, 74)

13

Vježbati duševnu disciplinu. — Kršćani, možemo li reći da je Krist otkriven u nama? Mi moramo uložiti odgovarajući napor kako bismo imali zdravo tijelo i zdrav um koji ne malaksava tek tako, um koji gleda izvan svojih granica prateći uzroke i posljedice svakog svojeg postupka. Tada ćemo se naći na dobrom putu da pretrpimo teškoće kao dobri vojnici. Potreban nam je um koji će vidjeti teškoće i svladavati ih s mudrošću koja dolazi od Boga, s mudrošću koja se može uhvatiti u koštac i svladati teške probleme. Najteži problem jest razapeti sebe, podnijeti teškoće u duhovnim iskustvima, odgajati sebe nemilosrdnom stegom. Ovo u početku možda neće donijeti najveće zadovoljstvo, ali će zato na kraju rezultat biti mir i sreća. (Lt 43, 1899.)

Krist ima silu oživljavanja i obnavljanja. — I dok Krist otvara čovjeku Nebo, život koji nam On daje otvara čovjeku srce za Nebo. Ne samo što nas grijeh odvaja od Boga, nego u čovjekovoj duši uništava želju i moć da Ga upozna. Krist može onemogućiti sav taj utjecaj zla. On ima moć oživjeti i obnoviti sposobnosti duše paralizirane grijehom, oživiti i obnoviti potamnjeni um i izopačenu volju. Krist nam otvara bogatstva svemira i, zahvaljujući Njemu, dobivamo sposobnost da ih prepoznamo i uporabimo. (*Odgoj*, 23)

Za upravljačem je Bog ili Sotona. — Sotona preuzima upravljanje nad svakim umom koji nije svjesno i odlučno pod kontrolom Božjega Duha. (*Lt 57*, 1895.; *TM 79*)

Svaki grijeh koji negujemo slabi karakter. — Neka se nitko ne vara da se grijesi kojima smo se neko vrijeme oдали mogu vrlo lako, skoro usputno odbaciti. Nije tako! Svaki omiljeni grijeh oslabljuje karakter i jača naviku, a rezultat toga je tjelesna, umna i moralna pokvarenost. Vi se možete pokajati zbog zla koje ste učinili, možete svoje stope usmjeriti pravim putem, ali uobličena vašeg uma i vaša bliskost sa zlom otežat će vam da sagledate razliku između dobra i zla. Preko već učvršćene zle navike Sotona će vas stalno iznova napadati. (*Isusove usporedbe*, 188)

Duševne vrline učitelja. — Navike i načela učitelja treba smatrati čak važnijima od njegovih školskih kvalifikacija. Ako je iskren kršćanin, on će smatrati potrebnim da se podjednako zanima za tjelesni, moralni i duhovni odgoj svojih učenika.

Da bi njegov utjecaj bio ispravan, on treba savršeno vladati sobom, dok njegovo srce treba biti bogato prožeto ljubavlju prema učenicima. To će se očitovati u njegovim pogledima, riječima i postupcima. On treba imati čvrst karakter i tada će moći oblikovati umove svojih učenika i podučavati ih u nastavnim predmetima. Rani odgoj mladih uglavnom oblikuje njihov karakter za cijeli život. Oni koji rade s mladima trebali bi pomno otkrivati kvalitete uma kako bi bolje znali usmjeriti njegove sposobnosti da se primjenjuju na najbolji i najkorisniji mogući način. (*3T 135*, 1872.)

Čovjek treba postati novo stvorenje. — Ljudi trebaju postati podanici Kristovog kraljevstva. Božanskom silom dobivenom od Krista oni se trebaju vratiti svojoj nekadašnjoj odanosti. Bog je, koristeći svoje zakone i svoje nesagledive mogućnosti, uspostavio nebesku vezu s čovjekovim duhovnim životom tako da je ona u svojoj funkciji tajanstvena kao što je tajanstveno “disanje duha” (Ivan 3,7.8). Krist je rekao: “Moje kraljevstvo ne pripada ovomu svijetu.” (Ivan 18,36) Utiskujući svoj utjecaj u vlasti na Zemlji, ovo kraljevstvo ne može primiti ni najmanji utjecaj od zemaljskih vlasti a da pritom ne umrlja svoju sličnost s nebeskim.

Karakter Božjeg djela u srcu koje ga prima tako je duhovan da čini da svaki primatelj postaje novo stvorenje ne uništavajući i ne slabeći nijednu sposobnost koju mu je Bog dao. Ono čini da postane čista svaka sposobnost koja ima uvjete da se poveže s božanskom naravi. Što je rođeno od Duha, Duh je. Kad je čovjek rođen odozgo, njegovu dušu u cjelini obuzima nebeski mir. (MS 1, 1897.; SpTBC, br. 3, 8,9)

15

Dobro isključuje zlo. — Roditelji, vi odlučujete o tome hoće li umovi vaše djece biti ispunjeni mislima koje uzdižu ili zlim osjećajima. Njihove aktivne umove vi ne možete držati u stanju besposlenosti, kao što ni zlo ne možete “zaplašiti” i tako ga otjerati. Zle misli možete udaljiti jedino usađivanjem pravih načela. Ako roditelji ne siju sjeme istine u srce svoje djece, neprijatelj će sijati kukolj. Dobar i zdrav odgoj jedina je preventiva protiv zlih utjecaja koji kvare “dobre običaje”. Istina će zaštititi dušu od neprojenih kušnji s kojima se moramo suočiti. (CT 121, 1913.)

Moj je samo jedan dan. — Mi iz dana u dan moramo učiti, vježbati i pripremati se za korisnu ulogu u ovom životu. Zamislimo da nam na raspolaganju stoji uvijek samo jedan dan! Moj je, dakle, samo jedan dan. U tom jednom danu želim učiniti najbolje što mogu. Uporabit ću svoj dar govora da budem na blagoslov nekome, da poslužim kao pomoćnik, utješitelj, kao primjer kojim će se ponositi moj Gospodin i Spasitelj. Stalno ću se vježbati u strpljenju, ljubaznosti i suzdržavanju kako bi se već danas u meni razvile kršćanske vrline.

Posveti Bogu svakoga jutra sebe, svoju dušu, tijelo i duh. Oblikuj navike sve veće predaje i povjerenja u svojeg Spasitelja. S punim povjerenjem možeš znati da te Gospodin Isus voli i da želi da uzrasteš do visine Njegovog rasta i karaktera. On želi da rasteš u Njegovoj ljubavi, da napreduješ i jačaš u svoj punini božanske ljubavi. Tada ćeš steći znanje o najvećoj vrijednosti za vrijeme i za vječnost. (Lt 36, 1901.; HP 227)

16 **Kako se razvija uravnoteženi um.** — Rad je blagoslov. Nemoguće je uživati zdravlje bez rada. Neka muškarci i žene uporabe sve svoje sposobnosti kako bi se razvijali skladno i stekli uravnotežen um. (3T 154,155, 1872.)

Znanje i znanost trebaju biti oživljeni Svetim Duhom. — Tek kada se dovedu pod potpunu kontrolu Božjega Duha, sposobnosti pojedinca mogu se smatrati korisnim do najveće mjere. Zapovijedi i pravila religije prvi su koraci u stjecanju znanja i nalaze se u samom temelju istinskog odgoja. Znanje i znanost trebaju biti oživljeni Božjim duhom kako bi mogli služiti za najplemenitije svrhe.

Kršćanin može sam pravilno uporabiti znanje. Da bi znanost mogla uživati puno poštovanje, nju se mora promatrati s gledišta religije. Tada će svi poštovati Boga znanosti. Srce koje je oplemenjeno Božjom milošću, može najbolje shvatiti pravu vrijednost obrazovanja. Božje osobine, onako kako se očituju u Njegovim stvorenim djelima, mi možemo cijeniti i diviti im se jedino ako poznamo Stvoritelja.

Učitelji ne bi smjeli vladati samo teorijom istine, nego moraju raspolagati i iskustvenim spoznajama o putu svetosti kako bi mlade mogli voditi na izvore istine, k Božjem Janjetu koje uzima na sebe grijehe svijeta. Znanje je sila na dobro samo kada je sjedinjeno s istinskom pobožnošću. Duša koja je ispražnjena od sebe, bit će plemenita. Kada Krist vjerom prebiva u srcu, On nas čini mudrima u Bogu. (MS 44, 1894.)

Cijelo biće treba se otvoriti nebeskim silama iscjeljenja. — Krist je izvor života. Ono što mnogima treba jest jašnija spoznaja o Njemu; njih treba podučavati strpljivo i blago, pa ipak usrdno, da se cijelo biće može otvoriti iscjeliteljskim

silama Neba. Kad svjetlost Božje ljubavi obasja zamračene odaje duše, prestaje nemirna zabrinutost i nezadovoljstvo a blažena radost krijepi um, i tijelu poklanja zdravlje i snagu. (*Put u bolji život*, 153,154) 17

Vrline se ne razvijaju u trenutku. — Dragocjene vrline Svetoga Duha ne stječu se u jednom trenutku. Hrabrost, čvrstoću, blagost, vjeru, nepokolebljivo pouzdanje u Božju moć da spašava, stječemo iskustvom koje se gradi godinama. Božja djeca trebaju zapečatiti svoju budućnost životom koji će biti ispunjen povećanim trudom i čvrstom privrženošću onome što je pravo. (*Put u bolji život*, 287)

OPASNOSTI PSIHOLOGIJE

18 **Sotona proučava um.** — Sotona je tisućama godina vršio pokuse sa svojstvima i osobinama ljudskoga uma dobro ga upoznajući. Svojim lukavim djelovanjem u ovim posljednjim danima on ljudski um povezuje sa svojim prožimajući ga svojim mislima. On to čini na tako zavodljiv način da oni koji prihvaćaju njegovo vodstvo i ne znaju da ih on vodi kako hoće. Veliki varalica želi tako pomutiti umove muškaraca i žena da ne čuju nijedan drugi glas osim njegovog. (Lt 244, 1907.; MM 111)

Sotona majstor za lukavstva. — Sotona stalno nastoji svojim lukavstvima prožeti ljudske umove. On je genijalni um, izišao iz Božjih ruku, koji se, zajedno sa svojim sposobnostima, sramno prodao da se suprotstavi naredbama Svevišnjega i da potpuno ukloni njihov utjecaj. (ST, 18. rujna 1893.; HC 210)

19 **Dolazi prerušen.** — Sotonini planovi i zamke presreću nas na svakom koraku. Uvijek trebamo imati na umu da nam on prilazi prerušen prikrivajući svoje pobude i narav svojih kušnji. On dolazi u odjeći svjetlosti, izvana odjeven u čistu andeosku odjeću kako ne bismo otkrili da je to on. Moramo biti vrlo oprezni kako bismo podrobno ispitali njegove zamke i tako spriječili da sami budemo prevareni. (MS 34, 1897.; HC 88)

Zlouporaba znanstvenih grana koje se bave umom. — U ovo vrijeme, kada se skepticizam i nevjerovanje vrlo često

pojavljaju u znanstvenom ruhu, mi se moramo čuvati sa svih strana. Na ovaj način naš veliki neprijatelj vara tisuće ljudi i zarobljava ih onako kako njemu odgovara. On stječe nevjerojatno veliku korist od znanstvenih grana koje se bave umom. On se poput zmije neprimjetno prikrada puzeći, s namjerom da pokvari Božje djelo.

Ovakav Sotonin pristup preko znanosti izvanredno je pripremljen. Putem frenologije, psihologije i mesmerizma² on nepo-

² U ovom tekstu, koji je u časopisu *Signs of the Times* bio objavljen 6. studenoga 1884., Ellen G. White je u velikoj mjeri preuzela građu i donekle i pojasnila tekst koji je prvotno objavljen u istom listu, 18. veljače 1862., sada u knjizi T1, str. 290—302.

Spominjanje frenologije, psihologije i mesmerizma u ovakvom kontekstu, gdje se opisuje način kako Sotona iskorištava ljudski um, izgledat će možda nerazumljivo nekome tko ne poznaje literaturu onoga vremena i njezina težišta. Znanstveni radovi iz područja fiziologije i njege bolesnika na poledini su imali reklame preko kojih je čitateljstvo bilo informirano o literaturi koja se mogla dobiti. Jedan takav rad, pod naslovom *Water Cure Manual* (Uputa za liječenje vodom) (284 stranice), objavljen je 1850. u nakladničkoj kuci Fowler and Wells i sadrži popis od 65 različitih radova o tjelesnom i umnom zdravlju. Od tih 65 radova, 23 su posvećena frenologiji, psihologiji, mesmerizmu i vidovitosti. Navest ćemo neke od njih:

Elementi životinjskog magnetizma ili postupak i praktična primjena uklanjanja ljudskih bolova

Poznate lekcije iz frenologije i fiziologije. Muslin. Izvanredne ilustracije Hipnoza ili filozofija općinjavanja (magnetizam). Ilustriranje načela života

Predavanja iz filozofije mesmerizma i vidovitosti. S uputama o njihovom djelovanju i praktičnoj primjeni

Psihologija ili znanost o duši. S gravurama o živčanom sustavu. Autor: dr. Joseph Haddock

Frenologija i Sveto pismo (prikaz njihovog sklada). Autor: vlč. John Pierpont

Filozofija električne psihologije. Autor: John Bovee Dods

Mnoštvo sličnih djela na popisu je u knjizi od 650 stranica dr. Silvestera Grahama *Predavanja iz znanosti o ljudskom životu* (1865.), s "Biografskim prikazima autora". Ovako publicirana djela ovdje su grupirana i podvedena pod odrednice kao što su "Radovi iz frenologije", "Hidroterapija ili liječenje vodom", "Mesmerizam — psihologija" itd. U sklopu osam stranica teksta o "životu Silvestera Grahama", gotovo cijela jedna stranica posvećena je "frenološkom opisu". Ellen White je tako pisala o predmetima koji su u ono vrijeme snažno zaokupljali čitateljstvo. (Urednici)

srednije pristupa ljudima ove generacije, radeći silom koja će obilježavati njegovo djelovanje pred kraj vremena kušnje. Misli tisuća ljudi na taj način se truju i vode u nevjerovanje.

20 Budući da se smatra da jedan ljudski um na tako divan način utječe na drugi ljudski um, Sotona, koji je više nego spreman iskoristiti svaku priliku, "infiltrira" sebe radeći istodobno na mnogo strana. Tako, dok te znanosti dižu u nebesa oni koji se njima bave, govoreći o svojim velikim i sjajnim djelima koja, navodno, čine, oni praktično i ne znaju kakvu silu zla njeguju u sebi, silu koja će tek djelovati sa svim znacima i lažnim čudesima — sa svakom prijevarom nepravde. Dragi čitatelju, uoči utjecaj tih znanosti budući da sukob između Krista i Sotone još uvijek nije završen.

Zanemarivanje molitve čini da se ljudi oslanjaju na vlastitu snagu, a to otvara vrata kušnjama. U mnogim slučajevima znanstvena istraživanja zarobljavaju maštu; svijest o vlastitim sposobnostima i znanju laska ljudskom srcu. Znanstvene discipline koje se bave ljudskim umom, ljudi uzdižu vrlo visoko. One su dobre same po sebi, međutim, Sotona ih koristi kao svoje moćne suradnike, da uz njihovu pomoć zavodi i uništava duše. Njegove vještine prihvaćaju se kao nešto s Neba pa on prima izraze obožavanja koji mu vrlo gode. Svijet za koji se vjeruje da je u velikoj mjeri oplemenjen frenologijom i životinjskim magnetizmom, nikada nije bio ovako pokvaren kao danas. Uz pomoć ovih znanosti uništava se ustanova vrline i polažu temelji spiritizma. (ST, 6. studenoga 1884.; 2SM 351, 352)

21 **Njegov je posao odvratanje ljudskog uma.** — Sotona je neometano ušao i postavio se između Boga i čovjeka. Njegov je posao odvratanje ljudskog uma. On svoju mračnu sjenku baca na našu stazu onemogućavajući nam da načinimo razliku između Boga i moralne tame i pokvarenosti, i preobilja zla u našem svijetu. Što ćemo učiniti u vezi s tim? Hoćemo li dopustiti da ta tama ostane? Nećemo, naravno.

Postoji jedna sila, nama na raspolaganju, koja će u ovaj naš mračni svijet unijeti nebesko svjetlo. Krist je bio na Nebu i On je taj koji će donijeti svjetlo s Neba, odagnati tamu i pustiti sunce svoje slave. Tada ćemo, okruženi pokvareno-

šću, zagađenošću i oskvrnjivanjem, ugledati nebesko svjetlo.

Kao svjedoci svih oskvrnuća u ljudskom rodu, mi ne smijemo dići ruke i imati to uvijek pred očima svojega uma. Mi ne smijemo u to gledati. ... Što, prema tome, treba činiti? Koja je naša zadaća? Uvidjeti "koliku nam je ljubav Otac iskazao" (1. Ivanova 3,1). (MS 7, 1888.)

Vješto podilaženje nasuprot otvorenom, drskom napadu. — Kad bi Sotona kojim slučajem krenuo u otvoren, smjeli napad na kršćanstvo, kršćanina bi to odmah dovelo do nogu moćnog Izbavitelja, jedinog koji je u stanju otjerati neprijatelja. On to, uglavnom, ne čini. On je lukav i zna da je, ako želi ostvariti svoje planove, za njega najbolje i najuspješnije da jadnom, palom čovjeku pristupi kao andeo svjetla. On djeluje na ljudski um upravo pod takvom maskom odvođeci ljude sa sigurnog i pravog puta. Oduvijek je želio oponašati Kristovo djelo i učvrstiti svoju silu i svoje planove. On zavedene smrtnike navodi da Kristova djela i čuda pripišu nekim znanstvenim zakonitostima. Prikazuje ih kao da su rezultat ljudske vještine i snage. On će, tako, u mnogim srcima konačno uništiti svu istinsku vjeru u Krista kao Mesiju, Božjega sina. (ST, 6. studenoga 1884.)

Mladi umovi — njegov poseban cilj. — Poseban Sotonin posao u ovim posljednjim danima jest da umove mladih uzme pod svoje, da im izopači misli i raspali strasti. Svi su oni slobodne moralne osobe, pa kao takvi moraju dovesti svoje misli u prave kanale razmišljanja. (Und MS 93; HC 337) 22

Sotona ovladava umovima kojima ne upravlja Sveti Duh. — Malo ljudi prihvaća činjenicu da je čovječanstvo palo tako nisko, da je izopačenost tako velika da se ljudi u nevjerojatnoj mjeri suprotstavljaju Bogu. "Zato je težnja tijela neprijateljstvo prema Bogu, jer se ne pokorava Božjem zakonu niti to može." (Rimljanima 8,7)

Kada um ne stoji pod izravnim utjecajem Božjega Duha, Sotona ga može oblikovati po svojoj želji. On će posvjetovati sve snage uma kojima upravlja. On se Bogu izravno protivi

svojim ukusom, pogledima, opredjeljenjima, izborom stvari i namjerama. Kod njega nema uživanja u onome što Bog voli ili odobrava, već, naprotiv, uživa u onome što Bog prezire. Stoga radi upravo ono što je Bogu odbojno.

Ovo vodi u sukob s onima koji nastoje ići Gospodnjim putem. Oni (koji se protive istini) nazvat će svjetlo tamom, a tamu svjetlom; dobro zlom, a zlo dobrom. (Lt 8, 1891.)

Od Adamovog vremena do danas. — Sotona je bio za kormilom okrećući ga, sve dok nije stekao vlast nad svim ljudskim umovima koji su prihvatili laži kojima je on prevario Evu, da bi je potom uporabio kao svoje oruđe da u grijeh namami Adama. Sotona je to svoje prijevarno djelovanje na ljudski um zadržao sve do danas. (MS 19, 1894.)

Posebna meta su oni koji poznaju istinu. — Sotona potajno radi na tome da dovede u zabunu umove onih koji poznaju istinu donoseći im zavodljive osjećaje i zbunjujuće uzore. Ako se ne pokaju i ne obrate oni koji žive podijeljenim životom, koji ustima služe Gospodinu istodobno prikri-
23 veno ostvarujući vlastite planove — planove koji unazađuju upravo ono djelo za čije je ostvarenje Krist dao svoj život — postat će žrtve obmane neprijatelja ljudskih duša. (Lt 248, 1907.)

Sotona preusmjerava umove ka kontroverznim temama. — On (neprijatelj) bi bio oduševljen da može skrenuti ljudske umove na teme koje bi u njima stvorile podijeljene osjećaje i odvelo u prepirku. (MS 167, 1897.)

Um koji vlada drugim umom. — U utjecaju koji jedan ljudski um može izvršiti na drugi um, Sotona često nalazi moćnu silu zla. Taj utjecaj je tako zavodljiv da je osoba koja mu je izložena često nesvjesna njegove moći. Bog me je pozvao da upozorim na to zlo. (Lt 244, 1907.; 2SM 352)

Sila na dobro, sila na zlo. — Utjecaj uma na um, tako snažna sila na dobro ako je posvećen, podjednako je snažan na zlo u rukama Božjih protivnika. Sotona je tu silu uporabio

za usadivanje zla u misli anđela, prikazavši to tako kao da mu je stalo do dobra svemira. Lucifer je, kao pomazani kerubin, bio veoma uzvišen; uživao je veliku ljubav nebeskih bića pa je zato i njegov utjecaj na njih bio snažan. Mnogi od njih slušali su njegove priče vjerujući njegovim riječima. "Uto se zametnu rat u nebu koji je Mihael sa svojim anđelima morao voditi protiv Zmaja. Zmaj i njegovi anđeli prihvatiše borbu, ali je ne mogoše izdržati. I mjesta za njih više nije bilo u nebu." (Otkrivenje 12,7.8) (Lt 114, 1903.; 7BC 973)

Ne treba vjerovati čovjekovom umu. — Umu i prosudivanju jednog čovjeka nije trebalo vjerovati jer su bili u pitanju preveliki interesi, a on nije bio imun na ljudske slabosti i ljudske zablude. ... Um nijednog čovjeka nije tako savršen da za njega nema opasnosti da radi iz pogrešnih pobuda, da promatra stvari iz pogrešnog kuta. (Lt 41, 1891.)

24

Sotona vreba neoprezne umove. — Sotona vreba i traži um u trenutku neopreznosti s namjerom da ga stavi pod svoju vlast. Mi se ne želimo naći u situaciji da ne prepoznamo njegove spletke, da nas svladaju njegova lukavstva. On je zadovoljan kada ga ljudi prikazuju kao biće s rogovima i kopitima jer je on razumno biće, biće koje je nekada bilo anđeo svjetlonoša. (MS 11, 1893.)

Zli anđeli pokušavaju uništiti čovjekovu volju. — Ako im se dopusti, zli anđeli će obraditi (zarobiti i staviti pod svoju vlast) umove ljudi, sve dok ne dođe do toga da više neće imati ni svoj um ni svoju volju. (MS 64, 1904.)

Jedina sigurnost u otporu. — Naša je jedina sigurnost u tome da nimalo ne popuštamo đavlu jer su njegove priče i namjere uvijek usmjerene k tome da nas povrijedi i spriječi da se oslonimo na Boga. On se preobražava u anđela neporočnosti kako bi nam svojim varljivim kušnjama iznio svoje planove tako da ne prepoznamo njegove podlosti. Što mu više popuštamo, to će njegova prijevara nad nama biti moćnija. Opasno je raspravljati i pregovarati s njim. Za svaku malu prednost koju ustupimo neprijatelju, on će tražiti još.

Naša je jedina sigurnost da čvrsto odbacimo njegov prvi nagovor na neposlušnost. Bog nam je preko Kristovih zasluga podario vrline kojima se možemo suprotstaviti Sotoni i biti više nego pobjednici. Pružanje otpora je uspjeh. "Oduprite se đavolu, pa će pobjeći će od vas!" Otpor mora biti čvrst i postojan. Sve što smo zadobili, izgubit ćemo ako se danas protivimo da bismo već sutra popustili. (RH, 8. travnja 1880.; HC 95)

25 **Izbjegavajmo drske postupke.** — Neki nesmotreno upadaju u krug opasnosti i pogibije izlažući se kušnjama iz kojih bi ih, neozlijeđene i bez mrlje, moglo sačuvati samo Božje čudo. To su drski postupci koji žaloste Boga. Sotoninu kušnju, u kojoj je on od Krista tražio da se baci s vrha Hrama, Spasitelj svijeta je čvrsto dočekao i odbacio. Veliki neprijatelj citirao je Božje obećanje navodeći kako će to Krist moći učiniti bez opasnosti ako se osloni na to obećanje. Na tu kušnju Isus je odgovorio tekstom iz Pisma: "Pisano je ... Ne kušaj Gospodina Boga svojega." Sotona na isti način vodi ljude na mjesta na koja ih Bog ne šalje iznoseći im biblijske tekstove da bi opravdao svoje ideje. (RH, 8. travnja 1880.; HC 95)

Istinska vjera i drskost. — Božja obećanja ne služe da ih koristimo brzopleto radi zaštite dok nesmotreno srljamo u opasnost gazeći prirodne zakone ili ne obazirući se na razboritost i sposobnost prosuđivanja koje nam je Bog dao. To ne bi bila istinska vjera, već drskost. ...

Sotona nam pristupa nudeći nam svjetovne časti, bogatstvo i zadovoljstva života. Ove kušnje prilagođava da zadovolji potrebe i želje ljudi svih staleža i stupnjeva obrazovanja kušajući ih da se udalje od Boga i da služe sebi umjesto svojem Stvoritelju. "Sve to ću ti dati", kaže čovjeku Sotona. "Dat ću ti sav taj novac, tu zemlju, svu tu moć, čast i bogatstva." Čovjek je oduševljen, prevaren i na izdajnički način zaveden u vlastitu propast. Ako se predamo svjetovnosti srca i života, Sotona je zadovoljan. (Lt 1a, 1872.; HC 93)

Ljudskim umovima vladaju ili zli ili Božji anđeli. — Ljudskim umovima vladaju ili zli ili Božji anđeli. Naš um po-

vjeren je na upravljanje ili Bogu ili silama tame. Bilo bi dobro kada bismo shvatili gdje stojimo danas — stojimo li pod krvlju natopljenom zastavom Kneza Emanuela ili pod crnom zastavom sila tame. (MS 1, 1890.; 6BC 1120) 26

Samo ako popustimo. — Sotona ne može dotaknuti naš um ili intelekt ako mu ne dopustimo. (MS 17, 1893.; 6BC 1105)

Potreba za jasnim pogledom. — Da bismo razlikovali korov od pšenice i Sotonine teorije od nauka Riječi istine, potreban nam je jasan duhovni vid. Krist, veliki Liječnik, došao je na naš svijet da svima koji Ga prihvate donese zdravlje, mir i savršenstvo karaktera. Njegovo Evandjelje ne sastoji se od vanjskih metoda i efekata kojima se vještina zla može prikazati kao blagoslov, da bi se potom pokazala kao teško prokletstvo. (Lt 130, 1901.; HC 109)

Molitva će nadvladati Sotonu. — Molitva vjere velika je snaga kršćanina i ona će sigurno nadvladati Sotonu. To je razlog što on govori da nam molitva nije potrebna. On mrzi ime Isusa, našeg Branitelja; pa kada Mu se mi ozbiljno obratimo za pomoć, Sotonina vojska je u panici. Njemu ide u prilog ako zanemarimo molitvu jer tada lakše prihvaćamo njegova lažna čuda. Ono što nije uspio ostvariti kušajući Krista, on ostvaruje navodeći čovjeka na svoje varljive kušnje. (1T 296, 1862.)

DUHOVNI UTJECAJI I UM

27 **Vjera i zdravlje.** — Osobna vjera ima najveće značenje. Ivan je pisao Gaju: "Ljubljeni, želim ti u svemu dobar uspjeh i zdravlje, kao što je tvoja duša dobro." (3. Ivanova 2) Zdravlje tijela velikim dijelom zavisi od zdravlja duše; prema tome, bilo da jedemo ili pijemo ili bilo što drugo činimo, sve treba činiti na slavu Božju. Osobna vjera pokazuje se u ponašanju, riječima i postupcima. Ona donosi rast sve dok savršenstvo ne zatraži ispunjenje Božje preporuke, Božjeg obećanja: "Da budete ispunjeni u Njemu." (Kološanima 2,10) — (Lt 117, 1901.)

Čista vjera donosi smirenost, pribranost i snagu. — Čista i neokaljana vjera nije osjećaj, već vršenje djela milosti i ljubavi. Takva vjera potrebna je za zdravlje i sreću. Ona ulazi u zagađeni hram duše i bičem istjeruje grešne uljeze. Sjedajući na prijestolje, ona svojom prisutnošću posvećuje sve osvjetljavajući srce sjajnim zrakama Sunca Pravde. Ona otvara prozore duše k Nebu puštajući unutra sunce Božje ljubavi. S njom dolazi smirenost i pribranost. Pojačava se tjelesna, umna i moralna snaga jer dušu ispunjava ozračje Neba, kao
28 nešto živo i aktivno. Unutra se oblikuje Krist, nada slave. (RH, 15. listopada 1901.; WM 38)

Bog je izvor života i radosti. — Bog je izvor života, svjetlosti i radosti cijelom svemiru. Kao svjetlosne zrake Sunca, kao vodena struja koja izbija iz živog izvora, od Njega se izljevaju blagoslovi na sva Njegova stvorenja. I gdje god je u srcima ljudi život od Boga, izljuje se na druge u obliku ljubavi i blagoslova. (*Put Kristu, 77*)

Svi od Boga dobivaju život. — Sve što je stvoreno živi zahvaljujući Božjoj volji i sili. Sva su stvorenja primatelji života od Božjega Sina. Koliko god bili sposobni i nadareni, koliko god bile velike njihove sposobnosti, oni se krijepe životom iz izvora sveg života. On je izvor, vrelo života. Samo Onaj koji sam ima besmrtnost, koji prebiva u svjetlosti i životu, mogao je reći: "Imam vlast da položim svoj život, vlast imam da ga opet uzmem." (MS 131, 1897.; 5BC 1113)

Sotona koristi utjecaj uma na um. — Pošto je bio zbačen s Neba, Sotona je uspostavio svoje kraljevstvo na Zemlji i otada se neumorno bori za naklonost ljudskih bića zavodeći ih i odvrćajući od njihove odanosti Bogu. On koristi onu istu moć koju je svojevremeno koristio na Nebu — utjecaj uma na um. Ima ljudi koji postaju kušaći svojim bližnjima. Oni gaje snažne, zle sotonske osjećaje; zrače velikom silom kojoj se ljudi sami ne mogu oduprijeti. Pod utjecajem tih osjećaja takvi ljudi se povezuju u konfederacije, sindikate i tajna društva. Tako djeluju sile koje Bog neće još dugo moći trpjeti. (Lt 114, 1903.)

Dugo pripremana Sotonina namjera — koristiti sposobnosti za sebične ciljeve. — Sotona ima mreže i zamke, poput zamki ptičara, pripremljene da uhvate duše. Njegov dugo pripremani plan jest navesti ljude da svoje od Boga dane sposobnosti uporabe za sebične ciljeve, umjesto da ih posvete slavljenju Boga. Bog sa svoje strane želi da se ljudi uključe u posao koji će im donijeti mir i radost i pružiti vječnu dobrobit; međutim, Sotona hoće da mi svoje napore usmjerimo na ono što nije dobitak, na stvari koje propadaju uporabom. (RH, 1. rujna 1910.; HC 200)

29

Prijestup nije donio nikakav novi poredak energije i strasti. — Mi se trebamo čuvati teorije po kojoj je nakon Adamovog prijestupa Bog ljudima dao neki novi sustav energije i strasti, jer bi to značilo da je Bog nakon čovjekovog pada "intervenirao" i usadio u ljude grešna svojstva. Krist je svoje djelo obraćenja otpočeo već u trenutku kad je čovjek sagriješio otvarajući mu mogućnost da poslušnošću Božjem zakonu

i vjerom u Krista ponovno zadobije izgubljeno Božje obličje. (MS 60, 1905.)

Svatko mora odabrati jednu od dvije zastave. — Evo velikog pitanja. Pred nama stoje dvije velike suprotstavljene sile — sila Isusa Krista, kneza mira, Božjeg Sina, i Sotone, kneza tame. Između te dvije sile vodi se otvoreni sukob. U svijetu postoje samo dvije skupine ljudi, što znači da će svako ljudsko biće stati pod jednu od te dvije zastave, pod zastavu kneza tame ili zastavu Isusa Krista. (Lt 38, 1894.)

Grieh utječe na cijelo biće. — Grieh utječe na cijelo biće, a tako utječe i milost. (Lt 8, 1891.)

Samovoljno srce ruši sposobnosti duše. Svi koji žele upoznati nauk spasenja moraju biti poslušni učenici u Kristovoj školi, kako bi hram duše mogao biti mjesto prebivanja Svevišnjeg Boga. Ako želimo učiti od Krista, duša se mora odreći svog cjelokupnog ponosa da bi joj Krist mogao utisnuti svoj lik. (Lt 5, 1898.; HC 105)

Križ omogućuje ljudskom umu da dostigne pravu primjerenu razinu. — Što je to što ljudskom umu daje primjerenu razinu? Golgotski križ. Kada gledamo na Isusa, Začetnika i Završitelja naše vjere, svaka želja za samouzdanjem pada u vodu. Tako, ako se pravilno postavimo, nastaje duh samoponiženja, koji potiče smjernost i poniznost uma. Razmišljajući o križu, mi postajemo sposobni da vidimo divnu mogućnost koju on donosi svakome tko vjeruje. Bog u Kristu ... ako to shvatimo kako treba, srušit će ljudsku oholost i ponos. Tada neće biti samouzvisivanja, nego će vladati istinska poniznost. (Lt 20, 1897.; HC 114)

Čovjek postaje cjelovit u Kristu. — Svoje učenike Krist dovodi u živo jedinstvo sa sobom i Ocem. Djelovanjem Svetoga Duha na ljudski um čovjek postaje cjelovit u Kristu Isusu. Jedinstvo s Kristom stvara sponu jedinstva jednih s drugima. To jedinstvo je najuvjerljiviji dokaz svijetu o Kristovom veličanstvu i plemenitosti, o Njegovoj moći da iz ljudskog srca ukloni grijeh. (MS 111, 1903.; 5BC 1148)

Samo Bog može podići čovjeka moralno. — Čovjekova vrijednost u Božjim očima nastaje u kontekstu njegovog jedinstva s Kristom budući da Bog jedini, pravednošću Isusa Krista, može podići čovjeka na ljestvici moralnih vrijednosti. Svjetovna čast i veličina imaju samo onu vrijednost koju im određuje čovjekov Stvoritelj. Njihova mudrost je ludost, a njihova snaga slabost. (Lt 9, 1873.; HC 149)

Sebičnost i njezini rodovi. — Sebičnost je bit izopačenosti, a budući da su ljudska bića pokleknula pod njezinom silom, u današnjem je svijetu na djelu suprotstavljanje Bogu. Narodi, obitelji i pojedinci obuzeti su željom da sami postanu središte svega. Čovjek teži za tim da vlada svojim bližnjima. Odvajajući se u svojem samoljublju od Boga i svojih bližnjih, on se povodi za svojim nesputanim sklonostima. Ponaša se kao da dobro drugih ovisi o tome koliko će se oni pokoriti njegovoj nadmoćnosti. (RH, 25. lipnja 1908.; CS 24)

Pobjeda je moguća. — Njegujući pravedna načela, čovjek može izvojevati pobjedu nad sklonošću prema zlu. Poslušnošću Božjem zakonu njegova osjetila više nisu iskrivljena; njegove sposobnosti više nisu izopačene i više se ne rasipaju uzalud, jer ih on više ne koristi na stvari koje će ga voditi daleko od Boga. Njegove riječi, misli i snaga mogu se očistiti u milosti i kroz milost s Neba; on može izgraditi novi karakter i svladati prljavštinu grijeha. (MS 60, 1905.)

31

Kolebljivi um, početak kušnje. — Kada dopustiš umu da se koleba, kada si nedosljedan u svojem povjerenju u Boga, počinješ popuštati kušnji. Knez zla neprestano vreba priliku da lažno prikaže Boga i da privuče ljudski um na zabranjeno tlo.

Ako u tome uspije, on će ga prikovati za ono što mu nudi svijet. Uporno će nastojati uzbuditi osjećaje, pokrenuti strasti i usmjeriti sklonosti k nečemu što nije za tvoje dobro. Tvoja je zadaća da svaki osjećaj i svaku sklonost držiš pod kontrolom, u mirnoj pokornosti razumu i savjesti. To je stanje kada Sotona gubi moć kontrole nad umom.

Krist te poziva na sve veće pobjede nad duhovnim zlom u tvojem karakteru. Ti trebaš svladati svoje prirodne sklonosti. ... Moraš pobijediti prohtjeve i strasti, a svoju volju staviti u potpunosti na Kristovu stranu. (RH, 14. lipnja 1892.; HC 87)

Nitko ne mora očajavati zbog naslijeđenih sklonosti.

— Sotona neprekidno vreba priliku da prevari i zavede. On pokušava na sve načine utjecati na ljudski um kako bi ljude zaveo na široki put neposlušnosti. On čini sve da zbuni osjetila pokvarenim mislima; da ukloni međaše postavljajući lažne natpise na putokazima koje je Bog postavio da bi nas vodio pravim putem. Nebeska bića imaju zadaću da vode, čuvaju i nadgledaju one koji će baštiniti spasenje upravo zato što te zle sile nastoje pomračiti svaku zraku svjetla koja osvjetljava dušu. Nitko ne mora očajavati zbog naslijeđenih sklonosti k zlu, ali kada Božji Duh osvjedoči o grijehu, grešnik se mora pokajati, priznati, ostaviti i odbaciti zlo. Vjerni stražari spremno upućuju duše na prave staze. (MS 8, 1900.; 6BC 1120)

Grešnik zbog druženja. — Duša koja je zavedena zlim utjecajima pala u grijeh družeći se s drugima i navedena da čini ono što je u suprotnosti s Božjim umom i Božjim karakterom, ne treba očajavati. "Uistinu takav nam je veliki svećenik i trebao: svet, nevin, neokaljan, sasvim različit od grešnika i uzvišeniji od nebesa." (Hebrejima 7,26) Krist nije samo svećenik i posrednik za naše grijehе, već i žrtva. On je žrtvovao sebe jednom zauvijek. (Lt 11, 1897.)

Sotonin je posao da obeshrabri, a Kristov da udahne nadu. — Ni u jednom trenutku ne prihvaćaj misao da su Sotonine kušnje u skladu s mislima tvojeg uma. Odvrati se od njih kao što bi se odvratio od samog neprijatelja. Sotonin je posao da obeshrabri dušu. Kristov je posao da srce nadahne vjerom i nadom. Sotona se trudi da sruši naše povjerenje. On nam govori da su naše nade utemeljene na lažnim pretpostavkama, a ne na sigurnoj, nepromjenjivoj Riječi Onoga koji ne može lagati. (MS 31, 1911.; HS 85)

Lijek za sve vrste kušnji. — Postoji lijek za sve vrste kušnji. Mi nismo prepušteni sebi da bismo se svojom ograničenom snagom borili protiv sebe i svojih grešnih sklonosti. Isus je naš silni Pomoćnik, potpora koja nikada ne iznevjerava. ... S ovako velikim mogućnostima na raspolaganju nitko ne mora pokleknuti niti se razočarati. (RH, 8. travnja 1884.; HC 88)

Kristova krv jedini lijek. — Božji zakon je vrlo širok. Isus ... je jasno rekao svojim učenicima da taj sveti Zakon može biti pogažen čak u mislima, osjećajima i željama, kao i riječima i postupcima. Srce koje ljubi Boga iznad svega nikada neće biti sklono svođenju Njegovih uredbi na najmanje moguće zahtjeve. Naprotiv, poslušna, odana duša radosno će pokazivati potpunu duhovnu poslušnost gledajući Zakon u njegovoj duhovnoj sili. Zapovijedi će tada ući u srce u svojoj pravoj snazi. Grijeh će biti prepoznat kao izuzetno zao. ... Više neće biti vlastite pravde, samouzdizanja ni ukazivanja časti samome sebi. Sigurnost u sebe nestat će. Rezultat je duboko osvjedočenje o grijehu i gađenje prema sebi. U očaju i osjećaju smrtne opasnosti duša se oslanja na krv Božjeg Janjeta, svoje jedine zaštite. (Lt 51, 1888.; HC 140)

33

Suprotstavljanje neprijatelju. — Sotona će ti pristupiti i reći da si grešnik. Ipak, ne dopusti da on obuzme tvoj um mislju da te Bog odbacuje zato što si grešan. Reci mu: Jest, grešnik sam i upravo zato mi je potreban Spasitelj. Potrebno mi je praštanje, a Krist kaže da neću poginuti ako dođem k Njemu. U Pismu koje mi je uputio stoji: "Ako priznajemo svoje grijehе, vjeran je on i pravedan: oprostit će nam grijehе i očistiti nas od svake nepravednosti." (1. Ivanova 1,9) Ja želim vjerovati u Riječ koju je On ostavio za mene. Želim biti poslušan Njegovim zapovijedima. Kada ti Sotona govori da si izgubljen, odgovori mu: Da, ali Isus je došao da nađe i spasi što je izgubljeno. Što je veći moj grijeh, to je veća moja potreba za Spasiteljem. (Lt 98b, 1896.)

Pozornost skrenuta s kaosa na djelo Božjih ruku. — Bog poziva svoju stvorenja da odvrate svoju pozornost od zbu-

njenosti i zbrke koji ih okružuju i da se dive djelu Njegovih ruku. Nebeska tijela zaslužuju naše razmišljanje. Bog ih je stvorio za dobro čovjeka, jer kada proučavamo Njegova djela, Božji anđeli su uz nas da nam obasjaju um čuvajući ga od sotonske prijevare. (MS 96, 1899.; 4 BC 1145)

34 **Što čini vjera.** — Prava vjera oplemenjuje um, profinjuje ukus i posvećuje sposobnost prosuđivanja čineći da onaj tko je njeguje postane sudionik nebeske čistoće i svetosti. Ona približava anđele, a sve više i više nas razdvaja od svjetovnog duha i utjecaja. Ona ulazi u sve postupke i životne odnose i daje nam "duha zdravog razuma". Rezultat je sreća i mir. (ST, 23. listopada 1884.; CH 629,630)

Povećava intelektualne sposobnosti. — Kao u slučaju Daniela, razmjerno proporcionalno s razvijenošću duhovnog karaktera povećavaju se intelektualne sposobnosti. (RH, 22. ožujka 1898.; 4BC 1168)

Poboljšava tjelesno zdravlje. — Zatražimo od Boga prosvijetljen um koji će biti na Gospodnjoj strani. Tada ćemo doživjeti veliko poboljšanje svojeg zdravlja. (*Medical Missionary*, studeni—prosinao 1892.; CH 505)

Najbolji lijek — činiti što je pravo. — Svijest da činimo što je pravo najbolji je lijek za oboljelo tijelo i um. Poseban Božji blagoslov počiva na primatelju, a zove se zdravlje i snaga. Onaj čiji je um smiren i zadovoljan u Bogu, nalazi se na širokom putu zdravlja. Doista je veliko zadovoljstvo spoznaja da je na nama oko Gospodnje i da je Njegovo uho otvoreno za naše molitve. Znati da imamo prijatelja koji nikada ne iznevjerava i kome možemo povjeriti sve tajne duše, sreća je koju riječi nikada neće moći izraziti. (ST, 23. listopada 1884.; CH 628)

Isusova ljubav okružuje duše mirisnim ozračjem. — Duše onih koji ljube Isusa bit će okružene čistim, mirisnim ozračjem. Neki skrivaju glad svoje duše. Njima će od velike pomoći biti blaga riječ ili ljubazno podsjećanje na dobra koja

im je Bog učinio. Zauzvrat, svima onima koji dolaze u krug našeg utjecaja mi trebamo prenijeti nebeske darove koje nama Bog daje besplatno i obilato. Na taj način otkrivamo ljubav nebeskog podrijetla, ljubav koja će se uvećavati dok je mi nesebično primjenjujemo u nošenju blagoslova drugima. Na taj način proslavljamo Boga. (MS 17, 1899.; HC 231)

35

Posljedice jednog trenutka nepromišljenosti. — Kada jednog čuvara ukloniš iz savjesti, kada popuštaš nekoj zloj navici ili jednom propustiš izvršiti svoju uzvišenu dužnost, to može biti početak puta obmane koji će te odvesti u redove Sotoninih slugu, iako ćeš sve to vrijeme tvrditi da ljubiš Boga i Njegovo djelo. Trenutak nepromišljenosti, samo jedan pogrešan korak, može skrenuti cijeli tok tvogeg života u pogrešnom smjeru. (5T 398, 1885.)

Bog neće učiniti nijedno čudo da spriječi žetvu. — Bog nam upućuje opomene, savjete i ukore ne bi li nam omogućio da ispravimo svoje zablude prije nego što one postanu naša druga narav. Ali ako odbijemo ukor, Bog neće intervenirati da nas spriječi na putu kojim svjesno idemo. On neće učiniti nijedno čudo da spriječi da sjeme koje smo posijali nikne i donese rod.

Čovjek koji pokazuje bezbožničku odvažnost ili bezosjećajnu ravnodušnost prema božanskoj istini, time samo žanje žetvu koju je sam posijao. To je dosad bilo iskustvo mnogih. Ti ljudi sa stoičkom ravnodušnošću slušaju istine koje su nekada uzburkale njihove duše. Oni su sijali nemar, ravnodušnost i odupirali se istini; tome odgovara i žetva koju žanju. Hladnoća leda, tvrdoća željeza, neprobojna, bezosjećajna priroda kamena — sve je to preslika karaktera mnogih takozvanih kršćana.

Upravo je na takav način Gospodin otvrdnuo srce faraona. Bog je egipatskom vladaru govorio preko Mojsijevih usta pružajući mu najočitije dokaze božanske sile, ali je vladar tvrdoglavo odbijao svjetlo koje ga je moglo dovesti u pokajanje. Bog nije poslao nikakvu nadnaravnu silu da otvrdne srce buntovnog faraona, već kada je vladar odbacio istinu, Sveti Duh je bio povučen, a on ostavljen u tami i nevjeri za koju se bio

36

opredijelio. Upornim odbijanjem utjecaja Duha ljudi sami sebe odvajaju od Boga. On više nema raspoložive sile da prosvijetli njihov um. Nikakvo otkrivenje Njegove volje više ne može doprijeti do njih u njihovom nevjerovanju. (RH, 20. lipnja 1882.; 3BC 1151)

Oblikujemo svoju okolinu umjesto da ona oblikuje nas.

— Postoje zla koja čovjek može umanjiti, ali nikada i ukloniti. On treba svladavati prepreke i oblikovati svoju okolinu umjesto da dopusti da ona oblikuje njega. Njemu je ostavljeno dovoljno prostora da koristi svoje sposobnosti stvarajući od zbrke i kaosa red i sklad. On može uživati božansku potporu i pomoć u takvom poslu ako je zatraži. On nije prepusten sam sebi, da se u vlastitoj snazi bori protiv kušnji i nevolja. Pomoć je bila pružena i Onome koji je moćan. Isus je ostavio svoje kraljevske odaje na Nebu, stradao i umro na svijetu degradiranom grijehom kako bi pokazao čovjeku kako treba ići kroz nevolje u životu i kako svladavati svoje kušnje. U tome nam je On primjer. (5T 312, 1885.)

Bog želi da se um obnovi. — Smeće sumnjivih načela i običaja treba očistiti. Gospodin želi da se um obnovi i srce ispuni blagom istine. (MS 24, 1901.; HC 106)

Mudro postupati s onima koji zastupaju drugačija shvaćanja. — Svi mi trebamo proučavati karakter i narav čovjeka kako bismo znali kako se mudro postaviti prema onima koji zastupaju drugačija mišljenja. U tim prilikama trebamo ulagati najveće napore kako bismo im pomogli da dođu do ispravnog razumijevanja Božje riječi, da razumiju što je to pravi kršćanski život. Čitajmo s njima Bibliju i skrećimo njihove misli s prolaznih stvari na vječne. Dužnost je Božje djece da budu Njegovi misionari, da se upoznaju s onima kojima je potrebna pomoć. Ako netko stenje pod teretom kušnji, pomno razmotrimo njegov slučaj i postupajmo mudro jer su u pitanju njegovi vječni interesi budući da riječi i postupci onih koji se angažiraju oko njega mogu biti miris života na život ili miris smrti na smrt. (4T 69, 1876.)

Nesalomljiva načelnost odlika je Isusovih učenika. —
Nesalomljiva načelnost bit će obilježje puta onih koji sjede
kraj Isusovih nogu i uče od Njega. (RH, 20. lipnja 1882.; HC
160)

FANATIČNI UM³

38 **Navalit će fanatici i fanatizam.** — Živimo u vrijeme kada će svakojaki oblici fanatizma prokrčiti put do vjernika i nevjernika. Sotona će nam pristupiti govoreći dvolične laži. Izmišljat će što god bude mogao ne bi li zaveo muškarce i žene. (Lt 121, 1901.; MM 114)

Kako to Sotona čini. — Iz vlastitog iskustva zaključili smo da Sotona, ako duše ne može držati vezane u ledu ravnodušnosti, pokušat će ih gurnuti u vatru fanatizma. Kada Gospodnji Duh dođe u redove Njegovog naroda, neprijatelj koristi priliku da i sam djeluje na umove navodeći ih da svoje specifične karakterne crte umiješaju u Božje djelo. Tako uvijek postoji opasnost da oni to dopuste i da se potom povlače nerazumni potezi. Mnogi obavljaju posao po vlastitoj zamisli, posao koje nije nadahnuo Bog. (Lt 34, 1889.; slično u 5T 644.)

39 **Posljedica njegovanja loših sklonosti.** — Neki ne žele slušati. Kada su odlučili ići svojim putem i slijediti svoju mudrost, njegovali su štetne naslijeđene i stečene sklonosti, i sada su oslijepjeli i ne vide na daljinu. Oni izvrću načela, postavljaju lažna mjerila, proglašavaju pravila koja ne nose pečat Neba. ... Neki između tih ljudi hvale se da su Gospodnji, da pripadaju narodu koji čini pravdu i koji se ne odriče uredaba svojega Boga. (MS 138, 1902.)

³ Fanatizam se po Websteru definira kao "pretjerani entuzijizam" ili "nerazumna gorljivost", a po Rječniku hrvatskoga jezika kao "pretjerana, zanesenjačka, slijepa odanost".

Lišeni zdravog načina razmišljanja. — Ljudi koji su se uhvatili u Sotoninu zamku još nisu došli do zdravog načina razmišljanja. Oni su ošamućeni, oholi, pretjerano samouvjereni. O, s kakvom ih zalošću Bog gleda i sluša njihove velike ohole i isprazne riječi. Oni su oholi od ponosa. Neprijatelj se iščuđava s kakvom su se lakoćom uhvatili u ropstvo. (Lt 126, 1906.)

Lažna poniznost. — Među onima koji sebe smatraju kršćanima prisutno je mnogo neiskrene, lažne poniznosti. Neki od njih, odlučni da pobijede sebe, spuštaju se što mogu niže, ali to pokušavaju isključivo u svojoj snazi, pa ih onda prvi val pohvale ili laskanja podigne visoko da ih više nitko ne može vidjeti. Oni nisu spremni da se potpuno pokore Bogu i zato On ne može raditi preko njih.

Ne primaj za sebe nikakvu slavu. Ne radi s podijeljenim umom nastojeći služiti Bogu i samom sebi istodobno. Ukloni iz vidokruga vlastito "ja". Neka tvoje riječi povedu umorne i teško natovarene k Isusu, Spasitelju koji je pun sućuti. Radi kao da vidiš Njega sebi s desne strane, spremnog da ti podari snagu za službu. Tvoja jedina sigurnost je u potpunoj ovisnosti o Kristu. (RH, 11. svibnja 1897.)

Preuveličane iluzije. — Neki nisu zadovoljni bogoslužjem ako na njemu ne dožive nešto snažno, neko posebno zadovoljstvo. Oni se angažiraju u tom smjeru pa dožive određeno uzbuđenje. Međutim, utjecaj takvih bogoslužja nije od koristi. Kad prođe iluzija sreće, oni potonu još niže nego što su bili prije bogoslužja jer osjećaj sreće koji su imali nije došao iz pravog izvora. Najkorisniji trenuci za duhovnu nadgradnju jesu trenuci koji su obilježeni svečanim ozračjem i dubokim istraživanjem srca; bogoslužja na kojima se svatko trudi da upozna sebe i gdje svatko ozbiljno, u dubokoj poniznosti nastoji bolje upoznati Krista. (1T 412; 1864.)

40

Čudne radnje. — Fanatizmom, kakav smo nedavno doživjeli u našim redovima u Kaliforniji oko nekih čudnovatih radnji i tvrdnji o posjedovanju sile za istjerivanje demona, Sotona nastoji prevariti ako je moguće i same izabrane. Ti ljudi

koji tvrde da imaju posebnu poruku za naš narod spremni su optužiti ovoga ili onoga da je opsjednut zlim duhovima. Potom bi, nakon molitve s njima, objavili kako je davao istjeran. Rezultat njihove aktivnosti posvjedočio je o njezinoj naravi. Bila sam pozvana da kažem našem narodu da u tim čudnim radnjama nije bilo Gospodina, nego da će takve egzhibicije obmanjivati duše i odvoditi ih u propast ako ih netko ne opomene; one će izvrtati biblijsku istinu. (Lt 12, 1909.)

Po naravi ratoborni. — Neki su po naravi ratoborni. Nije ih briga jesu li u slozi sa svojom braćom. Oni se upuštaju u verbalne rasprave; bore se za svoje ideje. Oni to trebaju ostaviti jer to ne razvija kršćanske vrline. Radi svom snagom kojom raspolažeš da odgovoriš na Kristovu molitvu da Njegovi učeniци budu jedno, kao što je On jedno sa svojim Ocem. Nijedna duša među nama neće biti sigurna ako svakoga dana ne učimo od Krista, od Njegove krotkosti i smjernosti.

Ne budite okrutni u svojem radu, ne budite grubi, ne postavljajte se neprijateljski. Propovijedajte o Kristovoj ljubavi i to će omekšati i pokoriti ljudska srca. Trudite se da sa svojom braćom budete jedne misli i jednog suda i da govorite o istim stvarima. Kada nastanu podjele zbog toga što svi nemaju iste zamisli kao one koje se stvaraju u vašem umu, to nije Božje djelo, već neprijateljevo. Govorite o jednostavnoj istini, o onome u čemu se možete složiti. Govorite o jedinstvu; ne budite uskih pogleda i uobraženi; dopustite da se vaš um širi. (MS 111, 1894.)

Poštovanje vlastitih mjerila. — Mnogi ljudi oslanjaju se na svoju pravdu. Oni objavljuju svoja mjerila i ne pokoravaju se Kristovoj volji; ne dopuštaju Mu da ih obuče u haljinu svoje pravедnosti. Oni oblikuju karakter po vlastitoj volji. Sotona je vrlo zadovoljan njihovom religijom jer oni lažno prikazuju savršeni Kristov karakter — Njegovu pravедnost. Tako već sami prevareni, oni varaju druge. Njih Bog ne prima. Skloni su tome da druge duše vode na lažne staze. Oni će na kraju primiti svoju nagradu zajedno s velikim varalicom — Sotonom. (MS 138, 1902.)

Reakcija jednog fanatika. — Prije nekoliko godina u mjestu Red Bluff u Kaliforniji pristupio mi je čovjek po imenu N da mi iznese svoju priču. ... Smatrao je da je Bog zaobišao svu vodeću braću i njemu dao određenu poruku. Pokušala sam mu objasniti da je u zabludi. ... Kad smo mu iznijeli svoje zaključke i izložili mu stvar pokazujući mu da je u zabludi, na njega je došla neka velika sila i on je iz sebe ispuštio vrlo snažan krik. ... S njim smo imali mnogo problema; njegov um bio je poremećen pa su ga morali smjestiti u duševnu bolnicu. (Lt 16, 1893.; 2SM 64)

Kako razgovarati s fanatikom. — Bog poziva svoje sluuge da proučavaju Njegov um i Njegovu volju. Kada vam, tako, pristupe ljudi sa svojim čudnovato izmišljenim teorijama, ne ulazite u raspravu, već samo naglasite ono što znate. "Pisano je", treba biti vaše oružje. Neki će ljudi nastojati nadugačko razvlačiti fine niti svojih lažnih teorija. Hvala Bogu što postoje i takvi koji su poučeni od Njega i koji znaju što je istina. (Lt 191, 1905.)

Pazi na svoje izražavanje i stavove. — Ovo je vrijeme kada moramo biti vrlo budni i kada trebamo dobro paziti na posao koji radimo. Neki će pokušati iznositi lažne teorije i pristupat će nam s lažnim naukom. Sotona će pobuditi ljudske umove i navesti ih da u naše redove uvedu fanatizam. Nešto od toga vidjeli smo 1908. godine. Gospodin želi da Njegov narod djeluje oprezno pazeći na svoje izražavanje, pa i na svoje stavove. Sotona će koristiti specifičnosti stavova i ljudskoga glasa kako bi stvorio uznemirenje i djelovao na obmanjivanju ljudskih srca. (Lt 12, 1909.)

42

Izbjegavajmo ljudske provjere. — Neprekidno će se pojavljivati nove i čudne pojave čiji će cilj biti da Božji narod vode u lažna uzbuđenja, lažna vjerska buđenja i čudne događaje. Međutim, naš se narod ne treba podvrgnuti nikakvim provjerama ljudskog podrijetla, koje bi stvorile sukobe u bilo kojem smislu. (MS 167, 1897.)

Čuvajmo se "novog", "divnog", takozvanog naprednog svjetla. — Duša mi je pod velikim teretom jer znam što je

pred nama. Onima koji nemaju svakidašnju, živu vezu s Bogom, nametnut će se najrazličitiji oblici prijevara. Sotonini anđeli su mudri za zlo. Oni će stvoriti nešto što će neki shvatiti kao napredno svjetlo proglašavajući ga novim i divnim. Međutim, iako će u nekim svojim aspektima takva vijest možda i biti istina, ona će biti pomiješana s nekim ljudskim izmišljotinama, pa će ljudske zapovijedi biti prikazane kao doktrina. Ako je ikada bilo vrijeme za bdjenje i krajnje ozbiljnu molitvu, onda je to sada.

Mnoge prividno dobre stvari morat će se pomno razmotriti, uz mnogo molitve, jer su to varljive zamke neprijatelja koji ma on želi navesti duše na stazu nevjerojatno blisku stazi istine, tako blisku da će se od nje vrlo teško razlikovati. Ipak, oko vjere mora vidjeti da se ona, makar i gotovo neprimjetno, odvaja od pravoga puta. S početka će se činiti kao da je sve u redu, ali će se nakon izvjesnog vremena vidjeti znatno razilaženje s putem koji vodi u svetost i Nebo. Braćo moja, upozoravam vas da poravnate stazu svojim nogama da ne skrene s puta što je hromo. (Und MS 111)

- 43 **Fanatizam je teško ugušiti.** — Kada se fanatizam jednom pojavi i izmakne kontroli, teško ga je ugušiti kao vatru koja je zahvatila cijelu zgradu. Bilo bi mnogo bolje da oni koji su se uključili u pokret fanatika i dali mu potporu rade neki svjetovni posao, budući da svojim nedosljednim postupanjem sramote Gospodina i dovode Njegov narod u veliku opasnost. U to vrijeme nastat će mnogi takvi pokreti, u vrijeme kad će Gospodnje djelo trebati stajati na uzvišenom mjestu čisto, neumrljano praznovjermem i praznim pričama. Potrebno je da budemo na straži, da održavamo blisku vezu s Kristom kako ne bismo bili prevareni Sotoninim zamkama. (GCB, 23. travnja 1901.; 2SM 35)

Fino satkane teorije koje obuzimaju um. — Sotona radi na mnogo načina u namjeri da upravo one ljude koji bi trebali propovijedati vijest, obuzme fino satkanim teorijama koje će im on prikazati u takvoj veličini i važnosti da će im obuzeti cijeli um. Tako, dok misle da čine veličanstvene korake u svojem duhovnom iskustvu, oni će od nekoliko ideja načiniti prave

idole i utjecaj će im biti snažno poljuljan jer će govoriti vrlo malo u prilog Gospodinu.

Svaki propovjednik treba učiniti ozbiljan napor da spozna Kristov um. Neki iz Božje riječi i Svjedočanstava vade izdvojene odlomke ili rečenice koje se mogu tumačiti kao da odgovaraju njihovim zamislima, intenzivno se bave njima i podižu sami sebe na zamišljene pozicije, kad ih već Bog ne vodi. Sve to godi neprijatelju. Mi ne trebamo nepotrebno zauzimati stav i zacrtavati smjer koji će stvarati neslaganja i izazivati razdore. Mi ne smijemo odavati dojam da nas propovjednici "ne shvaćaju" ako ne prihvaćaju naše određene ideje i po njima ne postupaju.

U Kristovim poukama nalazi se obilje predmeta o kojima možeš govoriti; tajni koje ne shvaćaš i ne možeš objasniti ni ti niti oni koji te slušaju, tajni koje je bolje ostaviti po strani. Neka sam Gospodin Isus Krist dobije priliku da poučava; neka On, utjecajem svojeg Duha, otvara srca za razumijevanje divnog plana spasenja. (MS 111, 1894.) 44

Odvrti se od onoga što je negativno (savjet jednom propovjedniku). — Kada bi mogao vidjeti posljedice svoje navike da se uvijek baviš negativnom stranom, kao što si to u većem ili manjem opsegu činio godinama, stekao bi bolje razumijevanje Spasiteljevih riječi zapisanih u osamnaestom poglavlju Mateja. Učenici su došli Isusu s pitanjem: "Tko je najveći u kraljevstvu nebeskom?" Nato Isus pozva k sebi malo dijete, postavi ga pred njih te reče: 'Zaista, kažem vam, ako ponovno ne postanete kao mala djeca, sigurno nećete ući u kraljevstvo nebesko. Dakle: najveći je u kraljevstvu nebeskom onaj koji se ponizi kao ovo malo dijete. Tko primi radi mene jedno malo dijete kao što je ovo, mene prima. A tko na grijeh navede jednoga od ovih malenih što u me vjeruju, bolje bi mu bilo da mu objese o vrat mlinski kamen što ga okreće magarac i da ga utope u dnu mora. Jao svijetu zbog sablazni! Istina, sablazni moraju doći, ali jao onomu po kome sablazan dolazi!" (Matej 18,1-7)

Brate moj, odbaci od sebe sve zle misli. Ponizi pred Bogom svoje srce. Tada, otvorenih očiju, više nećeš stajati na negativnoj strani. "Ako te na grijeh navodi tvoja ruka ili noga,

odsijeci je i baci od sebe, jer ti je bolje hromu i kljastu ući u život nego da budeš s dvjema nogama bačen u oganj vječni." (Matej 18,8) Odsijeci svoje negativne osobine koliko god to bilo bolno za ljudsku narav. "Ako te i tvoje oko" — ako je tako oštro da vidi nešto što će kritizirati ili čemu će se suprotstaviti — "navodi na grijeh, iskopaj ga i baci od sebe, jer ti je bolje s jednim okom ući u život nego da budeš sa dva oka bačen u pakao ognjeni." (redak 9) (Lt 93, 1901.)

45 **Vjera pobjeđuje negativnost.** — Mi ćemo biti uspješni ako krenemo naprijed u vjeri, odlučni da s razumijevanjem radimo Božji posao. Ne smijemo dopustiti da nas ometaju ljudi koji rado stoje na negativnoj strani života, koji ne pokazuju gotovo nikakvu vjeru. Božji misionarski posao trebaju obavljati ljudi koji imaju mnogo vjere. To djelo treba postojano rasti u snazi i uspjehu. (Lt 233, 1904.)

Opasnost od pojedinačne neovisnosti. — Uvijek u Crkvi ima onih koji stalno naginju osobnoj nezavisnosti. Oni, čini se, nisu sposobni shvatiti da nezavisan duh može navesti čovjeka da ima previše povjerenja u sebe i da se više uzda u svoje prosuđivanje nego da poštuje savjet i visoko cijeni prosudbu svoje braće, posebno one koja se nalaze u službama koje je Bog namijenio vodstvu svojeg naroda. Bog je svoju Crkvu obdario posebnim autoritetom i vlašću koju nitko nema pravo zanemariti i prezreti, jer onaj tko to čini prezire Božji glas. (*Djela apostolska*, 103)

Mir koji se nalazi u njegovanju krotkosti. — Duša nalazi mir samo onda kada njeguje krotkost i poniznost srca. Kristov mir nikada se ne može naći na mjestu na kojem vlada sebičnost. Duša ne može rasti u milosti ako je sebična i ohola. Isus je prihvatio mjesto koje je morao uzeti čovjek kako bi Njegov mir mogao počivati u čovjekovom srcu. Oni koji su se predali Kristu sa željom da postanu Njegovi učenici, moraju se svakodnevno odricati sebe; oni moraju uzdizati križ i ići Isusovim stopama. Oni moraju ići tamo kamo ih vodi Njegov primjer. (Lt 28, 1888.)

Vrlina kršćanske ljubaznosti. — Iako odan načelu kao stijena, Pavao je uvijek sačuvao ljubaznost. On je bio gorljiv za ono što je od životne važnosti, ali nije zaboravljao vrlinu učtivosti u društvenom životu. Božji čovjek nije onemogućio čovjeka pripadnika ljudskog roda. (Lt 25, 1870.; HC 236)

Neki ljudi govore grubo, neljubazno, na način koji vrijeđa osjećaje drugih, a onda se izgovaraju riječima: "Takav sam. Ja uvijek govorim ono što mislim." Na taj način oni veličaju tu zlu osobinu karaktera prikazujući je kao vrlinu. Njihovo neljubazno ponašanje treba odlučno ukoriti. (RH, 1. rujna 1885.; HC 229)

46

Autor pozvan da se suoči sa svim oblicima fanatizma. — Mi smo se 1844. godine morali suočavati s fanatizmom na svim stranama, ali do mene bi uvijek dopirale riječi: Veliki val uzbuđenja uvreda je za djelo. Zadržite svoje noge na tragovima Kristovih stopa. Dobila sam poruku da se trebam suočiti sa svim oblicima fanatizma. Bila sam upućena da kažem ljudima da se pod valom fanatizma čine čudne stvari. Ima ljudi koji tu priliku koriste da u naše redove unesu praznovjerje. Na taj se način zatvaraju vrata objavljivanju zdravog nauka. (Lt 17, 1902.)

Rastuća opasnost. — Kako se kraj približava, neprijatelj će raditi svom snagom da unese fanatizam u naše redove. On će likovati gledajući kako adventisti odlaze u krajnosti zbog kojih će ih svijet žigosati kao organizaciju fanatika. Pozvana sam da na tu opasnost upozorim propovjednike i vjernike. Naš je posao da učimo muškarce i žene da grade na istinitom temelju, da svoje noge utvrđuju na jasnom "Tako govori Gospodin". (GW 316, 1915.)

Vladanje tuđim umom kao jedan od oblika fanatizma. — Vrlo određeno govorila sam o opasnom naučavanju koje kaže kako netko vlast nad svojim umom treba prepustiti nekome drugom. To je davolsko naučavanje.

S takvim fanatizmom morali smo se suočiti 1845. godine. Tada nisam znala što to znači, a onda sam bila pozvana

da iznesem vrlo jasno svjedočanstvo protiv svega sličnoga. (Lt 130 1/2, 1901.)

47 **Njegujte nepristran, optimistički pogled.** — Mi nemamo razloga da se posebno bavimo zabludom, da tužimo i žalimo se i tako gubimo dragocjeno vrijeme i prilike plačući zbog propusta drugih. ... Zar Bogu ne bi bilo draže da pogledamo nepristrano i vidimo koliko duša služi Bogu i odupire se kušnjama, slavi Ga i hvali svojim talentima, sredstvima i umom? Zar ne bi bilo bolje da razmišljamo o divnoj, čudotvornoj Božjoj sili koja preobražava jadne, ponižene grešnike koji su nekada bili duboko moralno pali, a sada su, zahvaljujući Njegovoj ljubavi, preobraženi dobivši karakter po ugledu na Krista? (Lt 63, 1893.; HC 248)

ZDRAV I NORMALAN UM

Izvor istinske sreće. — Neki ljudi imaju bolesnu maštu 48 i vjeru smatraju tiraninom koji nad njima vlada željeznom palicom. Takvi ljudi neprestano tuguju zbog izopačenosti i ridaju zbog nekog tobožnjeg zla. U njihovim srcima nema ljubavi; na njihovim se licima uvijek vidi namrštenost. Oni se zgražavaju zbog nevinog smijeha mladih, ili bilo čijeg. Oni smatraju da su svi oblici rekreacije ili zabave grijeh, misleći da um mora stalno biti strog, napregnut do krajnjih granica. To je jedna krajnost.

Drugi smatraju da um mora uvijek biti opušten, da mora smišljati nove zabave i promjene kako bi bio zdrav. Oni se na to navikavaju pa postaju ovisni o uzbuđenjima i nelagodno im je kad ih nema. To nisu pravi kršćani. Oni odlaze u drugu krajnost.

Prava načela kršćanstva otvaraju pred svima izvor sreće čija je visina i dubina, dužina i širina nemjerljiva. Krist u nama je izvor vode koja teče u život vječni. To je nepresušni izvor od kojega kršćanin može piti kad hoće, izvor koji nikada ne presušuje. (1T 565,566, 1867.)

Gorljivost koja brzo blijedi. — Mi ne trebamo davati 49 potporu duhu ushićenja koji izaziva kratkotrajnu gorljivost, a onda brzo blijedi ostavljajući za sobom razočaranje i depresivne osjećaje. Potreban nam je Kruh života koji dolazi s Neba i daje život duši. Proučavajte Božju riječ. Ne dopustite da vama gospodare osjećaji. Svi koji rade u Gospodnjem vinogradu moraju shvatiti da osjećaji nisu isto što i vjera. Od nas se ne traži da uvijek budemo u stanju nekog zanosa. Ali

jest potrebno da imamo čvrstu vjeru u Božju riječ kao Kristovo tijelo i krv. (Lt 17, 1902.; Ev 138)

Ni hladna ortodoksnost ni bezbrižni liberalizam. — Napredak reforme ovisi o jasnom prihvaćanju osnovne istine. Dok s jedne strane opasnost vreba u filozofiji uskih pogleda i u okrutnim, hladnim, pravovjernim ili ortodoksnim stavovima, s druge strane velika se opasnost krije u neopreznom liberalizmu. Osnova svih trajnih reformi jest Božji zakon. Mi trebamo jasno i u određenim crtama upozoriti na potrebu poslušnosti tom Zakonu. Ljudi trebaju stalno imati pred očima načela Božjeg zakona. Ta načela su isto tako vječna i beskompromisna kao i sam Bog. (*Put u bolji život*, 71)

Potreba za optimalno uravnoteženim umovima. — U poslanicama se puno govori o tome kako treba biti zdrav u vjeri. To bi nas trebalo poučiti o potrebi opreza. Mi u svoje iskustvo ne smijemo unositi svoje sklonosti i izražene crte karaktera jer bi to dragocjena, uzvišena i oplemenjujuća načela istine prikazalo u pogrešnom svjetlu, što bi druge ljude vodilo na stranputicu. Biti zdrav u vjeri znači više nego što mnogi shvaćaju. To znači ispravljanje svih zabluda koje postoje u našim mislima i postupcima kako ne bismo sami kvarili Božju riječ.

Za ovo naše vrijeme potrebni su optimalno uravnoteženi umovi, zdravi, besprijekorni kršćani. Mnogi od onih koji povijedaju Krista imaju nezdravo iskustvo. Oni ne mogu podnijeti ništa što je nepovoljno. Izgube strpljenje kada pomisle da ih je netko na bilo koji način omalovažio ili uvrijedio, ili ako njihova braća prema njima nisu postupala onako blago i pažljivo kako su očekivali. Veliki bi ih Liječnik svojom beskrajnom umješnošću vratio u stanje dobrog moralnog zdravlja; međutim, bolesnik odbija recept koji On nudi. Te će osobe možda za kratko primijeniti Božju riječ na svoj slučaj, ali ne postaju "tvorci" te Riječi. Oni vrlo brzo potpadaju pod utjecaje koji pogoduju njihovim prirodnim sklonostima djelujući nasuprot svemu onome što su dotada postigli. (RH, 28. srpnja 1896.)

Njegovati sve sposobnosti. — Ako se određene sposobnosti razvijaju na račun drugih, u nama se ne izvršava u potpunosti Božja namjera jer sve sposobnosti imaju uzajamne veze i u velikoj mjeri zavise jedne od drugih. Jedna sposobnost ne može se djelotvorno uporabiti bez udjela svih kako bi se sačuvala ravnoteža. Ako se jednoj sposobnosti pokloni sva pozornost i sva snaga dok druge miruju, u toj jednoj sposobnosti bit će vrlo jaka sklonost odlaženja u krajnosti budući da ostale sposobnosti nisu bile njegovane. Neki umovi kržljaju bez odgovarajuće ravnoteže. Svi umovi, prirodno, nisu građeni na isti način. Naši se umovi razlikuju; neki su jaki u određenim točkama, a vrlo slabi u nekim drugim. Nedostaci koji se tako očituju ne smiju postojati.

Kada bi oni koji ih imaju njegom i vježbanjem ojačali slabe točke svojeg karaktera, postali bi jaki. (3T 33, 1872.)

Uključi sve snage svojeg uma. — Da bi muškarci i žene raspolagali optimalno uravnoteženim umovima, oni moraju zapregnuti i razvijati sve snage svojeg uma. Svijet je pun jednostranih muškaraca i žena koji su postali takvi jer su njegovali samo jednu skupinu svojih sposobnosti, dok su druge ostavljali da zakržljaju zbog neuporabe.

Obrazovanje većine mladih je promašeno. Oni pretjeruju u učenju zapostavljajući ono što se odnosi na praktičan poslovni život. Muškarci i žene postaju roditelji i ne razmišljajući o svojim odgovornostima pa tako njihovi potomci na skali ljudskih nedostataka padaju još niže nego oni sami. Tako vidimo da se ljudski rod kreće brzo u smjeru degeneracije.

Stalna usmjerenost na učenje, kako se to prakticira u školama [godina 1872.], onesposobljava mlade ljude za praktičan život. Ljudski um traži akciju. Ako nije aktivan u željenom smjeru, bit će aktivan u pogrešnom. Da bismo sačuvali ravnotežu uma, u školama se moraju udružiti rad i učenje. (3T 152,153, 1872.)

51

Uvjeti za napredovanje dostupni svima. — Potrebni su razumni mladi ljudi koji znaju cijeniti intelektualne sposobnosti koje im je Bog dao i koji ih njeguju s najvećom mogućom pozornošću. Vježbanje i primjena ih razvija pa karakter

ima izgleda da stekne čvrstu ravnotežu ako se ne zanemari njegovanje srca. Uvjeti za napredovanje dostupni su svima. Neka zato nitko ne razočara velikog Učitelja kada On dođe i zatraži rod, a osim lišća ne nađe ništa drugo. Želja udružena s čvrstom namjerom, posvećena Kristovom milošću, učinit će čuda. (MS 122, 1899.)

Tijelo, um i srce pod Božjom kontrolom. — Onaj tko istinski ljubi Boga i boji Ga se nastojeći dosljedno provoditi Njegovu volju, pokorit će svoje tijelo, um, srce, dušu i snagu Bogu u službu. Tako je bilo s Henokom. On je hodio s Bogom. ... Oni koji su odlučni u namjeri da između svoje i Božje volje stave znak jednakosti, moraju služiti Bogu i biti Mu ugodni u svemu. Karakter će tako biti skladan, optimalno uravnotežen, dosljedan, vedar i prav. (Lt 128, 1897.; HP 190)

Tijelom trebaju vladati sposobnosti uma. — Pravi se odgoj odnosi na cijelo biće. Kroz njega se učimo kako pravilno upotrijebiti svoje osobne snage. On nas osposobljuje da optimalno koristimo snagu mozga, kostiju i mišića, da svoje tijelo, um i srce stavimo u najbolju službu. Neka snage uma, kao uzvišenije snage, upravljaju fizičkim tijelom. Neka se naše prirodne želje i sklonosti pokore pod vlast savjesti i naše duhovne ličnosti. Krist, kao Onaj koji stoji na čelu ljudske obitelji, želi nas voditi u službi za Njega visokim i svetim stazama čistoće. Pod čudotvornim djelovanjem Njegove milosti mi se trebamo usavršiti i upotpuniti u Njemu. (*Put u bolji život*, 250)

52 **Razvijeni umovi i široki karakteri.** — Božji radnici moraju se izgrađivati kao svestrani ljudi, što znači da trebaju steći širinu karaktera, a ne da budu jednostrani, stereotipni, navikli da rade samo na jedan način, ljudi koji su se našli u kolotečini, nemoćni da vide i osjete da se njihove riječi i obrana istine moraju prilagodavati vrsti ljudi među kojima se kreću i okolnostima koje im se nameću. Svi trebaju neprekidno težiti k skladnoj razvijenosti svojega uma, k svladavanju loše uravnoteženosti karaktera. To mora biti vaš stalni predmet proučavanja ako želite postati korisni, uspješni Božji suradnici. (Lt 12, 1887.; Ev 106)

Svaštarenje i beznačajnosti dovode do kržljanja uma.

— U um svakog učenika i studenta treba se utisnuti misao da će odgoj biti bez rezultata ako razum nije naviknut da shvaća istine božanskog otkrivenja i ako srce ne prihvati nauk Kristovog evanđelja. Učenik ili student koji namjesto širokih načela Božje riječi prihvaća općeprihvaćene ideje i svoje vrijeme i pozornost troši na svaštarenje, na beznačajnosti, utvrdit će da njegov um kržlja i malaksava. Njegov um izgubio je sposobnost rastenja. Um se mora naviknuti uvidati i shvaćati značajne istine o vječnom životu. (RH, 11. studenoga 1909.; FE 536)

Ne preopterećujte um beskorisnim sadržajima. — Odgoj, kako se primjenjuje u današnjim školama (1897.), jednostran je pa prema tome i pogrešan. Kao oni koje je Sin Božji otkupio, mi smo Njegovo vlasništvo pa bi svoj odgoj svatko trebao stjecati u Kristovoj školi. Za naše škole treba birati mudre učitelje. Učitelji rade s ljudskim umovima pa su odgovorni pred Bogom da u te umove utisnu spoznaju o potrebi upoznavanja Krista kao osobnog Spasitelja. Ipak, nitko ne može istinski odgajati one koji su Božje otkupljeno blago ako i sam nije naučio u Kristovoj školi kako treba učiti druge.

Na temelju svjetla koje sam dobila od Boga moram vam reći da mi je poznato da učenici i studenti troše mnogo vremena i novca na stjecanje znanja koje je za njih bezvrijedno; ono ih ne osposobljava da posluže svojim bližnjima u izgradnji karaktera s kojim će biti sposobni za jedinstvo sa svetim i anđelima u onoj višoj školi. Umjesto da mlade umove preopterećujemo gomilom odbojnih i neukusnih pojmova koji im u mnogim slučajevima neće biti ni od kakve koristi, njima treba pružiti praktični odgoj. Vrijeme i novac troši se za stjecanje beskorisnog znanja. Um treba učiti pomno i mudro da provodi vrijeme s biblijskom istinom. Glavni cilj odgoja trebao bi biti stjecanje znanja o tome kako da slavimo Boga čiji smo i po pravu stvaranja i po pravu otkupljenja. Rezultat odgoja trebao bi biti osposobljenost da razumijemo Božji glas. ...

Poput loza Pravoga Trsa, i Božja riječ je jedinstvo različitosti. U njoj nalazimo savršeno, nadljudsko, tajanstveno jedinstvo. Ona sadrži božansku mudrost koja je temelj sveg istin-

skog odgoja. Međutim, mnogi se prema toj Knjizi odnose ravnodušno.

Kao nikada dosad, mi danas trebamo shvatiti istinsku odgojnu znanost. Ako to propustimo, nikada nećemo dobiti mjesto u Božjem kraljevstvu. "A ovo je vječni život: spoznati tebe, jedino pravog Boga, i onoga koga si poslao, Isusa Krista." (Ivan 17,3) Ako je to cijena Neba, zar onda svoj odgoj ne trebamo voditi u tom smjeru? (*Christian Educator*, 8/1897.)

Vladanje drugima željeznom palicom sramoti Boga. —

Bog neće odobriti nijedan plan po kojem bi čovjek i na najblaži način vladao svojim bližnjima i tlačio ih. U trenutku kada netko počne vladati drugima željeznom palicom, on sramoti Boga i dovodi u smrtnu opasnost vlastitu dušu i duše svoje braće. (7T 181, 1902.)

Različite umove potrebno dovesti u ravnotežu. —

Ovdje smo skupljeni na jedno mjesto ljudi različitih umova, različitog odgoja i naobrazbe ne očekujući da svaki um radi na istoj valnoj duljini. Međutim, postavlja se pitanje jesmo li mi 54 onih nekoliko loza nacijepljenih na Trs? Raspravimo to i pitajmo o tome učitelje i studente. Vidimo jesmo li stvarno nacijepljeni na pravi Trs. Ako jesmo, možda ćemo imati različite pristupe, različite tonove i različite glasove. Možda ćeš ti gledati na stvari s jednog stajališta; premda se naše ideje razlikuju s obzirom na Sveto pismo, one nisu suprotstavljene Pismu, već ta razlika može biti samo u idejama. Možda će se moj um kretati njemu najbližim stazama, a netko drugi će možda misliti i promatrati stvari u skladu s osobinama svojeg karaktera pokazujući vrlo duboko zanimanje za jednu stranu, koju netko drugi neće vidjeti. (MS 14, 1894.)

Izop, cedar i palma. — U svemu što je Gospodin planirao za ljude nema ničega što bi bilo tako divno kao Njegov plan da muškarcima i ženama podari različite darove. Crkva je Njegov vrt, ukrašen različitim drvećem, biljkama i cvijećem. On ne očekuje da izop ima dimenzije cedra, niti da maslina dostigne visinu veličanstvene palme. Mnogi su primili samo ograničeno vjersko i intelektualno obrazovanje, ali Bog za njih

ima posao ako su voljni raditi ponizno uzdajući se u Njega. (Lt 122, 1902.; Ev 98,99)

Karakteristi se razlikuju kao cvijeće. — Od beskrajne šarolikosti biljaka i cvijeća mi možemo naučiti značajnu pouku. Nisu svi cvjetovi isti oblikom i bojom. Neki od njih imaju ljekovita svojstva. Neki uvijek šire ugodan miris. Ima takozvanih kršćana koji smatraju svojom dužnošću da sve druge kršćane učine sličnima sebi. To je čovjekov, a ne Božji plan. U Božjoj crkvi ima mjesta za karaktere koji se mogu razlikovati kao cvijeće u vrtu. U Njegovom duhovnom vrtu ima mnogo različitih vrsta cvijeća. (Lt 95, 1902.; Ev 99)

Sposobnosti uma i tijela — Božji dar. — Naša se savjest mora upoznati s Božjim zahtjevima. Muškarce i žene valja potaknuti na dužnost da vladaju sobom; neka shvate da su im čistoća i sloboda potrebnije od svake štetne želje i navike. Oni ne smiju zaboraviti da su sve njihove umne i tjelesne sposobnosti dar od Boga i da ih trebaju sačuvati u što je moguće boljem stanju za službu Njemu. (*Put u bolji život*, 72)

55

Bog želi skladne karaktere. — Bog ukorava ljude zato što ih voli. On želi da budu jaki u Njegovoj sili, da njihov um bude optimalno uravnotežen i karakter skladan; oni će tada poslužiti kao uzor Božjem stadu vodeći ih zapovijeđu i primjerom sve bliže Nebu. Oni će tada izgrađivati sveti hram za Boga. (MS 1, 1883.; ISM 48)

DIO II.

TEMELJNI ODNOSI

BOLEST KOJA POČINJE U UMU⁴

Vrlo malo se misli na uzročne čimbenike. — Premalo se razmišlja o uzrocima smrtnosti, bolesti i pojavi degeneracije, koji danas postoje i u najciviliziranijim i najblagoslovljenijim zemljama. Ljudski rod ide stazom nadalje, on se izopćuje. (*Put u bolji život*, 236) 59

U umu počinje devet desetina bolesti. — Bolesti uma posvuda su u većini. Devet desetina bolesti od kojih ljudi pate svoje ishodište imaju u umu. Poneki obiteljski problemi mogu nanijeti mnogo štete organizmu slabeći njegove obrambene snage. Čovjekovu konstituciju ponekad potkopava kajanje zbog grijeha izbacujući um iz ravnoteže. U to ubrajamo i neke lažne doktrine, kao što je ona o paklu koji vječno gori i vječnom mučenju zlih koje su, iznoseći preuveličane i iskrivljene slike o Bogu, donijele slične rezultate kod osoba osjetljivog uma. (5T 444, 1885.)

Um utječe na tijelo. — Odnos između uma i tijela vrlo je blizak. Kad jedno pati, drugo suosjeća. Stanje uma utječe na zdravlje tijela. Ako je um slobodan i sretan, svjestan da čini dobro i zadovoljan zbog toga što je uzrok sreće drugima, on stvara vedrinu koja će se kao reakcija odraziti na cijeli organizam omogućavajući slobodniju cirkulaciju krvi i jačajući cijelo tijelo. Sila liječenja je blagoslov od Boga pa će oni koji nesebično i bez ikakvih ograda pomažu drugima, osjetiti u srcu i životu te predivne blagoslove. (CTBH 13, 1890.; CH 28; vidi i 4T 60,61, 1876.) 60

⁴ Vidi poglavlje 75, "Mašta i bolest".

Dobro hranjen i zdrav mozak. — Mozak je organ i oruđe uma, koji upravlja cijelim tijelom. Da bi drugi dijelovi našeg tijela bili zdravi, mozak mora biti zdrav. Da bi sam mozak bio zdrav, krv mora biti čista. Ako u okviru ispravnih navika u jelu i piću krv održavamo čistom, mozak će biti pravilno hranjen. (MS 24, 1900.; MM 291)

Dalekosežni utjecaj mašte. — Bolest katkad nastaje, a često se uvelike pogoršava, umišljanjem. Mnogi koji bi mogli biti zdravi — kad bi samo tako mislili — doživotni su invalidi. Mnogi zamišljaju da će i najbezazleniji postupci izazvati bolesti, a loše posljedice nastaju upravo zato jer se očekuju. Mnogi umiru od bolesti čiji je uzrok sasvim imaginaran, nestvaran. (*Put u bolji život*, 149)

Električne sile mozga oživljavaju organizam. — Trebamo isticati utjecaj uma na tijelo i utjecaj tijela na um. Električna sila mozga, pojačana umnom aktivnošću, oživljuje čitav organizam i tako postaje dragocjena pomoć u odupiranju bolestima. To se mora jasno iznijeti. Važnost snage volje i samosvladavanja, kako za čuvanje, tako i za obnavljanje zdravlja, štetne, čak i razorne posljedice gnjeva, nezadovoljstva, sebičnosti, poročnosti i, s druge strane, divnu životodavnu silu koja se nalazi u dobrom raspoloženju, nesebičnosti, zahvalnosti — sve to treba prikazati. (*Odgoj*, 177)

Neki su bolesni jer nemaju snagu volje. — Na svojim putovanjima upoznala sam mnoge koji su bili stvarno bolesni — zbog svoje mašte. Oni nisu raspolagali snagom volje, snagom da se uzdignu iznad problema i svladaju bolest tijela i uma; bili su zatočeni u okovima patnje. ...

Često se odvrćam od kreveta takvih uobraženih bolesnika govoreći sebi da je umiranje malo-pomalo, umiranje zbog lijenosti bolest koju ne može izliječiti nitko osim njih samih. (HR, siječanj 1871.; MM 106,107)

Važan je zdrav um u zdravom tijelu. — Umna i moralna snaga zavise od tjelesnog zdravlja. Djecu treba poučiti da se odreknu svih zadovoljstava i svih prohtjeva koji bi mogli

naškoditi njihovom zdravlju. Ako djecu naučimo samoodricanju i samosvladavanju, ona će biti znatno sretnija nego kad bismo im dopustili da udovoljavaju svojim prohtjevima za štetnim zadovoljstvima i ekstravaganciji u odijevanju. ...

Dobro zdravlje, zdrav um i čisto srce nije u obiteljima na prvom mjestu po važnosti. Mnogi roditelji ne odgajaju svoju djecu da budu korisna i da se brinu o svojim dužnostima. Oni svoju djecu paze i maze sve dok ne dođe do toga da im samoodricanje postane gotovo nemoguće. Njih nitko ne uči da je od najvećeg značenja izgrađivanje zdravog uma u zdravom tijelu ako žele živjeti uspješnim kršćanskim životom. (RH, 31. listopada 1871.)

Djeca na koju se prerano vrši veliki pritisak. — Sasvim je sigurno da se u školskoj učionici postavlja temelj različitim vrstama bolesti. Ali još više pada u oči da mozak, naj-složeniji od svih organa, često biva izložen različitim preopterećenjima i oštećenjima zbog preintenzivnih aktivnosti. ... Tako su ambiciozne majke žrtvovalе živote mnoge djece. Od te djece, koja su očito imala dovoljno tjelesne snage da pre- 62
žive takav "tretman", mnogo je one koja zbog toga snose posljedice cijeloga života. Živčana snaga mozga toliko oslabi da takva djeca, kada stignu do mature, više ne mogu podnijeti velike umne napore. Tada se stječe dojam da je potrošena snaga mozga, najsloženijeg od svih organa. Ne samo što je preranim slanjem u školu bilo ugroženo tjelesno i umno zdravlje djece, već su ona bila gubitnici i u moralnom pogledu. (HL 43,44, 1865.; 2SM 436)

Bolesti su ponekad izazvane egocentričnošću. — Mnogi su bolesni tjelesno, umno i moralno jer su gotovo isključivo okrenuti samima sebi. Lijek za ovakvu njihovu stagnaciju mogao bi se naći u zdravoj živahnosti mladih umova sklonih raznovrsnosti, kao i u neumornoj energiji djece. (2T 647, 1871.)

Vrlo malo ljudi razumije prednosti skrbi, odgovornosti i iskustva koje s djecom dolazi u obiteljski krug. ... Kuća bez djece je pusto mjesto. Srca stanovnika te kuće u opasnosti su da postanu sebična ili da se intenzivno bave vlastitim la-

godnostima stavljajući uvijek na prvo mjesto svoje želje i udobnost. Oni traže suosjećanje za sebe, ali ga malo imaju za druge. Skrb za djecu koja zavise od nas, nježna ljubav prema njima uklanja grubost iz naše naravi čineći nas blagima i suosjećajnim, što utječe i na razvijanje plemenitijih crta u našem karakteru. (2T 647, 1871.)

Depresivni osjećaji štetni po zdravlje. — Dužnost je svakog pojedinca da njeguje vedrinu, umjesto da vrijeme provodi baveći se patnjama i nevoljama. Mnogi na taj način ne samo što na sebe navlače bijedu, već i svojoj bolesnoj mašti žrtvuju i zdravlje i sreću. U njihovom okruženju ima stvari koje nisu baš ugodne pa im je na licima uvijek vidljiva namr-godenost, čime je njihovo nezadovoljstvo izraženo mnogo bolje negoli riječima. Ovi depresivni osjećaji nanose veliku štetu njihovom zdravlju jer ometanjem procesa probave ometaju prehranu. Poznato je da bol i strah ne mogu izliječiti ni jedno jedino zlo, ali zato nanose veliku štetu, dok su vedrina i nada — osvjetljavajući stazu drugima — “život onima koji ih nalaze i ozdravljenje svemu tijelu njihovu”. (Izreke 4,22) (ST, 12. veljače 1885.)

Liječeci bolesne, proučavajte umove.⁵ — U liječenju bolesnika, moramo računati s utjecajem uma. Ovaj utjecaj, ako se pravilno koristi, jedno je od najuspješnijih sredstava za sprečavanje bolesti. (*Put u bolji život*, 149)

Podrijetlo bolesti u umu. — Velik dio bolesti kojima je izloženo čovječanstvo ima svoje podrijetlo u umu i može se izliječiti jedino izlječenjem samoga uma. Umno bolesnih mnogo je više nego što možemo pretpostaviti. Zbog bolesti uma mnogima je poremećen rad želuca jer duševne tegobe vrše paralizirajući efekt na probavne organe. (3T 184, 1872.)

Krist liječi. — Ima bolesti duše koje nijedan melem, nijedan medikament ne može izliječiti. Molite se za takve bolesnike, dovedite ih Isusu Kristu. (MS 105, 1898.; WM 71)

⁵ Vidi 42. poglavlje, “Um i zdravlje”.

Ozračje vedrine donosi zdravlje i vitalnost. — Roditelji trebaju, više od svega drugog, okružiti svoju djecu ozračjem vedrine, učtivosti i ljubavi. Dom u kojem prebiva ljubav i u kojem ona dolazi do izražaja u obliku pogleda, riječi i postupaka, mjesto je na kojem anđeli rado borave. Roditelji, neka se sunce ljubavi, vedrine i sretnog zadovoljstva useli u vaša srca; dopustite da njegov divni utjecaj prožme cijeli dom. Pokažite blag, strpljiv duh potičući ga i kod svoje djece, njegujući sve vrline koje će razvedriti život doma. Tako stvoreno ozračje bit će za djecu ono što je zrak i sunčevo svjetlo za biljni svijet; ono će donositi zdravlje i vitalnost umu i tijelu. (CT 115, 1913.)

8

VJERA I UM⁶

65 **Kristova ljubav oživljava cijelo biće.** — Ljubav koja od Krista zrači kroz cijelo naše biće sila je koja daje i obnavlja život. Njezin dodir zdravlja dopire do svakog vitalnog dijela našega tijela — mozga, srca, živaca. Najviše sile bića potaknute su kroz tu ljubav na aktivnost. Ta ljubav oslobađa dušu od krivnje i žalosti, straha i zabrinutosti koji razaraju životne snage. Nju prate vedrina i smirenost. Ona usaduje u dušu radost, koju ne može razoriti ništa što je zemaljsko — radost u Duhu Svetom — radost koja donosi zdravlje, koja donosi život. (*Put u bolji život*, 60,61)

Kristov je posao da izliječi ranjene u srcu. — Božja iscjeliteljska sila prožima cjelokupnu prirodu. Ako je drvo ozlijeđeno, ako je ljudsko biće ranjeno ili je slomilo kost, prirodno odmah počinje zacjeljivati povredu. I prije nego što se pojavi potreba, iscjeliteljske sile su u pripravnosti. Čim je dio tijela povrijeđen, sve se sile posvećuju djelu obnavljanja. Tako je i na duhovnom području. Prije nego što je grijeh stvorio potrebu, Bog se pobrinuo za lijek. Svaku dušu koja je popustila kušnji neprijatelj je ranio i ozlijedio, ali gdje god je grijeh, tamo je i Spasitelj. “Na meni je Duh Gospodnji, jer me pomazao”, kazao je Krist “Poslao me da donesem Radostnu vijest siromasima, da navijestim oslobođenje zarobljenicima... da oslobodim potlačene...” (Luka 4,18) (*Odgovj*, 101)

Spasiteljev recept za umne i duhovne bolesti. — Riječi našeg Spasitelja: “Dodite k meni, ... i ja ću vas okrijepiti”

⁶ Vidi poglavlje 43, “Um i duhovno zdravlje”.

(Matej 11,28) recept su za liječenje tjelesnih, umnih i duhovnih bolesti. Premda su ljudi svojim pogrešnim postupcima navukli na sebe patnje, On postupa s njima s mnogo razumijevanja. Oni u Njemu mogu naći pomoć. Bog će učiniti velike stvari za one koji se u Njega uzdaju. (*Put u bolji život*, 61)

Evangelje nasuprot znanosti i književnosti. — Znanost i književnost u pomračenim ljudski um ne mogu unijeti svjetlo koje može slavno Evangelje Božjega Sina. Samo Božji Sin može učiniti veliko djelo obasjavanja ljudske duše. Nije čudo što Pavao uzvikuje: "Uistinu, ja se ne stidim Evangelja, jer je ono sila Božja za spasenje svakomu vjerniku." (Rimljanima 1,16) Kristovo Evangelje poosobljuje se u onima koji vjeruju čineći ih živim poslanicama koje poznaju i čitaju svi ljudi. Na taj način kvasac pobožnosti odlazi u ljudsko mnoštvo. Nebeska razumna bića vide komponente veličine karaktera jer je jedino dobrota djelotvorna u Božjim očima. (RH, 15. prosinca 1891.; FE 199,200)

Samo Evangelje može izliječiti zla koja truju društvo. — Jedini lijek za grijeha i žalosti ljudi je Krist. Samo Evangelje o Njegovoj milosti može izliječiti zla koja muče društvo. Nepravda bogatih prema siromašnima i mržnja siromašnih prema bogatima imaju svoj korijen u sebičnosti, a sebičnost se može ukloniti jedino pokornošću Kristu. Sebično srce puno grijeha jedino On može zamijeniti novim srcem punim ljubavi. Neka Kristovi sluge propovijedaju Evangelje, nadahnuti Duhom koji je došao s Neba, i neka obavljaju djelo koje je On obavljao na dobrobit ljudima. I tada će se pokazati rezultati u blagoslivljanju i uzdizanju čovječanstva kakvi se nikada ne bi mogli postići ljudskom silom. (*Isusove usporedbe*, 169)

67

Savršenstvo se može dostići samo skladnim razvojem. — Jačanje snage i sposobnosti uma dužnost je koju dugujemo sebi, društvu i Bogu. Mi, međutim, nikada ne trebamo stvarati uvjete za njegu uma nauštrb moralnog i duhovnog. Prema tome, tek skladnim razvojem umnih i moralnih sposobnosti može se dostići krajnje savršenstvo jednog ili drugoga. (CT 541, 1913.)

Božanski kvasac mijenja um. — U biblijskoj usporedbi žena je stavila kvasac u brašno. Bilo je nužno zadovoljiti potrebu. ... Tako i božanski kvasac čini svoje djelo. Um se mijenja; pokazuju se sposobnosti. Čovjek ne prima nove sposobnosti, ali one koje ima, bivaju posvećene. Savjest, dotad mrtva, budi se. Ipak tu promjenu čovjek ne može izazvati sam. Ona je moguća jedino silom Svetoga Duha. ...

Kad naše misli dođu pod vlast Božjega Duha, mi shvaćamo pouku koju nam upućuje usporedba o kvascu. Oni koji otvore srca da prime istinu, uvidjet će da je Božja riječ veliko oruđe u djelu preobražavanja ljudskog karaktera. (RH, 25. srpnja 1899.)

Evandeoska istina čini nas čvrstima i postojanima. — Svatko od nas treba steći dubok uvid o učenju Božje riječi. Naše misli moraju biti spremne položiti svaki ispit i oduprijeti se svakoj kušnji, izvana ili iznutra. Mi moramo znati zašto vjerujemo ovo što vjerujemo i zašto smo na Gospodnjoj strani. Istina mora bdjeti u našim srcima, spremna da oglasi uzbunu i da nas pozove u obranu protiv svakog neprijatelja. Sile tame usmjerit će na nas svoje napade. Tako će prve žrtve biti svi oni koji su ravnodušni i bezbrižni, koji su svu svoju ljubav poklonili svojem zemaljskom blagu i nisu pokušali razumjeti kako je Bog postupao sa svojim narodom. Nikada nećemo biti čvrsti i pouzdani zahvaljujući nekoj sili i snazi, nego zahvaljujući spoznaji istine kakva je u Isusu. S time na svojoj strani jedan će moći natjerati u bijeg tisuću, a dvojica deset tisuća. (RH, 29. travnja 1884.; HC 332)

Mir stječemo predajom Kristu. — Naša cjelokupna budućnost zavisi od naše osobne odluke da otvorimo srce i primimo u njega Kneza mira. Naš um može naći mir i odmor u Kristu, u predaji sebe Kristu u kome je naša sila i snaga. Kada tvoje srce dostigne taj mir, tu utjehu i nadu koju ti On nudi, ono će se radovati u Bogu našem Spasitelju za veliku i divnu nadu koju si primio kao dar. Tada ćeš biti zahvalan i veličat ćeš Boga za veliku ljubav i milost koju ti je podario.

Gledaj u svojeg Dobrotvora Isusa Krista. Primi Ga radošno i zatraži Njegovu svetu prisutnost. Tvoj um može se ob-

navljati iz dana u dan. Tvoja je prednost da primiš mir i odmor, da se izdigneš iznad svih briga i slaviš Boga za blagoslove koje si primio. Ne podiži prepreke sumnji i prigovora jer bi time Isusa udaljivao od svoje duše. Promijeni svoj glas, ne gundaj, već izražavaj zahvalnost za veliku Kristovu ljubav koju si primao dosad i koju primaš i dalje. (Lt 294, 1906.)

Razmišljanje o Kristu donosi poticaje. — Ako dopustimo da se naše misli više bave Kristom i nebeskim svijetom, mi ćemo naći moćne poticaje i potporu bijući Gospodnje bitke. Ponos i ljubav prema svijetu izgubit će svoju silu kada budemo intenzivno razmišljali o ljepotama te bolje zemlje koja će tako skoro biti i naš dom. Uspoređene s Kristovom ljepotom, sve zemaljske čari izgubit će svoju vrijednost. (RH, 15. studenoga 1887.)

Znanje će ojačati um i dušu. — Nama treba znanje koje će jačati um i dušu, koje će od nas oblikovati bolje muškarce i žene. Odgoj srca je mnogo važniji od samog knjiškog stjecanja znanja. Dobro je, i čak nužno, posjedovati znanje svijeta u kome živimo; ali ako iz svoje računice isključimo vječnost, počinut ćemo nepopravljivu pogrešku. (*Put u bolji život*, 284)

69

Um i duhovni rat. — Naš napredak u području moralne čistoće zavisi od pravilnog razmišljanja i pravilnog djelovanja. “Ne ukalja čovjeka ono što na usta ulazi, nego ono što iz usta izlazi. ... Jer iz srca dolaze zle misli, ubojstva, preljubi, bludnost, krađe, lažna svjedočanstva, psovke. To ukalja čovjeka.” (Matej 15,11.19.20)

Zle misli pogubne su za dušu. Božja sila obraćenja mijenja srce, profinjuje i čisti misli. Ako ne učinimo odlučan napor da svoje misli usmjerimo na Krista, u našem životu ne može se otkriti Njegova milost. Um se mora uključiti u duhovni rat. Svaka misao mora se dovesti u pokornost i poslušnost Kristu. Sve navike moraju se dovesti pod Božju kontrolu. (Lt 123, 1904.)

Angažiranje uma u dobru, zaštita od zla. — Zauzimanje uma onim što je dobro mnogo je vrednija zaštita od zla nego bezbrojne zakonske i disciplinske zabrane. (*Odgoj*, 191)

Izopačena mašta donosi tamu. — Kada oko uma promatra sjaj tajne pobožnosti, prednosti duhovnih blaga nad svjetovnim, cijelo tijelo ispunjava se svjetlom. Kada se mašta izopači privlačnošću zemaljskog sjaja i veličine, kada u materijalnom dobitku gledamo pobožnost, cijelo tijelo biva puno tame. Usredotočene na zemaljska blaga, snage uma bivaju ponižene i osramoćene. (RH, 18. rujna 1888.)

70 **Um upućen na Stvoritelja bez samouzdizanja.** — Da se ovom načelu pridavala pozornost koju njegova važnost zahtijeva, u nekim sadašnjim metodama odgoja došlo bi do korjenite promjene. Umjesto da se pozivaju na ponos i sebične ambicije, i potiču duh oponašanja, učitelji bi nastojali probuditi ljubav prema dobroti, istini i ljepoti i buditi želju za savršenstvom. Učenik bi pokušao razviti u sebi Božje darove, ne da nadmaši druge, već da ispuni Božji cilj i primi Njegov lik. Umjesto da ga se usmjerava na puka zemaljska mjerila, ili da se naglašava želja za samouzdizanjem, koja sama po sebi umanjuje i unižava, um bi bio usmjeren k Stvoritelju, da Ga upoznaju i postanu Njemu slični. (*Patrijarsi i proroci*, 502)

Živa voda i "isprovaljivani zdenci". — Isus je poznao potrebe duše. Sjaj, bogatstvo i časti ne mogu ispuniti srce. "Ako je tko žedan, neka dođe k meni." Bogati i siromašni, uzvišeni i poniženi podjednako su dobrodošli. On obećava da će rasteretiti dušu, utješiti žalosne i podariti nadu klonulima duhom. Mnogi od onih koji su slušali Isusa bili su žalosni zbog neispunjenih nada, mnogi su tajno trpjeli, mnogi su čeznuli da zadovolje svoje neumorne želje za stvarima ovoga svijeta i hvalom ljudi; ali kad su sve zadobili, utvrdili su da su se trudili samo da bi stigli do provaljena studenca na kojem nisu mogli ugasiti svoju žed. Usred blistavih, radosnih prizora stajali su nezadovoljni i žalosni. Tada ih je iznenadni uzvik "ako je tko žedan" trgnuo iz njihovog žalosnog razmišljanja, i slušajući riječi koje su uslijedile, u njihovim se dušama zapalila nova nada. Sveti Duh iznosio je pred njih ovo znamenje sve dok u Njemu nisu vidjeli ponudu neprocjenjiva dara spasenja. (*Isusov život*, 371)

Potrebno jedinstvo božanskih i ljudskih napora. — Duh daje snagu koja je u svakoj teškoj prilici potpora duši koja se bori i pati — u okruženju neljubaznih rodaka, mržnje svijeta i spoznaje vlastite nesavršenosti i propusta. Apsolutno je potrebno jedinstvo božanskih i ljudskih napora, bliska veza s Bogom kao prvim, posljednjim i Onim koji će uvijek biti izvor sve naše snage. (RH, 19. svibnja 1904.; HC 151)

71

UM KAO TVRĐAVA

- 72 **Prijestolnica tijela.** — Svi tjelesni organi načinjeni su da služe umu. Um je prijestolnica tijela. (3T 136, 1872.)

Um upravlja cijelim čovjekom. On je izvorište svih naših postupaka, dobrih ili zlih. Um je taj koji služi Bogu i udružuje nas s nebeskim bićima. Pa ipak, mnogi provedu i cijeli životni vijek a da ne saznaju za trezor koji sadrži to blago. (SpTEd 33, 11. svibnja 1896.; FE 426)

Mozak upravlja tijelom. — Danas ima mnogo bolesnih i nemoćnih koji će uvijek ostati takvi, jer ih nitko ne može uvjeriti da njihovo iskustvo nije pouzdan vodič. Mozak je prijestolnica tijela, sjedište svih živčanih snaga i umnih aktivnosti. Moždani živci upravljaju tijelom. Moždanim živčanim putovima misaoni impulsi prenose se svim živcima u tijelu kao telegrafskim žicama, pa oni na taj način upravljaju životvornim aktivnostima svakog dijela našega tjelesnog sustava. Svi organi za kretanje stoje pod upravom naredbi koje dobivaju od mozga. (3T 69, 1872.)

- 73 Moždani živci koji komuniciraju s cjelokupnim tjelesnim sustavom jedini su posrednici komunikacije između Neba i čovjeka i preko kojih Bog može utjecati na njegov najintimniji život. (2T 347, 1870.)

Sotona napada sposobnosti opažanja.⁷ — Sotona pristupa čovjeku sa svojim kušnjama kao andeo svjetla, kao što

⁷ Vidi poglavlje 35, "Utjecaj promatranja".

je pristupio i Kristu. On je dosad činio sve što je mogao da dovede čovjeka u stanje tjelesne i moralne slabosti da bi ga zatim svladao svojim kušnjama i likovao nad njegovom propašću. Imao je uspjeha navodeći čovjeka da popušta svojim prohtjevima ne obazirući se na posljedice. On dobro zna da čovjek svoje obveze prema Bogu i bližnjima ne može izvršiti ako istodobno slabi sposobnosti koje mu je Bog dao. Mozak je prijestolnica tijela. Ako zbog nesposobnosti da vlada bilo kojim svojim prohtjevom otupe sposobnosti opažanja, čovjek ne može vidjeti vječne stvari. (RH, 8. rujna 1874.; MYP 236)

Strahovlada običaja. — Snaga ili slabost uma itekako se mogu dovesti u vezu s našom aktivnom ulogom u ovome svijetu i s našim vječnim spasenjem. Rasprostranjeno neznanje u pogledu Božjeg zakona u našoj naravi za svaku je osudu. Nesuzdržanost bilo koje vrste gaženje je zakona života. Zastrašujući su razmjeri slaboumnosti u svijetu. Zahvaljujući pokrivalu od svjetla kojim Sotona pokriva grijeh, on postaje vrlo privlačan; Sotona je prezadovoljan mogućnošću da cijelom kršćanskom svijetu nametne strahovladu svakidašnjih navika kao što je to kod neznabožaca, čineći da padne pod vlast najrazličitijih prohtjeva. (RH, 8. rujna 1874.; MYP 237)

Čuvajmo tvrđavu. — Svaki pojedinac treba shvatiti da svoju moralnu narav treba čuvati ogradom neprestanog bdjenja. Poput vjernih stražara, svi oni trebaju čuvati tvrđavu duše i ne pomišljajući da bi se i za trenutak mogli opustiti na svojem stražarskom mjestu. (SpTPH 65, 1879.; CH 411)

Pravilno odgojen um se ne koleba. — U svakidašnjim ispitima um mora steći naviku vjernosti, osjećaj velikih prednosti prava i dužnosti nad sklonostima i uživanjima. Ovako odgojeni um neće se kolebati između onoga što je pravo a što nije kao što trska treperi na vjetru, nego, čim se suoči sa životnom stvarnošću, u istom trenutku uočava načelo instinktivno birajući ono što je pravo i ne premišljajući mnogo. On je odan jer je stekao naviku vjernosti i istine. (3T 22, 1872.)

Tvrđava bez stražara. — Gledajući, mi se mijenjamo. Iako načinjen po obličju svojega Stvoritelja, čovjek svoj um može tako odgojiti da će mu grijeh nad kojim se nekad zgražavao, sada postati privlačan. Prestajući bdjeti i moliti se, on prestaje osiguravati tvrđavu, svoje srce, i počinje se baviti grijehom i zlom. Um je ponižen i, budući naučen da svoje moralne i intelektualne snage pokorava nižim strastima, njega je nemoguće podići iznad svijeta pokvarenosti. Mi moramo neprekidno voditi rat protiv tjelesnog uma; u tome moramo uživati pomoć oplemenjujućeg utjecaja Božje milosti koja će naš um privlačiti k visinama i usaditi mu navike dubokog razmišljanja o čistim i svetim stvarima. (2T 479, 1870.)

Izvor pitanja života i smrti. — “Svrćajte misao na ono što je gore, ne na ono što je na zemlji.” (Kološanima 3,2) Srce je čovjekova tvrđava. Iz njega izlaze pitanja života i smrti. Dok se srce ne očisti, osoba nije sposobna ni za kakav oblik njegovanja zajednice svetih. Zar Onaj koji ispituje srca ne zna tko živi u grijehu ne misleći na svoju dušu? Zar u životu svakog čovjeka nije bilo svjedoka koji je znao njegove najveće tajne?

Jednom sam bila prinuđena slušati riječi koje su neki muškarci upućivali ženama i djevojkama — laskave riječi, riječi koje obmanjuju i zasljepljuju. Sve ove metode rabi Sotona da uništi duše. Neki od vas na ovakav način mogu poslužiti i kao njegovi slugе. Ako je to slučaj, morat ćete se s
75 time suočiti na sudu. Anđeo je za takve ljude rekao: “Oni svoje srce nikada nisu predali Bogu. Krist ne živi u njima. U njima nema istine. Njezino mjesto zauzeli su grijeh, prijevara i laž. Oni ne vjeruju u Božju riječ i ne žive u skladu s njom.” (5T 536,537, 1889.)

Opuštenost, samoudovoljavanje i sigurnost — izdajice u taboru. — Izraelci su navedeni u grijeh kad su se nalazili u stanju vanjskog mira i sigurnosti. Propustili su misliti na Boga, zanemarili su molitvu i gajili duh samopouzdanja. Lagodnost i popuštanje sebi učinilo je tvrđavu duše nebranjenom i u nju su ušle ponižavajuće misli.

U srcu se odvija dug proces pripreme, svijetu nepoznat, prije no što će kršćanin učiniti otvoreni grijeh. Um ne prelazi

naglo iz stanja čistoće i svetosti u stanje pokvarenosti, poroka i zločina. Da bi oni koji su stvoreni prema Božjoj slici poprimili životinjsku ili sotonsku prirodu, potrebno je vrijeme. Mi se mijenjamo gledanjem. Popuštanjem nečistim mislima čovjek može tako odgojiti svoj um da grijeh na koji se nekada gadio postane ugodan. (*Patrijarsi i proroci*, 459)

Duhan otupljuje osjetila. — Duhan, bez obzira u kojem obliku, razara čovjekovu građu. On je spori otrov. Pogada mozak i otupljuje osjetila, pa um više ne može jasno raspoznavati duhovne stvari, osobito one istine koje bi mogle ispraviti njegov nečist način života.

Oni koji uživaju duhan u bilo kojem obliku nisu čisti pred Bogom. U vlasti ovako nečiste strasti oni ne mogu proslavljati Boga u svojem tijelu i duhu koji Njemu pripadaju. Budući da uzimaju spore i sigurne otrove koji ruše njihovo zdravlje i slabe sposobnosti uma, Bog to ne može odobriti. On im može biti milostiv u situaciji dok su, prakticirajući tu pogubnu naviku, bili nesvjesni kakvu im štetu ona donosi, ali kad im netko iznese predmet u pravom svjetlu, oni postaju krivi pred Bogom ako nastave zadovoljavati tu ponižavajuću strast. (4SG 126, 1864.)

76

Robovi alkohola i droge. — Kamo god se osvrnemo, Sotona nastoji namamiti mlade na stazu propasti. Ako samo jednom uspije navesti njihove noge na taj put, on će ih pogurnuti nizbrdo vodeći ih iz jedne razuzdanosti u drugu, sve dok te njegove žrtve ne izgube svoju čistu savjest i više ne budu pred sobom imale Boga kojeg će se bojati. Oni se sve manje i manje odlikuju vrlinama obuzdavanja i suzdržavanja. Postaju ovisni o vinu i drugim alkoholnim pićima, duhanu i opijumu, idući iz jednog stanja poniženosti u drugo. Postali su robovi svojih prohtjeva. Sada počinju prezirati i savjete koje su nekada poštovali. Počinju se razmetati hvaleći se slobodom, a zapravo su sluge propasti. Misle da slobodni, a robuju sebičnosti, izopačenim prohtjevima i razuzdanosti. (ST, 22. lipnja 1891.; Te 274)

Sotonino oružje. — Popuštanje tjelesnim strastima ratuje protiv ljudske duše. Apostol se obraća kršćanima na vrlo doj-

mljiv način: "Zaklinjem vas, braćo, milosrdem Božjim da prinesete sebe kao žrtvu živu, svetu i ugodnu Bogu. (Rimljanima 12,1) Ako je tijelo natopljeno alkoholom i opoganjeno duhanom, ono nije prihvatljivo Bogu. Sotona zna da ono to i ne može biti pa zato svojim kušnjama iskušava ljude u prohtjevima i apetitu kako bi ih učinio robovima takvim sklonostima i na taj način izazvao njihovu propast. (RH, 8. rujna 1874.)

77 **Odlučujući čimbenik strasti i zlih prohtjeva.** — Kada razumni ljudi dopuste da nesuzdržavanjem bilo koje vrste otupe njihove moralne snage, tada u mnogima od svojih navika postaju samo malo bolji od neznabožaca. Sotona neprestano odvlači ljude od spasonosnog svjetla i privlači ih k običajima i modi ne dajući im prilike da razmišljaju o tjelesnom, umnom i moralnom zdravlju. Veliki neprijatelj zna da će, ako prevlada apetit, prohtjevi i strasti, zdravlje tijela i snaga uma biti žrtvovani na oltaru samozadovoljavanja, što čovjeka odvodi u brzu propast. Ako prosvijetljeni um drži uzde vladajući životinjskim sklonostima i pokorava se moralnim snagama, Sotoni će odmah biti jasno da je sila kušnje kojom želi svladati čovjeka vrlo mala. (RH, 8. rujna 1874.; MYP 237)

Što je moglo biti. — Da su roditelji prošlih generacija odlučno čuvali svoja tijela i time služili umu i da nisu dopuštali da intelekt robuje životinjskim strastima, u ovom bi vijeku Zemlju nastanjivao drugačiji poredak ljudskih bića. (HL, dio 2, 38, 1865.; 2SM 431,432)

Izbor između vlasti uma i vlasti tijela. — Svaki učenik mora shvatiti vezu između jednostavnog načina življenja i snažnog uma. Sami odlučujemo hoće li našim životom upravljati um ili tijelo. Svaki mladi čovjek mora odlučiti kako će oblikovati svoj život. Učenici moraju upoznati sile s kojima se suočavaju i utjecaje što određuju karakter i sudbinu. (*Odgoj*, 181)

Učite ljude. — Istaknite ljudima potrebu da se odupru kušnji koja ih navodi na udovoljavanje prohtjevima i strastima. To je točka na kojoj mnogi padaju. Objasnite im koliko

je tijesna veza između tijela i uma i ukažite im na potrebu da i jedno i drugo čuvaju u najboljem stanju. (*Circular Lt to Physicians and Evangelists*, 1910.; CH 543)

RAZUMIJEVANJE

78 **Posao koji traži sposobnost prosuđivanja i razlikovanja.** — Raditi s umovima najljepši je i najteži posao koji je ikada bio povjeren smrtnim ljudima. Oni koji rade taj posao trebaju raspolagati jasnim prosuđivanjem i sposobnošću razlikovanja dobra i zla.

Istinska neovisnost uma dijametralno je suprotna brzopletosti i nepromišljenosti. Tu vrlinu neovisnosti, koja vodi k stvaranju opreznog, molitvom oblikovanog mišljenja, ne treba olako napustiti, pogotovo dok ne dobijemo dovoljno snažnu potvrdu, dokaz da nismo u pravu. Ta neovisnost sačuvat će naš um u stanju smirenosti i nepokolebljivosti u okruženju najraznovrsnijih zabluda koje prevladavaju u svijetu. Ljude na odgovornim položajima ona će povesti da svugdje brižljivo traže dokaze, da ne budu poneseni utjecajem drugih ili okoline i da zaključke donose bez razumskog, temeljitog poznavanja svih bitnih okolnosti. (3T 104,105, 1872.)

Nemilosrdan zadatak. — Budući da je Nebo za čovjeka platilo tako visoku cijenu, cijenu Božjeg dragog Sina, koliko bi onda propovjednici, učitelji i roditelji trebali pažljivo postupati s onim dušama koje dolaze pod njihov utjecaj. Divan je posao baviti se ljudskim umovima; njemu treba pristupiti sa strahom i drhtanjem.

79 Odgajatelji mladih trebali bi savršeno vladati sobom. Upropastiti svoj utjecaj na neku ljudsku dušu zbog nestrpljenja ili s namjerom da zadržimo dostojanstvo i nadmoć, strašna je pogreška jer bi ta duša zbog toga mogla biti izgubljena za Krista. Nepromišljenim rukovođenjem, misli mladih osoba mogu

se iskvariti do te mjere da se nastala šteta možda nikada neće moći nadoknaditi. Kristova vjera treba imati prevladavajuću ulogu u odgoju i obrazovanju mladih.

Spasiteljev primjer samoodricanja, ljubaznosti i ljubavi pune strpljenja ukor je nervoznim propovjednicima i učiteljima. Tim nekontroliranim učiteljima On upućuje pitanje: "Je li to način postupanja s dušama za koje sam ja dao svoj život? Zar nemate više uvažavanja za beskrajno visoku cijenu koju sam ja platio za njihovo otkupljenje?" (4T 419, 1880.)

Liječnik se susreće sa svim tipovima ljudi. — Dr. trebao bi se truditi da svakoga dana doda ponešto već stečenom znanju i da njeguje vrlinu učtivosti i lijepog ponašanja. ... On bi trebao imati na umu da u svojem poslu dolazi u dodir sa svim tipovima ljudi i da će dojmovi koje ostavlja biti preneseni i na druge krajeve ove zemlje i odraziti se na Institut [sanatorij Battle Creek]. (3T 183,184, 1872.)

Potreba za strpljenjem i mudrošću. — Propovjednici bi trebali paziti da od onih koji još uvijek pipaju po mraku zablude ne očekuju previše. Trebaju dobro obavljati svoj posao čvrsto vjerujući da će osobama koje su u potrazi za istinom Bog podariti tajanstvenu, oživljavajuću silu svojega Svetoga Duha, znajući da će bez toga njihovi napori biti bezuspješni. Oni trebaju biti strpljivi i mudri u ophođenju s ljudskim umovima imajući na umu mnogostrukost okolnosti koje su kod ljudi stvorile tako različite crte karaktera. Oni se i sami moraju dobro čuvati kako se ne bi dogodilo da njihovo "ja" dođe na prvo mjesto, a Isus ostane po strani. (GW 381, 1915.)

Kristova ljubav zadobiva. — Samo Onaj koji čita srce zna način kojim će dovesti ljude k pokajanju. Samo nam Njegova mudrost može podariti uspjeh u dodiru s izgubljenima. Vi možete zauzeti ukrućen stav i misliti: "Ja sam svetiji od tebe", i bez obzira koliko imali pravo u onome što tvrdite, takve riječi nikada neće taknuti srca. Kristova ljubav, izražena u riječi i djelu, zadobit će svoj pristup duši, dok stalno ponavljanje pravila i propisa ili neprestano dokazivanje neće postići ništa. (*Put u bolji život*, 93)

Uz suosjećanje i ljubav. — Nisu svi ljudi sposobni za ukoravanje onih koji su u zabludi. Oni ne raspolažu mudrošću pravilnog postupanja, istodobno “ljubeći milost”. Oni ne uviđaju potrebu mijesanja ljubavi i blagog suosjećanja s dosljednim ukoravanjem. Neki su uvijek nepotrebno okrutni ne osjećajući potrebu da postupe po savjetu apostola: “A od spomenutih jednima — koji se kolebaju — dokazujte da imaju krivo; druge spasavajte grabeći ih iz vatre.” (Juda 22.23) (3T 269,270, 1873.)

Čovjek kojim vladaju strasti ne treba raditi s umovima. — Izostanak čvrste vjere i sposobnosti prosuđivanja u svetim stvarima treba smatrati dovoljnim razlogom da se nekome uskrati mogućnost rada u Božjem djelu. Na isti način i nagla narav, grubo i drsko ponašanje otkrivaju da onoga čije su to osobine ne bi trebalo staviti na mjesto na kojem će morati odlučivati o teškim pitanjima koja se tiču Božjeg djela.

Čovjeku kojim vladaju strasti ne treba omogućiti da radi s ljudskim umovima. Njemu se ne može povjeriti rješavanje pitanja koja su u vezi s onima koje je Krist kupio po beskrajnoj cijeni. Ako počne upravljati ljudima, takav čovjek će vrijeđati i ranjavati njihove duše ne raspolažući potrebnim istančanim osjećajem i finom osjetljivošću koja dolazi kao dar Kristove milosti. Njegovo srce mora biti omekšano, pokoreno Božjim Duhom; kameno srce nije postalo mesno. (SpT Series A, br. 5, str. 18, 1896.; TM 261)

Kvalitete potrebne za shvaćanje ljudskog uma (savjet jednom literarnom evanđelistu). — U ovom poslu prisutno je više teškoća nego u drugim granama poslovnog života, ali naučene lekcije i stečena umješnost i discipliniranost osposobit će te za neka druga područja i aktivnosti u kojima možeš služiti ljudima. Oni koji svoju lekciju loše nauče i nemarni su i grubo u pristupanju ljudima, istu odsutnost umješnosti i stručnosti pokazali bi i u ophođenju s ljudima kada bi počeli raditi u propovjedničkom djelu. (*Manual for Canvassers*, str. 41,42, 1902.; CM 34)

Suočavanje s naglošću, nestrpljenjem, ohološću i samodopadnošću. — Rad s ljudskim umovima najosjetljiviji je posao koji je ikada bio povjeren smrtnim ljudima, pa je zato učiteljima neprekidno potrebna pomoć Božjega Duha kako bi svoj posao radili kako valja. Među mladima koji pohađaju školu pokazat će se velika šarolikost karaktera i odgoja. Učitelj će se susretati s naglim, nestrpljivim, oholim, sebičnim i samodopadnim mladim osobama. Neki od tih mladih živjeli su u ozračju u kojem su trpjeli samovoljna ograničavanja i okrutnost, što je u njima oblikovalo duh tvrdoglavosti i prkosa. Druge su pretjerano blagi roditelji držali kao kućne ljubimce, dopuštajući im da se ponašaju potpuno prema svojim sklonostima. Pogreške su im stalno praštali, sve dok im karakter nije postao izobličen. (CT 264, 1913.)

Potrebno strpljenje, umješnost i mudrost. — Da bi učitelj uspješno radio s tako različito profiliranim umovima, on mora pokazati veliku umješnost i osjetljivost vođenja, ali i čvrstinu upravljanja. U svojem će poslu često biti svjedok izražavanja odbojnosti, pa čak i mržnje prema dobrim pravilima života i ponašanja. Neki će pokazati veliku snalažljivost u izbjegavanju kazni, dok će drugi pokazati lakoumnu ravnodušnost prema posljedicama prijestupa. Sve će ovo zahtijevati strpljenje, obzirnost i mudrost na strani onih kojima je povjerenog odgajanje tih mladih osoba. (CT 264, 1913.)

Ponašanje koje može ostaviti nepopravljive ožiljke. — Učitelj može imati dovoljno obrazovanja i znanja u predmetima koje predaje, ali zna li se pouzdano da on raspolaže umješnošću i mudrošću za rad s ljudskim umovima? Ako u srcima predavača ne stanuje Kristova ljubav, oni nisu pogodni za nošenje ozbiljnih odgovornosti koje se povjeravaju onima koji odgajaju mlade. Budući da sami nemaju viši odgoj, oni ne znaju kako treba postupati s ljudskim umovima. Njihova nepokorna srca bore se za vlast; prema tome, povjeriti nezrele umove i karaktere djece takvom odgoju, značilo bi ostaviti na umu ožiljke i udarce koji možda nikada neće biti uklonjeni. (CT 193, 1913.)

Potrebna izuzetna sposobnost razlučivanja. — Gospodin mi je na mnogo načina i u različitim prilikama pokazao s koliko pažnje trebamo postupati s mladima — da je za ophođenje s ljudskim umovima potrebna izuzetna sposobnost razlučivanja. Svatko tko je uključen u odgoj i obrazovanje mladih, treba živjeti vrlo blizu Velikog Učitelja kako bi mogao uzeti od Njegovog duha i načina rada. Njima su potrebne lekcije koje će utjecati na njihov karakter i posao. (GW 333, 1915.)

Osobna komponenta od ključnog značenja. — Pri svakom pravom poučavanju bitan je osobni element. Kao učitelj Krist je poučavao ljude pojedinačno. Upravo je osobnim kontaktom i druženjem poučio Dvanaesticu. Upravo je u četiri oka, često pred samo jednim slušateljem, davao najdragocjenije savjete. Poštovanom rabinu pri noćnom razgovoru na Maslinskoj gori i prezrenoj ženi na sikarskom zdencu otvorio je svoje najbogatije riznice zato što je kod tih slušatelja otkrio osjetljivo srce, otvoren um i osjetljiv duh. Čak ni mnoštvo, koje se tako često tiskalo za Njegovim stopama, Kristu nije bilo nerazlučiva masa ljudskih bića. Krist je govorio izravno svakom umu i obraćao se svakom srcu. Promatrao je lica svojih slušatelja, zapažao ozarenost na licu, brze i odobravajuće poglede koji su mu govorili da je istina prodrila u dušu. U Njegovu srcu zazvučala bi kao odgovor struna suosjećajne radosti. (*Odgoj*, 208)

Pretjerivanje u poslu onesposobljava nas za rad s drugima. — Sami učitelji trebali bi posvetiti odgovarajuću pozornost zakonima zdravlja kako bi vlastite snage sačuvali u najboljem mogućem stanju i da bi, primjerom i riječju, mogli izvršiti pravi utjecaj na svoje učenike. Učitelj čije su tjelesne snage već oslabljene bolešću ili prekomjernim radom, trebao bi posvetiti posebnu pozornost zakonima života. Trebao bi odvojiti vrijeme za rekreaciju. Izvan svojih profesionalnih obveza u školi, on ne bi smio preuzimati nikakve obveze koje bi ga tako opteretile tjelesno ili umno da njegov živčani sustav izbace iz ravnoteže. U takvom stanju on ne bi bio sposoban za rad s ljudskim umovima; ne bi se mogao postaviti ispravno ni prema sebi ni prema svojim učenicima. (CTBH 83, 1890.; FE 147)

Razumijevanje različitih potreba. — Pokazano mi je da liječnici u našem Institutu [sanatorij Battle Creek] trebaju biti muškarci i žene vjere i duhovnosti. Oni trebaju uzeti Boga za svoje pouzdanje. Mnogi od onih koji dolaze u Institut, grešnim popuštanjem vlastitim prohtjevima na sebe su navukli bolesti gotovo svih vrsta.

Ovakvi ljudi ne zaslužuju razumijevanje kakvo inače često zahtijevaju. Liječnici teško mogu posvetiti vrijeme i snagu upravo ovakvim ljudima, degradiranima tjelesno, umno i moralno.

Postoje, međutim, i ljudi koji su, svojim neznanjem, živjeli u uvjetima nepoštovanja prirodnih zakona. Oni su neumjereno radili i neumjereno jeli jer je u njihovom okruženju vladao takav običaj. Neki su podnijeli mnogo toga od strane mnogih liječnika, ali nisu dospjeli na bolju razinu, već naprotiv, na znatno goru. Gledano na duže staze, oni su rastrzani između posla, društva i vlastite obitelji. I sada su, kao u svoje posljednje utočište, došli u zdravstveni Institut, s nekom izbljedjelom nadom u izlječenje.

Takvim je ljudima potrebno razumijevanje. S njima treba postupati s najvećom pažnjom; treba povesti računa o tome da im se na jasan način prikažu zakoni njihovog bića i života kako bi, kada ih prestanu gaziti i počnu vladati sobom, mogli sebe poštedjeti stradanja i bolesti — kazne za gaženje prirodnih zakona. (3T 178, 1872.)

Istinu ne treba govoriti u svim prilikama. — Vrlo je malo onih koji u svjetovnom društvu u kojem se kreću nešto znače, ljudi koji se rukovode filozofijom svjetovnog čovjeka — koji će dopustiti da im netko iznosi činjenice o njima samima. Istinu, dakle, ne treba govoriti u svim prilikama. Pokazat će se pogodno vrijeme i prilika za govorenje, u trenucima kada riječi neće nanijeti povredu. Od liječnika ne bi trebalo tražiti da previše rade čime bi se izmorio njihov živčani sustav, jer su to okolnosti koje nisu pogodne u uvjetima kada treba smirivati bolesnike, kada treba povoljno utjecati na njihov živčani sustav pomažući im da postignu vedrinu i radosno raspoloženje. (3T 182, 1872.)

Krist razumije. — On, koji je na sebe uzeo ljudsku narav, zna kako treba suosjećati s bolima čovječanstva. Krist ne samo da poznaje svaku dušu, i individualne nedaće i kušnje te duše, već On poznaje i sve okolnosti koje ozljeđuju i muče duh. Njegova je ruka ispružena u znak milostive nježnosti k svakom svom djetetu koje strada. Oni koji najviše stradaju uživaju i najveći dio Njegove sućuti i milosrđa. On je dirnut osjećajem naše nesigurnosti, i On želi da svoje probleme i poteškoće položimo kraj Njegovih nogu i tamo ih ostavimo. (*Put u bolji život*, 155)

Razumijevanje donosi i tješnji odnos s Kristom. — Dobra djela su plod koji Krist očekuje da donosimo — blage riječi, djela dobročinstva, nježnu brigu za siromašne, za one koji su u oskudici i nevolji. Kada srca suosjećaju sa srcima opterećenim razočaranjem i boli, kada ruka daje onima koji su u oskudici, kada odijevamo gole, kada pozovemo stranca u svoju dnevnu sobu i damo mu mjesto u svojem srcu, anđeli su vrlo blizu, dok na Nebu odzvanja zvuk odobravanja za naša djela.

Svako djelo pravednosti, milosti i dobročinstva stvara glazbu na Nebu. Otac sa svojeg prijestolja promatra one koji čine ta djela milosrđa i slaže ih zajedno sa svojim najdragocijenijim blagom. "Oni će biti moji, govori Gospod nad vojskama, onoga dana kada budem postavljao svoje bisere." (Malahija 3,17) Svako djelo milosrđa učinjeno onima koji su u nevolji, koji stradaju, smatrat će se kao da je učinjeno samom Isusu. Kada pritekneš u pomoć siromašnima; kada suosjećaš s onima koji su prognani i potlačeni; kada pružiš ruku prijateljstva siročetu, doći ćeš u tješnji odnos s Isusom. (2T 25, 1868.)

Krist poziva na blagost i sažaljenje. — Istinsko razumijevanje bližnjih treba postati znak koji će odvajati one koji ljube Boga i boje Ga se od onih koji preziru Njegov Zakon. Kako je veliko Kristovo suosjećanje koje je pokazao kad je došao na ovaj svijet da položi svoj život kao žrtvu za već izgubljeni svijet! Njegova religija vodila je u obavljanje istinskog zdravstveno-misionarskog djela. On sam je bio sila izlje-

čenja. "Milosti hoću, a ne priloga", govorio je. Ovo je mjerilo prema kojem je veliki Učitelj istine razlikovao istinsku i lažnu vjeru. Bog očekuje od svojih zdravstvenih misionara da rade s blagošću i sažaljenjem, onako kako bi Krist radio da se nalazi na našem svijetu. (SpT MM 8, 1893.; MM 251)

Zbroj životne sreće. — Njegovani um veliko je blago; ipak, bez blagog utjecaja suosjećanja i posvećene ljubavi takav um ne dostiže svoju najveću vrijednost. U riječima i postupcima namijenjenim drugima, mi moramo pokazati uzornu blagost i obzirnost. Mi možemo pokazati tisuću malih pažnji u obliku prijateljskih riječi i pogleda koji će govoriti o kršćanskoj ljubavi, pogleda koji će nam biti i uzvraceni. Zanemarujući svoje bližnje, bezosjećajni kršćani pokazuju da nisu u zajednici s Kristom. Nemoguće je biti u zajednici s Kristom, a istodobno biti neljubazan prema drugima i zaboravljati na njihova prava. Mnogi čeznu za prijateljskim suosjećanjem.

Bog je svakome od nas dao njemu svojstven identitet koji se ne može utopiti ni u čiji identitet. Ipak, naše individualne osobine mnogo će se manje isticati ako smo doista Kristovi i ako je Njegova volja i naša volja. Naš život treba biti posvećen dobru i sreći drugih, kao što je bio i Spasitelj. Mi trebamo steći naviku zaboravljanja na sebe, uvijek tražeći prilike — čak i u malim stvarima — da pokažemo zahvalnost za ljubavnosti koje su nam pokazali drugi, da oraspoložimo druge i da djelima blagosti, dobrote i malih postupaka iz kojih zračiti ljubav olakšamo i uklonimo njihove patnje i terete. Ovi znaci obzirnosti i učtivosti koji počinju u našoj obitelji šire se izvan našeg obiteljskog kruga i doprinose stvaranju zbroja životne sreće, dok nas, s druge strane, zanemarivanje tih malih stvari dovodi do zbroja životne gorčine i patnji. (3T 539,540, 1875.)

DIO III.

RAZVIJANJE UMA

PROUČAVANJE BIBLIJE I UM

Temelj svakog proučavanja. — Božja riječ treba biti temelj svakog proučavanja; riječi otkrivenja, kada ih pomno proučavamo, privlače i jačaju um i srce. Njegovanje našeg uma potrebno je da bismo razumjeli otkrivenje Božje volje za nas. Ovo ne mogu zanemariti oni koji su poslušni Božjim zapovijedima. Bog nam nije dao umne sposobnosti da bismo ih namijenili jeftinim i lakoumnim aktivnostima. (MS 16, 1896.) 89

Snaga načela. — Kad prihvatimo biblijske istine, one oplemenjuju um i dušu. Kad bi Božju riječ cijenili onako kako treba, i mladi i stari bi se odlikovali unutarnjim poštenjem, snagom načela i to bi ih osposobilo da se odupru kušnji. (*Put u bolji život*, 291)

Jedini siguran vodič. — Blisko poznanstvo s Božjom riječju izoštrava um i učvršćuje dušu protiv sotonskih napada. Biblija je mač Duha kojem se nikada neće dogoditi da ne svlada neprijatelja. Ona je jedini siguran vodič u svim pitanjima vjere i života. Razlog zašto Sotona ima toliku vlast nad ljudskim umovima i srcima jest što oni nisu prihvatili Božju riječ za svojeg savjetnika i što svi njihovi putovi nisu bili iskušani na pravom ispitu. Biblija će nam pokazati kojim putem trebamo ići da bismo postali baštinici slave. (RH, 4. siječnja 1881.; HC 31) 90

Definicija višeg odgoja. — Ne može se postići odgoj viši od onog koji je bio dan prvim učenicima, otkrivenog preko Božje riječi. Steći viši odgoj znači bezuvjetno poštovati tu Riječ; to znači hodati Kristovim stopama, primjenjivati u životu

Njegove osobine. To znači odreći se sebičnosti i posvetiti život službi Bogu.

Viši odgoj poziva na nešto veće i svetije od znanja koje se može dobiti samo iz knjiga. To znači osobno, iskustveno poznavanje Krista, slobodu od ideja, navika i običaja stečenih u školi kneza tame i onih koji stoje nasuprot odanosti Bogu. To znači svladati tvrdoglavost, oholost, sebičnost, svjetovne ambicije i nevjeru. To je vijest o izbavljenju od grijeha. (CT 11,12, 1913.)

Nadahnuje um. — Um u Božjoj riječi nalazi predmete za najdublje misli, za najuzvišenije težnje. Mi u njoj možemo njegovati zajednicu s patrijarsima i prorocima, slušati glas vječnog Boga u razgovoru s ljudima. Mi u njoj vidimo Veličanstvo Neba koje ponižava samo sebe i postaje naš Zamjenik, naš Jamac da bi se, potpuno samo, uhvatilo u koštac sa silama tame i izvojevalo pobjedu za nas. Pobožno razmišljanje o ovakvim predmetima ne može a da ne omekša, ne očisti i ne oplemeni srce, istodobno nadahnjujući um novom snagom i vitalnošću. (CT 52,53, 1913.)

Otkriva svrhu života. — Ono što nas, izvan svih drugih obzira, treba navesti da izričemo pohvale Bibliji jest činjenica da je u njoj ljudima otkrivena Božja volja. Mi u njoj upoznajemo cilj zbog kojeg smo stvoreni i način kako se taj cilj može ostvariti. Saznajemo na koji način trebamo, mudro, podići stupanj i kakvoću sadašnjeg života i osigurati onaj vječni. Nijedna druga knjiga ne može zadovoljiti dileme našeg uma ili težnje našega srca. Upoznavši Božju riječ i slušajući njezine poruke, ljudi se mogu izdići iz najdubljih provalija degradacije i postati sinovi Božji koji će se družiti s bezgrešnim anđelima. (CT 53,54, 1913.)

Biblijske usporedbe trebaju utjecati na um i oživiti ga. — Bog želi da Njegove nadahnute usporedbe utječu na naš um, ožive ga i pouče. On želi da priroda spriječi pokušaje nasilnog razdvajanja znanosti od biblijskog kršćanstva. Želi da stvari prirode koje privlače naša osjetila održe našu pozornost i utisnu nam u um nebeske istine. (YI, 6. svibnja 1897.)

Biblija bez premca. — Kao odgojna snaga, Biblija je bez premca. Ništa drugo neće tako dati snagu i kvalitetu sposobnostima koje su potrebne onima koji žele proučavati i shvatiti veličanstvene istine objave. Um se postupno prilagođava predmetima kojima mu je omogućeno da se bavi. Ako je zauzet samo običnim, svakidašnjim predmetima, isključujući velike i uzvišene, um će zakržljati i izgubiti snagu. Ako od svojeg uma nikada ne tražimo borbu s teškim problemima ili napor da shvati važne istine, on će nakon izvjesnog vremena izgubiti sposobnost rasta. (5T 24, 1882.)

Bibliju prihvatiti jednostavnom vjerom. — Bog očekuje od čovjeka da primjenjuje svoje sposobnosti zaključivanja, pa će mu proučavanje Biblije ojačati i uzdići um onako kako to ne može nijedno drugo učenje. To je najbolja umna, ali i duhovna vježba za ljudski um. Ipak, mi se moramo čuvati glori ficiranja razuma koji je podložan slabosti i manama ljudske naravi.

Ako ne želimo da Božja riječ bude zamagljena za oči našeg razuma i da ne možemo shvatiti ni najjednostavnije istine, mi moramo steći jednostavnost i vjeru malog djeteta i biti spremni učiti i iskreno tražiti pomoć Svetoga Duha. Osjećanje Božje sile i mudrosti s jedne, i naše nemoći da shvatimo Njegovu veličinu s druge strane, trebalo bi nam udahnuti poniznost. Tada ćemo otvarati Njegovu riječ stupajući u Njegovu prisutnost sa svetim strahopoštovanjem. Kada pristupimo Bibliji, naš razum mora priznati autoritet veći od sebe, a srce i um pokloniti se pred velikim JA JESAM. (5T 703,704, 1889.)

92

Ne izučavajmo ništa što zamagljuje Božju riječ. — Isus Krist je duhovni probni kamen. On otkriva Oca. Mozak ne treba hraniti ničim što bi pred umom podiglo maglu ili ga uvelo u oblak, čime bi bila zaklonjena Božja riječ. U obrađivanju zemljišta srca ne smije biti nemarnosti i nepažnje. Um mora biti spreman da cijeni i sagledava Kristovo djelo i riječi, jer je On došao s Neba da pokrene želju i da pruži kruh života svima koji su gladni duhovnog znanja. (MS 15, 1898.)

Božja riječ priznaje čovjekovo pravo moralnog izbora.

— Kada istražujemo Božju riječ, andeli su uz nas odražavajući blistave zrake svjetla s njezinih svetih stranica. Sveto pismo obraća se čovjeku kao onome koji ima slobodu izbora između dobra i zla; ono mu se obraća u obliku opomena, ukora, prekli-
njanja i ohrabrenja. Um mora vježbati svoje snage korište-
njem uzvišenih istina Božje riječi, jer će u protivnom oslabjeti.
... Mi moramo ispitivati za sebe same; upoznati razloge svoje
vjere uspoređujući biblijske tekstove. Uzmi u ruke Bibliju i
na koljenima se moli Bogu da osvijetli tvoj razum. (RH 4.
ožujka 1884.)

Umovi dostižu najplemenitiji oblik razvoja. — Kad bi
ljudi proučavali Bibliju onako kako treba, odlikovali bi se sna-
žnim umom. Predmeti kojima se bavi Božja riječ, uzvišena
jednostavnost njezinog jezika i plemenite teme koje ona izno-
si čitatelju, razvijaju u njemu sposobnosti koje se ni na koji
drugi način ne mogu razviti. U Bibliji se mašti otvara beskrajno
polje. Nakon razmišljanja o njezinim veličanstvenim temama,
93 nakon druženja s njezinim uzvišenim ilustracijama, prouča-
vatelj Biblije izići će čistiji i plemenitijih misli i osjećaja nego
da je vrijeme proveo čitajući bilo koje djelo ljudskog duha,
da ne spominjemo djela trivijalnog karaktera.

Mladalački umovi neće uspjeti dostići najviši stupanj svojeg
razvoja ako zanemare Božju riječ — najuzvišeniji izvor mu-
drosti. Razlog zašto je tako malo ljudi dobrog uma, postojanih
i trajne vrijednosti leži u tome što se ljudi ne boje Boga, ne
vole Ga i ne poštuju načela vjere u životu onako kako bi trebali.
(CTBH 126, 1890., FE 165)

Potruga za njezinim skrivenim blagom. — Naš vodič
treba biti Biblija — baš onako kako je napisana. Ništa nije
tako pripremljeno da uveća snagu uma i ojača intelekt kao
što je proučavanje Biblije. Nema područja izučavanja koje može
tako podići dušu i dati polet sposobnostima kao što može
izučavanje žive Božje riječi. Umovi tisuća propovjednika Evan-
delja zakržljali su jer se bave bezvrijednim stvarima ne vježba-
jući se u istraživanju skrivenog blaga Božje riječi. Kada svoj
um zaposlimo izučavanjem Božje riječi, razum se proširuje,

a one uzvišenije sposobnosti razvijaju se tako da mogu sažeti visoke i oplemenjujuće istine.

Um kržlja ili se širi, već prema karakteru gradiva s kojim se zbližava. Ako um ne pokrenemo na upornost i snažnu želju za razumijevanjem istine metodom uspoređivanja teksta s tekstom, on će se sigurno smanjiti i izgubiti snagu. Upregnimo svoj um u istraživanje istina koje ne leže izravno na površini. (RH, 28. rujna 1897.)

Biblija pravilno usmjerava život. — Cijelo Sveto pismo je objava Božje slave u Kristu. Kad prihvatimo Pismo, kad u njega vjerujemo i kad smo poslušni njegovim uputama, ono postaje veličanstveno oruđe u djelu preporoda karaktera. Ono je veličanstveni poticaj, pogonsko gorivo koje oživljuje i osvježava tjelesne, umne i duhovne snage, pravilno usmjeravajući životne staze. 94

Razlog što se mladi, pa i oni u zrelim godinama, tako lako zavedu na staze kušnje i grijeha je to što ne proučavaju Božju riječ i ne razmišljaju o njezinim istinama kako bi trebalo. Nedostatak čvrste, nepokolebljive volje, koji se odražava u karakteru, nastaje zbog zanemarivanja svetih uputa Božje riječi. Oni se dostatno ne trude upraviti svoj um na ono što će ih nadahnuti čistim, svetim mislima i odvratiti od onoga što je nečisto i neistinito. (*Put u bolji život*, 458)

Ona otkriva pravila za sveti život. — U svojoj velikoj milosti, Gospodin nam je u svojoj Riječi otkrio svoja pravila za sveti život, svoje zapovijedi i svoje zakone. On nam u njoj govori o grijesima kojih se trebamo kloniti; prikazuje nam plan spasenja, pokazuje put k Nebu. Poštujući Njegovu uputu da "istražujemo Pisma", nitko ne mora živjeti u neznanju.

Stvarni napredak čovjeka u sferi vrlina i božanskog znanja stječe se metodom dodavanja — neprestanog dodavanja vrlina za koje je Krist, sa željom da ih učini dostupnima svakome od nas, podnio nezamislivo veliku žrtvu. Mi smo ograničena bića, ali možemo steći osjećaj kao da ta ograničenja ne postoje. Um se mora napregnuti i opteretiti u intenzivnom razmišljanju o Bogu i Njegovom zadivljujućem planu za naše spasenje. Duša će na taj način biti uzdignuta iznad svakidašnjih stvari i usredotočena na stvari koje su vječne.

Pomisao da živimo u Božjem svijetu, u prisutnosti velikog Stvoritelja svemira koji je čovjeka načinio po svojem obličju, uzdići će naš um u sferu ozbiljnog razmišljanja, širu i višu od svakog drugog razmišljanja koje nije ništa drugo do plod mašte. Pomisao da je na nama "oko Gospodnje", da nas On voli i da Mu je toliko stalo do nas palih ljudskih bića, da je za naše otkupljenje dao svojega ljubljenog Sina da ne bismo propali kao nešto bezvrijedno, velika je i slavna misao. Svako tko otvori srce da prihvati i razmišlja o tim slavnim temama, nikada neće biti zadovoljan beznačajnim predmetima i doživljajima. (RH, 9. studenoga 1886.)

95 **Novo srce znači i novi um.** — Riječi "dat ću vam novo srce" znače: "Dat ću vam novi um". Ovo mijenjanje srca uvijek je praćeno jasnom predodžbom o kršćanskoj dužnosti, praćeno je razumijevanjem istine. Jasnoća naših pogleda u području istine bit će razmjerna našem razumijevanju Božje riječi. Tko Božjoj riječi poklanja ozbiljnu pozornost, uz mnogo molitve, steći će sposobnosti jasnog razumijevanja stvari i zdravog prosuđivanja, kao kada bi, obrativši se Bogu, dostigao viši stupanj inteligencije. (RH, 10. studenoga 1904.)

Nemojmo čitati neredovito. — Nismo na sugurnom ako stranice Svetog pisma čitamo neredovito. ... Upregnimo svoj um za uzvišenu zadaću koja je pred njega postavljena i s nedvosmislenim zanimanjem proučavajmo i istražujmo da bismo mogli razumjeti božansku istinu. Oni koji to čine, iznenadit će se kakve su mogućnosti njihovog uma. (YI, 29. lipnja 1893.; HC 35)

Vježbanje pamćenja koristi umu. — Um treba biti u ogradama suzdržavanja, ne treba mu dopustiti da luta. Učimo ga da se bavi Božjom riječju i plemenitim mislima koje uzdižu. Dijelovi Pisma, zapravo cijela poglavlja, mogu se učiti napamet i ponavljati u trenucima kada Sotona dođe sa svojim kušnjama. Pedeset osmo poglavlje Izaijine proročke knjige vrlo je korisno za tu svrhu. Podignite oko svoje duše zid ograničenja i uputa danih putem nadahnuća Božjega Duha.

U trenucima kada Sotona pokušava navesti ljudski um da se bavi zemaljskim stvarima i zadovoljavanjem osjetila, najbolji način da mu se odupremo jest "Pisano je". ... Kada nas Sotona nagovara da posumnjamo u to jesmo li doista narod koji Bog vodi, čije pripadnike uz pomoć malih i velikih ispita Bog priprema da ostanu uspravni u onaj veliki dan, budimo spremni da neprijateljeve prijekove dočekamo iznošenjem jasnih dokaza iz Božje riječi, da narod ostatka drži zapovijedi Božje i vjeru Isusovu. (RH, 8. travnja 1884.)

Proučavanje Biblije donosi uravnoteženost uma. — Oni koje poučava Sveti Duh, moći će mudro iznositi Riječ. Kada Biblija postane predmet njihovog ozbiljnog proučavanja uz ozbiljno traženje vodstva Duha i potpunu predaju srca djelu posvećenja istinom, ona će ostvariti sve što je Krist obećao.

96

Rezultat ovakvog proučavanja Biblije bit će uravnoteženi um budući da će se tjelesne, umne i moralne snage skladno razvijati. Tada nećemo znati za paralizu duhovnog znanja. Razum će biti osvježen, fini osjećaji probuđeni u život, savjest ponovo osjetljiva, moć suosjećanja očišćena; nastat će bolje moralno ozračje, dobit ćemo novu sposobnost za suprotstavljanje kušnjama. (SpTEd 27, 12. lipnja 1896.; FE 433,434)

Protusredstvo za otrovne insinacije. — Kada um postane mjesto čuvanja biblijske istine, njezina načela duboko se ukorjenjuju u duši, elementi izbora i ukusa sjedinjuju se s istinom i onda nema privlačnosti k ponižavajućoj, uzbuđljivoj literaturi koja slabi moralne snage i razara od Boga dane sposobnosti koje nam je Bog dao da obavljamo korisno djelo. Poznavanje Biblije pokazat će se kao protusredstvo za otrovne utjecaje koji nastaju zbog neopreznog izbora lektire. (RH, 9. studenoga 1886.; HC 202)

Zaštita od praznovjerja. — Ako nauku ove Riječi damo primarnu ulogu u vršenju utjecaja na naš život, ako se um i srce pokore njezinoj sili koja obuzdava, negativnosti koje su danas prisutne u crkvama i obiteljima ovdje neće imati mjesta. ... Nauk Božje riječi treba upravljati umom i srcem, i tada će obiteljski život očitovati silu Božje milosti. ...

Kad ne bismo imali Bibliju, našli bismo se u kaosu lažnih teorija. Um bi bio izložen strahovladi praznovjerja i laži. Međutim, imajući u rukama autentični izvještaj o počecima svijeta, mi se ne moramo spoticati o ljudska nagađanja i nepouzdana teorije. (RH, 10. studenoga 1904.)

97 **Ona razvija sposobnosti razmišljanja.** — Ako je um okrenut proučavanju Biblije radi dobivanja novih spoznaja, doći će do razvijanja sposobnosti razmišljanja. Kada se proučava Božja riječ, um se širi i stječe savršeniju ravnotežu nego kada je netko obuzet stjecanjem općih znanja iz literature koja nema nikakvu vezu s Biblijom. Nema tako čvrstog znanja, tako dosljednog i dalekosežnog kao što je znanje koje je stečeno proučavanjem Božje riječi. Ono je temelj svakog istinskog znanja.

Biblija je kao izvor. Što više u nju gledamo, to se čini dubljom. Velike istine svete povijesti sadrže u sebi nevjerovatnu snagu i ljepotu i dalekosežne su kao vječnost. Nijedna znanost ne može se uspoređivati sa znanostu koja otkriva Božji karakter.

Mojsije je bio podučavan sveukupnoj mudrosti Egipćana, a ipak je rekao: "Ja sam vas, eto, poučio zakonima i uredbama, kako mi je Jahve, Bog moj, naredio da ih vršite u zemlji u koju idete da je zaposjednete. Držite ih i vršite ih: to će u očima narodâ biti vaša mudrost i vaša razboritost. Kad oni čuju za sve ove zakone, reći će: 'Samo je jedan narod mudar i pametan, a to je ovaj veliki narod'." (Ponovljeni zakon 4,5.6) (RH, 25. veljače 1896.; FE 393)

Daje polet sposobnostima. — Zar ovu knjigu — ovo dragocjeno blago — ne bismo trebali uzvisiti i cijiniti kao dragocjenog prijatelja? To je naša navigacijska karta na uzburkanom moru života. To je naša knjiga vodilja koja nam pokazuje put k vječnim stanovima, put k stjecanju karaktera koji moramo steći da bismo se u njima nastanili. Nema knjige čije će pomnjivo proučavanje tako uzdići i ojačati um kao što je Biblija. Um će ovdje naći predmete najuzvišenijeg karaktera, predmete koji će maksimalno pokrenuti njegove sposobnosti. Ništa drugo neće tako oživjeti sve naše sposobnosti kao

kada te iste sposobnosti dovedemo u dodir s veličanstvenim istinama objave. Um se širi u naporu da shvati i izmjeri te velike misli. Nama se tako pruža prilika da zakopamo duboko u rudnik istine i iz njega iznesemo skupocjena blaga obogaćujući svoju dušu. Tu možemo upoznati istinski put u život, sigurnost čak i unatoč smrti. (RH, 4. siječnja 1881.; HC 31)

98

Proučavanje Biblije proširit će um. — Biblija je naš vodič na sigurnim stazama koje vode u vječni život. Bog je ljude nadahnuo da napišu ono što će nas dovesti k istini, što će privući i, bude li primijenjeno, omogućiti primatelju da dobije moralnu snagu kojom će se svrstati u red najobrazovanijih umova. Umovi svih onih koji se posvete proučavanju Božje riječi proširit će se. Mnogo više od svakog drugog učenja, njezin utjecaj povećava sposobnosti razumijevanja, svakoj našoj sposobnosti daje novu snagu. Ona dovodi um u dodir sa širokim, oplemenjujućim načelima istine. Ona dovodi cijelo Nebo u blisku vezu s ljudskim umovima usadujući im mudrost, znanje i razum. (YI, 13. listopada 1898.; SD 70)

Biblija kao otkrivenje Jahve. — Ova knjiga treba u svim vremenima stajati kao otkrivenje Jahve. Božanska otkrivenja pokazana su ljudskim bićima kao Božja sila. Istine Božje riječi nisu samo osjećaji, nego mnogo više od toga — riječi Najvišega. Onaj tko ove istine učini dijelom svojeg života, u svakom pogledu postaje novo stvorenje. On ne dobiva nove umne snage, nego postaje svjedok uklanjanja tame koja je zbog neznanja i grijeha zamaglila njegov razum. (RH, 10. studenoga 1904.)

MARLJIVOST⁸

99 **Bori se i dostigni.** — Pobjede se stječu upornim učenjem, napornim radom, ustrajnom marljivošću. Ne bacaj uludo sate i trenutke. Rezultati rada — ozbiljnog, vjernog rada — bit će vidljivi i priznati. Oni koji žele steći jači um, učinit će to marljivošću. Uporabom uma povećava se njegova snaga i učinkovitost. Um jača od intenzivnog razmišljanja. Onaj tko svoje umne i tjelesne snage koristi maksimalno i uporno, postići će najveće rezultate. Svaka snaga našeg bića jača aktivnošću. (RH, 10. ožujka 1903.)

Dostizanje najviših mogućih sposobnosti. — Pozorno razmatrajmo pravi cilj odgoja. Bog je svakom pojedincu povjerio sposobnosti i umijeća, da bi mu ih vratio uvećane i poboljšane. On nam daruje sve svoje darove da bismo ih koristili do krajnjih granica. On od svakoga od nas traži da njegovamo svoje sposobnosti i dostignemo uvjete njihove najviše moguće uporabljivosti radi obavljanja plemenitog posla za Boga, na blagoslov čovječanstvu. Svaki talent kojim raspolažemo, bile to umne sposobnosti, novac ili utjecaj, dolazi
100 od Boga i zato, zajedno s Davidom, možemo reći: "Od tebe je sve, i iz tvojih ruku primivši, dali smo tebi!" (1. Ljetopisa 29,14) — (RH, 19. kolovoza 1884.; FE 82)

Istaknute umne sposobnosti nisu slučajnost. — Istinski uspjeh u bilo kojoj grani poslovanja ne dolazi kao posljedica slučaja, okolnosti ili sudbine. On je rezultat Božje providno-

⁸ Vidi poglavlje 65, "Nemar i lijenost".

sti, on je nagrada za vjeru i razboritost, za valjanost i ustrajnost. Visoke duševne vrline i plemenita moralna snaga ne stječu se slučajno. Bog daje prilike; uspjeh dolazi kad ih koristimo. (*Izraelski proroci i kraljevi*, 307,308)

Kultura uma — naša potreba. — Nama kao narodu potrebna je kultura uma, nešto čime moramo raspolagati da zadovoljimo zahtjeve vremena. Siromaštvo, skromno podrijetlo i nepovoljna životna sredina ne trebaju biti smetnja njegovanju uma. Umne sposobnosti moraju stalno biti pod vlašću volje; umu ne smijemo dopustiti da luta ili da ga povremeno odvrćaju različiti predmeti a da se nijednim od njih ne bavi temeljito i duboko.

U svim područjima učenja mogu se pojaviti teškoće, ali razočaranje neka nikada ne bude razlog za odustajanje. Istražujte, proučavajte i molite se; sa svakom teškoćom suočite se muški i odlučno; pozovite u pomoć snagu volje, vrsnost i strpljenje, a onda najozbiljnije kopajte u dubinu, sve dok pred sobom ne ugledate biser mudrosti i istine, čist i divan, toliko dragocjeniji koliko ste trpjeli teškoće dok ste ga tražili.

Potom nemojte dopustiti da se stalno bavite tom jednom točkom usredotočujući na nju sve snage uma, stalno je naglašavajući drugima, već uzmite neki drugi predmet i pomno ga proučite. Na taj način pred vašim će se umom razotkrivati jedna po jedna tajna. Tako postupajući, postići ćete dvije dragocjene pobjede. Na taj način ne samo što ste osigurali korisna znanja, nego su i aktivnošću uma povećane umna snaga i sposobnost. Ključ koji ste pronašli da otvorite bravu jedne tajne možda će otkriti i druge, dotada neotkrivene dragocjene bisere znanja. (4T 414, 1880.)

Zakon uma. — Zakon je uma koji kaže da će se um sužavati ili širiti do dimenzija predmeta s kojima postaje blizak. Ako umne sposobnosti ne uključimo da s punom snagom i ustrajnošću istražuju istinu, one će se nesumnjivo smanjiti i izgubiti sposobnost razumijevanja dubokih značenja Božje riječi. Snaga uma povećat će se ako je zaposlen u istraživanju međusobnih veza biblijskih predmeta, u međusobnom uspoređivanju Pisma s Pismom, duhovnih predmeta s drugim duhovnim

predmetima. Krenite ispod površine; vještog i marljivog istraživača očekuju najskupocjenija blaga misli. (RH, 17. srpnja 1888.; MYP 262)

Potaknite na aktivnost još neizražene sposobnosti. —

U uobičajenim životnim tokovima vidjet ćemo mnogo ljudi koji, strpljivo obavljajući svoje svakidašnje obveze, nisu svjesni svojih skrivenih, još neizraženih sposobnosti koje bi ih, kada bi bile pokrenute, svrstale među velike svjetske vode. Da bi se te uspavane sposobnosti probudile i razvile, potreban je dodir vješte ruke. Upravo su takvi bili ljudi koje je Isus dozvao k sebi i poklonio im prednosti trogodišnje poduke pod Njegovom rukom. S ovakvim se obrazovanjem po vrijednosti ne bi moglo uspoređivati nijedno obrazovanje u rabskim školama ili studiji u čuvenim centrima filozofije. (CT 511, 1913.)

Mnogi bi mogli biti intelektualni divovi. —

Mnogi naši suradnici mogli su postati intelektualni divovi da se nisu zadovoljavali niskim stupnjem odgoja i obrazovanja, već da su marljivo radili istražujući i vodeći svoje misli u što veće dubine. Mnogi od naših mladih nalaze se u opasnosti od površnosti, da ne uzrastu do mjere pune visine rasta Isusa Krista. Oni smatraju da su dostigli dovoljan stupanj znanja i razumijevanja mnogih predmeta. Zato, ako nisu skloni učenju, neće biti skloni ni da duboko zaoru u zemljište znanja odakle bi mogli dobiti sva blaga koja su im potrebna. (Lt 33, 1886.)

Potrebna je samodisciplina. —

102 Bog od nas traži da školujemo svoje umne sposobnosti. Mi ih moramo tako njegovati da, bude li trebalo, možemo iznijeti istinu i pred najvišim zemaljskim vlastima i institucijama na slavu Bogu. Nama je svakoga dana potrebna Božja sila obraćenja srca i karaktera. Svatko tko sebe smatra Božjim djetetom treba primjenjivati samodisciplinu jer se jedino na taj način um i volja mogu dovesti u pokornost Božjem umu i Božjoj volji. Nepokolebljiva disciplina u Božjem djelu donijet će veće rezultate od rječitosti i najblistavijih talenata. Prosječan ljudski um, dobro naučen, ostvarit će veća i uzvišenija djela nego najobrazovaniji um ili najveći talenti bez samosvladavanja. (RH, 28. srpnja 1896.)

Andeli zaokupljaju umove ljudi koji razmišljaju. — Nebeski anđeli djeluju ... i zaokupljaju umove ljudi koji razmišljaju; njihova snaga je veća od snage sila tame. Ima ljudi čiji se umovi bave svetim stvarima, ali ne stoje u bliskoj vezi s Bogom. Oni ne osjećaju djelovanje i prisutnost Božjeg Duha. Ako ih Njegova milost ne preobrazi u Kristovo obličje, Njegov Duh će ih napustiti kao što voda napušta posudu čije je dno probušeno. Njihova je jedina nada da traže Boga svim svojim umom, srcem i dušom. Kada to učine, moći će se opravdano boriti za pobjedu. Sotona će te, ako mu pružiš priliku, lišiti sposobnosti zdravog razmišljanja i osjećaja ljubavi. (MS 11, 1893.)

Potreba za potpunom posvećenošću ambicija. — “Dosta ti je moja milost” (2. Korinćanima 12,9), uvjerava Veliki Učitelj. “Uhvati” nadahnuće ovih riječi i nikada, nikada ne izgovaraj riječi sumnje i nevjere. Budi energičan. U ovoj čistoj, neokaljanjoj vjeri nema polovične službe. “Ljubi Gospodina Boga svoga svim srcem svojim, svom dušom svojom, svom pameti svojom i svom snagom svojom!” (Marko 12,30) Od onih koji vjeruju u Božju riječ zahtijeva se apsolutno najviši stupanj posvećene ambicioznosti. (SpTEd 30, 12. lipnja 1896.; CT 360)

Stoj u osobnosti koju ti je dao Bog. — Bog nam je dao sposobnost razmišljanja i djelovanja; samo onda ako postupate pažljivo, ako očekujete mudrost od Njega, vi ćete moći nositi terete. Ostanite u osobnosti koja vam je dana od Boga. Ne budite sjenka ničije osobnosti. Očekujte da Bog djeluje u vama, s vama i kroz vas. (*Put u bolji život*, 319)

103

Pogubna plijesan svijeta (savjet propovjedniku koji je volio umne spekulacije). — Ti si čovjek koji ne bi trebao druge učiti istini. Ti bi, zapravo, što se tiče iskustva i poznavanja Boga, trebao biti daleko ispred onoga gdje si sada. Trebao bi biti čovjek koji će se odlikovati snagom uma jer ti je Bog podario umne sposobnosti koje imaju mogućnost da dostignu najviši stupanj razvoja. Da si raskrstio sa svojim svijetom umnih spekulacija, da si radio i djelovao u suprotnom smjeru, danas bi mogao obavljati službu ugodnu pred Bogom.

Da si svoj um njegovao kako valja i koristio svoje sposobnosti Bogu na slavu, ti bi u potpunosti bio kvalificiran da nosiš vijest opomene svijetu. Ali plijesan svijeta tako je napala tvoj um koji je sada sve drugo samo ne posvećen. Ti nisi njegovao niti koristio sposobnosti koje bi od tebe učinile uspješnog duhovnog suradnika u Božjem djelu. Sada ti se pruža mogućnost da nastaviš odgajati svoj um na pravi način. Ako se sada ne urazumiš u pitanju istine, krivnja će u potpunosti biti samo tvoja. (Lt 3, 1878.)

Napredak bez kolebanja. — Želim da tvoji planovi budu posvećeni kako bi Božji anđeli tvoje srce mogli nadahnuti svetom gorljivošću i pomoći ti da napreduješ nepokolebljivo i sigurno čineći da postaneš sjajno svjetlo. Tvoja snaga zapažanja bit će snažnija i bolja ako izvršavanju ovog svetog djela bude predano cijelo tvoje biće — tijelo, duša i duh. Uloži svaki mogući trud u Kristovoj milosti da dostigneš visoka mjerila koja su pred tebe postavljena. Ti u svojem djelokrugu možeš biti savršen onako kako je Bog savršen u svojem. Nije li Krist rekao: "Dakle: budite savršeni kao što je savršen Otac vaš nebeski" (Matej 5,48)? (Lt 123, 1904.)

Njegujte svaku pojedinu sposobnost. — On želi da mi stalno rastemo i napredujemo u svetosti, sreći, u korisnosti. Sposobnosti su povjerene svima i zadaća svih je da ih nauče poštovati kao svete darove od Gospodina i da ih, kao takve, pravilno upotrijebe. On očekuje od mladih da njeguju svaki potencijal što ga sadrži njihova ličnost i da svaku danu sposobnost pravilno upotrijebe. On želi da se oni raduju svemu onome što je korisno i uzvišeno u ovome životu, da budu plemeniti i čine dobro i tako sakupljaju blago za vječni život. (*Put u bolji život*, 249)

Prilike koje se pružaju svima. — Postoje prilike i prednosti koje su dostupne svima i koje služe jačanju moralnih i duhovnih sposobnosti. Um se treba širiti i oplemenjivati kako bi se mogao baviti nebeskim stvarima. Sposobnosti kojima raspolažemo moramo razvijati do krajnjih granica jer u protivnom nećemo dostići Božja mjerila.

Ako um ne plovi na nebeskom kursu, on postaje lak plijen sotonskih kušnji koji će ga mamiti u sferu svjetovnih poslova i pothvata koji nemaju posebnu vezu s Bogom. U takve aktivnosti unosi se sva gorljivost, predanost, aktivna energija i snažne ambicije, dok davao stoji po strani smijući se i promatrajući ljude kako se bore svim snagama, svom ustrajnošću za nešto što nikada neće ostvariti, za nešto što izmiče njihovim rukama. On je potpuno zadovoljan kada ih uspije zadržati u stanju zaludenosti tom obmanom, da snagu svojeg uma, kostiju i mišića posvete ciljevima koje nikada neće dostići. Snage uma koje pripadaju Bogu i na koje On polaže pravo tako skreću sa svojeg tijeka, s jedinog pravog ideala, s pravih ciljeva. (Lt 17, 1886.)

Neprijatelj ne mora spriječiti naše svakidašnje napredovanje. — Odluči dostići visok i svet ideal; letvicu postavi visoko; djeluj u odlučnoj namjeri kao Daniel — postojano i ustrajno. Na taj te način neprijatelj neće omesti u tvojem svakidašnjem napredovanju, bez obzira što poduzeo. Bez obzira na probleme, promjene i složene situacije, ti ipak imaš priliku da neprestano napreduješ u stjecanju umne i moralne snage. 105

Nitko tko ne želi ne mora živjeti u neznanju. Znanje treba stjecati u kontinuitetu; ono je hrana za um. Mi koji očekujemo Kristov ponovni dolazak trebamo se isticati odlučnošću da ne živimo životom koji će biti na strani gubitnika, već na strani postizanja duhovnih dostignuća. Budite Božji ljudi, budite na strani pobjednika.

Znanje je dostupno svima koji ga žele. Bog želi da vaši umovi budu jaki; da mislite dublje, potpunije, jasnije. Hodite s Bogom kao što je hodio Henok; neka Bog bude vaš Savjetnik jer tada nećete zaostajati. (Lt 26d, 1887.)

Uhvati se za Božju ruku i idi naprijed. — Bog je čovjeku dao razum obdarivši ga sposobnošću napredovanja. Zato se čvrsto uhvatite za Božju ruku odbacujući lakoumnost, svjetovne zabave i svaku nečistoću. Svladajte sve nedostatke karaktera.

Usprkos prirodnoj sklonosti k putu koji vodi nizbrdo, postoji sila koja se može udružiti s čovjekovim ozbiljnim naporima;

tada će snaga njegove volje imati suprotan smjer. Ako tu svoju volju udruži s ovakvom božanskom pomoći, čovjek će se moći oduprijeti glasu kušača. Međutim, problem je u tome što se Sotonine kušnje usklađuju s čovjekovim nedostacima i grešnim sklonostima tjerajući ga u grijeh. On treba samo slijediti Vođu, Isusa Krista, koji će ga uputiti i reći mu što da čini. Bog vas nježno poziva sa svojeg prijestolja na Nebu pokazujući vam krunu besmrtnosti slave i savjetujući vas da se borite u dobroj borbi vjere i da strpljivo trčite svoju utrku. Uzdajte se u Boga u svakom trenutku. Vjieran je Onaj koji nas vodi naprijed. (Lt 26d, 1887.)

Visoki Božji ideal za Njegovu djecu. — Ideal što ga je Bog namijenio svojoj djeci viši je od najviše ljudske misli. Pobožnost — sličnost Bogu — to je cilj koji treba dostići. Pred učenicom se otvara put stalnog napredovanja, cilj koji treba postići, uzor do kojega se treba uzdignuti, koji sadrži sve što je dobro, čisto i plemenito. U svakoj grani pravog znanja postizat će najveći mogući uspjeh u najkraćem vremenu. Ali njegovi napori bit će usmjereni prema ciljevima toliko višim od sebičnih i prolaznih interesa koliko su nebesa viša od Zemlje. (*Odgov.*, 15,16)

13

HRANA ZA UM

Mudro napredovanje nasuprot zlouporabi. — Bog nam 107
daje talente da bismo ih mudro obogaćivali i unapređivali, a ne zlorabili. Odgoj je samo priprema tjelesnih, umnih i moralnih sposobnosti za najbolju moguću uporabu u svim dužnostima života. Pogrešan izbor lektire donosi lažni odgoj. Ustrajnost, snaga i aktivnost mozga mogu biti umanjeni ili uvećani, prema načinu kako se koriste. (4T 498, 1880.)

Zdrava hrana za um. — Čista i zdrava lektira bit će za um ono što je zdrava hrana za tijelo. Uporabom te hrane postat ćete sposobniji da se oduprete kušnjama, da gradite dobre navike i živite u skladu s ispravnim načelima. (RH, 26. prosinca 1882.; SD 178)

Čuvaj prilaze duši. — Ipak, mi se moramo truditi da odbijemo kušnje. Oni koji ne žele postati žrtve Sotoninih oruđa moraju dobro čuvati prilaze duši. Oni moraju izbjegavati čitanje, gledanje ili slušanje onoga što izaziva nečiste misli.

Um ne treba ostaviti da bez nadzora razmišlja o predmetima koje neprijatelj duše predlaže. “Zato opašite svoje bokove, to jest svoj um...” kaže apostol Petar. “Budite trijezni... 108
Budući da ste poslušna djeca, ne oblikujte se prema negdašnjim strastima — strastima iz vremena vašeg neznanja, već kao što je svet onaj koji vas je pozvao, postanite i sami sveti u svojem življenju.” (1. Petrova 1,13-15) Pavao kaže: “Uostalom, braćo, sve što je čestito, što je dično, što je pravedno, što je nevino, što je ljubezno, što je na dobru glasu, i sve što je kreposno i hvale vrijedno, to neka bude sadržaj vaših misli.” (Filipljanima 4,8) To zahtijeva revne molitve i neprekidnu bu-

dnost. Stalni utjecaj Svetoga Duha treba nam pomoći da um usmjerimo prema gore i naviknemo se razmišljati o čistim i svetim stvarima. Mi moramo marljivo proučavati Božju riječ. "Kako će mladić čistim sačuvati put svoj? Čuvajući riječi tvoje." "U srcu pohranih riječ tvoju," kaže psalmist, "da protiv tebe ne sagriješim." (Psalam 119,9.11) (*Patrijarsi i proroci*, 383.384)

Izbor lektire otkriva karakter. — Narav nečijeg vjerskog iskustva može se otkriti na temelju izbora knjiga koje čita u slobodno vrijeme. Da bi mogli steći zdravu snagu uma i zdrava vjerska načela, mladi moraju živjeti u zajednici s Bogom preko Njegove Riječi. Kao knjiga koja nas upućuje na put spasenja po Kristu, Biblija je naš vodič u uzvišeniji, bolji život. Na njezinim stranicama nalazimo najzanimljiviju i najpoučniju povijest i životopise koji su ikada napisani. Oni čija mašta nije izopačena čitanjem izmišljenih priča, Bibliju će doživjeti kao najzanimljiviju od svih knjiga. (YI, 9. listopada 1902.; MYP 273,274)

Neke knjige zbunjuju um. — Mnoge knjige, poredane u velikim svjetskim knjižnicama, u ljudskom umu stvaraju zbrku u većoj mjeri nego što doprinose stjecanju korisnih znanja. Pa ipak, ljudi troše velike svote novca za kupnju takvih knjiga i godine za čitanje i izučavanje iako nadohvat ruke imaju Knjigu koja sadrži riječi Onoga koji je Alfa i Omega znanja. Vrijeme provedeno u proučavanju tih knjiga bolje bismo utrošili upoznavajući Onoga koga dobro i pravilno poznavati znači vječni život. Samo za one koji steku takvo znanje na kraju će vrijediti riječi: "Po njemu ste vi ispunjeni." (Kološanima 2,10) — (*Words of Counsel*, 1903.; CH 369)

Konfuzno razumijevanje. — Kada netko ostavi po strani Božju riječ da bi uzeo u ruke knjige koje vode daleko od Boga i stvaraju zabunu u razumijevanju načela nebeskog kraljevstva, stečeni odgoj je, zapravo, samo izopačenje riječi odgoj. Učenik će moći upoznati Boga tek kada bude raspolagao čistom hranom za um, potpuno očišćenom od takozvanog višeg obrazovanja koje je pomiješano s bezbožničkim razmišljanjima. Samo oni koji surađuju s Nebom u planu spasenja znaju

kakvo je značenje istinskog odgoja u njegovoj jednostavnosti. (CT 15, 1913.)

Despotska moć nezabožaćkih autora (riječi andeoskog učitelja). — Sotonske laži lako privuku ljudski um; proizvodi tih laži u umu stvaraju odbojnost prema ozbiljnom razmišljanju o Božjoj riječi koja će, kada je primljena i poštovana, osigurati vječni život onomu tko je prima. Vi ste bića pod velikim utjecajem navika pa biste trebali imati na umu da su dobre navike blagoslov u djelovanju na vaš karakter kao i u pozitivnom utjecaju na druge. Međutim, jednom formirane loše navike očituju despotsku moć i odvođe ljudske umove u ropstvo. Da nikada niste pročitali ni riječ iz ovih knjiga [nezabožaćkih autora], danas biste bili sposobniji da razumijete Knjigu koja je iznad svih ostalih knjiga dostojna da je proučavamo i jedino nam ona daje ispravne ideje o višem odgoju. (6T 162, 1900.)

Površno čitanje stvara bolesnu maštu. — Među našim mladima mnogo je onih koje je Bog obdario vrhunskim sposobnostima. On im je dao daleko najbolje talente; međutim, te njihove sposobnosti su oslabjele, a um postao rastresen i bez snage. Oni godinama nisu napredovali u rastu u milosti i poznavanju razloga našeg vjerovanja jer su udovoljavali ukusu koji su razvili čitanjem priča. Njima je jednako tako teško vladati prohtjevom za takvom površnom lektinom kao što je pijanici teško svladati svoju želju za alkoholom. 110

Možda su takvi danas zaposleni u našim nakladničkim kućama i rade s knjigama, pripremaju rukopise za tisak ili obavljaju korekture tekstova. Ipak, njihove sposobnosti se izopćuju sve dotle dok ne obole od poremećene "umne probave", što potom ima za posljedicu nesposobnost obavljanja odgovornih dužnosti u bilo kojem području djelovanja. Mašta obolijeva. Oni žive nestvarnim životom. Nisu spremni za praktične životne dužnosti. Najtužnije i ono što donosi najveće razočaranje jest činjenica da su izgubili svako uživanje u zdravoj lektini.

Oni su zaludeni i opčinjeni hranom za um kao što su iznimno uzbuđljive priče iz *Ćića Tomine kolibe*. Ta knjiga je

u svoje vrijeme izvršila korisnu zadaću među onima kojima je bilo potrebno buđenje u pitanju njihovih pogrešnih shvaćanja ropstva. Mi, međutim, stojimo na samim granicama vječnoga svijeta, u kojem takve priče nisu uporabljive u pripremi za vječni život. (5T 518,519, 1889.)

Knjige koje umu oduzimaju snagu. — Ljubavne priče i neozbiljne uzbudljive pripovijetke čine drugu skupinu knjiga koje su prokletstvo za svakog čitatelja. Nije ništa neobično ako u svojoj knjizi autor ističe dobre moralne stavove i ako se kroz cijelu knjigu provlače pobožni osjećaji. Ipak, u većini slučajeva Sotona je odjeven u anđeoske haljine, što mu samo pomaže da uspješnije prevari i zavede. Na um u velikoj mjeri utječe ono čime se hrani. Oni koji čitaju neozbiljne, uzbudljive priče postaju nespremni za dužnosti koje su im povjerene. 111 Oni žive nestvarnim životom, bez želje da istražuju Pismo, da se hrane nebeskom manom. Um vidno slabi i gubi svoju moć ozbiljnog razmišljanja o velikim pitanjima dužnosti i sudbine čovjeka. (7T 165, 1902.)

Mašta i nemoralne misli. — Hrana za um u kojoj on uživa [čitatelj fantastike], ima efekt zagađivanja misli čineći ih nečistima i nemoralnima. Istinski mi je bilo žao tih duša dok sam razmišljala o tome koliko gube propuštajući prilike da upoznaju Krista, u komu su usredotočene naše nade u vječni život. Koliko gube dragocjenog vremena koje bi mogli uporabiti za izučavanje Uzora istinske dobrote! (CTBH 123, 1890.; MYP 280)

Um koji tone u maloumnost (riječi opomene jednoj teško bolesnoj kućanici). — Godinama je tvoj um bio poput potoka koji žubori, a sada je gotovo ispunjen kamenjem i korovom i čija se voda beskorisno rasipa. Da su tvoje sposobnosti stajale pod vlašću visokih ciljeva, ti danas ne bi bila ovako nemoćan bolesnik. Zamišljaš kako moraš udovoljiti svojim čudnim prohtjevima za preobilnim čitanjem knjiga.

Vidjela sam kako u tvojoj sobi gori svjetiljka u ponoć dok si bila zadubljena u neku vrlo uzbudljivu priču, razdražujući na taj način svoj ionako pretjerano uzbuđen mozak. Takav

način života stalno je slabio tvoj oslonac na život, iscrpljivao te tjelesno, umno i moralno. Tako neuredan način života donio ti je i nered u kuću pa će, ako tako nastaviš, učiniti da tvoj um utone u vode maloumnosti. Zlouporeabila si vrijeme kušnje koje ti je Bog dao, uludo utrošila vrijeme koje si imala. (4T 498, 1880.)

Duševni pijanci. — Oni koji čitaju lakoumne, uzbudljive priče postaju nesposobni za dužnosti praktičnog života. Oni žive u nestvarnom svijetu. Promatrala sam djecu kojoj je bilo dopušteno da steknu običaj čitanja takvih priča. Bilo da su kod kuće ili daleko od kuće, ona se nikada nisu mogla skrasiti; sanjarila su, nesposobna za razgovor, osim ako se radilo o onim krajnje uobičajenim temama. Pobožno razmišljanje i razgovori u potpunosti su bili strani njihovom umu. Razvijanjem apetita za senzacionalne priče izopačuje se ukus uma koji se ne zadovoljava dok ne počne dobivati tu nezdravu hranu. Nemam bolje i pogodnije ime za one koji se odaju takvoj lektiri, nego duševni pijanci. Nerazumne navike u čitanju djeluju na mozak na sličan način kao što nerazumne navike u jelu i piću djeluju na ljudsko tijelo. (CT 134,135, 1913.)

112

Pretjerivanja koja su grijeh. — Pretjerivanja u jelu, piću, spavanju ili gledanju jesu grijeh. Proizvod skladne i zdrave aktivnosti svih sposobnosti tijela i uma jest sreća. ... Sposobnosti uma trebaju se vježbati na predmetima koji govore o našim vječnim interesima. To će biti korisno za zdravlje tijela i uma. (4T 417, 1880.)

Preopterećivanje uma. — Učeniku ili studentu koji posao za dvije godine želi obaviti u jednoj, ne treba dopustiti da ostvari svoju namjeru. Kod mnogih ljudi preuzimanje dvostrukog posla znači preopterećivanje uma i zanemarivanje tjelesnih aktivnosti. Nije razumno pretpostaviti da će um prihvatiti prekomjerno doziranje umne hrane. Veliki je grijeh, naime, preopteretiti um na način kako se preopterećuju organi za probavu. (CT 296, 1913.)

Ispitaj i hranu svojih razgovora. — Najbolje je za svaku dušu da podrobno ispita kakva joj se umna hrana poslužuje za jelo. Kada ti pristupe osobe koje žive za to da pričaju i kod kojih se sve što rade i misle svodi na riječi: "Pričaj, a mi ćemo prenijeti dalje", zastani i razmisli hoće li ti takav razgovor donijeti duhovnu korist, duhovne rezultate, da bi u okviru duhovne razmjene mišljenja mogao jesti od tijela i piti od krvi Božjega Sina. "Pristupite k njemu, živomu kamenu koji su, istina, ljudi odbacili, ali koji je u očima Božjim izabran, dragocjen." (1. Petrova 2,4) Ove riječi govore mnogo.

113 Mi ne smijemo biti brbljavci, ogovarači ili prepričavala niti smijemo svjedočiti lažno. Bog nam zabranjuje sudjelovanje u bezvrijednim, bezumnim razgovorima, u zbijanju šala ili izgovaranju ijedne beskorisne riječi. Mi ćemo pred Bogom morati odgovarati za ono što govorimo. Za svoje brzoplete riječi od kojih nema dobra ni onomu koji govori ni onomu koji sluša, bit ćemo izvedeni na sud. Zato svi trebamo govoriti riječi koje će težiti oplemenjivanju i uzdizanju karaktera. Ne zaboravi da Bog u tebi vidi vrijednost. Ne dopusti da ikakvi jeftini, bezumni razgovori ili lažna načela izgrađuju tvoje kršćansko iskustvo. (MS 68, 1897.; FE 458)

Žena čiji je vid izopačio srce. — Sestru, iako raspolaže sjajnim prirodnim kvalitetama, odvukli su od Boga njezini nevjerni prijatelji i rođaci koji preziru istinu i nemaju razumijevanja za žrtve i samoodricanje koje se mora podnijeti za istinu. Sestra nije osjetila važnost odvajanja od svijeta kako to traži Božja naredba. Njezin osjet vida i osjet sluha izopačili su joj srce. (4T 108, 1876.)

Zvuci, prizori i utjecaji koji demoraliziraju. — Ima razloga da se duboko zabrineš za svoju djecu koja se moraju suočavati s kušnjama na svakom novom koraku. Ona ne mogu izbjeći kontakt sa svojim zlim drugovima. ... Ona će gledati prizore, slušati zvukove i biti izložena utjecajima koji kvare moral i koji će, ako ne budu pod temeljitom kontrolom, neosjetno ali pouzdano iskariti srce i izobličiti karakter. (*Pacific Health Journal*, lipanj 1890.; AH 406)

Neka druženja su kao spor otrov. — Kada bi moj glas mogao doprijeti do roditelja po cijeloj ovoj zemlji, ja bih ih upozorila da se ne priklanjaju željama svoje djece u pogledu izbora drugova ili prijatelja. Roditelji malo misle o tome da mladi daleko spremnije primaju štetne dojmove nego božanske. Prema tomu, njihovo bi društvo trebalo biti ono koje je najoptimalnije za rast u milosti da bi se u srcu utvrdila istina otkrivena u Božjoj riječi.

114

Ako su djeca u društvu onih čiji se razgovori okreću oko nevažnih, zemaljskih stvari, i njihov će um doći na taj isti stupanj. Ako slušaju riječi kojima se kaljaju načela njihove vjere i omalovažava njihova vjera, ako do njihovih ušiju dopiru zlobne primjedbe o istini, to se pouzdano zadržava u njihovom umu i sudjeluje u oblikovanju njihovog karaktera.

Ako su njihove misli ispunjene pričama, istinitim ili izmišljenim, u njima više nema prostora koji bi zauzele korisne informacije i znanstvene spoznaje. Kakvu je pustoš u njihovom umu učinila ta strast za lakom lektinom! U kolikoj je mjeri takva lektira uništila načela iskrenosti i istinske pobožnosti koja stoje u temeljima skladnog karaktera! Ona je poput sporog otrova koji se unosi u organizam, koji će prije ili poslije otkriti svoje gorke plodove. Kada se na osobu u mladoj dobi ostavi štetan dojam, nastaje pečat, trag, ali ne na pijesku, već na trajnoj stijeni. (5T 544,545, 1889.)

Oči uprte u Krista. — Kad je Krist uzeo čovjekovu narav, povezao se s ljudskim rodnom vezom ljubavi koju nikakva sila nikad neće moći raskinuti, osim čovjek sâm. Sotona će nam stalno podmetati svoje mamce da bi nas naveo da tu vezu prekinemo, da se namjerno odvojimo od Krista. Upravo tu trebamo biti budni, truditi se i moliti da nas ništa ne navede da izaberemo drugog gospodara, jer to uvijek ovisi o našoj slobodnoj volji. Neka naše oči uvijek gledaju Krista, i On će nas sačuvati. Gledajući Isusa, mi smo sigurni. Ništa nas ne može istrgnuti iz Njegove ruke. Gledajući stalno Njega "... preobražavamo se u tu istu sliku, uvijek sve slavniju, jer dolazi od Gospodina, od Duha." (2. Korinćanima 3,18) — (*Put Kristu*, 62)

TJELESNE AKTIVNOSTI

115 **Zakon poslušnog djelovanja.** — Sva nebeska bića u neprestanoj su aktivnosti, a Gospodin Isus je u svojem praktičnom životu i radu dao primjer svakom čovjeku. Bog je na Nebu uspostavio zakon poslušnog djelovanja.⁹ Njegova stvorenja izvršavaju posao koji im je određen, tiho ali bez prestanka. Oceani se nalaze u stanju neprekidnog kretanja. Trava koja niče, “koja danas jest, a sutra se u peč baca”, izvršava svoju zadaću odijevajući polja u ljepotu. Vjetar pokreće lišće na drveću, a ipak se ne vidi ruka koja ga dodiruje. Sunce, Mjesec i zvijezde korisni su i veličanstveni u ispunjavanju zadaće koja im je određena. Tako i čovjek, čiji su um i tijelo načinjeni po Božjem obličju, mora biti aktivan kako bi opravdao mjesto koje mu je povjereno. Čovjek ne treba biti besposlen. Besposlica je grijeh. (Lt 103, 1900.; SpT Series B, br. 1, str. 29,30)

116 **Tjelesni mehanizam obavlja svoj posao.** — Proučavaj Gospodnji plan u odnosu na Adama koji je stvoren čist, svet i zdrav. Adamu je bio povjeren posao. U tom poslu trebao je uporabiti organe koje mu je Bog dao. On nije smio biti besposlen. Njegov mozak morao je raditi, ne mehanički, kao stroj. Tjelesni mehanizam u svakom pojedinom trenutku obavlja svoj posao; srce kuca obavljajući svoj redovni posao kao parna lokomotiva, pumpajući bez prestanka svoju crvenu tekućinu u sve dijelove tijela. Tako vidimo da cijelim živim strojem

⁹ Zakon poslušnog djelovanja zaslužuje pomno proučavanje. Aktivnost ne samo što unapređuje tjelesno zdravlje, nego nas dovodi u sklad s drugima i sa samim svemirom.

prevladava akcija, akcija i još jednom — akcija. Svaki organ mora obavljati svoj posao koji mu je određen. Kada bi stanje tjelesne neaktivnosti potrajalo, aktivnost mozga smanjivala bi se sve više i više. (Lt 103, 1900.)

Tjelesna aktivnost na svježem zraku. — Cijelom organizmu potrebno je oživljavajuće djelovanje tjelesne aktivnosti na svježem zraku. Nekoliko sati tjelesnog rada svakoga dana obnovilo bi tjelesnu snagu i odmorilo i opustilo um. (4T 264,265, 1876.)

Zrak, zrak, dragocjeni blagoslov Neba koji je podaren svim ljudima, usrećit će te svojim oživljavajućim djelovanjem ako mu ne uskratiš pristup svojem tijelu. Radosno ga dočekaj, voli ga, a on će se pokazati kao dragocjeni sastojak koji smiruje živce. Da bi bio čist, zrak mora neprestano cirkulirati. Čist, svjež zrak djeluje tako što potiče krv na zdravu cirkulaciju kroz naše tijelo. On tijelo krijepi i svojim utjecajem doprinosi njegovoj snazi i zdravlju. Njegov utjecaj se, istodobno, vrlo dojmljivo vidi na umu jer mu daje određeni stupanj smirenosti. On potiče apetit, čini da probava bude znatno bolja donoseći i zdrav i ugodan san. (1T 702, 1868.)

Neaktivnost kao značajan uzrok bolesti. — Neaktivnost je značajan uzrok bolesti. Kretnje i rad oživljuju i ustaljuju krvotok, dok kod besposličjenja krv ne cirkulira slobodno; u njoj tada ne dolazi do onih vitalnih promjena koje su tako nužne za život i zdravlje. Koža, također, postaje neaktivna. Nečisti sastojci se ne mogu odbaciti kao što bi bilo da je krvotok bio ubrzan intenzivnim radom i kretanjem, da je koža održavana u zdravom stanju, da su pluća punjena obiljem čistog, svježeg zraka. Ovo stanje organizma stavlja dvostruki teret na organe za izlučivanje i kao posljedica nastaje bolest. (*Put u bolji život*, 146)

117

Mudro organiziranje tjelesnih aktivnosti. — Dobro usmjerene tjelesne aktivnosti u okviru kojih koristimo, ali ne zlorabimo snagu, pokazat će se kao uspješno sredstvo liječenja. (Und MS 90)

Sprečava preopterećivanje uma radom. — Fizički rad neće ometati njegovanje intelekta. Naprotiv. Prednosti koje stječemo fizičkim radom donijet će nam ravnotežu i spriječiti preopterećivanje uma. Napor će se odraziti na mišice dajući odmor umornom mozgu. Mnogo je nemarnih, beskorisnih djevojaka koje smatraju kako otmjenoj djevojci ne priliči da se prihvati fizičkog rada. Ali njihov karakter odviše je proziran da bi prevarile razumne osobe i spriječile ih da uvide njihovu stvarnu bezvrijednost. ...

Otmjenu djevojku ne čini krhkost, bespomoćnost, nakinđurenst i usiljeno smješkanje. Zdrav intelekt zahtijeva i zdravo tijelo. Biti fizički zdrava i raspolagati praktičnim znanjem svih potrebnih dužnosti u kućanstvu nikada neće biti prepreka za pravilno razvijen intelekt, jer je za otmjenu djevojku oboje od velike važnosti. (3T 1542, 1872.)

Bez tjelesnih aktivnosti um ne može biti u radnom raspoloženju. — Kada je riječ o zdravom mladiću, zahtjevne, teške tjelesne aktivnosti su sredstvo jačanja mozga, kostiju i mišića. To je ujedno i bitan dio pripreme za teško zvanje liječnika. Bez takvih tjelesnih aktivnosti mozak ne može biti radno sposoban. On neće moći izvršavati precizne i brze aktivnosti koje bi dale širinu njegovim sposobnostima. Mozak postaje neaktivan. Takav mladić nikada, nikada neće postati ono što je Bog za njega predvidio. On je načinio bezbroj raznih "odmorišta" da je postao sličan spremniku sa stajaćom vodom. Ozračje kojim je okružen nabijeno je moralnom pokvarenošću. (Lt 103, 1900.)

118 **Umne aktivnosti ograničene ako su zanemarene tjelesne aktivnosti.** — Osobama koje su stalno umno aktivne, bilo u istraživanju ili propovijedanju, potrebni su odmor i promjene. Onaj tko se ozbiljno predao istraživanju i proučavanju, neprekidno opterećuje svoj mozak, vrlo često uz paralelno zanemarivanje tjelesnih aktivnosti. Posljedica je iscrpljivanje tjelesne snage i ograničavanje umnih aktivnosti. Tako biva da učenik ili student ne postigne upravo ono što je mogao zato što nije razumno postupao. (GW 173, 1893.)

Izjednačiti umna i tjelesna opterećenja. — Izjednačite opterećenja umnih i tjelesnih sposobnosti i to će osvježiti um učenika i studenta. Ako je netko od njih bolestan, tjelesna će aktivnost često doprinijeti da se tjelesni sustav oporavi i vrati u svoje normalno stanje. Studenti bi, kada odu s koledža ili fakulteta, trebali raspolagati boljim zdravljem i boljim razumijevanjem životnih zakona nego u vrijeme kada su došli. Zdravlje treba isto onako sveto čuvati kao što se čuva karakter. (CTBH 82,83, 1890.; CG 343)

Tjelovježba kao sredstvo liječenja. — Kad bolesne osobe nemaju ništa čime bi ispunili svoje vrijeme i svoju pozornost, njihove se misli tada usmjeravaju na njih same, i oni tada postaju boležljivi i razdražljivi. Oni su često svladani ovakvim neugodnim osjećajima sve dok ne počnu razmišljati o sebi u mnogo crnjem svjetlu no što je u stvarnosti istina, i misle kako su potpuno nesposobni da bilo što rade.

U svim ovim slučajevima, dobro usmjerena tjelovježba i rad pokazali bi se kao uspješno sredstvo oporavka. U nekim je slučajevima ovo nužno za ozdravljenje. Radom ruku unapređuje se volja; a ono što ovim bolesnim osobama treba jest upravo da se ponovno oživi njihova volja. Kad je volja umrtvljena, mašta postaje neprirodna, nenormalna, i tada je nemoguće oduprijeti se bolesti. (*Put u bolji život*, 147)

Potpuna besposlenost je opasna. — Sustav u kojem se ništa ne radi opasan je u svakom slučaju. U velikoj su zabludi oni koji zastupaju misao da oni koji su preopterili svoje tjelesne snage ili su slomljeni tjelesno i umno trebaju obustaviti aktivnosti kako bi povratili zdravlje. Ima slučajeva u kojima će potpuno mirovanje na neko vrijeme zaustaviti neku ozbiljnu bolest, ali u slučaju kroničnih bolesnika to je rijetko kad potrebno. (Und MS 90)

Neaktivnost kao najveće prokletstvo za većinu bolesnih osoba. — Neaktivnost je najveće prokletstvo koje može stići većinu bolesnih osoba. To se na poseban način odnosi na one čiji su zdravstveni problemi izazvani ili pogoršani pogrešnim navikama.

Laka radna aktivnost u okviru nekog korisnog posla kojom se ne opterećuje um ili tijelo, vrlo povoljno djeluje na oboje. Ona jača mišiće, poboljšava cirkulaciju i daje bolesnoj osobi zadovoljstvo spoznaje da nije potpuno beskorisna u ovom aktivnom svijetu. Ona će u početku možda napraviti vrlo malo, ali će ubrzo zaključiti kako joj se povećava snaga pa se na odgovarajući način može povećati i količina posla koji obavlja.

Liječnici svojim pacijentima često savjetuju da krenu na plovidbu oceanom, da odu u neke mineralne toplice ili da posjete različita mjesta radi promjene klime, a kada bi se hranili umjereno i bavili vedrim, zdravim aktivnostima, u devet od deset slučajeva ozdravili bi i uštedjeli novac i vrijeme. (Und MS 90; vidi MH 240, 1905.)

Vježbanje mora biti sustavno (savjet jednoj bolesnoj majci). — Gospodin ti je povjerio posao koji On neće uraditi umjesto tebe. Ti se trebaš ograditi od načela, u skladu s prirodnim zakonom, bez obzira na osjećaje. Trebaš početi djelovati u skladu sa svjetlom koje ti je Bog dao. Možda to sve nećeš moći učiniti odmah, ali ćeš puno moći ostvariti ako počneš raditi postupno, s vjerom, vjerujući da će ti Bog biti u pomoći i da će ti davati snagu.

120 Ti bi mogla vježbati i hodajući obavljati u svojem domu dužnosti za koje su potrebni samo laki napori trudeći se da što manje ovisiš o drugima. Svijest da možeš raditi dat će ti još veću snagu. Kad bi ti ruke bile zauzetje a mozak manje zaposlen planiranjem za druge, povećala bi se tvoja tjelesna i umna snaga. Tvoj mozak nije uspavan, ali drugi tjelesni organi ne rade na odgovarajući način.

Vježbanje može za tebe biti od presudnog značenja, ono se treba sistematizirati i prenijeti na oslabljene organe kako bi ojačali radom. Liječenje masažom od velike je koristi za bolesnike koji su preslabi za tjelesne aktivnosti. Ali masaža je velika pogreška u slučaju onih koji se pošto-poto i isključivo oslanjaju samo na nju istodobno zanemarujući tjelesnu aktivnost samih mišića. (3T 76, 1872.)

Sadašnja plima pokvarenosti rezultat zlorabe tijela i uma. — Plima pokvarenosti koja hara našim svijetom rezultat je pogrešne uporabe i zlorabe stroja ljudskog tijela i uma. Muškarce, žene i djecu treba učiti da rade svojim rukama. Kada se to postigne, mozak neće biti preopterećen na štetu cijelog organizma. (Lt 145, 1897.)

Opterećivanje uma i tijela može spriječiti nastajanje nečistih misli. — Odgovarajuće opterećivanje umnih i tjelesnih snaga spriječit će sklonost k nečistim mislima i aktivnostima. Učitelji bi ovo trebali znati. Oni trebaju učiti svoje učenike i studente da čiste misli i aktivnosti zavise od toga kako su organizirali učenje. Savjesne aktivnosti zavise od savjesnog razmišljanja. Tjelesna aktivnost u obrađivanju zemlje i drugim poslovima divan je čuvar od nepotrebnog opterećivanja mozga. Nitko, ni muškarac, ni žena ni dijete koji ne koriste sve sposobnosti koje im je Bog povjerio neće sačuvati svoje zdravlje. Takav ne može savjesno držati Božje zapovijedi. On ne može ljubiti Boga iznad svega niti svojega bližnjeg kao samoga sebe. (Lt 145, 1897.)

Pomalo tjelesnog rada svakoga dana. — Prema svjetlu koje sam primila, naši bi propovjednici želi blagoslove zdravlja kada bi se u većoj mjeri bavili tjelesnim poslovima. ... Pozitivna je nužnost za tjelesno zdravlje i bistrinu uma obavljanje nekog tjelesnog posla tijekom dana. Na taj se način krv iz mozga preusmjerava u druge dijelove tijela. (Lt 168, 1899.; Ev 660,661) 121

Svaki učenik i student treba biti tjelesno aktivan. — Svaki student treba svakog dana jedan dio posvetiti aktivnom radu. Tako će se oblikovati radne navike i poticati duh oslanjanja na sebe, dok će se mladi zaštititi od mnogih zala i ponižavajućih običaja koji su tako često rezultat besposličejstva. A sve je to u skladu s prvotnim ciljem odgoja, jer podržavajući aktivnost, marljivost i čistoću mi dolazimo u sklad sa Stvoriteljem. (*Patrijarsi i proroci*, 505)

Proučavanje tjelesne i vjerske obuke u izraelskim školama i danas može koristiti. Vrijednost takve obuke se cijeni. Postoji bliska veza između uma i tijela, i da bi se dostigla visoka mjerila moralnog i umnog dostignuća, mora se voditi računa o zakonima koji upravljaju našim tijelom. Da bi se osigurao snažan, dobro uravnotežen karakter, moraju se koristiti i razvijati i tjelesne i umne snage. Koje proučavanje može biti važnije za mlade od onoga koje se bavi ovim prekrasnim organizmom koji nam je Bog dao i zakonima kojima možemo sačuvati njegovo zdravlje? (*Patrijarsi i proroci*, 505)

Tjelesne aktivnosti daju život. — Kada tijelo nije aktivno, krv teče tromo, dok mišići gube obujam i snagu. ... Tjelesne aktivnosti i obilno korištenje zraka i sunca — blagoslova koje je Nebo u obilnoj mjeri podarilo svakome čovjeku — donijeli bi život i snagu mnogim iscrpljenim bolesnicima. ...

122 Rad je blagoslov, a ne prokletstvo. Marljivost u radu će mnoge, mlade i stare, sačuvati od zamki onoga koji “će za besposlene ruke uvijek naći priliku da se bave nekom glupošću”. Neka se nitko ne stidi posla jer pošten rad oplemenjuje. Dok su ruke zauzete onim najjednostavnijim poslovima, um može biti ispunjen uzvišenim i svetim mislima. (YI, 27. veljače 1902.; HC 223)

15

EMOCIONALNI ČIMBENICI

Poslušnost Bogu oslobađa od strasti i nagona. — Poslušnost Bogu znači slobodu od ropstva grijehu, spasenje od ljudskih strasti i pobuda. Tada čovjek može stajati kao pobjednik nad samim sobom, nad vlastitim sklonostima, nad "Poglavarstvima i Vlasti" i nad "Vrhovnicima ovoga mračnog svijeta", i "duhovima pakosti ispod neba". (Efežanima 6,12) (*Put u bolji život*, 72) 123

Emocije pod vlašću volje.¹⁰ — Tvoj je zadatak da svoju volju staviš na Kristovu stranu. Kada svoju volju pokoriš Njegovoj, On odmah postaje tvoj Gospodar čineći u tebi da hoćeš i činiš što je Njemu ugodno. Tvoja narav dolazi pod vlast Njegovog Duha. Čak su i tvoje misli pokorene Njemu.

Ako ne možeš vladati svojim nagonima i emocijama onako kako stvarno želiš, ti možeš vladati svojom voljom i tako će nastati cjelovita promjena u tvom životu. Kada svoju volju pokoriš Kristu, tvoj život biva skriven s Kristom u Bogu. On stupa u savezništvo sa silom koja je iznad svih poglavarstava i vlasti. Ti dobivaš snagu od Boga koja te drži uz Njegovu snagu, a onda postaje moguć i novi život — život vjere. (MS 121, 1898.; ML 318) 124

Emocije pod vlašću razuma i savjesti. — Sila istine treba biti dovoljna da nas održi i pruži nam utjehu u svakoj nevolji. Kristova vjera otkriva svoju istinsku vrijednost upravo u činjenici da onoga tko je ima u srcu osposobljava za pobjedu

¹⁰ Vidi poglavlje 76, "Odluka i volja".

nad nevoljama. Prohtjeve, strasti i emocije ona dovodi pod nadzor uma i savjesti čineći da misli teku zdravim kanalom. Tada jeziku neće biti prepušteno da sramoti Boga izrazima grešnog prigovaranja. (5T 314, 1885.)

Činiti Božju volju nasuprot osjećajima i emocijama (savjet jednom mladiću). — Božjim djetetom ne čine te tvoji osjećaji, tvoje emocije, već izvršavanje Božje volje. Pred tobom će biti život korisne službe ako Božja volja postane tvoja volja. Tada ćeš moći stajati u osobnosti i čvrstini koju imaš od Boga, kao primjer dobrih djela.

Tada ćeš doprinositi poštovanju načela discipline umjesto njihovom rušenju. Tada ćeš doprinositi da se poštuje i održava red umjesto da ga prezireš i da druge svojim lošim primjerom navodiš na neuredan život.

Reći ću ti u strahu Božjem: znam što možeš postati ako svoju volju staviš na Božju stranu. "Mi smo Božji suradnici." (1. Korinćanima 3,9) Tebi se pruža mogućnost da svoj posao obavljaš za vrijeme i za vječnost tako da izdrži ispit suda. Prihvataš li takav pokušaj? Jesi li spreman na potpun zaokret? Ti si predmet Kristove ljubavi i posredovanja. Jesi li spreman pokoriti se Bogu i pomoći onima koji su kao vratari postavljeni da čuvaju interese Njegovog djela, umjesto da im nanosiš bol i razočaranje? (5T 515,516, 1889.)

Kako nestaje nemir i nezadovoljstvo (uvjeravanje osobe u nedoumici). — Kada odlučiš prihvatiti Krista kao svojeg osobnog Spasitelja, u tebi će nastati upadljiva promjena; bit ćeš obraćen i uz tebe će svojim Svetim Duhom stajati Gospodin Isus. Tu više neće biti nemirne nelagode i nezadovoljstva koji te sada muče.

Ti vrlo rado pričaš. Kad bi tvoje riječi bile takve da proslavljaju Boga, u njima ne bi bilo grijeha. Ali ti ne osjećaš mir, odmor i radost u Božjoj službi. Ti sigurno nisi obraćen čovjek da bi činio Božju volju pa prema tomu i ne možeš steći osjećaj radosnog, oživljavajućeg utjecaja Božjega Duha.

Kada shvatiš da ne možeš biti kršćanin istodobno čineći ono što tebi odgovara; kada shvatiš da svoju volju moraš pokoriti Božjoj, moći ćeš se složiti s Kristovim pozivom: "Dodite

k meni svi koji ste umorni i opterećeni, i ja ću vas okrijepiti. Uzmite jaram moj na se i učite od mene, jer sam krotka i ponizna srca. Tako ćete naći pokoj svojim dušama, jer jaram je moj sladak, a moje breme lako." (Matej 11,28-30) — (MS 13, 1897.)

Vlast nad unutarnjim emocijama. — Vedrinu možeš steći ako svoje misli dovedeš u pokornost Kristovoj volji. U tome nimalo ne bi trebao oklijevati, već neposredno ispitivati svoje srce i svaki dan umirati sebi. Pitat ćeš: kako ću ovladati svojim postupcima i nadzirati svoje unutarnje emocije?

Mnogo je ljudi koji se ne poistovjećuju s Božjom ljubavlju, koji u velikoj mjeri uspijevaju vladati svojim duhom bez pomoći posebne Božje milosti. Oni njeguju vrlinu samosvladavanja. To je, zapravo, pravi ukor onima koji znaju da od Boga mogu dobiti snagu i milost, a ne pokazuju rodove Duha. Krist je naš uzor. On je bio krotak i smjieran. Učite od Njega i oponašajte Njegov primjer. Božji Sin je bio bez mane. To savršenstvo treba biti naš cilj; ako želimo biti Njemu s desne strane, i mi trebamo pobjeđivati kao što je On pobijedio. (3T 336, 1873.)

Emocije su nestalne kao oblaci. — Međutim, trebamo li čekati dok ne budemo očišćeni? Ne trebamo, jer je Krist obećao: "Ako priznajemo svoje grijehе, vjieran je on i pravedan: oprostiti će nam grijehе i očistiti nas od svake nepravednosti." (1. Ivanova 1,9) Vi ste opravdani pred Bogom Njegovom riječju. Nije potrebno čekati nekakve predivne osjećaje da biste tek onda vjerovali da vas je Bog čuo; osjećaji vam ne trebaju biti mjerilo jer su osjećaji nestalni, promjenjivi kao oblaci. Za temelj svoje vjere morate imati nešto čvrsto. Gospodnja riječ ima neograničenu moć na koju se možete osloniti, a On je rekao: "Tražite i primit ćete." Pogledajte na Golgotu. Nije li Isus rekao da je On vaš branitelj? Zar nije On rekao: "Što god zaištete u Oca u ime moje, primit ćete"? Ne oslanjajte se na vlastitu dobrotu ili dobra djela. Trebate doći kao oni koji su ovisni o Suncu Pravde vjerujući da je Krist uklonio vaše grijehе i uračunao vam svoju pravednost. (ST, 12. prosinca 1892.; ISM 328)

Emocije nisu pouzdan čuvar. — Osjećaji često varaju, emocije nisu pouzdan čuvar jer su promjenjive i podložne vanjskim okolnostima. Mnogi su prevareni i oslanjaju se na ono što registriraju njihova osjetila. Evo mjerila: Što činiš za Krista? Kakve žrtve podnosiš? Kakve pobjede stječeš? Kada pobijediš duh sebičnosti, odupreš se kušnji koja te navodi na izbjegavanje dužnosti, kada svladaš strast i pokažeš voljnu, radosnu poslušnost Kristovoj volji, to će biti neusporedivo veći dokaz da si Božje dijete nego pobožnost na mahove i religija emocija. (4T 188, 1876.)

127 **Kršćani se ne trebaju povoditi za emocijama.**¹¹ — Božja djeca ne trebaju se povoditi za osjećajima. Kristovo srce osjeća bol kada se ona kolebaju između nade i straha jer im je On dao nepogrešivi dokaz svoje ljubavi. ... On od njih očekuje da obavljaju posao koji im je dao pa će tada njihova srca u Njegovim rukama postati kao svete harfe, od kojih će svaka struna odavati hvalospjev, zahvalnost Onomu koji je bio poslan od Boga da uzme na sebe grijeha svijeta. (Lt 2, 1914.; TM 518,519)

Krist daje pobjedu nad tjelesnim sklonostima. — Krist je došao na ovaj svijet i svojim životom praktično prikazao život koji je u skladu s Božjim zakonom, da bi čovjeku omogućio da stekne potpunu vlast nad prirodnim sklonostima koje donose propast duši. Kao Liječnik duše i tijela, On daje pobjedu nad željama koje ratuju protiv nas. On nam je stavio na raspolaganje sve ono što je potrebno da bismo stekli savršenstvo karaktera. (*Put u bolji život*, 72)

Osjećaji ushita nisu nikakav dokaz obraćenja. — Sotona navodi ljude da povjeruju da su obraćeni ako dožive određene osjećaje ushita. U takvom kontekstu njihov život nije promijenjen. Njihovi su postupci isti kao i prije. Njihov život ne pokazuje dobar rod. Oni se mole često i dugo neprestano spo-

¹¹ Vidi Dodatak A, str. 749, "Savjeti potištenoj sredovječnoj ženi", i Dodatak B, str. 753, "Bezuvjetno povjerenje, bez obzira na promjene u emocionalnom ozračju".

minjući osjećaje koje su doživjeli u to i to vrijeme. Ipak, oni ne žive novim životom, oni su prevareni. Njihovo iskustvo ne ide dublje od osjećaja. Oni grade na pijesku, a kada dođu vjetrovi nevolja, njihovu kuću odnosi oluja. (YI, 26. rujna 1901.; 4BC 1164)

Osjećaj nelagode ponekad je koristan. — Osjećaj nelagode, tuge za kućom ili usamljenosti mogu biti i za tvoje dobro. Tvoj nebeski Otac želi te uputiti da u Njemu nađeš prijateljstvo, ljubav i utjehu koja će zadovoljiti tvoje najvrelije nade i želje. ... Tvoja jedina sigurnost i sreća nalaze se u odluci da Krist bude tvoj stalni savjetnik. U Njemu možeš biti sretan, čak i ako na cijelom širokom svijetu nemaš nijednog drugog prijatelja. (Lt 2b, 1874.; HC 259)

Gospodin želi uznemiriti naš um. — Krist vidi ljude koji su toliko utonuli u svjetovne brige i poslovne probleme da se nemaju vremena upoznati s Njim. Nebo je za njih nepoznato mjesto jer su ga izgubili iz svijeta svojih razmišljanja. Budući da im nebeske stvari nisu bliske, oni osjećaju umor kada o njima slušaju. Smeta im kada im netko uznemiri um govoreći im o njihovoj potrebi za spasenjem, jer oni radije idu za svojim zadovoljstvima. Gospodin, međutim, želi uznemiriti njihov um kako bi ih naveo da se oslone na vječne stvarnosti. On s njima misli vrlo ozbiljno. Vrlo, vrlo skoro svi će Ga oni upoznati željeli to ili ne. (MMS 105, 1901.) 128

Ne udubljujmo se u proučavanje vlastitih emocija. — Nije mudro baviti se sobom i razmišljati o svojim osjećajima. Ako to činimo, neprijatelj će na nas baciti teškoće i kušnje koje slabe vjeru i uništavaju hrabrost. Kad iscrpnije ispitujemo svoje osjećaje dopuštajući im da se slobodno rasplamsavaju, mi gajimo sumnju i sami padamo u smetenost i zbuđenost. Odvratimo pogled sa sebe i gledajmo na Isusa. (*Put u bolji život*, 155)

DIO IV.

OSOBNOST KOJA RASTE

16

PRENATALNI UTJECAJI

Značenje prenatalnih utjecaja. — Mnogi roditelji pridaju 131
neznatnu važnost utjecaju na dijete prije rođenja; ali Nebo
se prema tome ne postavlja tako. Poruka poslana preko Bož-
jeg anđela i dana dvaput na najsvečaniji način pokazuje da
zaslužuje našu najbrižljiviju pozornost. (*Put u bolji život*, 231)

Zadovoljan duh utječe na potomstvo. — Svaka žena
koja očekuje majčinstvo, bez obzira na okolinu treba stalno
širiti oko sebe sretno, vedro i zadovoljno raspoloženje znaju-
ći da će za svoj sveukupni trud u tom smislu biti desetostruko
nagrađena u tjelesnom, ali i moralnom karakteru svojih
potomaka. Ali ni to nije sve. Ona može izgraditi naviku ve-
drog razmišljanja čime bi potaknula raspoloženje karakteris-
tično za sretne ljude i utisnula vedar odraz svoje vlastite sretne
naravi na svoju obitelj i one s kojima se druži.

K tome će se u velikoj mjeri poboljšati i njezino tjelesno
zdravlje. U njezin život uselit će se posebna sila, krvotok neće
biti trom kao što bi bio kad bi se odala malodušnosti i poti-
štenosti. Poletnost i vedrina njezine naravi dat će životnu snagu
njezinom umnom i moralnom zdravlju. (RH, 25. srpnja 1899.;
CH 79)

Majčini osjećaji oblikuju narav nerođenog djeteta. — 132
Misli i osjećaji majke imat će snažan utjecaj na naslijeđe koje
ona daje svojem djetetu. Ako dopusti da joj se misli intenzivno
bave vlastitim osjećajima, ako se preda sebičnosti, ako je zlo-
voljna i zahtjevna, tu činjenicu potvrdit će i narav njezinog
djeteta. Tako su mnogi, kao pravo rođenja, primili gotovo ne-
savladive sklonosti k zlu. (ST, 13. rujna 1910.; Te 171)

Ali ako se majka nepokolebljivo pridržava pravih načela, ako je umjerena i nesebična, ako je blaga i obazriva, ona će moći darovati svom djetetu iste dragocjene osobine. (*Put u bolji život*, 231)

Prenatalni utjecaj mira. — Buduća majka treba čuvati svoju dušu u Božjoj ljubavi. Njezin um treba biti smiren, a ona počivati u Isusovoj ljubavi primjenjujući Kristove riječi. Na umu treba imati da je majka "Bogu pomagač". (ST, 9. travnja 1896.; AH 259)

Otac treba upoznati fizičke zakone. — Majčinoj snazi treba pokloniti nježnu skrb. Namjesto da svoju dragocjenu snagu troši u iscrpljujućem radu, njezine brige i teret treba smanjiti. Muž i otac često nije upoznat s fizičkim zakonima koje treba razumjeti radi dobra svoje obitelji. Utonuo u bitku za svakodnevni život, ili upregnut u stvaranje materijalnih bogatstava, opterećen brigom i strahovanjima, on majci i supruzi prepušta terete koji nadilaze njezine snage u najkritičnijem razdoblju i uvjetuju slabost i oboljenje. (*Put u bolji život*, 231.232)

133 **Djeca lišena umne elastičnosti.** — Ako majci uskratiš pažnju i razumijevanje, što ih ona treba dobiti, ako dopustiš da se njezina snaga iscrpi zbog pretjeranog rada ili pak strahovanja i neizvjesnosti, tada će njenoj djeci biti oduzeta životna energija, elastičnost uma i vedar polet koje bi trebali steći. Bit će daleko bolje da joj osiguraš radostan i vedar život, da je sačuvaš od nestašice, iscrpljujućeg rada i zamornih briga, te da se potruđiš da djeca naslijede dobro tjelesno zdravlje, kako bi vlastitim snagama mogli krčiti sebi put kroz život. (*Put u bolji život*, 232.233)

Ne zanemarujemo potrebe majke. — Ni u kom slučaju ne treba zanemariti tjelesne potrebe majke. O njoj ovise dva života i o njenim željama treba nježno voditi računa i nesebično zadovoljiti njene potrebe. Ali tada, više no u bilo koje drugo vrijeme, ona bi trebala u prehrani i svakom drugom pogledu

izbjegavati sve ono što može umanjiti njenu tjelesnu i umnu snagu. Po zapovijedi samoga Boga, njoj je dana najsvečanija obveza da prakticira samosvladavanje. (*Put u bolji život*, 231)

Odgovornost supruge. — Žene od načela i one koje su dobro upućene neće se udaljavati od jednostavne prehrane, posebno u to vrijeme [trudnoće]. One će biti svjesne da od njih zavisi još jedan život pa će biti savjesne u svim svojim navikama, a posebno u prehrani. (2T 382, 1870.)

Ispaštat će nevini potomci. — Budući da su roditelji popuštali apetitu, radaju se bolesna djeca. Organizam nije tražio onu raznovrsnost hrane kojom se bavio mozak. Veliku zabludu koja kaže da hrana koja je na umu mora biti i u želucu, žene kršćanke trebaju odbaciti. Ne smijemo dopustiti da mašta vlada potrebama organizma. Oni koji dopuste da vlada ukus, morat će pretrpjeti kaznu namijenjenu onima koji gaze zakone svojeg bića i života. Stvar tu ne završava, jer će zbog toga ispaštati i njihovi nevini potomci. (2T 383, 1870.)

Nemudri savjetnici nagovarati će majku da zadovoljava svaku želju i nagon, smatrajući ih neizbježno potrebnima za dobrobit njezinog potomstva. Takvo je savjetovanje lažno i vodi u neprilike. Po zapovijedi samoga Boga, majci je dana najsvečanija obveza da njeguje vrlinu samosvladavanja. Čiji ćemo glas slušati — glas božanske mudrosti ili glas ljudskog praznovjerja? (ST, 26. veljače 1902.)

134

Trudnice trebaju izgrađivati naviku samoodricanja. — Majka koja je dobar učitelj svojoj djeci, prije njihovog rođenja mora izgrađiti navike samoodricanja i samosvladavanja jer im sama prenosi svoje osobine, svoje jake i slabe crte karaktera. Taj predmet neprijatelj duša poznaje mnogo bolje od mnogih roditelja. On će majku navesti na kušnju, znajući da će preko nje moći utjecati na njezino dijete ako mu se ona ne suprotstavi. Jedina nada majke je u Bogu. Ona od Njega može zatražiti milost i snagu i to neće tražiti uzalud. On će joj pomoći da svojem potomstvu prenese osobine koje će ih povesti k uspjehu u ovom životu i k dobivanju vječnog života. (ST, 26. veljače 1902.; CD 219)

Temelj ispravnog karaktera. — Temelj ispravnog karaktera budućeg čovjeka utvrđuje se navikama stroge umjerenosti same majke u razdoblju prije rođenja djeteta. ... Prema ovoj pouci ne smijemo biti ravnodušni. (GH, II/1880.; AH 258)

Čovječanstvo stenje pod teretom nagomilanog jada. — Čovječanstvo stenje pod teretom nagomilanog jada zbog grijeha dosadašnjih naraštaja. Pa ipak, nimalo se ne obazirući niti razmišljajući, muškarci i žene današnje generacije padaju na oltaru nekontroliranog udovoljavanja prohtjevima za prejedanjem i opijanjem ostavljajući tako u naslijeđe sljedećoj generaciji bolesti, oslabljeni um i zagađene moralne nazore. (4T 31, 1876.)

Na mlade se prenose nezasitne težnje, nesvete želje. — Oboje roditelja prenose svoje osobine, umne i fizičke, svoje sklonosti i apetite, na svoju djecu. ... Oni koji piju alkohol i puše mogu prenijeti, a često i prenose, nezasitnu čežnju svoje razjarene krvi i nadražljive živce na svoju djecu. Razvratnici često svoje nesvete čežnje, pa čak i odvratne bolesti, prenose zakonom nasljeđa na svoje potomstvo. Budući da djeca imaju manje snage da se odupru kušnji od svojih roditelja, svaki naraštaj ima sklonost da tone sve dublje. (*Patrijarsi i proroci*, 470)

Obično svaki čovjek koji je odan porocima, koji donosi djecu na svijet, prenosi na njih svoje navike i zle sklonosti. (RH, 21. studenoga 1882.; Te 170)

Bog je uredio Samsonov prenatalni život. — U riječima upućenim Manoahovoj ženi sadržana je istina koju bi i današnje majke trebale naučiti. Obraćajući se Samsonovoj majci, Gospodin je govorio svim zabrinutim, ožalošćenim majkama onog vremena i svim majkama budućih naraštaja. I doista, svaka majka može razumjeti svoju dužnost. Ona ima priliku saznati da će karakter njezine djece neusporedivo više zavisiti od njezinih navika prije njihovog rođenja i njezinog osobnog truda nakon rođenja nego od vanjskih prednosti ili nepovoljnih okolnosti. (ST, 26. veljače 1902.; CD 218)

Bog je za Manoahovo obećano dijete imao veoma važan posao pa je upravo stoga valjalo tako pomno organizirati navike i majke i djeteta, kako bi mu se osigurale potrebne kvalitete za taj posao. ... Dijete će biti sklonu dobru ili zlu, već prema navikama majke. Njome moraju upravljati načela, mora biti umjerena i njegovati samoodricanje ako želi dobru budućnost svojem djetetu. (CTBH 38, 1890.; Te 90)

Odnosi se i na očeve i na majke. — Ta odgovornost tiče se očeva koliko i majki. Oni svim srcem trebaju tražiti božansku milost kako bi njihov utjecaj Bog mogao odobriti. Svaki otac i majka trebali bi pitati: "Što ćemo činiti djetetu koje će se roditi?" Mnogi su olako gledali na rezultate prenatalnih utjecaja, ali uputa koju su ovi hebrejski roditelji dobili s Neba i koje je na izuzetno dojmljiv i svečan način dvaput ponovljeno, pokazuje kako Stvoritelj gleda na to. (ST, 26. veljače 1902.)

136

Djeca dobivaju pečat svojih roditelja. — Roditelji ... su popuštanjem ojačali svoje životinjske strasti. Jačajući njih, oni su oslabili svoje moralne i umne sposobnosti. Životinjsko je nadvladalo duhovno. Djeca su rođena sa snažno razvijenim životinjskim svojstvima jer su dobila pečat karaktera svojih roditelja. ... Snaga mozga je oslabljena, a u pamćenju se zapažaju nedostaci. ... Grijesi roditelja bit će preneseni na njihovu djecu jer su im roditelji dali pečat svojih poročnih osobina. (2T 391, 1870.)

Sotona nastoji oskvrnuti umove. — Pokazano mi je da Sotona nastoji poniziti umove onih koji se sjedinjuju u brauku, kako bi na njihovu djecu utisnuo svoje mrsko obličje. ...

On može znatno lakše oblikovati potomstvo negoli njihove roditelje, jer može nadzirati umove roditelja i kroz njih utisnuti svoj biljeg na karakter njihove djece. Na taj se način rađa mnogo djece sa životinjskim strastima kojima robuju, dok su im moralne sposobnosti vrlo slabo razvijene. (2T 480, 1870.)

137

Razum treba diktirati broj djece. — Roditelji koji povećavaju broj djece pozivajući se na savjet razuma, moraju znati da će njihovo naslijeđe biti tjelesna i umna slabost; oni krše posljednjih šest zapovijedi Božjeg zakona. ... Oni su uzeli udjela u povećavanju stupnja degeneracije čovječanstva kao i u svođenju ljudskog društva na još nižu razinu, čime nanose zlo svojim bližnjima. Ako se Bog ovako brine za prava naših bližnjih, zar se neće brinuti i za prisniji i svetiji odnos među njima i nama? Ako bez Njegovog znanja ni vrabac ne pada na zemlju, hoće li On zanemariti djecu koja na svijet dolaze bolesna tjelesno i umno i koja će, u manjem ili većem stupnju, patiti cijelog života? Neće li pozvati na odgovornost roditelje kojima je dao sposobnost razmišljanja i zaključivanja, što su te uzvišenije sposobnosti potisnuli u pozadinu, postali robovi strasti i što zbog toga čitave generacije moraju nositi žig njihovih tjelesnih, umnih i moralnih nedostataka? (HL, dio 2, 30, 1865.; 2SM 424)

Oslabljena energija prenosi se na djecu. — Muškarci i žene čije je zdravlje oslabjelo ili su kronični bolesnici često su u svojim bračnim vezama sebično mislili samo na svoju osobnu sreću. Očigledno je da nisu ozbiljno mislili o tome u svjetlu plemenitih, uzvišenih načela niti su razmišljali o tome što mogu očekivati od svojeg potomstva — umanjene snage tijela i uma, što ljudsko društvo neće povesti naviše, nego će ga spustiti još niže. (HL, dio 2, 28, 1865.; 2SM 423)

Bolest se prenosi s pokoljenja na pokoljenje. — Boležljivi muškarci često su zadobivali ljubav očito zdravih ženskih osoba pa, budući da su se voljeli, smatrali su da nema prepreke za stupanje u brak. ... Kada bi se to odnosilo samo na one koji na takav način stupaju u bračne odnose, grijeh ne bi bio tako strašan. Njihovi potomci prinudeni su ispaštati zbog bolesti koja im je prenesena. Tako se bolesti u beskonačnom nizu prenose s pokoljenja na pokoljenje. ... Oni su društvu nametnuli oslabljena ljudska bića, doprinijevši izrođivanju ljudskog roda budući da su bolest učinili nasljednom, umnožavajući na taj način ljudske patnje. (HL, dio 2, 28, 1865.; 2SM 423)

Razlika u godinama nije bez značenja. — Drugi uzrok nedostataka u tjelesnoj snazi i moralnim vrijednostima u sadašnjoj generaciji jesu velike razlike u godinama između muškaraca i žena koji stupaju u brak. ... Potomci iz takvih brakova u mnogo slučajeva, kada je starosna razlika velika, ne raspoložu optimalno uravnoteženim umom. Oni trpe u pogledu tjelesne snage. U takvim obiteljima često dolaze do izražaja različite čudne, a često i vrlo neugodne crte karaktera. Potomci često umiru prerano, a oni koji dostižu zrelo doba u mnogo slučajeva trpe nedostatak tjelesne i umne snage kao i moralnih vrijednosti. 138

Na taj se način svijetu nameće sloj ljudskih bića koji postaje teret društvu. Njihovi roditelji bili su u velikoj mjeri odgovorni za karakter koji su razvila njihova djeca, koji se prenosi s generacije na generaciju. (HL, dio 2, 29,30, 1865.; 2SM 423,424)

Bog će nas proglasiti odgovornima za propuste u prenatalnom razdoblju. — Žene nisu uvijek slijedile glas razuma, već su se povodile za osjećajima. One nisu shvaćale svoju veliku odgovornost da trebaju sklapati bračne veze u kojima potomstvo neće primiti pečat niskog stupnja morala i strasti koje traže udovoljavanje niskim prohtjevima na štetu zdravlja, pa i života. Bog će ih u velikoj mjeri smatrati odgovornima za zdravlje, karakter i moral koji su na taj način prenijeli na buduće naraštaje. ...

Velik broj iz tog sloja ostavio je preko braka svojim potomcima nasljedno opterećenje vlastite tjelesne ograničenosti i izopačenih moralnih shvaćanja. Zadovoljavanje životinjskih strasti i odbojnih osjetilnih prohtjeva postali su karakteristični za njihove potomke, a prelazilo je s naraštaja na naraštaj povećavajući ljudsku bijedu do zastrašujućih razmjera i ubrzavajući pad vrijednosti ljudskog roda. (HL, dio 2, 27,28, 1865.; 2SM 422,423)

Roditelji djecu "opremaju" za život. — Ono što su roditelji sada, to će najčešće biti i njihova djeca. Njihovo fizičko stanje, sklonosti i želje, njihove umne i moralne osobine u 139

većoj ili manjoj mjeri izražavaju se u njihovoj djeci. (*Put u bolji život*, 230)

Formiranje društva i budućnosti. — Što su ideali plemenitiji, što su veće umne i duhovne kvalitete i što su bolje razvijene fizičke snage roditelja, bolja će biti životna sprema koju će dati svojoj djeci. Njegovanjem onoga što je najbolje u njima samima, roditelji vrše utjecaj na oblikovanje društva i na duhovno uzdizanje budućih generacija. ...

Njihove snage se troše popuštanjem željama i strastima, i milijuni nalaze propast za ovaj život i za vječnost. Roditelji ne trebaju zaboraviti da se djeca moraju suočiti s ovim kušnjama. Čak prije rođenja djeteta neka otpočnu s pripremama koje će ga osposobiti da se uspješno bori u bitkama sa zlom.

Odgovornost nadasve počiva na majci. Ona, čijom se krvlju dijete hrani i čime se oblikuje njegova tjelesna građa, usađuje u njega i mane i duhovne sastavnice, koje utječu na oblikovanje uma i karaktera. (*Put u bolji život*, 230)

Roditelji su djeci dali pečat vlastitog karaktera. — Roditelji su svojoj djeci dali svoj vlastiti karakterni pečat. Tako, ako se neke crte u jednom djetetu ne razviju na odgovarajući način, a drugo razvije i pokaže drugačiji, nepoželjan karakter, tko će kao roditelji biti tako strpljiv, blag i pun razumijevanja? Tko će drugi kao oni tako ozbiljno njegovati u djeci dragocjene vrline karaktera, otkrivene u Isusu Kristu?

Majke ni upola ne sagledavaju vrijednost svojih prednosti i mogućnosti. One kao da ne shvaćaju da mogu biti misionari u najuzvišenijem smislu, Božji suradnici u pružanju pomoći djeci da izgrade skladan karakter. To je ta velika odgovornost posla koji im je Bog povjerio. Majka je Božji suradnik na izgrađivanju kršćanskog karaktera u svojoj obitelji. (RH, 15. rujna 1891.)

Odgovornost roditelja u vezi s prenatalnim utjecajem na dijete. — Prvi veliki cilj koji treba dostići u odgoju djece jest zdrava konstitucija koja će u velikoj mjeri otvoriti put umnom i moralnom odgoju. Tjelesno i moralno zdravlje u tije-
snom su jedinstvu. Kako je velik teret odgovornosti na rodi-

teljima kada znamo da je njihovo ponašanje prije rođenja njihove djece vrlo tijesno vezano za razvoj njihovog karaktera nakon rođenja. (HL, dio 2, 32, 1865.; 2SM 426)

Što činiti. — Roditelji su svojoj djeci mogli prenijeti sklonosti ... koje će otežati njihov odgoj i podučavanje u strogoj umjerenosti i stjecanju čistih i plemenitih navika. Ako im je od roditelja naslijedom prenesen prohtjev za nezdravom hranom i nadražujućim sredstvima i narkoticima, strahovite li odgovornosti na roditeljima koji trebaju spriječiti zle sklonosti koje su prenijeli na svoju djecu! Kako usrdno i angažirano, u vjeri i nadi, roditelji trebaju obavljati svoju dužnost prema svojem nesretnom potomstvu! (3T 567,568, 1875.)

Dan obračuna za roditelje. — Kad se roditelji i djeca sretnu u posljednji dan obračuna, kakav će to biti prizor! Tisuće djece koja su bila robovi apetita i ponižavajućih poroka, čiji je život moralna ruševina, stajat će licem u lice s roditeljima koji su ih načinili onim što jesu. Tko će nositi tu strašnu odgovornost ako ne roditelji? Je li Gospodin pokvario te mlade? Nipošto! Tko je, onda, učinio to strašno djelo? Nisu li to bili grijesi roditelja, preneseni na djecu u obliku izopačenih prohtjeva i strasti? Zar taj posao zatim nisu doveli do kraja oni koji su ih propustili odgajati u skladu s uzorom koji je dao Bog? Ti će roditelji, sigurno kao što postoje, dati odgovor pred Bogom. (CTBH 76,77, 1890.; FE 140,141)

141

Potrebno više od ljudske pameti. — Roditelji ne trebaju zaboraviti da se djeca moraju suočiti s ... kušnjama. Čak prije rođenja djeteta neka otpočnu s pripremama koje će ga osposobiti da se uspješno bori u bitkama sa zlom. (*Put u bolji život*, 230)

Sretni su oni čiji je život odraz božanskog života. — Sretni su roditelji čiji je život stvarni odsjaj božanskog života, tako da Božja obećanja i zapovijedi pobuđuju u djeci zahvalnost i štovanje; roditelji čija nježnost, pravično postupanje i strpljenje tumače djetetu Božju ljubav, pravdu i trpljenje, i koji time što uče svoje dijete da ih voli, ima u njih povjerenja

i bude im poslušno, uče ga istodobno da voli, ima povjerenja i bude poslušno svom nebeskom Ocu. Roditelji koji u dijete usade takav dar, poklonili su mu blago dragocjenije od bogatstva svih vjekova — blago koje će ostati za vječnost. (*Put u bolji život*, 233)

NASLIJEĐE I SREDINA

Moć naslijeđa. — Trebamo se postaviti u položaj onoga koji je kušan. Razmišljajmo o moći naslijeđa, o utjecaju zlog društva i okoline, o moći štetnih navika. Zar se onda možemo čuditi što su mnogi u takvim okolnostima degradirani? Zar se onda trebamo pitati zašto su oni tako spori da odgovore na napore koji se ulažu za njihovo dobro? (*Put u bolji život*, 97) 142

Djeca često nasljeđuju sklonosti. — Kao po pravilu, djeca nasljeđuju narav i sklonosti svojih roditelja i slijede njihov primjer, i tako iz naraštaja u naraštaj čine grijehе svojih roditelja. Tako je Hamovo potomstvo nastavilo s njegovim bezboštvom i nepoštovanjem, donoseći im prokletstvo u naraštajima koji su slijedili. ...

S druge strane, kako je Šemovo poštovanje bilo bogato nagrađeno, i kakav je slavan niz svetih ljudi ponikao u njegovu naraštaju! (*Patrijarsi i proroci*, 91)

Majke se trebaju informirati o zakonima naslijeđa. — Da su se majke u prošlim naraštajima informirale o zakonima svojeg bica i postojanja, razumjele bi da će se snaga njihove konstitucije, snaga njihovih moralnih nazora i umnih sposobnosti u velikoj mjeri pokazati na njihovom potomstvu. Pravo je zlo ako ne poznaju taj predmet kojim je obuhvaćeno vrlo mnogo. (HL, dio 2, 37, 1865.; 2SM 431) 143

Bolest se prenosi s roditelja na djecu. — Kroz čitav niz generacija, od pada u grijeh naovamo, tendencija je imala stalan silazni smjer. Bolest se prenosila s roditelja na djecu,

s naraštaja na naraštaj. Čak i novorođenčad u kolijevci pati od tegoba i bolesti izazvanih grijesima njihovih roditelja.

Mojsije, prvi povjesničar, daje nam vrlo jasan izvještaj o životu društva i pojedinaca u ranim danima povijesti svijeta, ali u njemu ne nalazimo nijedan podatak da je neko novorođenče rođeno slijepo, gluho, paralizirano ili slaboumno. Ne navodi se čak ni jedan jedini podatak o prirodnoj smrti u ranom ili kasnom djetinjstvu ili adolescenciji. ... Toliko je bilo rijetko da sin umre prije oca da se takav događaj smatrao vrijednim zapisivanja: "I umre Haran prije Teraha oca svojega." Patrijarsi od Adama do Noe, uz neke iznimke, živjeli su po gotovo tisuću godina. Otada se smanjivao prosječan čovjekov životni vijek.

U vrijeme Kristovog prvog dolaska čovječanstvo je bilo već toliko degenerirano da Spasitelju iz svih gradova radi liječenja bolesti nisu donosili samo starce, nego i sredovječne i mlade ljude. (CTBH 7,8, 1890.; CD 117,118)

Djeca se trebaju kloniti loših navika svojih roditelja.

— Bolest nikada ne dolazi bez uzroka. Nepoštovanje zakona zdravlja priprema put i izaziva bolest. Mnogi trpe posljedice prijestupa svojih roditelja. Usprkos činjenici da nisu odgovorni za ono što su njihovi roditelji činili, njihova je dužnost uvidjeti što jest a što nije prijestup zakona zdravlja. Oni trebaju izbjegavati negativne navike svojih roditelja i pravilnim načinom života poboljšati svoje izgledе za dobro zdravlje. (*Put u bolji život*, 144)

144 **Grijesi predaka pune svijet bolestima.** — Naši preci ostavili su nam u naslijeđe svoje običaje i prohtjeve koji ovaj svijet pune bolestima. Grijesi roditelja preko izopačenog apetita zastrašujućom snagom prenose se na djecu do trećeg i četvrtog naraštaja. Loš način prehrane mnogih generacija, navike proždrljivosti i nekontroliranog udovoljavanja prohtjevima u jelu pune naša prihvatilišta za beskućnike, naše zatvore i duševne bolnice. Neumjerenost izražena u trošenju ruskog čaja, crne kave, vina, piva, ruma i konjaka, uporaba duhana i raznih narkotičkih sredstava, izaziva veliku umnu i tjelesnu

degeneraciju koja se neprekidno uvećava. (RH, 29. srpnja 1884.; CH 49)

Naslijedeni prohtjevi za opojnim sredstvima. — Za neke ljude nije sigurno ako u kući drže vino ili jabučnicu. Oni su naslijedili želju za opojnim sredstvima i Sotona ih neprekidno nagovara da ih uzimaju. Kada jednom popuste pred njegovom kušnjom, oni se ne zaustavljaju jer želja traži zadovoljenje i to vodi njihovoj propasti. Mozak je otupljen i zamagljen; razum više ne drži uzde; oni staju na stazu poroka. (5T 356,357, 1885.)

Štetne posljedice duhana prenose se na djecu. — Pušenje stvara neiskazanu štetu među djecom i mladeži. Nezdravi običaji bivših naraštaja utječu na današnju djecu i mladež. Slabost uma i fizičkog tijela, poremećen živčani sustav i neprirodni prohtjevi, prenose se kao naslijeđe s roditelja na djecu. Kada djeca prihvate i nastave iste navike, ona povećavaju i ovjekovječuju zle posljedice. Tjelesna, umna i moralna izopačenost, koja postaje jednim od velikih razloga za uzbunu, za svoj nastanak duguje zahvalnost u ne malom stupnju upravo pušenju. (*Put u bolji život*, 201.202)

Djeca nasljeđuju sklonosti. — Djeca nasljeđuju sklonosti k zlu, ali raspolažu i mnogim divnim crtama karaktera. Ove potonje treba jačati i razvijati, dok sklonosti k zlu treba oprezno suzbijati i uklanjati. Djeci nikada ne treba laskati jer je laskanje otrov. Roditelji trebaju prema njima pokazati posvećenu, nježnu brigu zadobivajući na taj način njihovo povjerenje i ljubav. (RH, 24. siječnja 1907.)

145

Prave riječi pohvale. — Majka bi, kada god za to ima povoda i prilike, trebala upućivati riječi pohvale za dobro ponašanje svoje djece. Ona ih treba poticati riječima odobravanja i pogledima koji znače ljubav. To će biti kao sunčevo svjetlo dječjem srcu i vodit će k izgrađivanju samopoštovanja i uzvišenog karaktera. (3T 532, 1889.)

Nagla narav ponekad je naslijedena. — Neki su naslijedili naglu narav, a odgojem u djetinjstvu nisu se naučili samo-

kontroli. Vrlo često, usporedo s tom vatrenom naravi, idu zavist i ljubomora. (2T 74, 1868.)

Sotona zlorabi naslijeđene slabosti. — Mi se ne možemo svojom vlastitom snagom oduprijeti bučnom negodovanju naše pale naravi. Ovim će kanalom Sotona dovoditi kušnju na nas. Krist je znao da će neprijatelj doći svakom ljudskom biću, da iskoristi nasljedne slabosti i svojim lažnim nagovještajima uhvati u zamku sve one čije povjerenje ne počiva u Bogu. Time što je prošao zemljom kojom čovjek mora proći, naš Gospodin nam je pripremio put pobjede. Nije Njegova volja da se nademo u nepovoljnom položaju u sukobu sa Sotonom. ... "Ali, ohrabrite se," govori On, "ja sam pobijedio svijet." (Ivan 16,33) (*Isusov život*, 86)

146 **Obraćanje mijenja naslijeđene sklonosti.** — Istinsko obraćanje mijenja naslijeđene i stečene sklonosti k zlu. Božja vjera je čvrsta tkanina, načinjena od bezbroj niti i satkana mudro i vješto. Jedino mudrost koja dolazi od Boga može učiniti da ta tkanina bude i potpuna. Velika je raznolikost tkanina koje na prvi pogled izgledaju lijepo, ali ne mogu podnijeti ispit kakvoće. Propadaju s pranjem. Boje im nisu postojane. U uvjetima ljetne žege one blijede i gube se. Takve tkanine ne podnose grubo rukovanje. (Lt 105, 1893.; 6BC 1101)

Ne budite robovi naslijeda. — Pitanje koje nam se postavlja za razmišljanje glasi: Imamo li Kristove osobine? Izgovori su bez vrijednosti. Sve okolnosti, svi prohtjevi i strasti trebaju služiti čovjeku koji se boji Boga, a ne njime vladati. Kršćanin ne smije biti rob bilo kakvih naslijeđenih ili stečenih navika ili sklonosti. (SpT Series A, br. 9, str. 56, 1897.; TM 421)

Andeli pomažu u borbi protiv sklonosti. — Anđeli su uvijek tamo gdje su najpotrebniji. Oni su s onima koji trebaju biti najteže bitke, s onima koji moraju ratovati protiv prohtjeva i naslijeđenih sklonosti i čije je obiteljsko okruženje krajnje nepovoljno. (RH, 16. travnja 1895.; ML 303)

Vjera čisti naslijeđene nesavršene osobine. — Oni koji uz zdravo razumijevanje Pisma na pravi način gledaju na križ,

koji istinski vjeruju u Isusa, imaju siguran temelj svoje vjere. Oni imaju vjeru koja kroz ljubav radi i čisti dušu od svih naslijeđenih i stečenih nedostataka. (6T 238, 1900.)

Dalekosežni utjecaj sredine. — Mi živimo u ozračju sotonskog čaranja. Sotona će baciti čini nemoralna oko svake duše koja nije zaštićena ogradom Kristove milosti. Kušnja će doći, ali ako smo budni i motrimo na neprijatelja održavajući ravnotežu samosvladavanja i čistoće, prijevorni duhovi neće na nas imati nikakav utjecaj. Oni koji kušnji ne daju nikakvog povoda, imat će mu se snage oduprijeti kada dođe. Ali oni koji se zadržavaju u ozračju zla, za poraz i pad, gubitak svoje postojanosti, neće moći okriviti nikoga drugog do sebe samog. U budućnosti će se pokazati dobri razlozi za ove opomene protiv prijevornih duhova. Tada će biti očigledna snaga Kristovih riječi: "Dakle: budite savršeni kao što je savršen Otac vaš nebeski!" (Matej 5,48) — (CT 257, 1913.)

147

Lotove kćeri propale zbog zle sredine. — Lot je kratko vrijeme živio u Soaru. I tamo je prevladala pokvarenost kao i u Sodomi, te se on bojao ostati da grad ne bi bio uništen. Nedugo zatim i Soar je bio uništen kao što je Bog i namjeravao. Lot se uputio u planine i živio u pećini lišen svega zbog čega se usudio svoju obitelj izložiti utjecaju bezbožnog grada. Međutim, prokletstvo Sodome ga je i tamo slijedilo. Grešno ponašanje njegovih kćerki bilo je posljedica zlog utjecaja tog pokvarenog mjesta. Njegova moralna pokvarenost je toliko prožimala njihov karakter da one nisu mogle razlučivati dobro od zla. Lotovo jedino potomstvo, Moapci i Amonci, bili su pokvarena, idolopoklonička plemena, pobunjenici protiv Boga i ljuti neprijatelji Njegovog naroda. (*Patrijarsi i proroci*, 132)

Kloni se zlog društva. — Samo su malobrojni svjesni koliko je važno da se što je više moguće uklanjamo od svakog društva koje je neprijateljski raspoloženo prema vjerskom životu. Birajući sredinu u kojoj će se kretati, oni na prvo mjesto stavljaju svoje duhovno napredovanje.

Roditelji vode svoju djecu u gradove jer misle kako je tamo lakše zarađivati za život nego na selu. Nemajući što raditi

148 kad nisu u školi, djeca dobivaju ulični odgoj. Ona od svojih bezbožnih drugova stječu zle i razuzdane navike. Roditelji sve to vide, ali znaju da je za ispravljanje pogreške potrebno podnijeti žrtvu pa tako ostaju tamo gdje jesu, sve dok Sotona ne stekne potpunu vlast nad njihovom djecom. Bolje je žrtvovati svaki svjetovni obzir nego dovesti u opasnost dragocjene duše koje su vam povjerene. (5T 232, 1882.)

Boravite u nebeskom ozračju. — Mi moramo biti rukovođeni istinskom teologijom i zdravim razumom. Naša duša treba biti okružena nebeskim ozračjem. Muškarci i žene trebaju paziti da budu stalno na straži ne dopuštajući nijednu riječ ili djelo zbog kojih bi se o njihovom dobrom govorilo kao o zlu. Onaj tko se predstavlja kao Kristov sljedbenik, treba se čuvati da ostane čist i neokaljanih misli, riječi i postupaka. Njegov utjecaj na druge treba uzdizati, a njegov život odražavati sjajne zrake Sunca Pravde. (CT 257,258, 1913.)

Sklonosti iz djetinjstva oblikuju sudbinu. — Još u vrlo ranoj dobi djeca postaju osjetljiva na negativne utjecaje, dok roditelji, koji govore da su kršćani, kao da ne uviđaju zlu narav svojeg postupanja. O, kad bi samo shvatili da su sklonosti koje su usadili djetetu u njegovoj najranijoj dobi mogući čimbenik izgradnje njegovog karaktera i da one oblikuju njegovu sudbinu za vječni život ili vječnu smrt! Djeca lako primaju moralne i duhovne dojmove i zato će ona koja su mudro odgajana u djetinjstvu ponekad možda i griješiti, ali neće otići daleko u neželjenom smjeru. (ST, 16. travnja 1896.; CG 198)

Roditelji odgovorni u velikoj mjeri. — Roditelji su u velikoj mjeri odgovorni za formiranje karaktera svoje djece. Oni trebaju težiti uravnoteženosti i skladnosti karaktera. Mali je broj optimalno uravnoteženih umova zato što roditelji ozbiljno zanemaruju svoju dužnost da potiču i hrane slabe, a suzbijaju loše crte karaktera. Zaboravljaju na svoju izuzetno svečanu obvezu praćenja sklonosti svakog djeteta, na svoju dužnost da kod djece izgrađuju prave navike i ispravan način razmišljanja. (5T 319, 1885.)

Početi u ranom djetinjstvu. — Aktivnost roditelja mora početi u ranom djetinjstvu njihove djece kako bi stekla pravi pečat karaktera prije nego što na njihov um i srce svijet stavi svoj žig. (RH, 30. kolovoza 1881.; CG 193) 149

Važnost prve tri godine života. — Majke, ne propustite na pravi način odgajati svoju djecu u prve tri godine njihovog života. Ne dopustite im da sama oblikuju svoje želje i prohtjeve. Majka mora biti um za svoju djecu. Prve tri godine su razdoblje u kojem se savija tanka grana. Majke moraju shvatiti važnost ovoga razdoblja. To je vrijeme kad se polaže temelj. (MS 64, 1899.; CG 194)

Prvih sedam godina igra veliku ulogu u oblikovanju karaktera. — Važnost ranog odgoja djece ne možemo dovoljno naglasiti. Pouke koje dijete uči tijekom prvih sedam godina života više utječu na oblikovanje njegovog karaktera nego sve ono što će naučiti u godinama nakon toga. (MS 2, 1903.; CG 193)

Prve pouke rijetko se zaboravljaju. — Ni najmanja, ni ona veća djeca ni mladi ne bi trebali čuti nijednu nestrpljivu riječ iz usta oca, majke ili bilo kojeg člana obitelji jer oni svoje dojmove stječu vrlo rano u životu. Tako ono što roditelji od njih načine danas, oni će biti sutra, prekosutra i dan nakon toga. Prve pouke koje su utisnute djetetu rijetko se zaboravljaju.

Dojmovi koji se utiskuju u srce u ranom životnom razdoblju vide se u kasnijim godinama. Oni mogu biti zatrpani i pokriveni, ali rijetko kad izbrisani. (MS 57, 1897.; CG 193,194)

Rani tjelesni razvoj. — Tijekom prvih šest ili sedam godina djetinjeg života posebnu pozornost treba posvetiti njegovom tjelesnom razvoju umjesto intelektualnom. Nakon tog razdoblja, ako je tjelesna konstitucija dobra, posvetimo se izgrađivanju i jednog i drugog. Rano djetinjstvo traje do šeste ili sedme godine. Dotada djecu treba ostaviti da budu kao mali jaganjci, da trčkaraju oko kuće i po dvorištu u punoj vedrini djetinje naravi, da se igraju i skaću, slobodna od svih briga i nevolja. 150

Roditelji, a posebno majke, trebali bi biti jedini učitelji tih malenih umova. Njihov odgoj ne treba biti vezan uz knjige.

Djeca će općenito biti jako znatizeljna za zbivanja u prirodi. Ona će postavljati pitanja o onome što vide i čuju, dok roditelji trebaju iskoristiti priliku da ih pouče i strpljivo odgovore na njihova mala pitanja. Oni na taj način mogu steći prednost nad neprijateljem i učvrstiti um svoje djece sijanem dobrog sjemena u njihova srca ne ostavljajući prostora ni mogućnosti da zlo sjeme uhvati korijena. Djeci su u najosjetljivijoj dobi za oblikovanje njihovoga karaktera potrebne nježne upute i savjeti majke. (HL, dio 2 44; 2SM 437)

Posebna briga za prvo dijete. — Prvo dijete treba odgajati s mnogo pažnje jer će ono odgajati ostalu djecu. Djeca rastu u skladu s utjecajem onih kojima su okružena. Ako se o njima brinu osobe koje su bučne, i ona će postati bučna i gotovo nepodnošljiva. (MS 64, 1899.; CG 27)

Različite sredine za djecu koja se razlikuju. — Nekoj je djeci potreban odgoj s više strpljenja i blagosti nego drugoj. Ona su u naslijeđe primila neke nepoželjne crte karaktera i zato im je potrebno više razumijevanja i ljubavi. Ova samovoljna i ponekad tvrdoglava djeca mogu se ustrajnim, upornim radom pripremiti za mjesto u Gospodnjem djelu. Možda će ona raspolagati neizgrađenim sposobnostima koje će ih, kada dođu do izražaja, osposobiti da zauzmu mjesta daleko ispred onih od kojih se više očekivalo. (CT 115,116, 1913.)

Navike se rijetko mijenjaju u kasnijim životnim razdobljima. — Ono što dijete vidi i čuje, urezuje duboke crte u njegovom nježnom umu koje nikakve okolnosti kasnijeg života ne mogu potpuno izbrisati. Um se sada oblikuje i određuje dobivajući smjer i snagu. Ponovljeni postupci u određenom smjeru postaju navike. One se mogu ispraviti upornim vježbanjem u kasnijoj životnoj dobi, ali se rijetko mijenjaju. (GH, I/1880.; CG 199,200)

Blagotvorni utjecaj dobrote. — Pod utjecajem krotkosti, dobrote i blagosti stvara se ozračje koje liječi, a ne uništava. (Lt 320, 1906.; ML 152)

18

SIGURNOST U DOMU

Ljudska ljubav treba se hraniti božanskom. — Samo u Kristu se sigurno može zasnovati bračna zajednica. Ljudska ljubav treba uzimati svoje najtoplije niti od božanske ljubavi.¹² Samo tamo gdje Krist vlada može postojati duboka, istinska i nesebična naklonost i ljubav. (*Put u bolji život*, 221) 152

Dostizanje Božjeg ideala. — Muškarci i žene će moći dosegnuti ideal što ga Bog ima za njih ako prihvate Krista kao svog Pomoćnika. Ono što ljudska mudrost ne može, ostvarit će Njegova milost za one koji Mu se srcem predaju. Njegova providnost sjedinit će srca sponama koje su nebeskog podrijetla. Ljubav neće biti samo uzajamno izgovaranje nježnih i laskavih riječi. Nebeski razboj tka osnovu i potku, odnosno uspravne i vodoravne niti, savršenije i čvršće nego zemaljski razboji. Rezultat neće biti samo komad tkanine, već tkivo koje će moći podnijeti svaku kušnju. Srce će biti povezano sa srcem zlatnim sponama ljubavi koja nikada ne prestaje. (*Put u bolji život*, 224)

Mjeri svaki osjećaj ako namjeravaš stupiti u brak. — Neka oni koji razmišljaju o braku stave na vagu svaki osjećaj i neka promatraju sve ono što se odigrava u karakteru onoga s kojim žele sjediniti svoju životnu sudbinu. Neka svaki korak ka sklapanju bračnog saveza odiše skromnošću, jednostavnošću, iskrenošću i ozbiljnom željom da se zadovolji i proslavi Bog. Stupanje u brak utječe na kasniji život na ovoj zemlji i 153

¹² Vidi Dio V., "Sila koja pokreće život".

na onaj u vječnosti. Iskreni kršćanin neće stvarati planove koje Bog ne može odobriti. (*Put u bolji život*, 221)

Stvarno jedinstvo plod je višegodišnjeg truda. — Ma kako oprezno i mudro stupili u brak, malo parova je potpuno sjedinjeno po završetku svadbene svečanosti. Stvarna zajednica dviju osoba stvar je godina provedenih u braku. (*Put u bolji život*, 222)

Romantična maštanja nestaju. — Kad se mladenci sučele sa životom i njegovim teretom zbrke i briga, tada nestaje romantika kojom mašta tako često obavija stupanje u brak. Muž i žena upoznaju karakter jedno drugoga, što je u njihovom ranijem međusobnom odnosu bilo nemoguće. Ovo je najkritičnije razdoblje u njihovom bračnom iskustvu. Sreća i upotrebljivost cijelog njihovog budućeg života ovise o tome hoće li sada pravilno postaviti smjernice. Oni često jedno u drugome zamjećuju neočekivane slabosti i nedostatke; ali srca koja je sjedinila ljubav zapažat će dotad nepoznate divne crte karaktera. Svatko neka nastoji otkrivati vrline, a ne nedostatke. Često i naš stav i ozračje što nas okružuje odlučuju o tome što će nam kod drugoga biti otkriveno.

Mnogi izricanje ljubavi smatraju slabošću, i drže se rezervirano, što odbija njihovog partnera. Ovaj duh koči struju simpatije i razumijevanja. Budući da je potisnuto ustranu, ono što je društveno i plemenito vene, a srce postaje pusto i hladno. Dobro se čuvajmo ove zablude. Ljubav ne može postojati dugo bez izričaja. Ne dopusti da srce onoga koji je povezan s tobom skapava u nedostatku nježnosti i razumijevanja. (*Put u bolji život*, 222)

154 **Ljubav potiče na plemenitije ciljeve.** — Neka svatko pruža ljubav namjesto da je zahtijeva. Njeguajte ono što je najplemenitije u vama, i budite brzi da zamijetite dobre crte jedno drugoga. Spoznaja da vas netko cijeni i štuje divan je poticaj i zadovoljstvo. Razumijevanje i štovanje potiču težnju za stjecanjem vrлина, a kad daje poticaj na plemenitije ciljeve, sama ljubav postaje jačom. (*Put u bolji život*, 223)

Ličnost se ne treba utapati u drugoj ličnosti. — Ni muž ni žena ne trebaju “ulijevati” svoju ličnost u ličnost svog partnera. Svatko od njih ima svoj osobni odnos s Bogom. Neka svatko za sebe traži savjet od Boga za pitanja: “Što je dobro?”, “Što nije dobro?”, “Kako mogu najbolje ispuniti cilj i svrhu života?” Neka bogatstvo vaše ljubavi otječe k Onome koji je dao svoj život za vas. Neka Krist bude prvi i posljednji i najbolji u svemu. Dok se vaša ljubav prema Njemu produbljuje i jača, vaša ljubav jedno spram drugog bivat će očišćena i ojačana. (*Put u bolji život*, 223)

Svatko od nas ima svoju individualnost, a individualnost žene ne treba se utapati u muževoj. Bog je naš Stvoritelj; mi smo Njegovi po pravu stvaranja i po pravu otkupljenja. Mi moramo uzvratiti Bogu jer nam On daje moralnu snagu, uspjeh i intelekt. On želi da te dragocjene darove uporabimo na najbolji mogući način, na slavu Njegovog imena. (MS 12, 1895.)

Potpuno pokoravanje samo Isusu. — Bog traži da žena ima uvijek pred očima strah Božji i Njegovu slavu. Potpuna pokornost pripada samo Gospodinu Isusu Kristu koji ju je kao svoje dijete otkupio po beskrajnoj cijeni svojeg života. ... Njezina individualnost ne može se “uliti” u muževu jer je ona Kristov otkup. (Lt 18, 1891.; AH 116)

Ne dajte mjesta misli da je jedinstvo promašeno. — Iako će, možda, nastati poteškoće, nevolje i razočaranja, neka tada ni muž ni žena ne misle da je njihova veza promašaj ili razočaranje. Donesite odluku da budete jedno drugome sve što je moguće. Nastavite s nježnošću koju ste ranije pokazivali. U svakom pogledu, ulijevajte uvijek jedno drugome hrabrost u borbama života. Razmišljajte o tome kako ćete pridonijeti sreći jedno drugoga. Njegujte uzajamnu ljubav i uzajamni obzir. Tada će stupanje u brak biti, namjesto kraj ljubavi, njen pravi početak. Toplina istinskog prijateljstva, ljubav koja upućuje srce k srcu, jesu predokus nebeskih radosti. (*Put u bolji život*, 222.223)

Odnos pod vlašću razuma. — Oni koji na brak gledaju kao na jednu od Božjih svetih ustanova koje stoje pod zaštitom Njegovih svetih uredaba, nalazit će se pod vlašću razuma. Oni će pomno razmotriti svaku prednost koju nudi bračna veza. Takvi će znati da su njihova djeca dragocjeni biseri koje im je Bog povjerio na čuvanje sa zadatkom da iz njihovog karaktera odgojem uklanjaju grube površine kako bi se pojavio njihov pravi sjaj. Oni će osjećati najsvečaniju dužnost da njihov karakter oblikuju tako da čine dobro u životu, da svojim svjetlom budu na blagoslov drugima; da svijet bude bolji zato što su ona živjela u njemu. Na taj će način ona biti osposobljena za onaj uzvišeniji život, za bolji svijet, da vječno svijetle u prisutnosti Boga i Janjeta. (HL, dio 2, 48, 1865.)

Dobro organizirana obitelj. — Obiteljska “tvrтка” treba biti dobro organizirana. Otac i majka trebaju zajedno analizirati svoje odgovornosti. Oni trebaju zajednički raditi za najuzvišenije dobro svoje djece. Među njima ne smije biti neslaganja. Nikada u prisutnosti svoje djece ne smiju kritizirati planove niti osporavati mišljenje drugoga. Žena, ako je neiskusna, treba nastojati ustanoviti gdje svojim poslom otežava svojem mužu napore na spasenju djece. Muž, sa svoje strane, treba podupirati ruke svojoj ženi dajući joj mudre savjete i poticati je u ljubavi. (RH, 8. srpnja 1902.)

Roditelji trebaju vladati sobom. — Roditelji koji uspješno upravljaju svojom obitelji, moraju prethodno vladati sobom. Ako u svojoj obitelji žele čuti samo ljubazne riječi, oni moraju pred svojom djecom izgovarati samo ljubazne riječi. Žetva će po svojoj naravi odgovarati sjemenu koje je posijano. Pred roditeljima stoji svečan, svet posao odgajanja djece uredbom i primjerom. Oni su dužni Bogu dovesti svoju djecu koja će već u vrlo ranom razdoblju biti sposobna svjesno primiti spoznaje o tome što znači biti sljedbenik Isusa Krista. Ako oni koji se predstavljaju kao biblijski kršćani imaju djecu koja se ne boje Boga i ne ljube Ga, onda je to zato što roditeljski primjer nije bio dobar. Oni su sijali lažno, loše sjeme koje je i donijelo žetvu trnja i korova. (MS 59, 1900.)

Nježne riječi i osmijesi za obitelj. — Nije samo naša prednost, već i dužnost da prakticiramo nježnost, da negujemo Kristov mir u srcu i da kao mirotvorci i Kristovi sljedbenici sijemo dragocjeno sjeme koje će donijeti žetvu na vječni život. Oni koji se predstavljaju kao Kristovi sljedbenici mogu imati mnogo dobrih i korisnih talenata, ali je njihov karakter u velikoj mjeri uprljan naravi koja se ogleda u neljubaznosti, razdražljivosti, nalaženju tuđih pogrešaka i propusta i pre nagljenom sudu. Muž ili žena koji u srcu njeguju sumnjičavost i nepovjerenje, stvaraju razdor i svađu u domu. Nijedno od njih ne treba svoje nježne i ljubazne riječi i osmijehe čuvati samo za strance, a u kući pokazivati razdražljivost izgoneći na taj način mir i zadovoljstvo. (Lt 34, 1894.; HC 179)

Klonite se vulgarnog rječnika. — Očevi i majke, muževi i žene, preklinjem vas da ne popuštate niskim mislima i vulgarnom izražavanju. Prostački izrazi, pakosni vicevi i odsutnost učtivosti u obiteljskom životu ostavit će trag na vama, a ako to često ponavljate, postat će vaša druga narav. Dom je odviše sveto mjesto da biste ga zagađivali vulgarnim izrazima, nemoralnošću i uzajamnim optužbama. Postoji Svjedok koji kaže: "Znam tvoja djela." Neka ljubav, istina, dobrota i strpljenje budu biljke koje ćete negovati u vrtu srca. (Lt 18b, 1891.)

157

Nikada ne pokazuj grubost ili neljubaznost. — Pokazuješ li ikada grubost, neljubaznost i neučtivost u obiteljskom krugu? Ako pokazuješ neljubaznost u svojem domu, koliko god bilo veliko ono što ispovijedaš, ti kršiš Božje zapovijedi. (RH, 29. ožujka 1892.)

Prijatelji se ne trebaju miješati u obiteljski život (savjet jednom mladiću). — Obiteljski krug mora se smatrati svetim mjestom, simbolom Neba, ogledalom u kojem se ogledamo. Mi možemo imati prijatelje i poznanike, ali se oni ne smiju miješati u naš obiteljski život. Morate imati snažan doživljaj vlasništva nad domom, koji će vam pružiti osjećaj opuštenosti, odmora i povjerenja.

Ali tvoje druženje s drugim ženama i djevojkama za njih je bila kušnja koja ih je navodila da uzimaju sebi neke slobode

i prekoračuju ograničenja koja bračni odnos postavlja svakom muškarcu i ženi. Ti to nisi shvatio, ali zato tvoje oduševljavanje zadovoljstvima i duh koji si poticao u drugima nisu prenijeli sliku svetosti bračne veze.

Praktični obiteljski život velika je provjera karaktera. Svojom nježnom obzirnošću u domu i strpljenjem s blagošću i ljubavlju, čovjek će odlučiti o tome kakav će biti njegov karakter. (Lt 17, 1895.)

Žene čeznu za riječima ljubavi. — Mnoge žene svim srcem čeznu za riječima ljubavi i pažnje, za malim pažnjama i učtivošću koju im duguju njihovi muževi koji su ih izabrali sebi za suputnice. Koliko bi neprilika i kakva bi bujica boli i nesreće bila uštedena kada bi muškarci, kao i žene, nastavili njegovati obzirnost, pažnju i ljubazne riječi i male znakove učtivosti koji su ljubav održali u životu i koje su smatrali potrebnima u zadobivanju osobe svojeg izbora za bračnog druga.

Kada bi muž i žena nastavili njegovati ove znakove pažnje koji su hrana za ljubav, bili bi sretni u društvu svojeg partnera i vršili bi posvećujući utjecaj na svoju obitelj. Oni bi u samima sebi imali svoj mali svijet sreće i ne bi ni željeli izići iz njega u potrazi za novim privlačnostima i novim osobama kojima bi izražavali svoju ljubav. Mnoge su se žene razboljele i prerano umrle zbog izostajanja izraza ohrabrenja, suosjećanja i ljubavi u ljubaznim riječima i znakovima pažnje. (Lt 27, 1872.)

Muž može zatvoriti vrata pred bolešću. — Muž treba pokazati veliko zanimanje za svoju obitelj. Posebno bi trebao biti pažljiv prema osjećajima žene koja je slabog zdravlja. On može zatvoriti vrata pred mnogim bolestima. Ljubazne, vedre i ohrabrujuće riječi pokazat će se djelotvornijim od većine lijekova i ljekovitih sredstava. To će donijeti hrabrost srcu klonule i obeshrabrene žene, dok će mu sreća i radost sunca, koje ljubazna djela i riječi ohrabrenja donose u obiteljski krug, desetostruko vratiti uloženi trud.

Muž treba imati na umu da velik dio tereta odgoja djece počiva na majci, da ona ima mnogo posla u oblikovanju njihovog uma. To bi trebalo pokrenuti njegove najnježnije osjećaje

da s velikom pažnjom olakšava njezine terete. On je treba pokrenuti da se osloni na njegovu ljubav; da usmjeri njezine misli k Nebu gdje se nalazi snaga, mir i konačni odmor za umorne.

On u svoj dom ne smije ulaziti smrknuta čela, već svojom prisutnošću treba unositi svjetlo sunca u obiteljski krug ohrabrujući svoju ženu da gleda gore i vjeruje u Boga. Zajedničkim snagama oni mogu zatražiti ispunjenje Božjih obećanja i On će donijeti svoj bogati blagoslov u dom. Neljubaznost, jadanje i ljutnja isključuju Isusa iz njihovog doma. Vidjela sam kako Božji anđeli bježe iz kuće u kojoj se čuju ružne, razdražljive riječi i svađa. (1T 306,307, 1862.)

159

Muž je glava doma. — Muž i otac je glava obitelji. Od njega supruga očekuje ljubav i razumijevanje, kao i pomoć u odgoju djece; i to je umjesno. Djeca su njegova kao što su i njezina, i oboje su podjednako zainteresirani za njihovo blagostanje i sreću. Od svoga oca djeca očekuju potporu i sigurnu ruku; on treba imati jasnu predodžbu o životu, o utjecajima u društvu koji okružuju njegovu obitelj; nadasve, on se treba rukovoditi Božjom ljubavlju i strahom, i učenjem njegove Riječi, da bi mogao dobro voditi korake svoje djece. (*Put u bolji život*, 243.244)

Žena je mužu "drug prema njemu". — Sam je Bog dao Adamu druga. On mu je dao "pomoć" — pomoćnika koji mu je odgovarao, nekoga tko mu je odgovarao kao drug, nekoga tko će biti jedno s njim u ljubavi i razumijevanju. Eva je stvorena od rebra uzeta iz Adamovih prsa, upućujući na to da ga ona ne treba nadzirati kao gospodar, niti treba biti podređena, već jednaka s njim, da je on voli i štiti. Kao dio čovjeka, kost njegovih kostiju, meso od njegova mesa, ona je bila njegova druga priroda, iskazujući usko zajedništvo i nježnu odanost koja je trebala obilježavati ovaj odnos. (*Patrijarsi i proroci*, 27)

Kako stvoriti mir u obiteljskom krugu. — Kada muž ima plemenit karakter, čisto srce i uzvišene misli, čime mora raspolagati svaki pravi kršćanin, to će se pokazati i u bračnom odnosu. ... On će nastojati sačuvati svoju ženu u zdravlju

i životnoj snazi. Nastojat će izgovarati riječi utjehe i stvoriti ozračje mira u obiteljskom krugu. (MS 17, 1891.; AH 228)

160 Muževi trebaju proučavati primjer pokazan u Poslanici Efežanima i nastojati saznati što znači simbol iz tog primjera, veza koju Krist njeguje prema Crkvi. Muž treba biti kao Spasitelj u svojoj obitelji. Je li on spreman stajati u svojoj od Boga dobivenoj snazi uvijek se trudeći da uzdigne svoju ženu i djecu? Hoće li oko sebe širiti čisto, ugodno ozračje? Neće li isto onako angažirano njegovati Isusovu ljubav čineći je trajnim načelom u svojem domu, kao što će zahtijevati da se poštuje njegov autoritet? (MS 17, 1891.; AH 117)

Muž ne treba ustrajavati na svojem položaju. — Nije nikakav dokaz muževnosti ako muž stalno ustrajava na svojem položaju glave obitelji. On neće povećati poštovanje članova svoje obitelji ako im često citira iz Biblije dokazujući svoje pravo na vlast. On neće biti ništa muževniji ako od svoje žene, majke svoje djece, traži da radi u skladu s njegovim planovima kao da su oni nepogrešivi.

Gospodin je muža postavio da bude glava ženi da bi joj bio zaštitnik; on je spona koja vezuje članove obitelji u jedno, kao što je Krist glava Crkve i Spasitelj Tijela. Svaki muž koji govori da ljubi Boga treba pažljivo proučiti Božje zahtjeve u odnosu na svoju ulogu. Kristov autoritet očituje se u mudrosti, u potpunoj dobroti, ljubaznosti i blagosti; tako i muž treba pokazati svoju snagu i u cijelosti oponašati Glavu Crkve. (Lt 18b, 1891.; AH 215)

Žena treba radosno pomagati mužu da sačuva dostojanstvo. — Pokazano mi je također da žena često čini veliku pogrešku. Ona se puno ne trudi da obuzda vlastitu narav i svoj dom učini sretnim. Često je razdražljiva i nepotrebno se jada. Muž dolazi kući s posla, umoran i uznemiren, da bi ga dočekalo njezino nabrano čelo umjesto vedrih, ohrabrujućih riječi. On je samo čovjek pa to njegove osjećaje odbija od njegove žene, gubi ljubav prema svojem domu; njegov put postaje mračan, hrabrost uništena. On gubi samopoštovanje i dostojanstvo koje Bog od njega traži.

Muž je glava obitelji kao što je Krist glava Crkve. Svako ponašanje žene kojim ona umanjuje njegov utjecaj i ruši ga s tog dostojanstvenog, odgovornog položaja, mrsko je Bogu. Dužnost je žene da svoje želje i volju pokori svojemu mužu. Oboje trebaju popuštati, ali Božja riječ daje prednost muževom sudu. Dostojanstvo žene neće se umanjiti ako se pokori onome koga je izabrala za svojeg savjetnika i zaštitnika. Svoj položaj u obitelji muž treba održavati u svakoj krotkosti, ali odlučno. (1T 307,308, 1862.)

Čovjek je društveno biće. — Među svim stvorenjima koja je Bog stvorio na zemlji nijedno nije bilo jednako čovjeku. "I reče Jahve, Bog: 'Nije dobro da čovjek bude sam: načinit ću mu pomoć kao što je on.'" Čovjek nije stvoren da živi sam, on je trebao biti društveno biće. Bez druga prekrasni prizori i ugodni posao u Edenu ne bi donijeli savršenu sreću. Čak i zajednica s anđelima nije mogla zadovoljiti njegovu čežnju za razumijevanjem i društvom. Nije bilo nikoga s istom naravi koga bi on volio i tko bi volio njega. (*Patrijarsi i proroci*, 26.27)

Sklad u domu moguć je samo preko Božjeg Duha. — Mi moramo imati Božjeg Duha, inače nikada nećemo uživati skladne odnose u domu. Ako ima Kristovog duha, žena će paziti na svoje riječi; vladat će svojom naravi; bit će pokorna, a ipak se neće osjećati kao rob u lancima, već kao suputnik svojem suprugu. Ako je muž Božji sluga, on neće gospodariti svojom ženom; neće biti samovoljan niti zahtjevan. Za ljubav u obiteljskom krugu trud nikada neće biti prevelik jer je dom, ako u njemu stanuje Gospodnji duh, predlika Neba. (Lt 18, 1891.; AH 118)

Unutarnji krug prvi. — Za Krista moramo uporabiti sve svoje snage. To je dug koji svi mi dugujemo Bogu. Izgrađujući svoj odnos s Kristom, obnovljeni čovjek samo se vraća svojem već uspostavljenom odnosu s Bogom. On je Kristov predstavnik i mora se uvijek moliti i bdjeti u molitvi. Svuda oko njega su njegove dužnosti, blizu i daleko. Njegova prva, najvažnija dužnost okrenuta je njegovoj djeci i najbližim rođacima. Ništa

ga ne može izgovoriti ako zanemari taj unutarnji krug u korist većeg kruga koji je vani.

U dan posljednjeg obračuna od očeva i majki tražit će se odgovor u vezi s njihovom djecom. Roditeljima će biti postavljeno pitanje što su učinili da osiguraju spasenje duša za čije su donošenje na svijet preuzeli odgovornost. Jesu li zanemarili svoje jaganjce prepuštajući ih brizi stranih ljudi? Očevi i majke, dopuštate li da vaša djeca odrastaju u nečistoći i grijehu? Neko veliko dobro koje ste učinili za druge neće ukinuti ono što dugujete Bogu — da se brinete za svoju djecu. Duhovna dobrobit vaše obitelji dolazi na prvo mjesto. Povedite ih sa sobom pod golgotski križ i radite za njih kao oni koji će morati dati odgovor pred Bogom. (MS 56, 1899.)

RODITELJSKI UTJECAJI

Pod vlašću božanskih načela. — Na roditeljima počiva najsvečanija obveza da odgajaju svoju djecu u ljubavi i strahu Božjem. U domu se moraju očuvati najčistija moralna mjerila. Mora se poučavati stroga poslušnost biblijskim zahtjevima. Nauk Božje riječi treba zavladatai umom i srcem kako bi obiteljski život mogao poslužiti kao uzor Božje milosti. Svi članovi obitelji trebaju biti “kao stupovi prekrasno izrađeni u dvoru” (Psalam 144,12), načinjeni tako pomoću božanskih načela i uredbi. (RH, 10. studenoga 1904.) 163

Roditelji trebaju razumjeti djecu. — Roditelji ne smiju zaboraviti godine svojeg djetinjstva ni koliko su čeznuli za razumijevanjem i ljubavlju i kako su se osjećali nesretnima kad su ih roditelji grdili i uzrujano optuživali. Oni bi trebali ponovno biti mladi po osjećajima i svoje misli spustiti na razinu djece kako bi razumjeli njihove potrebe. Ali ipak, s čvrstinom pomiješanom s ljubavlju, trebaju zahtijevati poslušnost od svoje djece. Riječ roditelja trebala bi se bezuvjetno poštovati. (1T 388, 1863.)

Bog je odredio put. — Božji anđeli promatraju djecu s najvećim zanimanjem želeći vidjeti kakav će karakter izgraditi. Kada bi Krist s nama postupao onako kako mi često postupamo jedni s drugima i sa svojom djecom, mi bismo posrnuli i pali do najdubljeg razočaranja. Vidjela sam da Isus poznaje naše slabosti i da je i sam u svemu sudjelovao u našim slabostima, ali bez grijeha. Prema tomu, On je za nas pripremio put prilagođen našoj snazi i sposobnostima. On je kao Jakov hodao pažljivo, ukorak s djecom, onako kako su 164

ona mogla podnijeti kako bi nas sačuvao u radosti svoje prisutnosti i poslužio nam kao stalni vođa. On ne prezire, ne zanemaruje niti napušta djecu iz stada. On nije pozvao nas da pođemo brže, a njih da ostavimo. On ne putuje tako brzo da nas zajedno s našom djecom ostavi za sobom. Naprotiv, nama, točnije našoj djeci, poravnao je stazu u život. Tako ih i roditelji u Njegovo ime trebaju voditi uskim putem. Bog nam je odredio stazu koja je prilagođena snazi i mogućnostima djece. (1T 388,389, 1863.)

Mrzovolju treba suzbiti. — Roditelji, kad se osjećate razdražljivo, nemojte činiti tako veliki grijeh i trovati cijelu obitelj tim opasnim stanjem. U takvim trenucima postavite dvostruku stražu nad sobom i odlučite u srcu da nećete ranjavati svojim ustima, nego da ćete izgovarati samo ugodne, vedre riječi. Recite sebi: "Neću pomutiti sreću svoje djece nijednom razdražljivom riječju." Obuzdavajući sebe na ovakav način, postajat ćete jači. Vaš živčani sustav neće biti tako osjetljiv. Bit ćete ojačani načelima pravde. Svijest da vjerno obavljate svoju dužnost ojačat će vas. Božji anđeli radosno će se smiješiti gledajući vaše napore i pomoći će vam.

Kad se osjećate nestrpljivi, vrlo često mislite da su uzrok tomu vaša djeca pa ih optužujete i onda kada to ne zaslužuju. U nekoj drugoj prigodi ona mogu učiniti potpuno isto, a ipak će biti sve u redu. Djeca to znaju, pamte i osjećaju te nepravde, a ni *ona sama* nisu uvijek ista. U nekim trenucima djeca su donekle spremna podnijeti promjene raspoloženja, a u drugima su nervozna i razdražljiva i ne mogu podnijeti grdnje. ...

Neki su roditelji nervoznog temperamenta pa kad su iscrpljeni radom ili pritisnuti brigama, ne uspijevaju zadržati hladnu glavu, već onima koji bi im trebali biti najdragocjeniji na zemlji demonstriraju razdražljivost i gubitak strpljenja, što je mrsko Bogu i navlače taman oblak nad obitelj. Djecu bi u njihovim problemima trebalo uvijek utješiti nježnim suosjećanjem i razumijevanjem. Uzajamno izražavanje ljubavnosti, dobrote i strpljenja učinit će da dom postane raj i privući će svete anđele u obiteljski krug. (1T 386,387, 1863.)

Paralizirani umovi roditelja. — Mi znamo ponešto o Sotoninim metodama djelovanja i koliko je u tome uspješan. U onome što mi je bilo pokazano vidjela sam da je paralizirao umove roditelja. Oni sporo uočavaju da njihova djeca možda nisu u pravu i da čine grijeh. Neka od te djece predstavljaju se kao kršćani pa roditelji ostaju uspavani ne sluteći nikakvu opasnost, dok um i tijelo njihove djece postaje ruševina.

Neki roditelji čak ne smatraju potrebnim da drže svoju djecu uza se kad se nalaze u Božjem domu. Djevojčice dolaze na bogoslužja, sjedaju, možda zajedno s roditeljima, ali češće pozadi, u zadnjem dijelu dvorane. Već su stekle naviku nalaženja izgovora da bi izišle van. Dječaci to znaju pa izlaze prije ili poslije njih, a onda ih, kad se bogoslužje završi, prate kući. Iako to vide, roditelji nikako da se opamete. A mladi onda nalaze izgovore za šetnju pa se dječaci i djevojčice okupljaju po praznim igralištima ili na nekom drugom skrivenom mjestu, tamo se igraju i “ludo provode” bez ijednog iskusnog oka da ih opomene. (2T 481,482, 1870.)

Prehrana i roditeljski utjecaji. — Da su roditelji živjeli zdravo i bili zadovoljni jednostavnom prehranom, uštedjeli bi mnoge nepotrebne troškove. Od oca se ne bi tražilo da radi preko svojih snaga kako bi zadovoljio potrebe svoje obitelji. Jednostavna hranjiva prehrana ne bi izazvala nepotrebno razdraživanje živčanog sustava i pojavu životinjskih strasti stvarajući mrzovolju i razdražljivost. Da je uzimao samo jednostavnu hranu, glava bi mu bila bistra, živci stabilni, želudac zdrav pa tako s čistim organizmom ne bi dolazilo do gubitka apetita i sadašnja bi generacija bila u znatno boljem stanju nego što je sada.

Međutim, čak se i sada, u ovom kasnom razdoblju, može učiniti nešto da se ovo naše stanje popravi. Potrebna nam je umjerenost u svemu. Umjeren otac neće se žaliti ako pred sobom na stolu nema veliki izbor hrane. Zdrav način života poboljšat će stanje obitelji u svakom pogledu i omogućiti ženi i majci da ima više vremena za djecu.

Velika tema razmišljanja roditelja bit će koji je najbolji način da odgajaju svoju djecu za korisnu ulogu u ovome svijetu i za Nebo u vječnom životu. Oni će biti zadovoljni kada

vide svoju djecu u lijepoj, jednostavnoj ali udobnoj odjeći, bez vezenih dijelova i ukrasa. Oni će ozbiljno raditi na tome da njihova djeca steknu ljepotu iznutra, ukras krotkog i tihog duha, što je pred Bogom mnogocjeno. (HL, dio 2, 45, 1865.; 2SM 437, 438)

Otac, spona koja povezuje obitelj. — Kršćanski otac je spona obitelji koja ih tijesnom vezom spaja s Božjim prijateljstvom. Njegovo zanimanje za djecu nikada ne smije splasnuti. Otac koji ima samo sinove, ne treba ta nemirna bića prepustiti majčinoj brizi. Za nju je to preteško breme. On treba postati njihov drug i prijatelj. Treba ih držati podalje od zlih drugova. Majci će možda biti teško pokazati samokontrolu. Ako suprug vidi da slabost njegove žene dovodi u opasnost sigurnost djece, on treba preuzeti veći dio tereta na sebe i učiniti sve što je u njegovoj moći da svoje sinove vodi k Bogu. (RH, 8. srpnja 1902.)

Majke ne trebaju tražiti uzbuđenja. — Majke koje trebaju odgajati mlade umove i oblikovati dječji karakter, ne trebaju težiti uzbuđenjima svijeta kako bi bile vedre i sretnе. One imaju vrlo važan životni posao pa one i članovi njihovih obitelji ne mogu sebi dopustiti da vrijeme provode beskorisno. Vrijeme je jedan od značajnih talenata koje nam je Bog povjerio i za koje će nas pozvati na odgovornost. Rasipanje vremena je rasipanje intelekta. Umne sposobnosti imaju mogućnost velikog razvitka. Dužnost je majki da njeguju svoj um i da svoje srce čuvaju u čistoći. One bi trebale iskoristiti svako sredstvo koje im stoji na raspolaganju za intelektualno i moralno napredovanje kako bi bile osposobljene da poboljšaju umove svoje djece.

One koje udovoljavaju svojem prohtjevu da što češće budu okružene društvom, vrlo brzo će osjetiti nervozu ako ne odu u posjet ili ne prime goste. Takve nemaju sposobnost prilagođavanja okolnostima. Njima kao da su one potrebne, a svete obiteljske dužnosti dosadne i nezanimljive. One nemaju sklonost k samoispitivanju ili samodisciplini. Njihov um čezne za drugačijim, uzbudljivim prizorima svjetovnog života; one zanemaruju djecu zbog zadovoljavanja vlastitih sklonosti, a andeo zapisničar

piše: “Beskorisni sluge.” Bog predviđa da naši umovi ne budu bez cilja, već da ostvare dobro u ovom životu. (3T 146,147, 1872.)

Majka dojilja treba zadržati stanje radosnog raspoloženja. — Karakter djeteta bit će više-manje pod utjecajem vrste hrane koju prima od svoje majke. Kako je prema tomu važno da majka dok doji svoje dijete zadrži sretno raspoloženje i potpunu vlast nad svojim ponašanjem. Dok čini tako, hrana koju dijete prima nije oštećena, a smireni, samosvladavajući način na koji njeguje svoje dijete u velikoj mjeri utječe na oblikovanje djetinjeg uma. Ako je dijete nervozno i lako razdražljivo, pažljivo postupanje majke, bez žurbe, djelovat će umirujuće i riješiti problem; zdravlje djeteta znatno će se popraviti. (RH, 25. srpnja 1899.; CH 80)

168

Majka se treba truditi da vlada sobom. — Što je život djeteta tiši i jednostavniji, to će biti povoljniji za njegov tjelesni i umni razvitak. Majka bi trebala u svakoj situaciji nastojati biti tiha, stalozena i uzdržana. Mnoge bebe su neobično osjetljive na živčana uzbuđenja, i majčino nježno, stalozeno postupanje djelovat će ublažujuće, što će za dijete biti od neprocjenjive koristi. (*Put u bolji život*, 236)

Osjetljivo dijete ne ranjavati ravnodušnošću. — Mala djeca vole društvo. Ona, općenito, ne mogu uživati kad su sama pa majka treba znati da je djeci u većini slučajeva, kad su kod kuće, mjesto u prostoriji u kojoj se ona nalazi. Ona ih tako može nadgledati, biti spremna da ispravi male nesuglasice kada ona to zatraže, ispravljati loše navike ili izražavanje sebičnosti ili ljutnje; ona njihov um može preusmjeriti tamo gdje je potrebno. Djeca misle da će majka biti zadovoljna i sretna onim u čemu ona uživaju pa je sasvim prirodno da pitaju majku za svoje male probleme i nedoumice.

Majka tada ne treba ranjavati srce svojeg osjetljivog djeteta tako što će ravnodušno reagirati na problem ili zabraniti da je dijete uznemiruje tako malim stvarima. Ono što je majci možda malo, njima je veliko. Tako će se riječ upute ili upozorenja u pravom trenutku često pokazati kao vrlo dragocjena.

Samo jedan majčin pogled odobravanja, riječ ohrabrenja i pohvale često će usmjeriti sunčanu zraku u njihovo mlado srce za cijeli dan. (HL, dio 2, 46,47, 1865.; 2SM 438,439)

169 **Postupajte s djecom blago.** — Majke, blago postupajte sa svojom malom djecom. I Krist je nekada bio malo dijete. Poštujte djecu Njega radi. Gledajte na njih kao na predmet svete odgovornosti, kao na one kojima ne treba bez kontrole popuštati, ugađati im i pretvarati ih u idole, već učiti da žive čistim, plemenitim životom. Oni su Božje vlasništvo; Bog ih voli i vas poziva na suradnju s Njime da im pomazete da oblikuju savršeni karakter. (ST, 23. kolovoza 1899.; AH 280)

Tvoje dijete je Božje vlasništvo. — Sestro moja, možeš li biti iznenađena što tvoja kći nema dovoljno povjerenja u riječ svoje majke? Ti si je odgajala da izbjegava istinu; Gospodin je žalostan kad vidi kako majka jedno od Njegovih malih stvorenja vodi pogrešnim putem. Tvoja kći nije tvoje vlasništvo; s njom ne možeš raditi što ti je volja jer je ona Gospodnje vlasništvo. Primjenjuj nad njom stalnu i upornu kontrolu; poučavaj je da pripada Bogu. Uz takav odgoj ona će odrastati u osobu koja će biti na blagoslov onima koji je okružuju. Međutim, bit će potrebno jasno i oštro prosuđivanje ako želiš suzbiti njezinu sklonost da vlada nad objema, da provodi svoju volju i radi ono što joj odgovara. (Lt 69, 1896.)

Vedro raspoloženje i ugodna narav. — Učite svoju djecu još od kolijevke vrlini samoodricanja i samosvladavanja. Učite ih da se raduju ljepotama prirode kao i korisnom poslu u kojem bi primjenjivala sve sposobnosti uma i tijela. Podižite ih tako da imaju zdravu građu i ispravna moralna shvaćanja, da imaju vedro raspoloženje i ugodnu narav. Učite ih da popuštanje kušnji znači biti slab i grešan, a da suprotstavljanje znači biti plemenit i muževan. (CT 127, 1913.)

Majke su primjer. — Ako majke žele da se njihove kćeri razviju u mlade žene zdravog tijela i plemenitog karaktera, one im vlastitim životom trebaju pokazati primjer čuvajući ih od suvremene mode koja je štetna za zdravlje. Na kršćan-

skim majkama počiva odgovornost koje one nisu svjesne. One svoju djecu trebaju odgajati da njeguju čvrstinu načela i moralno zdravlje u ovom vremenu pokvarenosti. (MS 76, 1900.) 170

Kad je dječja želja zakon. — U nekim je obiteljima želja djeteta zakon. Njemu se daje sve što želi. Potiče ga se da odbacuje sve što ne voli. Roditelji misle da će popuštanje dijete učiniti sretnim, a ono ga samo čini nemirnim i nezadovoljnim. Popuštanje kod njega kvari apetit za jednostavnom, zdravom hranom i za jednostavnom uporabom vremena; udovoljavanje vlastitim prohtjevima čini svoje i kvari njegov karakter za vrijeme i za vječnost. (RH, 10. svibnja 1898.)

Sotona nastoji ovladati dječjim umom. — Roditelji, vi donekle poznajete poticaje kojima Sotona nastoji vašu djecu odvesti u bezumlje. On svim raspoloživim snagama radi na tome da ih zavede. S odlučnošću na koju mnogi i ne pomišljaju, on nastoji zavladatai njihovim umom i učiniti da u njihovom životu Božje zapovijedi nemaju nikakvo značenje. (MS 93, 1909.)

Roditelji trebaju vezati djecu za svoje srce. — Ne dopustite da vas djeca vide smrknuta lica. Kad popustite pred kušnjom, a potom to uvide i pokaju se zbog svoje zablude, oprostite im isto onako lako kao što očekujete da vama oprostí vaš nebeski Otac. Ljubazno ih poučavajte i vežite ih sebi za srce. To je kritično razdoblje za djecu. Svuda oko njih nalazit će se utjecaji koji će ih odbijati od vas, kojima se vi morate suprotstaviti. Učite ih da vas prihvate kao osobu kojoj se mogu slobodno povjeravati. Neka vam šapuću u uho svoje nevolje i svoje radosti. Potičući ih na to, sačuvat ćete ih od mnogih zamki koje je Sotona pripremio za njihove neiskusne noge.

Neka vaše postupanje prema djeci ne bude obilježeno samo strogošću i nepopustljivošću zaboravljajući vlastito djetinjstvo i da su ona samo djeca. Ne očekujte od njih da budu savršena niti pokušavajte od njih odmah načiniti muškarce i žene po uzoru na same sebe. Radeći tako, zatvorit ćete vrata kroz koja biste im inače mogli pristupati i prisiliti ih da otvore druga vrata za opasne utjecaje kroz koja će drugi trovati njihov mladi 171

um još prije nego što vi postanete svjesni te opasnosti. (1T 387, 1863.)

Čvrsta, pravedna disciplina. — Sreću svakom djetetu može donijeti čvrsta, pravedna disciplina. Prave vrline djeteta sastoje se u skromnosti i poslušnosti — ušima koje rado slušaju riječi savjeta i upute, nogama i rukama voljnim da hodaju i rade na putu dužnosti. Istinska pobožnost djeteta donijet će plaću već u ovom životu.

Rane dječje godine pogodne su za proces odgajanja ne samo da bi dijete postalo maksimalno korisno i puno vrlina i istine u ovome životu, nego i da bi osiguralo mjesto u onom domu gore koje je pripremljeno za sve koji su istinoljubivi i poslušni. U odgajanju vlastite djece i u odgajanju djece drugih dokazano je da ona svoje roditelje i one koji se brinu o njima neće voljeti manje zbog toga što ih sprečavaju da čine zlo. (RH, 10. svibnja 1898.)

Isus je pokazao posebno ugodnu narav. — Kao dijete, Isus se odlikovao posebno privlačnom naravi. Njegove uslužne ruke uvijek su bile spremne poslužiti drugima. On je pokazivao nepokolebljivu strpljivost i istinoljubivost koja nikada ne bi žrtvovala čestitost. U načelu čvrst kao stijena, Njegov je život otkrivao vrlinu nesebične ljubaznosti.

Isusova majka pratila je budnim okom razvitak Njegovih snaga i zamijetila na Njegovu karakteru pečat savršenstva. S radošću se trudila da bodri taj bistar i prijemčiv um. Posredovanjem Svetoga Duha primila je mudrost za suradnju s nebeskim silama u razvitku ovog Djeteta, koje je moglo svojim Ocem smatrati samo Boga. (*Isusov život*, 42)

172 **Zauzetost uma isključuje niske misli.** — Odgajajte sposobnosti i ukus svoje djece; nastojte zaposliti njihov um da ne bi imala mjesta za niske, ponižavajuće misli ili podavanje štetnim željama. Kristova milost jedini je protuotrov ili preventiva za zlo. Ako tako hoćete, vama se pruža prilika da izaberete hoće li misli vaše djece biti zauzete čistim, neiskvarenim mislima ili zlima kojih ima svuda — ohološću i zaboravljanjem svojeg Otkupitelja. (Lt 27, 1890.; CG 188)

Okruženi zidom koji se ne može lako srušiti. — Svaki kršćanski dom mora imati pravila; roditelji bi svojim riječima i ponašanjem jedno prema drugome trebali dati djeci skupoću živi primjer kakva bi ona trebala postati. Neprestano treba pokazivati čistoću govora i istinsku kršćansku učtivost. Neka ne bude ničega što bi ohrabrivalo na grijeh, nikakvih zlih slutnji, nagađanja ili ogovaranja.

Učite djecu i mlade da se međusobno poštuju, da budu vjerni Bogu, odani načelima; učite ih da poštuju Božji zakon i budu mu poslušni. Tada će ta načela vladati u njihovom životu i primjenjivat će ih u druženju s drugom djecom. Oni će voljeti svojeg bližnjeg kao same sebe. Stvarat će čisto ozračje koje će moći ohrabriti slabe duše na putu koji vodi u svetost i Nebo. Svaka pouka neka odiše uzdignutim, oplemenjujućim karakterom, a onda će izvještaji u nebeskim knjigama biti takvi da ih se nećete zastidjeti na sudu.

Djeca koja dobiju ovakav odgoj neće biti teret, uzrok zabrinutosti u našim ustanovama [obrazovnim, zdravstvenim, nakladničkim itd.], već oličenje snage i potpora onima koji nose odgovornosti. Oni će biti pripremljeni da zauzmu odgovorna mjesta i tada će uredbom i primjerom neprekidno pomagati drugima da čine dobro. Oni čije moralne "antene" nisu otupjele niti oslabjele znat će cijeniti i primjenjivati ispravna načela. Oni će najpravičnije ocijeniti svoje darove i na najbolji način uporabiti svoje tjelesne, umne i moralne snage.

173

Takve su duše trajno utvrđene protiv kušnji; one su okružene zidom koji se ne može lako srušiti. Uz blagoslov od Boga, svi takvi karakteri su svjetlonoše; njihov utjecaj vodi k uzdizanju drugih za praktičan kršćanski život. Um može biti uzdignut tako da će se činiti da su božanske misli i razmišljanje za njih prirodni kao disanje. (Lt 74, 1896.)

OZRAČJE DOMA

174 **Utjecaj doma djeluje na društvo.** — Dom je srce društva, Crkve i naroda. Od utjecaja doma ovise dobrobit društva, uspjeh Crkve, uspjeh i blagostanje nacije. (*Put u bolji život*, 215)

Djelotvorne sile za oblikovanje karaktera. — Božji je plan da obitelji na Zemlji budu predstavnici obitelji na Nebu. Kršćanski domovi, osnovani i vođeni u skladu s Božjim planom, spadaju u Njegova najdjelotvornija oruđa za oblikovanje kršćanskog karaktera i unapređivanje Njegovog djela. (6T 430, 1900.)

Bogoslužje u domu. — Ja sam imala pobožne roditelje koji su koristili svaku priliku da nas upoznaju s našim nebeskim Ocem. Svakog jutra i večeri okupljali smo se na zajedničku molitvu kao obitelj. U domu smo pjevali hvalospjeve Bogu. U našoj obitelji bilo je osmero djece, a roditelji su koristili svaku priliku da nam pomognu da damo svoje srce Isusu. (MS 80, 1903.)

175 **Što je veće jedinstvo, to je veći utjecaj.** — Što su članovi obitelji tješnje sjedinjeni u svojim kućanskim aktivnostima, to će utjecaj kojim će otac, majka, sinovi i kćeri zračiti izvan doma više oplemenjivati i biti koristan. (Lt 189, 1903.; AH 37)

Autoritet s čvrstinom. — Autoritet se mora sačuvati odlučnom strogošću, ili će mu mnogi prilaziti s podsmijehom i prijehom. Ona takozvana blagost, nagovaranje i popuštanje,

kojim se prema mladima služe roditelji i odgajatelji, jedno je od najvećih zala koje ih može stići. Od najveće je važnosti da se u svakoj obitelji pokaže čvrstina i odlučnost, da se postave jasni zahtjevi. (*Izraelski proroci i kraljevi*, 152)

Dom kao ogledna lekcija. — Bog želi da naše obitelji budu predstavnici obitelji na Nebu. Roditelji i djeca to trebaju imati na umu svakoga dana i komunicirati međusobno kao članovi Božje obitelji. Tada će njihov život biti za svijet ogledna lekcija o onome što mogu postati obitelji koje ljube Boga i drže Njegove zapovijedi. Krist će biti proslavljen; Njegov mir, milost i ljubav prožimat će obiteljski krug kao skupocjeni miris. (RH, 17. studenoga 1896.; AH 17)

Načelo mira. — U domu se neće vidjeti uzrujanost ako je Krist vladajuće načelo mira u tvojoj duši. Tu nema neljubaznosti. Tu nema ni grubosti ili oštrog govora. Kako to? Zato što vjerujemo i pokazujemo svojim ponašanjem da smo članovi kraljevske obitelji, djeca Nebeskog kralja; da nas s Kristom vezuje najjača nit ljubavi — one ljubavi koja kroz ljubav radi i čisti dušu. Vi volite Isusa i stalno ste upregnuti u svladavanje svake sebičnosti u želji da budete blagoslov, utjeha, snaga i potpora dušama koje je On otkupio svojom krvlju.

Ne vidim zašto ne bismo utoliko više nastojali da Kristov mir donesemo izravno u svoju obitelj ukoliko više radimo za one koji nemaju nikakvu živu vezu s nama; ali ako je u našem domu prisutna vjera, ona će se proširiti i izvan doma. Tada ćete je imati svuda. Nosit ćete je sa sobom u crkvu. Možete je nositi i kada pođete na posao. Ona će biti uz vas gdje god se nalazili. Vjera u domu je ono što želimo. Potrebno nam je načelo mira koje će vladati našim duhom i našim životom i karakterom, prema uzoru na Kristov život koji nam je On dao za primjer. (MS 36, 1891.)

176

Ljubav otkrivena u akciji. — Iz svakog kršćanskog doma trebala bi zračiti sveta svjetlost. Ljubav se treba otkrivati na djelu. Ona bi trebala prožimati sve obiteljske odnose, pokazujući se u obazrivosti, ljubaznosti i nježnoj, nesebičnoj ljubavi. Postoje domovi gdje se ova načela provode, domovi gdje

se Bog slavi i gdje vlada istinska ljubav. Iz ovih se domova podižu jutarnje i večernje molitve Bogu kao slatki kâd, a njegova se milost i blagoslovi spuštaju na molitelje kao jutarnja rosa. (*Patrijarsi i proroci*, 113)

Kršćanstvo u domu zrači svuda. — Naš trud da svoj dom učinimo onim što on treba biti — simbol doma na Nebu — priprema nas za rad u širem polju. Odgoj koji stječemo kada pokazujemo nježni obzir jedni prema drugima pomaže nam da znamo kako treba pristupiti srcima koja valja poučiti načelima istinske vjere. Crkvi je potrebna sva raspoloživa njegovana duhovna sila kako bi svi, a posebno mlađi članovi Gospodnje obitelji, mogli biti pod valjanom zaštitom. Istinu koja se prakticira u domu osjetit će drugi u našem nesebičnom radu izvan doma. Svatko tko prakticira kršćanstvo u domu postat će sjajno svjetlo kamo god krene. (ST, 1. rujna 1898.; AH 38,39)

Uzdizanje čovječanstva počinje u domu. — Obnova i duhovno uzdizanje čovječanstva počinju u domu. Djelatnost roditelja temelj je svake druge djelatnosti. Društvo se sastoji od obitelji i ono je što od njega čine glave obitelji. Iz srca "izvire život" (Izreke 4,23). (*Put u bolji život*, 215)

177 **Što dom čini privlačnim.** — Blage manire, vedri razgovori i djela ljubavi vezat će srca djece za njihove roditelje svilenim nitima ljubavi i učinit će da dom postane privlačno mjesto više nego najrjeđi ukrasi koji se mogu kupiti za zlato. (ST, 2. listopada 1884.; ML 200)

Čistoća u domu. — Red je prvi zakon Neba i Gospodin želi da Njegov narod u svojim domovima pokazuje red i sklad koji prožimaju nebeske dvorove. Istina nikada ne stavlja svoje nježne noge na stazu nečistoće. Istina muškarce i žene ne čini grubima ili neurednima. Sve one koji je prihvaćaju ona podiže na visoku razinu. Pod Kristovim utjecajem odvija se djelo stalnog čišćenja i oplemenjivanja. ...

Onaj koji je bio tako precizan kad je tražio od Izraelaca da njeguju navike čistoće, neće odobriti nikakvu nečistoću u

današnjim domovima svojeg naroda. Bog s negodovanjem gleda na nečistoću bilo koje vrste. Kako Ga možemo pozvati u svoj dom ako sve nije uredno i čisto? (RH, 10. lipnja 1902.; CH 101)

Smještaj doma. — Dar zdravoga tijela, zdravoga uma, plemenitog karaktera bolji je od bilo kojeg drugog naslijeđa u materijalnom bogatstvu što biste ga mogli podariti svojoj djeci. Oni koji shvaćaju u čemu je pravi uspjeh u životu, blagovremeno će postupati po razumu. U svom izboru doma oni će imati na umu ono što je u životu najbolje.

Namjesto da živite tamo gdje se mogu vidjeti samo djela ljudske ruke, gdje ono što čujete i vidite često navodi vaše misli na zlo, gdje metež i buka stvaraju napetost i nemir, idite tamo gdje pred očima možete imati djela Božjih ruku. Nadite mir duhu u ljepoti i tišini i miru prirode. Neka vaše oči počivaju na zelenim poljima, gajevima i brežuljcima. Pogledajte gore na plavo nebo, nepomućeno gradskom prašinom i dimom, udišite okrepljujući nebeski zrak. Idite tamo gdje ćete, daleko od pomućenosti i razvrata gradskog života, moći biti drug svojoj djeci, gdje ih možete učiti da upoznaju Boga preko Njegovih djela i gdje ih možete pripremiti za život poštenja i upotrebljivosti. (*Put u bolji život*, 227)

178

Skup namještaj ne čini dom. — Četiri zida i skup namještaj, baršunasti tepisi, elegantna ogledala i skupe slike ne čine "dom" ako u njemu nedostaje suosjećanje i ljubav. Ta sveta riječ ne pripada blistavim stanovima u kojima su nepoznate radosti obiteljskog života. ...

Radost i dobrobit djece posljednje je na što se misli u takvom domu. Njih zanemaruje majka čije je sveukupno vrijeme posvećeno održavanju izgleda kuće i zadovoljavanju zahtjeva modernog društva. Njihov um nema odgoj; ona stječu zle navike i postaju uznemirena i nezadovoljna. Ne nalazeći u vlastitom domu zadovoljstvo već samo mrska ograničenja, ona bježe iz obiteljskog kruga čim im se za to ukaže prilika. Otiskuju se u široki svijet s vrlo malo oklijevanja, nesputavana utjecajem doma i blagim djelovanjem kućnog ognjišta. (ST, 2. listopada 1884.; AH 155)

Uzajamno optuživanje otvara vrata Sotoni. — Očevi i majke, budite oprezni. Neka vaše ponašanje u domu bude ljubazno i ohrabrujuće. Govorite uvijek blago, kao da ste u Kristovoj prisutnosti. Neka ne bude iznalazjenja tuđih pogrešaka i optuživanja. Takve riječi ranjavaju dušu. Za ljudska bića je prirodno da govore oštre riječi. Oni koji se podaju toj sklonosti otvaraju vrata Sotoni da uđe u njihovo srce i čini da se brzo sjete tuđih pogrešaka i zabluda. Tako razmišljate o njihovim propustima, pamтите njihove mane i izgovarate riječi koje izazivaju nepovjerenje u nekoga tko čini najbolje što može da izvrši svoju dužnost Božjeg suradnika. Često se sije nepovjerenja zato što netko misli da je trebao, a nije dobio prednost. (Lt 169, 1904.)

179 **Utjecaj roditeljskih nedostataka.** — Čini se savršeno prirodnim da su neki ljudi mrzovoljni, sebični, zahtjevni i drski. Oni nikada nisu naučili lekciju samosvladavanja i ne žele obuzdati svoje nerazumne osjećaje, ne obazirući se na posljedice. Takvima će biti plaćeno tako što će njihov bračni drug postati boležljiv, obeshrabren i bezvoljan, a njihova djeca nosit će znakove njihovih nepoželjnih crta karaktera. (HL, dio 2, 36, 1865.; 2SM 430)

Andele ne privlači dom bez sloge. — Anđele ne privlači dom u kojem razdor ima prvo mjesto. Neka očevi i majke prestanu s iznalazjenjima tuđih pogrešaka i gundanjem. Neka uče svoju djecu da govore ljubazne riječi, riječi koje donose svjetlo sunca i radost. Zar nećemo sada ući u školu doma kao Kristovi učenici? Unesimo u dom praktičnu pobožnost, a onda vidite hoće li riječi koje govorite donijeti radost.

Roditelji, otpočnite crkveno djelo milosti u svojem domu tako se vladajući da se vaša djeca uvjere da surađujete s nebeskim anđelima. Vodite računa o tome da budete svakoga dana iznova obraćeni. Učite sebe same i svoju djecu za vječni život u Božjem kraljevstvu. Anđeli će biti vaši moćni pomoćnici. Sotona će vas kušati, ali ne popuštajte. Ne izgovarajte nijednu riječ koju bi neprijatelj mogao iskoristiti. (MS 93, 1901.)

Poziv na više gostoljubivosti. — Čak se i među onima koji se predstavljaju kao kršćani vrlo malo primjenjuje istinska gostoljubivost. Na priliku za pokazivanje gostoljubivosti u našem se narodu ne gleda onako kako bi trebalo, kao prednost i blagoslov. Premalo je druželjubivosti, premalo sklonosti da za obiteljskim stolom napravimo mjesta za još dvoje ili troje bez dovođenja u neugodan položaj ili pravljenja velike parade. Neki se pravdaju govoreći da je "to preveliko maltretiranje". Tako ne bi bilo kad biste rekli: "Nismo se posebno pripremili, ali ste dobrodošli na ono što imamo." Neočekivanom gostu dobrodošlica je draža od najkompliciranije pripreme. (6T 343, 1900.)

180

Što dom čini sretnim. — Ljubazni glasovi, blage manire i iskrena ljubav koja se očituje u svim postupcima, zajedno s marljivošću, urednošću i štednjom, čine i od kolibice naj-sretniji dom na svijetu. Stvoritelj s odobravanjem gleda na takav dom. (ST, 2. listopada 1884.; AH 422)

Njegovanje istinski lijepog ponašanja. — Velika je potreba za njegovanjem istinski lijepog ponašanja u domu. Ono je silan svjedok u prilog istini. Gdje god se pokaže, vulgarni jezik i ponašanje upućuju na pokvareno srce. Istina nebeskog podrijetla nikada ne ponižava onoga tko je prima, nikada ga ne čini grubim ili neljubaznim. Istina svojim utjecajem omekšava i čini boljim. Kada je mladi prime u srce, oni postaju dostojni poštovanja i učtivi. Kršćanska učtivost dolazi samo djelovanjem Svetoga Duha. Ona se ne sastoji od uzbuđenja ili umjetne ugladenosti, od klanjanja ili besmislenog smijuljenja. Riječ je o vrsti učtivosti kakva se nalazi kod svjetovnih ljudi, lišenih prave kršćanske učtivosti.

Istinska ugladenost, istinska učtivost može se dobiti jedino putem praktičnog poznavanja Kristovog evanđelja. Istinska učtivost, istinski lijepo ponašanje — to je ljubaznost koja se ukazuje svakome, velikom ili malom, bogatom ili siromašnom. (MS 74, 1900.; AH 422,423)

KRIST SE BAVI UMOM

181 **Kristov nauk treba biti vodič.** — Kristov nauk i suosjećanje obuhvatili su svijet. U životu ne može nastati okolnost ni kriza u ljudskom iskustvu za koje nas nije unaprijed pripremio u svojem učenju i za koje Njegova načela nemaju pouke. Riječi Kralja Učitelja bit će vodič Njegovim suradnicima sve do kraja vremena. (*Odgovj.* 72)

On se poistovjetio s interesima svojih slušatelja. — Učio je tako da su mogli osjetiti kako se potpuno uživio u njihove interese i sreću. Njegove su upute bile tako neposredne, Njegovi prikazi tako prikladni, Njegove riječi tako ljupke i vedre da su slušatelji bili zadivljeni. (*Put u bolji život*, 10)

On razumije skrivene aktivnosti ljudskoga uma. — Onaj koji je platio beskrajnu cijenu da izbavi ljude, s nepogrešivom točnošću čita skrivene aktivnosti ljudskog uma i točno zna kako treba postupati sa svakom pojedinom dušom. U svojem postupanju s ljudima On ističe ista načela koja se očituju u svijetu prirode. (*SpT Series A*, br. 3, str. 17, 1895.; *TM* 189,190)

182 **On radi preko smirenog, ujednačenog djelovanja zakona.** — Bog radi preko smirenog, ujednačenog djelovanja svojih zakona. Tako je i u duhovnim stvarima. Sotona se neprekidno trudi da postigne rezultate grubim nasrtajima, dok je Isus pristupao umovima preko onoga što im je bilo najbliže i najpoznatije. On se trudio da što je moguće manje remeti njihov uobičajeni tijek misli iznenadnim postupcima i isticanjem određenih pravila. Svojim povjerenjem ukazao je čovjeku čast

i tako mu vratio dostojanstvo. Upoznao je ljude sa starim istinama zaogrnutim u novo, dragocjeno svjetlo. Tako je sa samo dvanaest godina svojim pitanjima zadivio učene ljude u Hramu. (MS 44, 1894.; Ev 139,140)

Uvijek okružen mirom. — Iscjeljujućim dodirom Njegova se nježna sućut spuštala na umorna i ojađena srca. Čak i usred neobuzdanosti ljutih neprijatelja bio je okružen ozračjem mira. Ljepota Isusove pojave, ljupkost Njegova karaktera, a nadasve ljubav izražena u pogledu i boji glasa, privlačila je k Njemu sve one koji nisu okorjeli u nevjerstvu. Da nije bilo blagog, suosjećajnog duha koji je zračio iz svakog pogleda i riječi, On ne bi uspio privući tako veliko mnoštvo. Oni koji su patili i dolazili k Njemu, osjećali su da je povezao svoj interes s njihovim kao vjerni i nježni prijatelj, pa su željeli saznati više o istinama što ih je učio. Nebo se prignulo Zemlji. Čeznuli su da prebivaju u Njegovoj nazočnosti, kako bi utjeha Njegove ljubavi mogla stalno biti uz njih. (*Isusov život*, 194.195)

Njegov je život bio skladan. — Isus iz Nazareta razlikovao se svojim životom od svih drugih ljudi. Cijeli Njegov život bio je obilježen nesebičnim dobročinstvima i ljepotom svetosti. U Njegovom srcu živjela je najčistija ljubav, oslobođena svakog traga sebičnosti i grijeha. Njegov život bio je savršeno skladan. On je jedini istinski uzor dobrote i savršenstva. Od samog početka Njegove službe ljudi su počeli jasnije shvaćati Božji karakter.

183

Do vremena Kristovog prvog dolaska ljudi su obožavali okrutne, tiranske bogove. I u židovski um dopiralo se samo strahom, a ne ljubavlju. Kristova zadaća na Zemlji bila je da otkrije ljudima da Bog nije tiranin, već nebeski Otac pun ljubavi i milosti za svoju djecu. (MS 132, 1902.)

On nije bio lišen topline i vedrine. — Mnogi ljudi imaju pogrešnu sliku o Kristovom životu i karakteru. Za Njega misle da je bio lišen topline i vedrine; da je bio strog, okrutan i bez radosti. U mnogo je slučajeva cjelokupno vjersko iskustvo obojeno ovim tmurnim shvaćanjima. (SC 120, 1892.)

Beskrajne mogućnosti u svakom ljudskom biću. — U svakom ljudskom biću vidio je beskrajne mogućnosti. Gledao je ljude kakvi bi mogli biti, preobražene Njegovom milošću u “dobrotu Jahve, Boga našega”. (Psalam 90,17) Gledajući ih s nadom, nadahnjivao ih je nadom. Ukazujući im povjerenje, nadahnjivao ih je povjerenjem. Otkrivajući u sebi pravi čovjekov ideal, budio je čežnju i vjeru da se taj ideal dostigne. Prezrene i grješne duše osjećale su u Njegovoj nazočnosti da su još ljudi i čeznule su pokazati se dostojnima Njegove pozornosti. U mnogim srcima što su izgledala mrtva za sve što je sveto, budile su se nove težnje. Mnogim očajnicima otvarala se mogućnost novoga života. (*Odgovj*, 71)

Njegovo je srce bilo vrelo života. — Često se govori da je Isus plakao i da nije poznato da se ikada nasmiješio. Naš je Spasitelj doista bio čovjek boli, upoznat s tugom, jer je otvorio svoje srce svim ljudskim patnjama. Ali, iako je Njegov život bio pun samoodricanja i zasjenjen bolima i brigom, Njegov duh nije klonuo. Njegovo lice nije izražavalo bol i nezadovoljstvo, već smirenu vedrinu. Njegovo je srce bilo izvor života, i
184 kud god je prolazio donosio je odmor i mir, radost i veselje. (*Put Kristu*, 105)

Krist nikada nije bio nagao. — Krist je u svojem životu izvršavao svoj božanski nauk. Njegova gorljivost nikada Ga nije navodila da bude nagao. Pokazivao je dosljednost bez tvrdoglavosti, dobročinstvo bez slabosti, blagost i suosjećanje bez sentimentalnosti. Bio je izuzetno društven; ipak, odlikovao se suzdržanim dostojanstvom koje nije dopuštalo pretjeranu bliskost. Njegova umjerenost nikada nije vodila u vjerska pretjerivanja ili strogost. Nije se priklonio svijetu, a ipak nije bio ravnodušan prema potrebama najmanjeg među ljudima. Bio je otvoren za potrebe svih ljudi. (MS 132, 1902.; Ev 636)

Spretnost u pristupanju umovima opterećenim predrasudama. — Poruke milosti učinio je raznovrsnima da bi odgovarale Njegovim slušateljima. Znao je “riječju krijepiti umorne” (Izaija 50,4); jer je milost tekla s Njegovih usana, da može ljudima na najprivlačniji način prenijeti blaga istine. Imao je

takta u sučeljavanju s umovima punim predrasuda, iznenađujući ih slikovitim prikazima koji su privlačili njihovu pozornost. (*Isusov život*, 194)

On se spustio do dna ljudske patnje. — On je gazio svakom stazom na koju su duše zalutale. Dosegnuo je samo dno ljudske patnje i bijede. (Lt 50, 1897.)

Suzbija Sotoninu silu nad ljudskim umom. — On [Krist] je vidio silu — obmanjivačku silu — Sotone koja djeluje na ljudski um i odlučio je [svečano se obvezao] doći na ovu Zemlju. On odlaze svoju kraljevsku odjeću, skida svoju kraljevsku krunu, odlaze svoje zapovjedništvo, silazi s prijestolja svoje slave kao Vrhovni zapovjednik cijelog Neba, svoju božansku narav odijeva u ljudsku kako bi ljudska narav mogla dodirnuti ljudsku narav. Zbog toga je On ovamo došao. Došao je na ovu našu Zemlju da uzme na sebe čovjekovu narav, da prođe kroz sve nevolje, sve patnje i kušnje koje mogu doći na čovjeka. Tu na Zemlji On se borio s tim kušnjama prolazeći tлом na kojem je Adam pao kako bi mogao otkupiti sramni Adamov neuspjeh i pad.

185

U ljudskoj naravi, kao naš Zamjenik, kao naš Jamac, On se oslonio upravo na onu nadu na koju se i mi možemo osloniti, a to je beskrajna sila. Njome je naš Spasitelj pobijedio neprijateljeve kušnje i izvojevao pobjedu. Za koga? Zašto za nas? Zato da se nijedan od pripadnika ljudske obitelji ne bi morao spotaknuti na putu koji vodi u vječni život. Budući da je njime prošao prije nas, On poznaje svaku prepreku, svaku teškoću s kojom se mora suočiti svaka duša na Zemlji. On to zna i zato je prilikom svojeg krštenja, kada se molitvom obratio svojem Ocu na Nebu, ta molitva probila put kroz paklenu Sotoninu sjenku, bačenu na vašu i moju stazu i tada je vjera ušla "iza zavjese" (Hebrejima 6,19). (MS 18, 1895.)

Pomaže onome koji traži da pokaže vjeru. — Isus je znao sve što se odigravalo u njezinim mislima, i stoga se probijao do mjesta na kojem je stajala. Razumio je njezinu veliku potrebu i pomogao joj da pokaže svoju vjeru. (*Put u bolji život*, 28)

Božansko znanje može postati ljudsko. — Božansko znanje može postati ljudsko. Svaki propovjednik trebao bi pomno proučavati Kristov način poučavanja. On mora preuzeti Njegove pouke. Ni jedan od dvadesetorice nije svjestan ljepote i sadržajnosti Kristove službe. Oni to moraju sami zaključiti, a onda će postati sudionici bogatog ploda Njegovih pouka. Oni će ih tako bogato utkati u vlastiti život i rad da će ideje i načela koje je Krist unio u svoje pouke biti utkani i u njihovo poučavanje. Istina će procvjetati i donijeti najplemenitiji rod. Tada će se zagrijati i srce samog radnika; štoviše, ono će gorjeti oživljavajućim duhovnim životom koji on unosi u umove drugih ljudi. (MS 104, 1898.)

Pristupanje različitim umovima. — Svi koji govore da su Božja djeca trebaju imati na umu da će kao misionari biti dovedeni u dodir sa svim tipovima ličnosti. Postoje profinjeni i "sirovi", neotesani umovi; ponizni i ponosni, religiozni i skeptični, obrazovani i neuki, bogati i siromašni. S ovako različitim ljudima ne može se postupati na jedan te isti način; a ipak su svima potrebni blagost i razumijevanje. Neka naši umovi, u međusobnom dodiru, postanu savršeniji i bolji. Mi smo ovisni jedan o drugome, tijesno povezani jedan s drugim spomenama ljudskog bratstva. (*Put u bolji život*, 316.317)

Um treba postati jedno s Njegovim umom. — Kad se pokorimo Kristu, srce se sjedinjuje s Njegovim srcem, volja se stapa s Njegovom voljom, um postaje jedno s Njegovim umom, misli se dovode u pokornost Njemu; mi živimo Njegovim životom. To znači biti odjeven u haljinu Njegove pravednosti. I tada, kad Gospodin gleda na nas, ne vidi pregaču od smokvinog lišća, ne vidi golotinju ili izopačenost grijeha, već Njegovu odjeću pravednosti kojom je označena savršena poslušnost Gospodnjem zakonu. (*Isusove usporedbe*, 212.213)

ŠKOLA I UČITELJ

Buđenje umnih sposobnosti. — Pravi odgoj nije prisilno poučavanje nespremnog i neosjetljivog uma. Umne sile moraju se probuditi, zanimanje se mora potaknuti. Za to se pobrinula Božja metoda poučavanja. Onaj koji je stvorio um i odredio mu zakone, pobrinuo se i za njegov razvitak u skladu s njima. 187

U domu i u Svetišću, preko prirode i umjetnosti, na radu i svetkovanju, svetim zdanjem i spomen-kamenom, bezbrojnim metodama, obredima i simbolima Bog je davao Izraelu pouke koje su ilustrirale Njegova načela i čuvale uspomenu na Njegova divna djela. Kad bi tko zapitao nešto, pružena pouka utjecala bi na um i srce. (*Odgoj*, 35.36)

Obrazovanje treba usaditi životvornu energiju. — Najuzvišeniji odgojni rad nije samo prijenos znanja, već usađivanje životne snage koja se prima dodirrom uma s umom i duše s dušom. Samo život rađa život. (*Isusov život*, 190)

Najviši razvoj umnih sposobnosti. — Kad mladi misle da trebaju dostići najviše u razvoju svojih umnih moći, to je umjesno. Mi ne želimo postavljati granice u obrazovanju, kome ni Bog nije postavio granice. Međutim, naša dostignuća neće ničemu služiti ako se ne koriste na slavu Bogu i na dobro čovječanstvu. 188

Nije dobro opteretiti um učenjem koje zahtijeva golemo zalaganje, a u kojem nema praktične primjene. Ovakvo će obrazovanje biti na štetu onome koji uči. (*Put u bolji život*, 284)

Opasnosti nekih škola. — Mnogi mladi izlaze iz obrazovnih ustanova s poniženim moralnim vrijednostima i oslabljenim

tjelesnim sposobnostima, bez ikakvih znanja o praktičnom životu i nedovoljno snage za obavljanje svojih dužnosti.

Onako kako sam ja vidjela ta zla, pitala sam: Moraju li naši sinovi i kćeri postati moralni i fizički slabici da bi stekli školsko obrazovanje? Tako ne treba biti; to nije potrebno ako će učitelji, učenici i studenti dosljedno poštovati zakone prirode koji su ujedno i Božji zakoni. Sve sposobnosti uma i tijela trebaju biti pozvani u aktivnu primjenu kako bi mladi postali jaki, muškarci i žene optimalno uravnoteženi u svemu. (ST 29. lipnja 1882.; FE 71)

Na obrazovanje treba paziti. — Um će biti istog karaktera kao i ono čime se hrani; žetva će biti onakva kakvo je i posijano sjeme. Zar ove činjenice ne pokazuju dovoljno potrebu da se od najranijih godina pazi na obrazovanje mladih? Zar za mlade ne bi bilo bolje da odrastaju i u određenom stupnju neznanja u odnosu na ono što se obično prihvaća kao obrazovanje, nego da postanu nemarni u pitanju Božje istine? (6T 194, 1900.)

Jasno prikazati Božji odnos prema čovjeku. — Od najvećeg je značenja za svako ljudsko biće kojem je Bog dao sposobnost razmišljanja, da razumije svoj odnos prema Bogu. Za njegovo je sadašnje i vječno dobro da ispituje na svakom koraku: Je li ovo Gospodnji put? ... Mi trebamo najozbiljnije pozvati svako ljudsko biće da svoj karakter uspoređi s Božjim zakonom, s mjerilom karaktera za sve koji žele ući u Njegovu kraljevstvo i postati građani nebeske zemlje. (MS 67, 1898.)

Najviše obrazovanje. — Poznavanje čistog, zdravog i dosljednog kršćanskog života stječe se proučavanjem Gospodnje riječi. To je najviše obrazovanje koje može steći jedno zemaljsko biće. To su lekcije kojima treba učiti učenike i studente u našim školama, da bi iz njih izišli čistih misli i bistrog uma i srca, spremni da se uspinju ljestvama napretka i da primjenjuju kršćanske vrline. (MS 86, 1905.)

Navike učitelja imaju svoj utjecaj. — Načela i navike učitelja treba smatrati važnijima od njegovih školskih kva-

lifikacija. Ako je učitelj iskren kršćanin, on će smatrati da mora biti podjednako zainteresiran za tjelesni, umni, moralni i duhovni odgoj onih koji su mu povjereni. Da bi mogao vršiti pravi utjecaj, on treba savršeno vladati sobom, a njegovo srce mora biti bogato prožeto ljubavlju prema učenicima, što će se očitovati u njegovim pogledima, riječima i postupcima. On treba imati čvrst karakter i tako će moći oblikovati umove svojih učenika i voditi ih u nastavnim predmetima.

Rana faza obrazovanja mladih treba formirati njihov karakter za cijeli život. Oni koji rade s mladima trebaju se dobro potruditi da pobude njihove umne sposobnosti i znati kako usmjeravati te njihove sposobnosti da bi se one primjenjivale na najkorisniji mogući način. (RH, 14. srpnja 1885.)

Pobudujte uzvišene sposobnosti uma. — U okviru školovanja mladih najviše truda treba uložiti u mijenjanje načina nastave kako biste probudili, “izvukli na površinu” uzvišene i plemenite sposobnosti uma. Roditelji i učitelji u školama sasvim sigurno neće biti kvalificirani da uče djecu na odgovarajući način ako prethodno nisu svladali lekcije samosvladavanja, strpljenja, blagosti i ljubavi. Kako je ovo značajna uloga za roditelje, odgajatelje i učitelje! Vrlo je malo onih koji su svjesni najosnovnijih potreba uma i koji znaju kako usmjeravati um koji se razvija, misli koje bujaju i osjećaje mladih. (RH, 14. srpnja 1885.)

190

Biti nadahnut Svetim Duhom. — Bavljenje ljudskim umovima najsloženiji je posao koji postoji; zato učitelji trebaju biti nadahnuti Božjim duhom kako bi svoj posao mogli obavljati kako treba. (MS 8, 1899.)

Suočavanje s lošim djelima i postupcima. — Nikada ih ne odgajajte tako što ćete razglasiti zablude i loše postupke bilo kojeg učenika ili studenta jer će oni iz toga zaključivati da je vrlina kada razotkrivaju pogreške drugih. Nikada ne ponižavajte učenika ili studenta iznoseći njegove probleme, pogreške i grijeha pred školu, jer ako želite otvrdnuti njegovo srce i učvrstiti ga u zlu, nema boljeg načina od toga. Razgovarajte i molite se s njime nasamo pokazujući prema njemu

istu onu blagost koju je Krist pokazao vama učiteljima. Nikada ne potičite nijednog učenika ili studenta na kritiziranje i razgovore o pogreškama i propustima drugog. Skrivajte mnoštvo grijeha na svaki mogući način tako što ćete u liječenju tog problema primjenjivati Kristovu metodu. Ovakav odgoj bit će blagoslov koji će djelovati u ovom životu i protegnuti se u buduću, besmrtni život. (MS 34, 1893.)

Potpuno osposobljeni za rad s ljudskim umovima. —

U srcu svakog učitelja Krist treba prebivati vjerom; potreban mu je istinski duh samoodricanja i samopožrtvovnosti Krista radi. Netko će raspolagati dovoljnim stupnjem obrazovanja, poznavanjem prirodnih znanosti da može predavati, no je li utvrđeno da raspolaze sposobnošću i mudrošću za ophođenje s ljudskim umovima? Ako u srcu predavača ne prebiva Kristova ljubav, on nije spreman za rad s djecom, za nošenje vrlo ozbiljnih odgovornosti, za odgajanje djece i mladih. Njemu nedostaje ono više obrazovanje i osobna priprema jer ne zna kako treba raditi s ljudskim umovima. Duh njegovog vlastitog nepokornog srca bori se za prevlast; prepustiti umove i karaktere djece spremne za oblikovanje odgajanju pedagoga s takvim duhom, značilo bi ostavljanje ožiljaka i modrica na umovima koji nikada neće biti izbrisani.

Ako učitelja nitko ne može navesti da shvati s kakvom odgovornošću i brigom stalno treba raditi s ljudskim umovima, njegov odgojni rad bit će u nekim slučajevima vrlo štetan. U životu koji je proveo u obiteljskom krugu odgoj je bio štetan za njegov karakter, pa je sada zapravo tužno da taj loš karakter i metodu ophođenja prenosi na djecu koja su mu povjerena. (CEd 145, 1893.; FE 260,261)

Odgovornosti koje nisu za neiskusne. — Crkvena škola u Battle Creeku značajan je dio Božjeg vinograda. Učitelji u svim granama školovanja trebaju imati optimalno uravnotežen um i skladan karakter. Ne dajte taj posao u ruke djevojaka i mladića koji ne znaju kako postupati s ljudskim umovima. To se pokazalo kao pogreška i navuklo je zlo na djecu i mlade koji su im bili povjereni. ...

Među djecom i mladima postoje najraznovrsniji karakteri. Njihov um je primljiv za dojmove. Sve što je kod nje [učiteljice] nepromišljeno i pre nagljeno može joj umanjiti utjecaj na dobro kod učenika koje treba odgajati. Postavlja se pitanje hoće li taj odgoj poslužiti na sadašnje dobro i na buduće vječno dobro djece i mladih? Radi njihovog duhovnog dobra potrebno je izvršiti na njih onaj pravi, željeni utjecaj. (MS 34, 1893.)

Savjet jednom pretjerano temperamentnom učitelju.

— Svaki učitelj mora paziti na sebi svojstvene, karakteristične crte karaktera da ga Sotona ne bi uporabio kao oruđe za donošenje propasti na duše svojim neposvećenim crtama karaktera. Jedina sigurnost za učitelja jest da svakoga dana u Kristovoj školi uči Njegovu krotkost, poniznost srca; tada će njegovo "ja" biti skriveno u Kristu, a on će ponizno nositi Kristov jaram i znat će kako treba raditi s onima koji su Kristovo naslijede.

192

Moram ti reći da mi je bilo pokazano da nisi uvijek primjenjivao najbolje metode u postupanju sa zabludama i pogreškama svojih učenika i studenata. Zbog toga su neke duše bile ozbiljno ugrožene, a neke su i izgubljene. Vrlo loš učinak ostavila je zla narav nekih učitelja, njihovi nerazumni potezi, samoproglasheno dostojanstvo. Nikakvo zlo, oblik svjetovnosti ili pijanstvo neće izvršiti pogubnije djelo na karakteru, donoseći gorčinu duši i pokrećući lanac zala koja će zatrpati sve dobro, kao ljudske strasti koje nisu pod nadzorom Božjega Duha. Nikada se neće isplatiti ni ljutnja, uvrijeđenost ili uznemirenost.

Koliko se izgubljenih sinova nalazi izvan Božjeg kraljevstva zbog nemarnog karaktera onih koji se predstavljaju kao kršćani. Ljubomora, zavist, oholost, bezobzirnost, vlastita pravda, razdražljivost, zloba, mrzovolja, ravnodušnost, bezosjećajnost — sve su to Sotonine osobine. Učitelji će se s ovim susretati u karakterima svojih učenika i studenata. Strašno je kada se time moramo baviti; ali u nastojanju da ukloni ta zla, učitelj je u mnogim slučajevima i sam u sebi razvio slične osobine koje su pokvarile dušu onoga tko mu je povjeren. (Lt 50, 1893.)

Potreban dobro uravnotežen um. — Učitelji koji rade u ovom djelu Gospodnjeg vinograda moraju vladati sobom, svojim temperamentom i osjećajima pokoravajući ih Svetome Duhu. Oni trebaju pružiti dokaz da raspolažu ne jednostranim iskustvom, već optimalno uravnoteženim umom i skladnim karakterom. (CT 191, 1913.)

193 **Bitna je odlučnost za poboljšanje.** — Možda su mogućnosti učiteljeva obrazovanja bile ograničene pa nema onako visoka knjiška znanja kakva bi bila poželjna. Ako učitelj zaista poznaje ljudsku narav i stvarno voli svoj posao, ako je svjestan njegove važnosti i želi se usavršiti, ako je spreman ozbiljno i ustrajno raditi, razumjet će potrebe svojih učenika i svojim suosjećajnim i naprednim duhom pridobit će ih da ga slijede kad ih želi uzdignuti i povesti naprijed. (*Odgoj*, 248)

Nije uporabljena ni polovina umnih sposobnosti. — Važno je da imamo srednje i visoke škole. ... Mnogi žurni pozivi za radnike dolaze i iz zemlje i inozemstva. Mladići i djevojke, mladi bračni parovi, sredovječni i svi koji se mogu uključiti u Učiteljevu službu, trebali bi ozbiljno razmisliti o mogućnosti pripreme za odaziv na ove pozive. Na osnovi svjetla koje sam dobila od Boga, znam da sposobnosti svojega uma ne koristimo ni napola od onoga koliko bi trebalo u nastojanju da se osposobimo za još korisnije aktivnosti. (CT 209, 1913.)

Udruži prirodno s duhovnim i teži k najvišim dostignućima. — Prirodno i duhovno mora se udružiti u nastavi u našim školama. Obradivanje zemlje služi kao ilustracija za biblijske pouke. Zakoni kojima se pokorava planet Zemlja upućuju na činjenicu da se ona nalazi pod vlašću njezinog gospodara, svemogućeg Boga. Ista načela provlače se i kroz duhovni i fizički svijet. Odvojimo Boga i Njegovu mudrost od stjecanja znanja pa ćemo dobiti hromo, jednostrano obrazovanje, mrtvo za ona spasonosna svojstva koja čovjeku daju silu, zbog čega je on nesposoban za dostizanje besmrtnosti vjerom u Krista. Stvoritelj prirode ujedno je i Tvorac Biblije. Stvaranje i kršćanstvo imaju istog Boga.

Cilj svih koji sudjeluju u procesu stjecanja znanja trebao bi biti dostizanje najvišeg stupnja obrazovanja. Oni trebaju napredovati što je moguće brže i što je moguće dalje; neka područje njihovih studija odgovara širini njihove moći razumijevanja. Neka to čine uzimajući Boga za svoju mudrost, držeći se Onoga koji je beskrajan u znanju, koji može otkriti tajne sakrivene vjekovima, koji može riješiti i najsloženije probleme za one koji vjeruju u Njega, Onoga koji sam ima besmrtnost i živi u svjetlosti kojoj se ne može pristupiti. Živi Kristov svjedok koji aktivno upoznaje Gospodina znat će da su Mu izlasci uređeni kao zora. "Što tko sije, ono će i žeti." (Galacanima 6,7) Uz poštenje i marljivost, uz odgovarajuću brigu o svojem tijelu, koristeći svaku sposobnost uma za stjecanje znanja i mudrosti u duhovnom području, svaka duša može biti cijela u Kristu koji je savršeni uzor za čovjeka. (SpTED 22. travnja 1895.; FE 375,376)

194

Ispravne lekcije ne mogu utjecati na umove onih koji ne poznaju istinu Božje riječi. — A pali ljudski rod ne želi razumjeti. Prirodne znanosti bi, navodno, trebale vladati Bogom te prirode. Ispravne lekcije ne mogu utjecati na umove onih koji ne poznaju istinu Božje riječi. Kad su srce i um pokoreni Bogu, kada je čovjek spreman na poučavanje kao malo dijete, odgojna znanost naći će se u Božjoj riječi. Uzvišeniji odgoj svijeta pokazao se kao farsa. Kada učitelji i studenti siđu sa svojih štula i uđu u Kristovu školu učeći od Njega, govorit će s razumijevanjem o onom uzvišenijem obrazovanju jer će shvatiti da upravo to znanje pomaže ljudima da shvate bit znanstvenih spoznaja. (MS 45, 1898.)

Potrebna vizualna sredstva. — Primjena slikovitih objašnjenja, školskih ploča, zemljovida i slika pomaže u objašnjavanju te pouke da bi se urezala u sjećanje. Roditelji i nastavnici moraju stalno usavršavati svoje metode. (*Odgoj*, 167)

Valja se kloniti prevelike šarolikosti umne hrane. — Bog želi da naše umne sposobnosti ostanu čiste i neokaljane. Međutim, često se umu nudi prevelika šarolikost hrane. Nemoguće je sve to na odgovarajući način obraditi i uporabiti.

195

Mozak treba osloboditi svakog nepotrebnog balasta. Jedino će učenje koje će biti od najveće koristi ne samo ovdje, već i u budućem, vječnom životu, koje će donositi najbolje spoznaje, korisne za tijelo i dušu, biti preneseno u vječnost. (MS 15, 1898.)

Učenje i praktični život. — Nije dobro trpati u um znanje koje zahtijeva preveliki rad i napor u odnosu na ono što se od njega primjenjuje u praktičnom životu. Takvo obrazovanje bit će gubitak za studenta jer njemu to učenje oduzima želju i sklonost za učenje onoga što će ga osposobiti za korisnu ulogu i omogućiti mu da odgovori svojim dužnostima kao Božjeg suradnika i radi s dušama kojima uredbom i primjerom treba pokazati put k besmrtnosti. (MS 15, 1898.)

Potreba za praktičnim obrazovanjem. — Učenje latinskog i grčkog jezika od neusporedivo je manjeg značenja za nas, za svijet i za Boga od temeljitog proučavanja i uporabe cjelokupnog ljudskog organizma. Grieh je izučavati knjige nauštrb upoznavanja različitih vrsta korisnog rada u praktičnom životu. U očima nekih ljudi intenzivno bavljenje knjigama rasipanje je vremena. Kad je tjelesni mehanizam neopterećen, to će uzrokovati veliku količinu moždane aktivnosti, a to onda postaje đavolja radionica. Život koji ne poznaje kuću u kojoj boravi nikada ne može biti svestran. (Lt 103, 1897.)

Udžbenici i zbirke misli.¹³ — Svečanim glasom govornik je nastavio: "Nalaziš li kod tih [bezbožnih] autora nešto što možeš preporučiti kao bitno za uzvišenije obrazovanje? Bi li proučavanje toga gradiva mogao preporučiti studentima koji nisu svjesni njegove stvarne naravi? Jednom prihvaćene pogrešne navike u razmišljanju postaju porobljivačka sila koja hvata um čeličnim zagrljajem. Da nekim slučajem te knjige nisu dobili u ruke i čitali mnogi od onih koji su ih čitali, da ih nikada nisu vidjeli nego umjesto njih prihvatili riječi božanskog Učitelja, oni bi danas bili daleko ispred u poznavanju božanskih istina Božje riječi koje ljude čine mudrima na spa-

¹³ Vidi poglavlje 13, "Hrana za um".

senje. Te su knjige tisuće ljudi odvele tamo kamo je Sotona odveo Adama i Evu — k znanju koje im je Bog zabranio. Ono što se nalazi u tim knjigama okrenulo je studente od Gospodnje riječi bajkama.” (RH, 12. ožujka 1908.)

Mislina trebaju upravljati široka biblijska načela.¹⁴ —

U um svakog studenta treba usaditi misao da će obrazovanje biti promašaj ako razum nije naučio shvaćati istine božanskog otkrivenja i srce nije prihvatilo nauk Kristovog evanđelja. Student, učenik, koji će umjesto širokih načela Božje riječi prihvatiti općeprihvaćene ideje i dopustiti da njegovo vrijeme i pozornost upijaju svakidašnji, tričavi predmeti, uvidjet će kako mu um kržlja i slabi; izgubit će sposobnost rastenja. Um mora biti naviknut da shvaća značajne istine koje se tiču vječnog života. (Lt 64, 1909.)

Najbolja uporaba dijelova od kojih se sastoji ljudski stroj. — Da su učitelji učili pouke koje je Gospodin želio, ne bi bilo one skupine studenata čije će račune morati platiti netko drugi, ako ne žele da koledž napuste opterećeni velikim dugom. Predavači i odgajatelji ne čine ni polovinu svojeg posla ako znaju za mladića koji posvećuje godine intenzivnom izučavanju knjiga ne ulažući napor da zaradi novac kojim bi platio takav svoj način života, a ipak ništa ne poduzimaju. Svaki pojedini slučaj treba ispitati; treba se ljubazno, s pozitivnim zanimanjem raspitati o svakoj mladoj osobi i utvrditi njezinu financijsku situaciju. 197

Jedan od predmeta za učenje, kao izuzetno dragocjen, trebao bi biti korištenje razuma dobivenog od Boga, u skladu s vlastitim fizičkim mogućnostima, glavom, tijelom, rukama i nogama. Pravilna uporaba sebe samoga najdragocjenija je lekcija koju uopće možemo svladati i naučiti. Ne trebamo obaviti umnu aktivnost i tu stati niti učiniti tjelesni napor i tu stati, već na najbolji mogući način trebamo uporabiti različite dijelove od kojih se sastoji ljudski stroj — mozak, kosti i mišići, tijelo, glavu i srce. Za službu nije spreman nijedan čovjek koji ne zna kako se to radi. (Lt 103, 1897.)

¹⁴ Vidi poglavlje 11, “Proučavanje Biblije i um”.

Učitelji suraduju u rekreaciji. — Ovdje u Švicarskoj¹⁵ vidim nešto što vrijedi oponašati. Učitelji u školama često izlaze van sa svojim učenicima dok se igraju učeći ih kako da uživaju u igri, i stalno su pri ruci da spriječe bilo kakav nered ili nepravdu. Oni svoje učenike ponekad izvode van na duge šetnje. To mi se dopada; mislim da se djeci tako pruža manja prilika za popuštanje kušnjama. Učitelji, kako sam vidjela, vodili su djecu u sportskim aktivnostima.

Ni na koji način ne mogu odobriti misao da djeca moraju stalno biti pod opterećenjem, da se u njih ne može imati povjerenja i da se ne mogu ponašati kao djeca. Ipak, neka se i učitelji uključe u dječje igre, neka budu kao jedan od njih; neka pokažu djeci da žele da budu sretna i to će im uliti povjerenje. Djecu možemo kontrolirati ljubavlju, a ne tako što bismo ih pratili na objede i na mjesta gdje se igraju ponašajući se okrutno i nepopustljivo. (5T 653, 1889.)

Pokažite povjerenje u učenike. — Mudar odgajatelj svojim će postupanjem prema učenicima steći njihovo povjerenje i razviti u njima osjećaj časti. Na djecu i mlade povoljno djeluje kad im se ukazuje povjerenje. Čak i mala djeca imaju vrlo razvijen osjećaj časti. Svi žele da se s njima postupa s povjerenjem i poštovanjem, i to je njihovo pravo. Ne treba ih navoditi na pomisao da ne mogu ni odlaziti ni dolaziti bez stalne pratnje. Nepovjerenje obeshrabruje i izaziva ona ista zla koja želi spriječiti. Umjesto da stalno nadziru, kao da očekuju neko zlo, učitelji koji se druže sa svojim učenicima uočiti će djelovanje nemirnog duha i nastojat će pokrenuti utjecaje koji će se suprotstaviti zlu. Neka mladi osjete da im vjerujete pa se samo rijetki neće pokazati dostojni povjerenja. (*Odgoj.* 257.258)

Povjerenje učenika vrlo je važno. — Učitelj mora biti sposoban za svoj posao. On mora imati mudrosti i taktičnosti potrebne za rad s dušama. Ako ne zadobije poštovanje i povjerenje svojih učenika, njegovi će napori biti uzaludni, unatoč

¹⁵ Pisano u vrijeme kad je autorica boravila u Europi, 1885.—1887.

njegovom poznavanju znanosti i sposobnostima na drugim područjima. (*Odgov.*, 248)

Pomoć neodlučnima i neperspektivnima. — Ako se držite dobrote, ljubavi i nježne obzirnosti prema svojim učenicima i studentima, zauzvrat ćete dobiti to isto. Ako su učitelji oštri, kritički raspoloženi, bahati i neosjetljivi za tuđe osjećaje, to isto primit će zauzvrat. Onaj tko želi sačuvati svoje samopoštovanje i dostojanstvo, mora voditi računa o tome da ne žrtvuje poštovanje i dostojanstvo drugih. To pravilo treba poštovati kao svetinju kada se radi o ograničenima, najmlađima i najnestašnijima u školi.

Ti ne znaš što će Bog učiniti s tim naoko nezainteresiranim mladima. Bog je u prošlosti prihvatio i izabrao baš takve pojedince da obave veliko djelo za Njega. Njegov Duh koji djeluje na srce radio je kao električna baterija budeći očito umrtvljene sposobnosti na snažnu i upornu aktivnost. Gospodin je u tim grubim, nezanimljivim i neklesanim kamenovima vidio dragocjeni metal koji će podnijeti ispit oluje i nevremena, kao i vatrenu stihiju vreline. Bog ne gleda kao što čovjek gleda, ne sudi kao što sudi čovjek — On ispituje srce. (MS 2, 1881.)

199

Postupanje s ograničenim učenicom. — Učitelji moraju biti svjesni da rade s djecom, a ne s odraslim ljudima. To su djeca koja tek trebaju učiti, ali nekima učenje pada mnogo teže nego drugima. Učeniku ograničenih sposobnosti treba mnogo više ohrabrenja nego što mu se pruža. Ako ti različiti umovi dobiju učitelje koji prirodno vole naređivati i propisivati i koji u prvi plan stavljaju sebe i svoj autoritet, koji su pristrani i imaju svoje ljubimce kojima će davati prednost dok će druge ucjenjivati i biti okrutni, to će stvoriti stanje zbunjenosti i otpora. (CEd 154, 1893.; FE 269,270)

Ozračje učionice utječe na učenike i studente. — Vjerski život velikog broja ljudi koji se predstavljaju kao kršćani pokazuje da oni to zapravo nisu. ... Njihove naslijeđene i stečene crte karaktera prihvaćaju se kao vrlo vrijedne osobine kada odlaze u krajnosti u svojem vršenju utjecaja na druge umove. Jednostavnije rečeno, oni koji hode u svom žaru koji su sami

potaknuli. Njihova vjera je podređena okolnostima i stoji u vlasti okolnosti. Ako se dogodi da se sve kreće onako kako njima odgovara i nema okolnosti koje bi ih razdražile i izbacile na površinu njihovu nepokorenu, nekršćansku narav, oni postaju ljubazni i mogu biti vrlo privlačni. Kada se u obitelji ili prigodom druženja s drugima dogode stvari koje će poremetiti njihov mir i izazvati njihovu narav, ako tada sve te okolnosti iznesu pred Boga i traže od Njega da to riješi tražeći Njegovu milost prije početka svojeg svakidašnjeg učiteljskog posla, i ako su, prije nego što počnu izvršavati svoje obveze, svjesni da im u srcu prebiva Kristova sila, milost i ljubav, s njima u učionicu ulaze i Božji anđeli.

200 Međutim, ako u učionicu ulaze uzrujani osjećajući se isprovociranima, moralno ozračje koje okružuje njihove duše ostavit će dojam na djecu koja su im povjerena pa će im umjesto spremnosti da poučavaju djecu, biti potreban netko da njih uči poukama Isusa Krista. (CEd 149,150, 1893.; FE 265,266)

Potrebno strpljenje i prilagodljivost (savjet jednom učitelju). — Ti nisi uspješan učitelj zato što nemaš strpljenja i vrlinu prilagodljivosti. Ti ne znaš kako treba postupati s ljudskim umovima, odnosno kako znanje prenijeti na najbolji način. Ako se ne ispune tvoja očekivanja, postaješ nestrpljiv. Tebi su bile pružene sve prednosti obrazovanja, a ipak nisi mudar učitelj. Tebi je vrlo mučno usađivati znanje u umove koji imaju ograničene sposobnosti. Tebi je u mladosti bila potrebna disciplina i odgoj. Ali duh koji si pokazao kad su te korili upropastio je tvoj život. (Lt 117, 1901.)

Roditelji trebaju surađivati s učiteljima. — Zanimareno polje slika je zanemarenog uma. Roditeljima se ovaj predmet mora prikazati u drugačijem svjetlu. Oni moraju shvatiti da su dužni surađivati s učiteljem, dati potporu mjerama mudre discipline i puno se moliti za onoga tko uči njihovu djecu. Djeci nećete pomoći ako ih uzrujavate, optužujete i obeshrabrujete; nego ćete ih navesti ... da se pobune, da budu neposlušna, neljubazna i odbojna zbog duha koji sami razvijate. (MS 34, 1893.)

Odgovornost vjernika Crkve. — Doista nema važnijeg posla od pravilnog odgajanja mladih. Mi ih moramo čuvati odbijajući Sotonu da nam ih ne otme iz ruku. Kada mladi dođu u naše srednje i visoke škole, ne dajmo im povoda da misle da su došli među strance koji ne mare za njihove duše. Tu se moraju naći očevi i majke u Izraelu koji će se brinuti za njihove duše kao oni koji će morati dati odgovor.

Braćo i sestre, ne držite se visoko iznad drage nam mladeži kao da nemate konkretan razlog za brigu ili odgovornost prema njima. Vi koji već dugo ispovijedate kršćansku vjeru, prihvatite se da ih strpljivo i ljubazno povedete pravim putem. Morate im pokazati da ih volite jer su oni mladi članovi Gospodnje obitelji, cijena Njegove krvi. (RH, 26. kolovoza 1884.; FE 89,90)

201

Suočavanje s tvrdoglavim srcima i izopačenim sklonostima. — Naš Otkupitelj je bio čovjek širokih shvaćanja. Njegovo je srce uvijek bilo ganuto bespomoćnošću malog djeteta izloženog grubosti jer je volio djecu. Ni najslabiji vapaj ljudske patnje nikada nije uzalud dopirao do Njegovog uha. Svatko tko preuzima odgovornost za poučavanje mladih sretat će se s tvrdokornim srcima, izopačenim sklonostima i zato je njegov zadatak da surađuje s Bogom u obnavljanju moralnog Božjeg lika u svakom djetetu. Isus, dragi Isus — u Njegovoj duši nalazio se bogati izvor ljubavi. (CEd 149, 1893.; FE 265)

DIO V.

SILA KOJA POKREĆE ŽIVOT¹⁶

¹⁶ Vidi poglavlje 66, "Emocionalne potrebe".

LJUBAV — BOŽANSKO, VJEČNO NAČELO

Ljubav, načelo djelovanja. — Kada srce ispuni nebesko 205
načelo vječne ljubavi, ta će ljubav poteći k drugima ... budući
da je ljubav načelo djelovanja; ona mijenja karakter, uprav-
lja impulsima, vlada strastima, obuzdava neprijateljstvo, uz-
diže i oplemenjuje osjećaje. (4T 223, 1876.)

Odvojena od svih drugih načela. — Čista ljubav je jed-
nostavna u svojim postupcima i odvojena od svih drugih na-
čela djelovanja. (2T 136, 1876.)

Nježna biljka koju treba njegovati i čuvati. — Ljubav
je nježna biljka koju treba njegovati i čuvati. Oko te biljke
svuda uokolo treba iščupati korijenje gorčine da bi ona ima-
la prostora za rast. Ona će tada dovesti pod svoj utjecaj sve
sposobnosti uma, cijelo srce i mi ćemo ljubiti Boga iznad svega
i svoje bližnje kao same sebe. (MS 50, 1894.; HC 173)

Sotonina zamjena — sebičnost za ljubav. — Čovjekove 206
sposobnosti izopačene su neposlušnošću, dok je mjesto lju-
bavi zauzela sebičnost. Njegova je narav toliko oslabjela da
se nije mogao oduprijeti sili zla; kušač je vidio ispunjenje svoje
namjere da osujeti božanski plan u stvaranju čovjeka, pa je
napunio zemlju jadom i pustoši. (CT 33, 1913.)

Ljubav spontano izvire kad se naše "ja" potopi. — Kad
se naše "ja" potopi u Kristu, spontano izvire istinska ljubav.
Nije ovdje riječ ni o emociji ni o nagonu, već o odluci posvećene
volje. Ta se ljubav ne sastoji od onoga što nazivamo osjećaji-

ma, već nastaje preobrazbom cijelog srca, duše i karaktera koji su mrtvi vlastitom "ja", a živi Bogu. Naš Gospodin i Spasitelj traži da Mu se predamo. Sve što On traži jest da Mu se predamo i da nas upotrijebi tamo gdje On vidi da je najbolje. Dok ne dodemo do te točke predaje, mi nigdje nećemo raditi sretno, korisno i uspješno. (Lt 97, 1898.; 6BC 1100,1101)

Ljubav nije nagon, već božansko načelo. — Vrhunska ljubav prema Bogu i nesebična ljubav jednih prema drugima, to je najbolji dar što ga naš nebeski Otac može dati. Ova ljubav nije trenutačna pobuda, već božansko načelo, trajna snaga. Ona ne može poteći iz neposvećenog srca niti je ono može proizvesti. Ona se nalazi samo u srcu u kojem vlada Isus. "Mi ljubimo, jer je on nas ljubio prije." (1. Ivanova 4,19) U srcu obnovljenom božanskom milošću ljubav je temeljno načelo djelovanja. (*Djela apostolska*, 347)

Ljubav — intelektualna i moralna snaga. — Ljubav je sila. U ljubav, to načelo, uključeni su intelektualna i moralna snaga i one se od njega ne mogu odvojiti. Sila bogatstva teži da pokvari i razori; sila nasilja je jaka da povrijedi i nanese bol, ali ljepota i vrijednost čiste ljubavi govore o njezinoj djelotvornosti da čini dobro i da osim dobra ne čini ništa drugo. Sve što se učini iz pobuda čiste ljubavi, ma kako malo i prijezira vrijedno u ljudskim očima, u potpunosti je plodonosno, jer Bog više cijeni s koliko ljubavi radimo nego količinu učinjenog. Ljubav je od Boga. Neobraćeno srce ne može stvoriti ovu biljku nebeske vegetacije koja živi i cvjeta samo tamo gdje vlada Krist. (2T 135, 1868.)

Ljubav je mirisno ozračje. — Svaka je duša okružena svojim posebnim ozračjem — ozračjem koje može biti ispunjeno životodavnom silom vjere, hrabrosti i nade, namirisano slatkim mirisom ljubavi. Ili može biti hladno i teško, ispunjeno nezadovoljstvom i sebičnošću, zatrovano smrtonosnom zarazom omiljenih grijeha. Ozračjem koje nas okružuje mi svjesno ili nesvjesno utječemo na svaku osobu s kojom dolazimo u dodir. (*Isusove usporedbe*, 229)

Iskorjenjuje sebičnost i svađu. — Zlatni lanac ljubavi koji povezuje srca vjernika u jedno, u sponu zajedništva i ljubavi i u jedinstvo s Kristom i Ocem, čini vezu savršenom i prenosi svijetu svjedočanstvo o sili kršćanstva, svjedočanstvo koje se ne može zanijekati. ... Tada će sebičnost biti iskorijenjena, a nevjernosti više neće biti. Tada neće biti ni svađe ni razdora. U srcu nijednoga od onih koji su vezani s Kristom neće biti tvrdoglavosti. Nitko neće pokazivati tvrdokornu neovisnost samovoljnog, impulzivnog djeteta koje ispušta ruku koja ga vodi odlučivši da se sapliće i pada samo i da ide svojim putem. (Lt 110, 1893.; HC 173)

Plod čiste ljubavi. — “Sve što želite da ljudi čine vama, činite i vi njima.” (Matej 7,12) Tko ovako postupa, može očekivati blažene rezultate. “Kako budete mjerili, onako će se i vama mjeriti.” (2. redak) Evo snažnih motiva koji nas trebaju nagnati da jedni druge volimo snažno i čistim srcem. Krist je naš primjer. On je “prošao čineći dobro”. Živio je na blagoslov drugima. Ljubav je ukrašavala i oplemenjivala sve Njegove postupke.

Zapovijed ne glasi da trebamo činiti *samima sebi* ono što bismo od drugih očekivali, već da trebamo *činiti drugima* ono što od njih očekujemo u sličnim okolnostima. Mjera kojom mjerimo, uvijek će nam se vratiti. ...

208

Želja za utjecajem u društvu i želja da budemo cijenjeni u očima drugih može kod nas stvoriti vrlo uredan život, a često i besprijekorno ponašanje. Samopoštovanje nas može navesti da izbjegavamo sve što podsjeća na zlo. Sebično srce može učiniti velikodušna djela, prihvatiti istinu za današnje vrijeme i pokazati poniznost i znakove ljubavi i pažnje izvana; međutim, motivi mogu biti varljivi i nečisti; postupci koji polaze od takvog srca mogu biti lišeni mirisa života i plodova istinske svetosti jer će im nedostajati načela čiste ljubavi. Ljubav treba uzgajati i njegovati budući da je njezin utjecaj božanski. (2T 136, 1868.)

Ljubav popušta. — Kristova ljubav je duboka i stvarna i teče kao nezadrživo vrelo svima koji je prihvaćaju. U Njegovoj ljubavi nema sebičnosti. Ako je ona, ta nebeska ljubav,

načelo utemeljeno u srcu, ona će svoju prisutnost oglasiti ne samo onima koji su nam najdragocjeniji u tom svetom odnosu, nego i svima onima s kojima dolazimo u dodir. Ona će nas potaknuti da činimo male znakove pažnje, da popuštamo, da činimo ljubazna djela, da izgovaramo nježne, istinite, ohrabrujuće riječi. Ona će nas navoditi i da suosjećamo s onima čija su srca žedna suosjećanja. (MS 17, 1899.; 5BC 1140)

Ljubav upravlja pobudama i aktivnostima. — Ni najveća pozornost prema izvanjskim znakovima pristojnosti u životu neće biti dovoljna da isključi svu mrzovolju, naprasi-tost i nepristali govor. Istinska kultura ponašanja neće se pokazati sve dok se vlastito “ja” smatra najvažnijim od svega. U srcu mora prebivati ljubav. Temeljiti kršćanin uzima građu za svoje pobude od svoje duboke i iskrene ljubavi prema svojem Učitelju. Iz korijena njegove ljubavi prema Kristu niče nesebično zanimanje za svoju braću. Ljubav svojem vlasniku 209 daruje vrsnost, ljepotu ponašanja i pristalost ophođenja. Ona obasjava lice i smiruje glas; ona oplemenjuje i uzdiže cijelo biće. (GW 123, 1915.)

Ljubav govori pozitivno o tuđim pobudama. — Ljubav “nije nepristojna, ne traži svoje, ne razdražuje se, zaboravlja i prašta zlo”. Ljubav slična Kristovoj nalazi najpovoljnije tumačenje tuđih pobuda i djela. Ona ne ističe nepotrebno ničije pogreške; ne sluša znatizeljno nepovoljne izvještaje, već nastoji zapaziti dobre osobine drugih. (*Djela apostolska*, 200)

Ljubav uljepšava cjelokupan život. — Oni koji ljube Boga ne mogu njegovati u srcu mržnju ili zavist. Kad je srce ispunjeno nebeskim načelom vječne ljubavi, ona će teći k drugima. ...

Ta ljubav nije sužena da bi obuhvatila samo “mene i ono što je moje”, nego je široka kao svijet i visoka kao nebo; stoji u savršenom skladu s ljubavlju nebeskih anđela. Ta ljubav, ako je njegujemo u svojoj duši, uljepšava cjelokupan život i prosipa svoj oplemenjujući utjecaj na sve oko nas. Kad je imamo u srcu, mi možemo samo biti sretni, bez obzira na to je li nam do osmijeha ili mrgođenja.

Ako Boga ljubimo cijelim srcem, mi moramo voljeti i Njegovu djecu. Ta ljubav je Duh od Boga. Ona je nebeski ukras i duši daje istinsku plemenitost i dostojanstvo uranjajući naš život u Učiteljev život. Bez obzira na to koliko vrlina imamo, bez obzira na to koliko sebe smatrali časnima i plemenitima, ako duša nije krštena nebeskom ljubavlju prema Bogu i drugim ljudima, mi smo lišeni istinske dobrote i nespremni za Nebo gdje je sve u znaku ljubavi i jedinstva. (4T 223,224, 1876.)

Istinska ljubav je duhovna. — Izdignuta iznad svijeta strasti i nagona, ljubav dobiva duhovni karakter i očituje se u riječima i postupcima. Kršćanin mora imati kvalitetu po- 210
svećene blagosti i ljubavi u kojoj nema nestrpljivosti i razdražljivosti; grubost i odbojnost u ponašanju moraju biti oplemenjene Kristovom milošću. (5T 335, 1885.)

Ljubav živi od akcije. — Ljubav ne može živjeti bez akcije; svako djelo je povećava, jača i proširuje. Ljubav će pobijediti i onda kad su dokazi i sila nemoćni. Ljubav ne radi za dobitak niti za nagradu; ipak, Bog je uredio da siguran rezultat svakog truda iz ljubavi bude velika nagrada. Ljubav se lako širi i tiho djeluje, pa ipak je jaka i moćna u namjeri da svlada velika zla. Ona svojim utjecajem topi i preobražava; ona će se brinuti za živote grešnih ljudi, djelovat će na njihova srca kada se sva druga sredstva pokažu neuspješnima.

Gdje god se primjenjuje sila intelekta, vlasti ili nasilje, a ljubav se ničim ne pokazuje, osjećaji i volja onih kojima želimo pristupiti zauzimaju obrambeni, odbojan stav i tada se povećava njihova snaga za pružanje otpora. Isus je bio Knez mira. On je došao na ovaj svijet da pokori otpore i vlast. On je imao na raspolaganju mudrost i vlast da zapovijedi; međutim, samo su mudrost i snaga ljubavi bili ono što je uporabio za svladavanje zla. (2T 135,136, 1868.)

Dokazuje novo načelo života. — Kad su ljudi međusobno povezani, ne silom ili osobnim interesima, nego ljubavlju, pokazuju djelovanje osobitog utjecaja koji je uzvišeniji od svakog ljudskog utjecaja. Tamo gdje postoji to jedinstvo, dokaz je da je Božji lik obnovljen u ljudskom rodu i da im je usađeno

novo životno načelo. To pokazuje da u božanskoj prirodi postoji sila koja se može suprotstaviti nadnaravnim silama zla i da Božja milost pokorava sebičnost svojstvenu naravi ljudskog srca. (*Isusov život*, 563)

24

LJUBAV U DOMU¹⁷

Izvor istinske ljudske ljubavi. — Naša uzajamna ljubav niče iz našeg stalnog odnosa prema Bogu. Mi smo jedna obitelj, mi volimo jedni druge kao što je On volio nas. U usporedbi s tom istinskom, posvećenom, discipliniranom ljubavlju, isprazna svjetovna ljubaznost, besmisleno euforično izražavanje prijateljstva je kao pljeva prema žitu. (Lt 63, 1896.; SD 101) 211

Ljubiti kao što je Krist ljubio znači u svim prilikama i na svim mjestima pokazati nesebičnost u ljubaznim riječima i pogledima. ... Istinska ljubav je dragocjeno obilježje nebeskog podrijetla čiji se miomiris pojačava razmjerno tomu koliko se dijeli drugima. (MS 17, 1899.; SD 101)

Ljubav povezuje srce sa srcem. — Njeguajte uzajamnu ljubav i uzajamni obzir. Tada će stupanje u brak biti, umjesto kraj ljubavi, njezin pravi početak. Toplina istinskog prijateljstva, ljubav koja upućuje srce k srcu, jesu predokus nebeskih radosti. ... Neka svatko pruža ljubav namjesto da je zah-tijeva. (*Put u bolji život*, 223)

Ljubav može biti čista, ali prazna. — Ljubav koju osjećamo može biti čista kao kristal i lijepa u svojoj čistoći, a ipak prazna, jer nije bila iskušana i oprobana. Neka Krist bude prvi i posljednji i najbolji u svemu. Gledajte Ga neprekidno pa će vaša ljubav prema Njemu svakodnevno postajati dublja i jača budući da će se podvrgavati ispitu nevolja. I 212

¹⁷ Vidi poglavlje 32, "Zaljubljenost i slijepa ljubav".

kako se vaša ljubav prema Njemu bude povećavala, vaša uzajamna ljubav postajat će dublja i jača. "A mi svi, koji otkrivena lica odrazujemo kao ogledalo slavu Gospodnju, preobražavamo se u tu istu sliku, uvijek sve slavniju, jer dolazi od Gospodina, od Duha." (2. Korinćanima 3,18) — (7T 46, 1902.)

Ljubav ne može postojati bez izražavanja. — Budući da je potisnuto ustranu, ono što je društveno i plemenito vene, a srce postaje pusto i hladno. ... Ljubav ne može postojati dugo bez izričaja. Ne dopusti da srce onoga koji je povezan s tobom skapava u nedostatku nježnosti i razumijevanja. (*Put u bolji život*, 222)

Biljku ljubavi treba nježno paziti. — Dragocjenu biljku ljubavi treba nježno paziti pa će postati jaka i vitalna, bogata u donošenju rodova dajući izraz cijelom karakteru. (Lt 50, 1893.)

Impulse ljubavi ne kočiti. — Ohrabrite izraz ljubavi prema Bogu i jedan prema drugome. Razlog zašto u svijetu ima tako puno muškaraca i žena tvrdoga srca jest što se prava ljubav smatrala slabošću, što se obeshrabrivala i potiskivala. Bolja priroda ovih ljudi bila je gušena u djetinjstvu, i sve dok svjetlost božanske ljubavi ne otopi njihovu hladnu sebičnost, njihova će sreća zauvijek biti uništena. Ako želimo da naša djeca imaju nježni Isusov duh i naklonost koju anđeli pokazuju prema nama, moramo ohrabrivati pobude plemenitosti i ljubavi koje nosi djetinjstvo. (*Isusov život*, 422)

Ljubav nije ljubavna strast. — Ljubav je biljka nebeskog podrijetla. Ona nije nerazumna niti slijepa. Ona je čista i sveta. Međutim, strast tjelesnog srca je nešto sasvim drugo. Dok će čista ljubav uključiti Boga u sve planove i stajati u savršenom skladu s Božjim Duhom, strast će biti svojeglava, nagle, nerazumna, odbojna prema svim ograničenjima čineći da predmet njezinog izbora postane idol.

U ponašanju osobe koja ima istinsku ljubav u srcu pokazat će se Božja milost. Skromnost, jednostavnost, iskrenost, mo-

ralnost i pobožnost obilježavat će svaki korak k udruživanju u bračnu vezu. (RH, 25. rujna 1888.; MYP 459)

Istinska ljubav priprema za uspješan brak. — Istinska ljubav je visoko i sveto načelo, u naravi potpuno različito od one ljubavi koju bude porivi i koja iznenada iščezava kad se nade pred ozbiljnim iskušenjem. Vjernošću dužnosti u roditeljskom domu mladi se pripremaju za vlastite domove. Neka tu vježbaju samoodricanje i pokazuju ljubaznost, učtivost i kršćansku suosjećajnost. Tako će se očuvati plamen ljubavi u srcu, i oni koji izlaze iz takvog doma da postanu glave vlastite obitelji znat će kako da promiču sreću onih koje su izabrali kao druga u životu. Brak, umjesto da bude kraj ljubavi, bit će njezin početak. (*Patrijarsi i proroci*, 140)

Ljubav i samodisciplina spajaju obitelj u jedno. — Neka roditelji nastoje, svojim vlastitim karakterom u životu u domu, primjerom pokazati ljubav i dobrohotnost nebeskog Oca. Neka dom bude ispunjen sunčevom svjetlošću. Ovo će za vašu djecu biti daleko vrednije od zemlje ili novca. Neka ljubav iz doma živi u njihovim srcima, da se doma svog djetinjstva sjećaju kao mjesta mira i sreće, odmah nakon Neba. Članovi obitelji nemaju svi isti karakter i često će se javljati prilike za vježbanje strpljenja i ustrajnosti, ali ljubavlju i samodisciplinom svi mogu biti ujedinjeni u najprisnijoj zajednici. (*Patrijarsi i proroci*, 140)

214

Obilježja istinske ljubavi (savjet tvrdoglavom mužu). — Istinska, čista ljubav je skupocjena. Ona ima nebeski utjecaj, duboka je i trajna i ne pokazuje se na mahove. Ona nije sebična strast; donosi rod i potiče te u stalnom naporu da svoju ženu učiniš sretnom. Ako u srcu imaš takvu ljubav, postat će prirodno da poduzmeš takav napor. Takva ljubav neće odavati dojam prisiljenosti. Ako izideš u šetnju ili na bogoslužje, bit će prirodno kao disanje da pozoveš svoju ženu da pođe s tobom; trudit ćeš se da je učiniš zadovoljnom u svojem društvu. Njezina duhovna dostignuća ti smatraš nižim od svojih, ali ja sam vidjela da je Bog bio zadovoljniji njezinim duhom nego duhom koji ti nječuješ.

Ti ne zaslužuješ svoju ženu. Ona je za tebe predobra. Ona je krhka, osjetljiva biljka; o njoj se treba nježno brinuti. Ona iskreno želi činiti Božju volju. Međutim, ona je ponosna, ali i plašljiva, i bježi od prijekora i predbacivanja. Za nju je smrt da bude predmet promatranja ili komentara. Želim da svoju ženu voliš, poštuješ i paziš, da ispunjavaš bračni zavjet, a ona će izići iz te svoje naravi, tog svojeg šutljivog, povučenog stanja. (2T 416, 1870.)

Duša čezne za uzvišenijom ljubavlju. — Tvoja žena trebala bi se ozbiljno potruditi da se oslobodi svoje izolirane, dostojanstvene rezerviranosti i da njeguje jednostavnost u svemu što radi. Međutim, kada se u tebi probudi viši stupanj sposobnosti i one ojačaju uporabom, moći ćeš bolje razumjeti ženske potrebe; shvatit ćeš da duša čezne za ljubavlju uzvišenijeg, plemenitijeg kova od one koja je poznata na nižem stupnju životinjskih strasti. Te strasti ojačane su u tebi poticanjem i učestalom primjenom. Ako sada svoje tijelo budeš držao u pokornosti, u strahu Božjem i potrudio se da pristupiš svojoj ženi s čistom, uzvišenom ljubavlju, zadovoljit ćeš potrebe njezine prirode. Uzmi je sebi na srce; neka ona bude velika u tvojim očima. (2T 415, 1870.)

215 **Ljubav se izražava riječima i postupcima.** — Supružnik L treba njegovati ljubav prema svojoj ženi, ljubav koja će se pokazati u riječima i postupcima. On treba pokazati znakove nježne ljubavi. Njegova žena je privržena, nježne naravi koju treba njegovati. Ona će pamtit i svaku nježnu riječ, svaku riječ uvažavanja i poticaja s ljubavlju i to će se njezinom mužu vratiti kao blagoslov. Njegova narav koja ne zna za suosjećanje treba doći u blizak dodir s Kristom, kako bi njegova krutost i hladna rezerviranost bile pokorene i omekšane djelovanjem božanske ljubavi.

On neće pokazati ni slabost niti će žrtvovati muževnost i dostojanstvo ako se pokaže nježan i suosjećajan u riječima i postupcima; to zapravo ne treba završiti u obiteljskom krugu, već se treba proširiti i na one koji su izvan obitelji. Supružnik L treba učiniti nešto na sebi, nešto što umjesto njega nitko ne može učiniti. On može postati silan u Gospodinu i

nositi odgovornosti u Njegovom djelu. Njegova pozornost i ljubav trebaju biti usredotočeni na Krista i nebeske stvari; on treba formirati karakter za vječni život. (3T 530,531, 1875.)

Mala djela koja otkrivaju istinsku ljubav. — Ljubav ne može postojati ako se ne otkriva u vidljivim djelima, kao što se ni vatra ne može održavati bez goriva. Ti si, brate C, smatrao kako je ispod razine tvojeg dostojanstva da pokažeš nježnost u ljubaznim djelima i da tražiš priliku da svojoj ženi pokažeš ljubav nježnim i obzirnim riječima. Tvoji su osjećaji promjenjivi i na tebe vanjske okolnosti vrše snažan utjecaj. ... Kada dođeš s posla, ostavi svoje poslovne probleme, nevolje i ometanja. To će biti bolje nego da trošiš novac za lijekove ili na liječnike za svoju ženu. Bit će to zdravlje tijelu i snaga duši. (1T 695, 1868.)

Premda se na obzorju našeg neba možda navlače oblaci, neka strpljenje, zahvalnost Bogu i ljubav održavaju vedrinu u srcu. (*Put u bolji život*, 245) 216

Sila roditeljskog primjera. — Najbolji način odgajanja djece da poštuju oca i majku jest dati im priliku da vide kako otac majci pokazuje ljubazne znakove pažnje i kako majka ukazuje poštovanje i uvažavanje ocu. Gledajući ljubav u svojim roditeljima, djeca dobivaju povoda za poštovanje pete zapovijedi i slušanje upute: "Djeco, slušajte svoje roditelje u Gospodinu, jer je to pravo." (RH, 15. studenoga 1892.; AH 198, 199)

Isusova ljubav ogleda se u roditeljima. — Kad majka zadobije povjerenje svoje djece i nauči ih da je vole i slušaju, ona im daje prvu lekciju iz kršćanskog života. Ona moraju voljeti i slušati svojeg Spasitelja i uzdati se u Njega, kao što vole i slušaju svoje roditelje i uzdaju se u njih. Ta ljubav koju roditelji odanom brigom i pravilnim odgojem ukazuju djetetu, samo blijedo oslikava Isusovu ljubav prema Njegovom vjernom narodu. (ST, 4. travnja 1911.; AH 199)

Majčina ljubav ilustracija Kristove ljubavi. — Kad majka uči svoju djecu da je slušaju zato što je vole, ona im daje i

prve pouke iz kršćanskog života. Majčina ljubav predstavlja za dijete Kristovu ljubav, i mališani koji imaju povjerenja u majku i slušaju je, uče se imati povjerenja i biti poslušni Spasitelju. (*Isusov život*, 421)

217 **Utjecaj kršćanskog doma nikada se ne zaboravlja.** — Dom koji je ukrašen ljubavlju, suosjećanjem i nježnošću mjesto je koje anđeli rado posjećuju i na kojem se slavi Bog. Utjecaj brižljivo čuvanog kršćanskog doma u godinama djetinjstva i mladosti najsigurnija je zaštita od svjetovne izopačenosti. U ozračju takvog doma djeca će naučiti voljeti svoje roditelje i svojeg nebeskog Oca. (MS 126, 1903.; *Temelji sretnog doma*, 12)

Svojim utjecajem obiteljski odnosi trebaju posvećivati. Kršćanski domovi, osnovani i vođeni u skladu s Božjim planom, snažna su pomoć u oblikovanju kršćanskog karaktera. ... Roditelji i djeca se trebaju sjediniti u službi ljubavi Onome koji jedini može sačuvati ljudsku ljubav čistom i plemenitom. (MS 16, 1899.; *Temelji sretnog doma*, 13)

LJUBAV I SPOLNOST U LJUDSKOM ISKUSTVU

Napomena: Ellen G. White je živjela u vrijeme kada je na snazi bilo veliko ograničenje javnog govora ili pisanja o spolnosti i spolnim odnosima između muževa i žena. 218

Udala se za Jamesa Whitea 30. kolovoza 1846. pošto se u molitvi uvjerala da je to za nju ispravan korak. Treba napomenuti da je ona bila već duboko u svojoj službi jer je već dvadeset mjeseci dobivala viđenja od Gospodina. Kao rezultat bračnog jedinstva s Jamesom Whiteom, rodila je četiri sina, rođena 1847., 1849., 1854. i 1860. godine.

1860-ih godina, u desetljeću dvaju viđenja o temeljnoj zdravstvenoj reformi (6. lipnja 1863. i 25. prosinca 1865.), Ellen G. White je počela govoriti o pitanjima vezanim za spolnost. Svoje tekstove o tom predmetu poslije je razradila i proširila. Govoreći o spolnim odnosima u braku, ona je rabila izraze kao "prednost bračnog odnosa", "prednost obiteljskog odnosa", "spolne prednosti".

Da bismo dobili preciznu i ujednačenu predodžbu o naučavanju Ellene G. White u ovom osjetljivom području, iskaze treba razmatrati usporedno. Treba zapaziti ravnotežu pokazanu u mnogim njezinim iskazima i pozorno se osvrnuti i na značenje uporabljenih riječi.

U njezinim tekstovima povremeno se rabe izrazi kao što su "strast" i "sklonosti". One su često popraćene pridjevima kao što su *nize*, *životinjske*, *pohotne*, *izopačene*, *pokvarene*. Ovakav snažan jezik mogao bi neke čitatelje navesti na pretpostavku da treba osuditi *sve* strasti i kao zle shvatiti sve spolne aktivnosti. Ovo što je upravo rečeno teško bi se moglo poduprijeti sljedećim riječima:

Bog ne traži od vas samo da ovladate svojim mislima, već i svojim strastima i osjećajima u ljubavi. ... Strast i osjećaji snažna su oruđa. ... Odlučno čuvajte svoje misli, svoje strasti i osjećaje u ljubavi. Nemojte ih degradirati stavljajući ih u službu pohotnih želja. Uzdignite ih [strasti i osjećaje u ljubavi], posvetite ih Bogu. (2T 561,564, 1870.)

Sve životinjske sklonosti treba pokoriti višim silama uma.
(MS 1, 1888.; AH 128)

U istom kontekstu u kojem su uporabljeni neki od spomenutih snažnih izraza, ona naglašava da strasti trebaju biti pod vlašću nečega što je ona nazvala "višim, plemenitijim sposobnostima", "razumom", "moralnim ogradama" i "moralnim kvalitetama". Ona piše o umjerenosti i potrebi izbjegavanja pretjerivanja. Te strasti, uobičajene za sva ljudska bića, u braku trebaju biti podređene kontroli, njima treba vladati. Ponovno obratimo pozornost na sljedeće riječi:

Oni koji na bračnu vezu gledaju kao na jedan od Božjih svetih obreda, koji stoje pod zaštitom Njegovih svetih uredba, bit će pod vlašću razuma. (HL, br. 2, str. 48)

Vrlo su malobrojni oni koji vladanje svojim strastima smatraju vjerskom dužnošću. ... Bračni zavjet pokriva najmračniji grijeh. ... Na oltaru niskih strasti žrtvuje se zdravlje i život. One više, plemenitije sposobnosti podređuju se životinjskim sklonostima. ... Ljubav je čisto i sveto načelo; međutim, pohotna strast ne prihvaća ogradu i ne trpi diktat niti vlast razuma. (2T 472,473, 1870.)

O bračnoj vezi ona govori kao "svetoj ustanovi" koja može biti i "izopačena". Ona govori o "spolnim prednostima" koje se "zlorabe". Ni ovdje se ne osuđuje strast, već "niska" i "pohotna" strast. Valja napomenuti, naime, da intimnost braka Ellen G. White ilustrira kao "prednost". Iako je upozorila protiv odbojnih elemenata spolnog ponašanja u braku, ona je pisala o vremenu kada se osjećaji koji su se držali u odgovarajućim okvirima mogu "osloboditi stega". Sljedeće poučne riječi za služuju našu posebnu pozornost:

Kada govorimo o braku, rekla bih — čitajte Božju riječ. I danas, u posljednjim danima svjetske povijesti, među adventistima sedmoga dana sklapaju se brakovi. ... Mi kao narod nikada nismo zabranjivali brak, osim u slučajevima gdje su postojali očiti povodi za pretpostavku da bi brak bio nesreća za obje strane. Ali i tada smo samo upućivali i savjetovali. (Lt 60, 1900.)

U jednom razdoblju, kada su zbog zahtjeva posla ona i njezin suprug bili odvojeni za pola kontinenta, ona se u jednom pismu povjerala Jamesu:

Svakoga dana osjećam najozbiljniju želju za najsvetijom blizinom Bogu. To je moja molitva kada liježem, kada se budim noću i kada ustajem ujutro. Bliže, o Bože moj, sve bliže sad. ...

Spavam sama. Ovo kao da je Marijino, ali i moje opredjeljenje. Tako imam bolju priliku za razmišljanje i molitvu. Cijenim što sam potpuno sama, osim kad sam počašćena tvom prisutnošću. U krevetu želim biti samo s tobom. (Lt 6, 1876.)

Ona nikada nije uzimala udjela niti je odobravalala učenje koje je pozivalo na platonsku bratsko-sestrinsku vezu u braku. Kontaktirajući s nekima koji su ustrajavali na takvom učenju, Ellen G. White je bila protiv nametanja takvih pogleda. Baviti se njima, pisala je, otvorilo bi put Sotoni da djeluje "na maštu, što bi", umjesto čistoće, "donijelo nečistoću" (Lt 103, 1894.).

Sotona je spreman ponuditi lažnu zamjenu za svaku zakonitu prednost koju dobivamo od Boga. On nastoji da svete, čiste misli zamijeni nečistima. Za svetost ljubavi u braku on bi ponudio u zamjenu rušenje ograda, nevjeru, odlaženja u krajnosti i nastranost, predbračne spolne odnose, brakolomstvo, animalizam u braku i izvan njega i homoseksualnost. O svemu ovome govori se u ovom poglavlju. (Autori kompilacije)

(A) Pozitivno

(Riječi prednosti i uputa)

Isus i obiteljski odnos. — Isus nije nametnuo celibat nijednom sloju ljudi. On nije došao uništiti sveti bračni odnos, već ga uzdići i povratiti na mjesto njegove prvotne svetosti. On sa zadovoljstvom gleda na odnose u obitelji u kojoj prevladava sveta i nesebična ljubav. (MS 126, 1903.; AH 121)

On (Krist) je odredio da muškarci i žene budu sjedinjeni u svetoj zajednici braka, da zasnivaju obitelji čiji će članovi, okrunjeni čašću, biti priznati kao članovi nebeske obitelji. (*Put u bolji život*, 220)

Božja namjera ispunjena u braku. — Svi koji sa svetom namjerom stupaju u bračne odnose — muž da primi svete osjećaje ženinog srca, a žena da omekša i poboljša karakter svojeg supruga i učini ga cjelovitim — ispunjavaju namjeru koju Bog ima za njih. (MS 16, 1899.; AH 99)

221 **Prednost bračne veze.** — Oni [kršćani koji su stupili u brak] trebaju na odgovarajući način razmisliti o prednostima bračne veze; osnova svakog postupka treba biti posvećeno načelo. (2T 380, 1870.)

[Ona je pisala o] “tvrđavi koja u svetosti čuva intimnost i prednosti obiteljskog odnosa”. (2T 90, 1868.)

Vrijeme kada nježni osjećaji mogu biti oslobođeni spona. — Ljubavni osjećaji u mladenačkoj dobi trebaju biti u ogradama dok ne dođe vrijeme da ih, sada slobodne, dovoljna starost i iskustvo učine časnim i sigurnim. (AM 8, 1864.; MYP 452)

Opasnost kada se s onim što je dopušteno odlazi u krajnosti. — Samo po sebi nije grijeh jesti i piti ili ženiti se ili udavati. U Noino vrijeme sklapanje braka bilo je zakonit čin, a i danas je sklapanje braka u skladu sa zakonom ako se ono što je zakonito primjenjuje na ispravan način i ako se time ne odlazi u krajnosti. ...

U Noino vrijeme razuzdana, ničim ograničavana ljubav u okviru nečega što je samo po sebi bilo zakonito — primijenjeno na ispravan način — učinila je brak grešnim u Božjim očima. Mnogi gube svoju dušu u ovo doba svjetovnosti utapajući se u misli o samom braku i bračnoj vezi. ...

Bog je čovjeku odredio mjesto na svijetu; njegova je prednost da jede, pije, trguje i ženi se, odnosno udaje. Činiti sve to bez opasnosti moguće je samo u Božjem strahu. Živimo u ovome svijetu imajući na umu onaj vječni svijet. (RH, 25. rujna 1888.)

222 **Brak nije odobrenje za puštanje uzda pohotnim strastima.** — Vrlo je malo onih koji na vladanje svojim strastima gledaju kao na svoju vjersku dužnost. Ljudi stupaju u bračnu zajednicu s osobom po svojem izboru pa zaključuju kako brak odobrava udovoljavanje nižim strastima. Čak i deklarativno pobožni muškarci i žene puštaju uzde svojim pohotnim strastima i ne pomišljajući da ih Bog smatra odgovornima za ra-

sipanje životne energije koja slabi njihovu životnu snagu i iscrpljuje cijeli organizam.

Bračni zavjet pokriva i najmračnije grijehе. Muškarci i žene koji tvrde da su pobožni ponižavaju svoja tijela udovoljavanjem pogubnim strastima, spuštajući se na taj način ispod razine "živinčeta". Oni zlorabe sposobnosti koje im je Bog povjerio da ih sačuvaju u posvećenosti i časti. Oni žrtvuju zdravlje i život na oltar nižih strasti. One uzvišenije, plemenitije sposobnosti pokoravaju se životinjskim sklonostima. Oni koji ovako griješe, nisu upoznati s posljedicama svojeg postupanja. (2T 472, 1870.)

Osjetljiva ravnoteža između ljubavi i pohotnih strasti.

— Nema nikakve veze s čistom ljubavlju ono što jednog muškarca vodi da od svoje žene načini oruđe za služenje vlastitoj pohoti. Riječ je o životinjskim strastima koje traže zadovoljenje.

Kako je malo muškaraca koji svoju ljubav izražavaju na način koji opisuje apostol: "Kao što je i Krist ljubio Crkvu i sam sebe predao za nju, da je posveti [a ne opogani] čisteći je ... da bude sveta i bez mane." (Efežanima 5,25-27) To je ljubav u bračnoj vezi koju Bog smatra svetom.

Ljubav je čisto i sveto načelo; međutim, pohotna strast ne prihvaća ograde i ne želi diktat ili vlast razuma. Ona je slijepa za posljedice i ne želi zaključivati od uzroka k posljedici.

Mnoge žene pate od velike slabosti i kroničnih bolesti jer nisu poštovalе zakone svojeg bića i postojanja; one su nogama gazile prirodne zakone. Muškarci i žene rasipaju snagu moždanih živaca uključujući ih u neprirodne aktivnosti radi zadovoljenja nižih strasti; a to zastrašujuće čudovište — niske strasti — dobiva nježno ime ljubav. (2T 473,474, 1870.)

Ljubav nasuprot strastima tjelesnog ljudskog srca. — 223

Ljubav ... nije nerazumna niti slijepa. Ona je čista i sveta. Međutim, strast tjelesnog srca je nešto potpuno suprotno tome. Dok čista ljubav uključuje Boga u sve planove i spremna je na savršeni sklad s Božjim duhom, strast je, na drugoj strani, tvrdoglava, lakoumna, nerazumna, suprotstavlja se svim ograda i sklona je da od osobe po svojem izboru načini idola.

U držanju i vladanju onoga u kome je istinska ljubav pokazivat će se Božja milost. (RH 25. rujna 1888.; AH 50)

Pod vlašću glasa razuma. — Oni u čijim je očima bračna veza jedna od Božjih svetih ustanova, pod zaštitom Njegovih svetih uredbi, stajat će pod vlašću glasa razuma. (HL, br. 2, str. 48, 1865.; 2SM 440)

Tajne trebaju ostati unutar svetog obiteljskog kruga. — Oko svake obitelji postoji jedan sveti krug što ga treba očuvati da ga nitko ne naruši. U taj krug nijedna druga osoba nema prava ući. Neka muž ili žena nikome ne dopuste da sudjeluje u svijetu povjerljivosti koji je isključivo njihov. (*Put u bolji život*, 223)

(B) Negativno

(Riječi ograničenja i upozorenja)

Brak nije predviđen da prikriva požudu i ponižavajuće navike. — Bog nikada nije predvidio da brak pokriva mnoštvo grijeha. Požuda i ponižavajuće navike u bračnoj vezi odgajaju um i moralni ukus za ponižavajuće običaje izvan bračne veze. (RH, 24. svibnja 1887.)

Seksualna pretjerivanja ugrožavaju zdravlje i život. — Ono što ženu navodi da zadovoljava životinjske sklonosti svojeg muža nauštrb zdravlja i života, sigurno nije čista, sveta ljubav. ...

224 Možda je potrebno da ona ustrajava ponizno i nježno, čak i po cijenu negodovanja, u tome da ne može ponižavati svoje tijelo popuštajući seksualnim pretjerivanjima. Ona ga na nježan i ljubazan način treba podsjećati da Bog ima prvo i najuzvišenije pravo na njezino cjelokupno biće i da se ona na to ne može oglušiti, jer će biti pozvana na odgovornost u veliki Božji dan. (2T 475, 1870.)

Spolna pretjerivanja doslovno će uništiti ljubav prema pređaji i proučavanju jer će od mozga uzeti stvari koje su njemu potrebne kao hrana i sasvim sigurno iscrpsti vitalnost organizma. (2T 477, 1870.)

Izopačivanje svete ustanove. — Ušavši u bračnu zajednicu, mnogi misle da mogu sebi dopustiti da budu u vlasti životinjskih strasti. Njih za ruku vodi Sotona koji ih obmanjuje navodeći ih da izopačuju tu svetu ustanovu. On je vrlo zadovoljan kada gleda niski stupanj na koji se spušta njihov um jer u tom slučaju on dobiva mnogo.

On zna da se, ako uspije u tome da uzbudi niže strasti i održi ih u usponu, uopće neće morati brinuti zbog njihovog kršćanskog života; tako će, naime, biti pokorene njihove moralne i intelektualne sposobnosti, dok će životinjske sklonosti prevagnuti i ostati u stalnom usponu. Te niže strasti ojačat će udovoljavanjem, dok će istodobno sve više slabiti one plemenitije vrline. (2T 480, 1870.)

Zlouporaba prednosti spolnog života u okviru braka. — Životinjske strasti koje njeđujemo i zadovoljavamo postaju danas vrlo snažne, pa su neopisiva zla u bračnom životu neizbježna posljedica. Umjesto da se um razvija i kontrolira sve funkcije tijela, životinjske sklonosti vladaju višim i plemenitijim sposobnostima sve dok se ne pokore tim životinjskim sklonostima. Što se događa kao posljedica? Nježni i osjetljivi ženski organi se troše i oboljevaju; rađanje djece više nije sigurno; spolne prednosti su zlouporabljene.

Muškarci uništavaju svoje tijelo, dok je žena postala krevetska sluškinja njihovih neprirodnih, niskih prohtjeva i to tako dugo dok pred njihovim očima više ne bude Božjeg straha. Popuštanje nagonima koji ponižavaju i tijelo i dušu postalo je pravilo njihovog bračnog života. (MS 14, 1888.)

225

Prenatalni utjecaji. — Sotona se trudi da degradira umove onih koji stupaju u brak kako bi na njihovu djecu mogao staviti svoj gnusni pečat. ...

On njihovo potomstvo može oblikovati neusporedivo lakše i brže nego što bi mogao roditelje, jer je u stanju vladati umo-

vima roditelja kako bi preko njih prenio na njihovu djecu svoj karakterni pečat. Na taj se način mnoga djeca rađaju sa životinjskim sklonostima, mahom u usponu, dok su one moralne sposobnosti preslabo razvijene. Za tu je djecu potrebna izuzetno pažljiva njega kako bi se izvele na površinu, ojačale i razvile njihove moralne i intelektualne sposobnosti, kako bi one same preuzele kormilo. (2T 480, 1870.)

Proces degradacije. — Ne događa se u trenutku da um muškarca ili žene prijede iz čistoće i svetosti u poniženost, iskvarenost i zlo. Potrebno je vrijeme da ljudsko postane božansko, odnosno da se oni koji su načinjeni po Božjem obličju degradiraju u nešto što je životinjsko ili sotonsko.

Gledajući, mi se mijenjamo. Iako načinjen po obličju svojeg Stvoritelja, čovjek može tako odgajati svoj um da će mu grijeh kojeg se nekada užasavao, sada postati privlačan. Kada prestane bdjeti i moliti se, on prestaje čuvati tvrđavu, srce, hvatajući se u kolo grijeha i zla. Um biva degradiran pa ga je nemoguće izdići iznad pokvarenosti kada ga se uči da moralne i intelektualne sposobnosti ropski pokori nedostojnim strastima.

Mi moramo voditi neprekidni rat protiv tjelesnog uma; nama je potrebna pomoć oplemenjujućeg utjecaja Božje milosti koja će um privlačiti gore navikavajući ga da provodi vrijeme u razmišljanju o čistim i svetim stvarima. (2T 478,479, 1870.)

226 **Savjet ženama.** — Tužnog srca pišem da žene ovog doba, udane ili neudane, vrlo često izostavljaju običaj suzdržanosti koji je za njih prijeko potreban. Ponašaju se kao kokete. One daju povoda neoženjenim i oženjenim muškarcima, pa će oni koji su slabe moralne snage upasti u takvu klopku.

Dopuštajući to, žene umrtvljuju moralna osjetila i zasljepljuju um pa se zlo ne čini grešnim. U njima se bude misli kojih ne bi bilo da je svoje mjesto žena držala u svakoj skromnosti i ozbiljnosti. Ona možda i nije imala nikakvu nedopuštenu namjeru ili pobudu, ali je dala povoda muškarcima za koje je to kušnja i kojima treba sva raspoloživa pomoć od onih kojima su okruženi.

Žena može izbjeći mnoga zla ako je obzirna, suzdržana i nije lakoumna kada joj se ukazuje nedopustiva pažnja te čuva visoku moralnu snagu i prikladno dostojanstvo. (MS 4a, 1885.; AH 331,332)

Žene kao kušači. — Ne bi li žene koje ispovijedaju istinu trebale čuvati strogu stražu nad sobom, da ne pruže ni najmanji povod za nedopuštenu bliskost? One mogu zatvoriti mnoga vrata kušnjama ako se u svako vrijeme i u svakoj prilici drže strogo rezervirano i prikladno se ponašaju. (5T 602, 1889.)

Žene su vrlo često kušači. Od jednog do drugog šepurenja one privlače pozornost muškaraca, oženjenih ili neoženjenih, mameći ih sve dok ne prekrše Božji zakon, dok se njihove korisne sposobnosti ne sruše i njihove duše ne dođu u veliku opasnost. (5T 596, 1889.)

Suosjećajni pastor. — Budite Božji ljudi, na pobjedničkoj strani. Znanje je nadohvat ruke svima onima koji ga žele. Bog želi da um postane jak, misli dublje, potpunije, jasnije. Hodite s Bogom kao što je to činio Henok; neka vam Bog bude savjetnik i tada nećete moći da ne napredujete. ...

Neki [propovjednici] koji tvrde da drže Božje zapovijedi, posjećivat će Božje stado koje im je povjereno i navoditi nepopreznih duše na lanac misli koji odvodi u besramne slobode i bliskost. ...

227

On [propovjednik] će se, odlazeći u posjete obiteljima, početi raspitivati za tajne njihovih brakova. Žive li žene sretno sa svojim muževima? Smatraju li da su cijenjene i poštovane? Slažu li se u bračnim odnosima? Na taj način ženu koja ništa ne sluti on takvim zaludujućim pitanjima navodi da otvori svoj tajni život, da govori o svojim razočaranjima, svojim malim kušnjama i tugama i to strancu, na način kako se katolici povjeravaju svojim svećenicima.

Taj suosjećajni pastor potom u razgovor ubacuje poglavlje vlastitog iskustva navodeći kako njegova žena nije žena njegovih snova, da među njima nema prave privlačnosti. On ne voli svoju ženu. Ona ne ispunjava njegova očekivanja. Na taj se način ruši ograda i žene su zavedene. Počinju vjerova-

ti da je njihov život veliko razočaranje, a taj pastir, eto, ima mnogo suosjećanja za svoje stado. Time se potiče sentimentalnost ljubavne čežnje, a um i duša gube čistoću ako takvo postupanje i ne dovede do izravnog kršenja sedme zapovijedi.

Ukaljane misli kojima dajemo mjesto postaju uobičajene, a duša dobiva ožiljak i biva opoganjena. Jednom učinjen pogrešni postupak ostavlja mrlju koju ne može izliječiti ništa osim Kristove krvi. Ako se takva osoba ne odvrati od takve navike s čvrstom odlukom da uspije, duša je pokvarena, a potoci koji teku iz takvog poganog izvora zagađuju i kvare druge. Njegov utjecaj je proklet. Bog će uništiti sve one koji nastavljaju ići tim putem. ...

Mi moramo biti na visini, oplemenjeni i posvećeni. U Isusu možemo dobiti snagu za pobjedu; ali kada karakteru nedostaje čistoća, kad grijeh postane sastavni dio karaktera, on ima čarobnu moć, jednaku moći otrovne čaše alkohola. Snaga samosvladavanja i razuma pokorava se običajima koji pogane cijelo biće. Ako nastavimo s takvim grešnim navikama, mozak slabi, obolijeva i gubi ravnotežu. (Lt 26d, 1887.)

228 **Muškarci, žene i mladež zahvaćeni moralnom izopačenošću.** — Moralne opasnosti kojima se izlažu svi, stari i mladi, svakodnevno se povećavaju. Moralna poremećenost koju nazivamo izopačenošću, ima veliki prostor djelovanja. Njezin utjecaj vrši se preko muškaraca, žena i mladeži koji se predstavljaju kao kršćani. Taj utjecaj je nizak, senzualan, đavolski. (Lt 26d, 1877.)

Sotona čini nevjerojatno vješte napore da oženjene muškarce, žene, djecu i mladež uvuče u nečiste radnje. Njegove kušnje nalaze plodno tlo u srcima mnogih ljudi jer nisu umudreni, očišćeni i oplemenjeni svetom istinom koju tvrde da vjeruju. Priličan broj među njima su ljudi koji su njegovali niske i zle misli, vodili prazne razgovore ponašajući se na odgovarajući način. Kad ih je Sotona naveo na svoje kušnje, oni nisu imali moralne snage da im se odupru i pali su kao lak plijen. (Lt 26d, 1887.; HP 199)

Koraci nizbrdo. — Sotonine stalne kušnje pripremljene su tako da oslabe čovjekov nadzor nad vlastitim srcem, da potkopaju njegovu moć samosvladavanja. On navodi čovjeka da prekine niti koje ga povezuju u svetu, sretnu zajednicu sa svojim Stvoriteljem.

Potom, kada jednom bude odvojen od Boga, strast preuzima vlast nad razumom, nagon nad načelom i on postaje grešan u mislima i postupcima, sud mu je izopačen, a razum znatno oslabljen. On može doći k sebi kad se vrati k Bogu ispravno gledajući na sebe u svjetlu Božje riječi. (Lt 24, 1890.)

Izbjegavajte čitanje, gledanje i slušanje nečistih sadržaja. — Oni koji ne žele upasti u Sotonine zamke moraju čuvati pristupe duši; moraju izbjegavati čitanje, gledanje i slušanje onoga što navodi na nečiste misli. Ne smiju dopustiti da se um nasumce bavi svakim predmetom koji mu može nametnuti neprijatelj duša. Srce treba vjerno čuvati jer će u protivnom zlo izvana probuditi zlo unutra i duša će lutati u mraku. (*Djela apostolska*, 326.327)

229

Ti ćeš morati postati vjeran stražar nad svojim očima, ušima i svim svojim osjetilima ako želiš vladati svojim umom i spriječiti da prazne i pokvarene misli zagađuju tvoju dušu. Samo sila milosti može ostvariti ovaj izuzetno poželjan posao. (2T 561, 1870.)

Razvratni romani i pornografija. — Nečiste slike imaju svoje izopačujuće djelovanje. Mnogi vrlo pomno čitaju romane pa je njihova mašta zagađena zahvaljujući tome.

U vlakovima se vrlo često na prodaju nude fotografije nagih žena. Ovakve odbojne slike mogu se naći i u takozvanim dagerotipskim salonima [fotografske radionice] i pričvršćene su na zidove onih koji se bave gravurama. To se događa u vrijeme kada pokvarenost buja na sve strane.

Požuda oka i izopačene strasti bude se gledanjem i čitanjem. ... Um uživa u slikama koje bude niže, izopačene strasti. Te zle slike, videne kroz filter opoganjene mašte, neizbježno kvare moralne osjećaje i pripremaju obmanute, zaljubljene osobe da puste požudnim strastima. Tome zatim slijede

grijesi i zločini koji bića načinjena po Božjem obličju vuku sve niže, do stupnja životinja, potapajući ih konačno u mulj propasti. Izbjegavajte čitanje i gledanje stvari koje će vas navesti na nečiste misli. Njeguajte moral i intelektualne sposobnosti. (2T 410, 1870.)

Um čimbenik koji odlučuje. — Pavao kaže: “Ja sam umom svojim služim zakonu Božjemu.” Zamračiš li taj um udovoljavanjem životinjskim prohtjevima i strastima, tvoje će moralne snage oslabjeti pa se sveto i obično stavlja na istu razinu. (Lt 2, 1873.)

230 **Masturbacija.**¹⁸ — Mladež i djeca obaju spolova bave se moralnim zagađivanjem [masturbacija] i rade to gnusno zlo koje razara njihovu dušu i tijelo.

Mnogi koji se predstavljaju kao kršćani toliko su otupjeli od te navike da ne mogu pokrenuti svoja moralna osjetila i shvatiti da je to grijeh i da će ako tako nastave, pouzdane posljedice biti potpuna havarija broda njihovog tijela i uma. Čovjek, najdivnije biće na Zemlji, načinjen po Božjem obličju, pretvara se u životinju! On postaje bezvrijedan i izopačen.

Svaki kršćanin morat će naučiti vještinu obuzdavanja svojih strasti i rukovođenja načelom. Ako to ne učini, bit će nedostojan kršćanskog imena.

Neki koji ispovijedaju visoke vrijednosti ne razumiju grijeh samozlouporebe i njezinih neizbježnih posljedica. Dugo izgrađivana navika zasljepila je njihov razum. Oni ne uviđaju veliku težinu svojeg ponižavajućeg grijeha koji drastično slabi organizam i uništava živčanu snagu mozga.

Moralno načelo nevjerojatno je nemoćno kada se sukobi s utvrđenom navikom. Svečane poruke s Neba ne mogu na silu utjecati na srce neutvrđeno protiv udovoljavanja tom poni-

¹⁸ *Napomena:* Autorica o ovome govori opširno u *Testimonies*, sv. 2, str. 346—353, 480—482 i u brošuri *An Appeal to Mothers* (Poziv majkama) (1864.). Zbog sažetog pregleda ovog predmeta izvučenog iz svih objavljenih i neobjavljenih izvora vidi *Child Guidance*, dio XVII., “Preserving Moral Integrity”, str. 439—468. (Autori kompilacije)

žavajućem zlu. Osjetljivi moždani živci izgubili su svoj zdravi napon zbog bolesnog uzbuđivanja, zbog zadovoljenja neprirodne želje za senzualnim zadovoljstvom. Moždani živci koji komuniciraju s cjelokupnim sustavom našeg tijela služe kao jedini posrednik preko kojega Nebo komunicira s čovjekom i utječe na njegov najintimniji život.

Sve ono što remeti cirkulaciju električnih struja u živčanom sustavu umanjuje stupanj životnih sila pa kao posljedica nastupa umrtvljavanje osjetljivosti uma. (2T 347, 1870.)

Neka djeca počinju se samozadovoljavati još u ranom djetinjstvu; dok rastu, te požudne strasti rastu usporedo i jačaju s njihovom snagom. Njihov um ne miruje. Djevojčice žele društvo dječaka, a dječaci društvo djevojčica. Njihovo ponašanje nije ni suzdržano ni skromno. Oni su drski i nametljivi i uzimaju sebi nepristojne slobode. Navika samozadovoljavanja ponizila je njihov um i uprljala njihovu dušu. (2T 481, 1870.)

231

Spolna aktivnost prije braka (savjet jednom adventističkom mladiću). — Malo je kušnji koje su opasnije i pogubnije za mladiće od kušnje nemorala i nijedna od njih, ako joj popustiš, neće se pokazati tako izrazito razorna za dušu i tijelo za vrijeme i za vječnost. ...

Bio si mi pokazan u njezinom [N] društvu u noćnim satima; ti najbolje znaš na koji način ste proveli te sate. Ti si zatražio razgovor sa mnom da me pitaš jesi li prekršio Božje zapovijedi. Sada ja pitam tebe — jesi li ih prekršio?

Kako ste provodili vrijeme satima zajedno iz noći u noć? Jesu li tvoje držanje, tvoje ponašanje, tvoji osjećaji bili takvi da bi poželio da se sve to zapiše u nebeskoj knjizi? Vidjela sam i čula stvari zbog kojih bi anđeli pocrvenjeli. ... Nijedan mladić ne bi učinio ono što si ti činio djevojci N kad njome ne bi bio oženjen; ja sam bila vrlo iznenađena uvidjevši da ti taj predmet nisi oštroumnije shvatio.

Razlog zašto ti sada pišem jest da te pozovem, zbog tvoje duše, da se više ovako ne igraš s kušnjom. Presijeci, prekini to prokletstvo, koje se kao noćna mora nadvalo nad tobom. Oštrim rezom oslobodi se toga sada i zauvijek, ako uopće želiš Božju naklonost. ...

Provodio si noćne sate u njezinom društvu jer ste oboje bili zaljubljeni. U ime Božje, pozivam te, prestani s udvaranjem N ili stupi s njome u brak. ... Ništa te ne ometa da se njome oženiš, kao što ne osjećaš smetnju da budeš s njom u društvu i da se tu ponašaš onako kako se samo muž i žena ponašaju jedno prema drugome. ...

322 Ako cijeli svoj život želiš uživati u društvu N, kako sada izgleda da uživaš i kako si njome očaran, zašto ne odeš korak dalje od onoga gdje si sada i ne postaneš njezin zakoniti zaštitnik raspolažući neospornim pravom da provodiš u njezinom društvu koliko god vremena želiš? Tvoji postupci i ponašanje gnusni su u Božjim očima. (Lt 3, 1879.)

Homoseksualnost — konkretni grijeh Sodome. — Mi nismo u neznanju kada se radi o padu Sodome zbog pokvarenosti njezinih stanovnika. Prorok je ovdje [Ezekiel 16,49] naveo konkretne grijehe koji su doveli do razuzdanog nemoralala. Te iste, nekada sodomske, grijehe vidimo u današnjem svijetu, grijehe koji su na taj grad donijeli izlivanje Božjega gnjeva, njegovo potpuno uništenje. (HR, 7/1873.; 4BC 1161)

Grijesi stanovnika prepotopnog svijeta i Sodome uvećavaju se. — Kamo god usmjerimo pogled, vidimo ljudske ruševine, napuštene obiteljske oltare, razbijene obitelji. Vidimo da vlada neko čudno odbacivanje načela, snižavanje mjera moralnosti. Vrlo brzo se uvećavaju i umnožavaju grijesi koji su izazvali Božje sudove koji će ubrzo biti izliveni na Zemlju u obliku potopa i razorenja Sodome ognjem. (5T 601; 1889.)

Napadaju Crkvu današnjeg vremena. — Nečistoća je danas vrlo raširena, pa i među onima koji se predstavljaju kao Kristovi sljedbenici. Strasti nemaju ograde; životinjske sklonosti jačaju zadovoljavanjem, dok moralne sile bivaju sve slabije i slabije. ...

Grijesi koji su uništili stanovnike prepotopnog svijeta i gradove u ravnici postoje i danas — ne samo u neznabožackim zemljama, nego i među onima koji su široko poznati kao sljedbenici kršćanstva, i nekima koji govore da očekuju Kristov

dolazak. Kad bi vam Bog prikazao te grijehе onako kako ih On vidi, bili biste ispunjeni stidom i užasom. (5T 218, 1882.)

Zatvaranje očiju pred svjetlom. — Udovoljavanje niskim strastima navest će mnoge da zatvore oči pred svjetlom bojeći se da će vidjeti grijehе kojih se ne žele odreći. Svi mogu vidjeti ako hoće. Ako umjesto svjetla izaberu tamu, njihova zloća neće biti ništa manja.

233

Zašto muškarci i žene ne čitaju da shvate ove predmete koji tako nepogrešivo utječu na njihovu tjelesnu, umnu i moralnu snagu? Bog vam je dao mjesto za stanovanje o kojem trebate voditi brigu; sačuvajte ga u najboljem mogućem stanju za Njegovu službu i Njegovu slavu. Vaše tijelo nije vaše vlasništvo. (2T 352, 1885.)

(C) Ravnoteža i pobjeda

(Riječi obećanja i nade)

Potrebno iskreno pokajanje i odlučan napor. — Oni koji pokvare svoje tijelo, ne mogu uživati Božju naklonost dok se iskreno ne pokaju, izvrše potpunu obnovu i usavrše svetost u strahu Gospodnjem. (AM 29, 1864.)

Jedina nada za one koji popuštaju zlim navikama jest da ih zauvijek ostave ako polažu neku vrijednost na zdravlje ovdje i spasenje u vječnosti. Ako su tim navikama popuštali u dugom vremenskom razdoblju, potreban je odlučan napor da se suprotstave kušnjima i odbace pokvarena zadovoljstva. (AM 27, 1864.)

Ovladaj maštom. — Mašta mora biti pod pozitivnom i upornom kontrolom ako postoji namjera da se strasti i osjećaji pokore razumu, savjesti i karakteru. (2T 562, 1870.)

Pokoreni Božjoj volji. — Svi koji raspolazu i najmanjom mjerom istinskog osjećaja što znači biti kršćanin, znaju da

su kao Kristovi sljedbenici, Njegovi učenici, dužni svoje strasti, tjelesne snage i umne sposobnosti dovesti u savršenu pokornost Njegovoj volji. Oni koji stoje pod vlašću vlastitih strasti, ne mogu biti Kristovi sljedbenici. Oni su previše odani služnji svojem gospodaru, začetniku svakog zla, da bi ostavili svoje pokvarene navike i odlučili služiti Kristu. (AM 9,10, 1864.; CG 445,446)

Misli su odlučujući čimbenik. — Nečiste misli vode u nečiste postupke. Ako Krist bude tema razmišljanja, misli će biti daleko od svakog predmeta koji bi mogao voditi u nečiste postupke. Um će jačati baveći se uzvišenim predmetima. Ako je naučen da se kreće putem čistoće i svetosti, on će postati zdrav i snažan. Ako je naučen da se bavi duhovnim temama, on će se, prirodno, opredijeliti za njih. Ali ovo privlačenje misli k nebeskim stvarima ne može se postići bez vježbanja vjere u Boga i ozbiljnog, poniznog oslanjanja na Njega da će On podariti snagu i vrsnost potrebnu za svaku nevolju. (2T 408, 1870.)

Fantaziranje kao grijeh. — Ti si odgovorna Bogu za svoje misli. Ako se prepustiš praznim maštanjima dopuštajući umu da se bavi nečistim predmetima, ti ćeš u određenom stupnju biti kriva pred Bogom kao da su tvoje misli bile pretvorene u djelo. Jedino što takvo djelo sprečava jest izostajanje prilike. (2T 561, 1870.)

Ovladaj mislima. — Ti moraš imati kontrolu nad svojim mislima. To neće biti lak zadatak jer to ne možeš postići bez neposrednog truda, čak vrlo velikog napora. ...

Bog od tebe ne traži da vladaš samo svojim mislima, već i svojim strastima i osjećajima. Tvoje spasenje zavisi od upravljanja tim trima područjima. Strasti i osjećaji snažna su oruđa. Ako ih zlouporabiš ili aktiviraš iz pogrešnih pobuda ili usmjeriš na pogrešan cilj, oni na vrlo moćan način izazivaju tvoju propast ostavljajući te kao jadnu ruševinu, bez Boga i bez nade. (2T 561, 1870.)

Njegovane misli postaju navika. — Kada njegujemo ukaljane misli, one postaju navika, a duša je ranjena i opoganjena. Kada jednom učiniš nešto što ne valja, nastaje mrlja koju ne može oprati ništa do Kristove krvi. Ako se od navike ne odvратиš čvrsto i odlučno, duša će biti izopačena, a potoci koji istječu iz tog otrovnog izvora trovat će druge. (Lt 26d, 1887.; HP 197)

235

Misli pod nadzorom. — Mi trebamo uvidjeti visoku vrijednost nadzora nad našim mislima jer on um i dušu priprema da rade skladno u Učiteljevom poslu. Za naš mir i sreću u ovom životu Krist mora postati središte naših misli. Kako čovjek misli, onakav jest. [Vidi Izreke 23,7] Naš napredak u pogledu moralne čistoće zavisi od pravilnog razmišljanja i pravilnog djelovanja. ...

Zle misli razaraju dušu. Božja sila obraćenja mijenja srce, oplemenjuje i čisti misli. Tek kada uložimo odlučan napor da svoje misli usmjerimo na Krista, u životu će se moći otkriti Njegova milost. Um se mora uključiti u duhovni rat. Svaka pomisao mora biti dovedena u pokornost, u poslušnost Kristu. Sve navike moramo dovesti pod Božji nadzor.

Mi neprestano moramo imati osjećaj oplemenjujuće sile čistih misli i izopačujućeg utjecaja zlih misli. Svoje misli usmjerimo na ono što je sveto. Neka nam misli budu čiste i istinite jer je ispravno razmišljanje jedina sigurnost za svakog čovjeka. Mi moramo uporabiti svako sredstvo od Boga kako bismo vladali svojim mislima i njegovali ih. Svoje misli moramo dovesti u sklad s Njegovim umom. Njegova istina posvetit će nas, naše tijelo, dušu i duh i tada ćemo se moći izdići iznad tame kušnji. (Lt 123, 1904.; HP 164)

Prehrana kao značajan čimbenik. — Nikada nije previše ponoviti da sve ono što unosimo u svoj želudac djeluje ne samo na tijelo, već u konačnici i na um. Takozvana jaka i nadražujuća hrana uznemiruje krv, uzbuđuje živčani sustav i vrlo često otupljuje moralne osjete pa puteni nagoni vladaju razumom i savješću. Teško je, a često gotovo i nemoguće, da onaj tko nije umjeren u prehrani pokaže strpljenje i samokontrolu. (CTBH 134, 1890.; CG 461)

236

Meso uzbuđuje i jača niske strasti. — Meso ne bismo trebali davati svojoj djeci. Meso svojim utjecajem uzbuđuje i jača niže strasti i vodi k umrtvljivanju moralne snage. Žitarice i voće spravljene bez masnoće i u što je moguće prirodnijem stanju trebale bi biti hrana na stolu svih onih koji tvrde da se pripremaju za odlazak na Nebo. Što je hrana manje nadražujuća, to se strasti mogu lakše svladavati. Zadovoljavanje osjeta okusa ne treba biti mjerilo a da se ne obazremo na tjelesno, umno ili moralno zdravlje. (2T 352, 1869.)

“Ubijmo” kušnje. — Niske strasti imaju svoje sjedište u tijelu i djeluju kroz njega. Riječi “tijelo” i “tjelesne želje” podrazumijevaju nižu, izopačenu prirodu; fizičko tijelo samo po sebi ne može djelovati suprotno Božjoj volji. Od nas se u Božjoj riječi traži da razapnemo tijelo s njegovim prohtjevima i strastima. Kako ćemo to učiniti? Hoćemo li tijelu nanositi bol? Ne, već ćemo “ubiti” kušnju koja nas navodi na grijeh.

Moramo otjerati pokvarene misli. Svaku misao moramo dovesti u pokornost Isusu Kristu. Sve životinjske sklonosti trebaju biti pokorene višim silama duše. Božja ljubav mora imati vrhovnu vlast, a Krist zauzeti svoje mjesto na nepodijeljenom prijestolju. Svoje tijelo moramo smatrati Njegovim vlasništvom po otkupljenju. “Udovi” tijela trebaju postati oruđa pravde. (MS 1, 1888.; AH 127,128)

Nečiste misli zamijeni čistim, oplemenjujućim mislima. — Um mora stalno razmišljati o čistim i svetim predmetima. Nečiste misli moramo odagnati odmah i baviti se čistim, oplemenjujućim mislima, svetim razmišljanjem. To će nam pomoći da u sve većoj mjeri upoznajemo Boga jer ćemo svoj um podučavati da razmišlja o nebeskim stvarima. Bog ima jednostavna oruđa koja nudi svakome pojedinačno, dovoljna da dovedu do onog slavnog cilja, spasenja duše.

Oduči dostići visoka i sveta mjerila; “letvicu” postavi visoko; djeluj s ozbiljnom namjerom kao nekada Daniel — postojano i ustrajno pa tvoje napredovanje neće moći spriječiti ništa od onoga što neprijatelj može učiniti. Bez obzira na nepogodnosti, promjene i probleme, tebi se pruža mogućnost da stalno

napreduješ u pogledu umne snage i moralnih sposobnosti. (Lt 26d, 1887.; HP 197)

Ne stvaraj krizne situacije. — Svaki nesveti osjećaj mi moramo držati pod vlašću posvećenog razuma preko milosti koju nam Bog obilno daje u svakoj kriznoj situaciji. Međutim, ne poduzimaj ništa što će stvoriti kriznu situaciju; ne čini nikakvo svjesno djelo koje će nekoga dovesti na udar kušnji, niti pružaj i najmanji povod drugima da misle da je on kriv za takvu nerazumnost. (Lt 18, 1891.)

Drži se podalje od ruba provalije. — Ne gledaj kako bi što bliže prišao rubu litice a da ti se “ništa ne dogodi”. Izbjegavaj prvi dodir s opasnošću. Ne možeš se igrati interesima duše. Tvoj karakter je tvoj kapital. Čuvaj ga kao što se čuva zlatno blago. Moralnu čistoću, samopoštovanje i snagu za odupiranje kušnjama moraš čuvati čvrsto i postojano. ...

Nitko neka ne misli da može pobijediti bez pomoći od Boga. Tebi je potrebna energija, snaga, sila unutarnjeg života koji je izgrađen u tebi. Tada ćeš donositi rod pobožnosti i steći nedvosmislenu odbojnost prema zlu. Potrebna ti je stalna borba za udaljšavanje od svjetovnosti, od “jeftinog” ponašanja, od svega što je puteno; trebaš težiti k plemenitosti duše i čistog i neumrljanog karaktera. Tvoje ime može ostati čisto, pa ga nitko neće moći dovesti u vezu s nečim što je nepravedno, već će ga poštovati svi koji su dobri i čisti. Ono će biti zapisano u Janjetovoj knjizi života. (MS 4a, 1885.; MM 143,144)

238

Kormilo drži ili Sotona ili Krist. — Kad um ne stoji pod izravnim utjecajem Božjeg Duha, Sotona ga može oblikovati kako mu drago. On će posvjjetoviti sve sile razuma nad kojima je stekao vlast. On je izravno suprotstavljen Bogu svojim ukusom, gledištima, opredjeljenjima, onim što se voli ili ne voli, izborom stvari i ciljeva; on ne uživa ni u čemu što Bog voli ili odobrava, već u onome što prezire. ...

Ako Krist пребива u srcu, On će biti i u svim našim mislima. Naše najdublje misli bit će posvećene Njemu, Njegovoj ljubavi, Njegovoj čistoći. On će ispuniti sve prostore uma. Naši osjećaji bit će koncentrirani oko Isusa. S Njime će se udru-

žiti sve naše nade i očekivanja. Najuzvišenija radost duše bit će da živimo vjerom u Božjeg Sina očekujući Njegov dolazak i radujući mu se. On će biti kruna naše radosti. (Lt 8, 1891.; HP 163)

Doživotna budnost. — Dok traje život, odlučno i čvrsto trebamo čuvati svoje osjećaje i strasti. Suočeni smo s unutar-njom pokvarenošću i kušnjama izvana. Gdje god se planira ili očekuje napredovanje Božjeg djela, Sotona tako planira okolnosti da na dušu svali kušnje s golemom snagom. Ni u jednom trenutku ne možemo biti sigurni ako se ne oslanjamo na Boga i ako naš život nije sakriven s Kristom u Bogu. (Lt 8b, 1891.; 2BC 1032)

Bog priprema jedan narod. — Božji narod treba ne samo poznavati Njegovu volju, nego je i primjenjivati u životu. Mnogi će biti isključeni iz broja onih koji poznaju istinu jer nisu posvećeni njome. Istina mora ući u njihovo srce da ih posveti i očisti od svih oblika svjetovnosti i putenosti u onom naj-intimnijem području života. Hram duše mora biti očišćen. Sve što činimo tajno trebamo činiti kao da se nalazimo u prisutnosti Boga i svetih anđela budući da je pred Bogom sve otvoreno i pred Njim se ništa ne može sakriti. ...

Bog priprema narod koji će čistih ruku i srca stajati pred Njim na sudu. Mjerilo se mora podići visoko; mašta mora biti očišćena; zaljubljenost koja prijanja uz ponižavajuće navike mora se ostaviti da bi duša mogla biti uzdignuta k čistim mislima, svetim navikama. Svi oni koji će položiti ispit nevolja koji je pred nama, bit će sudionici božanske naravi; oni su pobjegli od pokvarenosti koja je ušla u svijet preko tjelesnih požuda i nisu sudjelovali u njima. (RH, 24. svibnja 1887.)

BRATSKA LJUBAV

Ljubav prema drugima donosi radost. — Želim poručiti svojoj braći i sestrama po cijelome svijetu: Njeguajte Kristovu ljubav! Kao potoci u pustinji, ona treba izvirati iz kršćaninove duše osvježavajući, ukrašavajući i unoseći zadovoljstvo, mir i radost u vlastiti život i u živote drugih. (5T 565, 1889.) 240

Neodoljiv je primjer nesebične ljubavi. — Što više karakterom podsjećamo na našeg Spasitelja, to će veća biti naša ljubav prema onima za koje je On umro. Kršćani koji pokazuju duh nesebične ljubavi jedni prema drugima, donose o Kristu svjedočanstvo koje nevjernici ne mogu ni poreći niti mu se oduprijeti. Nemoguće je procijeniti snagu takvog primjera. Ništa neće tako uspješno skršiti Sotonine zamke i njegove emisare, ništa neće tako izgraditi Otkupiteljevo kraljevstvo kao Kristova ljubav izražena preko vjernika Crkve. (5T 167,168, 1882.)

Vlastito "ja" može zamračiti ljubav. — Ljubav je aktivno načelo; zahvaljujući njoj, dobro drugih stalno nam je pred očima i time nas zadržava od nepromišljenih postupaka da ne bismo izgubili iz vida svoj cilj — zadobivanje duša za Krista. Ljubav ne traži svoje. Ona ljude ne navodi da teže vlastitoj udobnosti i udovoljavanju vlastitim željama. Poštovanje koje ukazujemo svojem "ja" vrlo često ometa rast u ljubavi. (5T 124 (1882.)) 241

Poniznost kao izdanak ljubavi. — Ljubav se ne veliča, nije hvalisava. Ona je ponizna i nikada ne navodi čovjeka da se ističe i uzdiže. Ljubav prema Bogu i našim bližnjima neće

se otkriti u brzopletim, nepromišljenim postupcima niti će nas navoditi da na iznalaženje tuđih pogrešaka ili da se ponašamo diktatorski. Ljubav se ne nadima. Srce u kojem vlada ljubav bit će vođeno blagim, učtivim, suosjećajnim ponašanjem prema drugima bilo da oni taj naš način izražavanja kršćanske ljubavi prihvaćaju ili ne, bilo da nas poštuju ili su zlobni prema nama. (5T 123,124, 1882.)

Istinska ljubav je skromna. — Odanost koju Bog od nas traži pokazuje se u iskrenoj ljubavi prema dušama za koje je Krist dao svoj život. Kristovo prebivanje u srcu pokazat će se ljubavlju kakvu je On naložio svojim učenicima. Njegova prava djeca davat će drugima prednost. Oni nikada i ni na kojem mjestu ne traže najbolje za sebe, jer svoje talente ne smatraju boljima od onih koje imaju njihova braća. Kad je to stvarno tako, to će postati i očigledno otkrivanjem ljubavi koju je Krist pokazao prema ljudima — nesebične, iskrene ljubavi koja je dobru drugih davala prednost pred vlastitim dobrom. (MS 121, 1899.)

Ljubav preobražava karakter. — Prikažimo Isusovu ljubav onima koji ne poznaju istinu, a ona će djelovati kao kvasac u djelu preobrazbe karaktera. (8T 60, 1904.)

Sebična ljubav. — Bog želi da Njegova djeca, ako Njega žele proslaviti, shvate da izrazi njihove ljubavi trebaju biti upućeni onima kojima je ona najpotrebnija. ... Ne smijemo pokazati nikakav znak sebičnosti ni u pogledima ni u riječima ili postupcima kada kontaktiramo s onima koji su s nama u vjeri ... bili oni veliki ili mali, bogati ili siromašni. Ljubav koja ljubazne riječi upućuje samo malobrojnima dok se prema drugima odnosi hladno i ravnodušno, nije ljubav, već sebičnost. Ona ni na koji način neće raditi za dobro duša ili na slavu Bogu. Naša ljubav ... ne smije biti zapečaćena, sačuvana za posebne osobe, na štetu drugih. Razbijte bocu i miris će ispuniti kuću. (MS 17, 1899.; HC 231)

Sposobnosti nisu zamjena za ljubav. — Govora, farizejskog držanja i samohvale ima napretek, ali to nikada neće

zadobiti duše za Krista. Čista, posvećena ljubav, kakva je pokazana u Kristovom životnom djelu, kao skupocjeni je miris. Ona, kao Marijina razbijena bočica miomirisa za pomazanje, ispunjava mirisom cijelu kuću. Rječitost, poznavanje istine, rijetki talenti pomiješani s ljubavlju dragocjeni su darovi. Međutim, sposobnosti same po sebi, najrjeđi talent sam po sebi, ne može zauzeti mjesto ljubavi. (6T 84, 1900.)

Velikodušnost kao dokaz ljubavi. — Dokaz naše ljubavi očituje se u duhu koji je po ugledu na Kristov duh, spremnosti da pružimo ona dobra koja je Bog nama dao, spremnosti da pokažemo samoodricanje i samopožrtvovnost kako bismo pomogli napretku Božjeg djela i napaćenim ljudima. Nikada nemojmo proći pokraj nekoga tko bi tražio dokaz naše velikodušnosti. Kada postupamo kao vjerni upravitelji Božje milosti, mi otkrivamo da smo prešli iz smrti u život. Bog nam je dao svoja dobra; dao nam je svoju riječ da ćemo, ako budemo vjerni u svojoj upraviteljskoj službi, na Nebu sabrati nepropadljivo blago. (RH, 15. svibnja 1900.)

Pružanje znakova istinske ljubavi kao znak učenja. — Bez obzira na to koliko visoko bilo znanje, onaj čije srce nije ispunjeno ljubavlju za Boga i bližnje, nije pravi Kristov učenik. Premda može imati veliku vjeru i moć da čak čini čuda, njegova bi vjera bez ljubavi bila bezvrijedna. On može pokazati veliku darežljivost; ali kad bi, iz neke druge pobude osim iskrene ljubavi, razdao sav imetak da nahrani gladne, ovim činom ne bi stekao Božju naklonost. U svojoj revnosti mogao bi čak umrijeti mučeničkom smrću, ali ako nije potaknut ljubavlju, Bog bi ga smatrao zavedenim zanesenjakom ili častoljubivim licemjerom. (*Djela apostolska*, 199.200)

243

Srce u kojem vlada ljubav. — Srce u kojem vlada ljubav neće biti ispunjeno gnjevom ili osvetoljubivošću, nepravdama koje će sa stajališta ponosa i samoljublja biti nepodnošljive. Ljubav je bezazlena, ne priželjkuje zlo i ona o pobudama i postupcima drugih uvijek donosi najpovoljnije zaključke. (5T 168,169, 1882.)

Aktivnost Sotonine vojske, opasnost koja okružuje ljudsku dušu traži sposobnosti svakog suradnika. Ali ne smije biti nikakvog pritiska. U radu s ljudskom izopačenom naravi treba postupati s ljubavlju, strpljenjem i Božjim dugim podnošenjem. (6T 237, 1900.)

Ispravlja neuskладive posebnosti. — Kad je netko sudionik božanske naravi, Kristova ljubav postaje trajno načelo u duši, a vlastito “ja” i njegove posebnosti neće dolaziti do izražaja. (6T 52, 1900.)

Samo Kristova ljubav može izliječiti. — Jedino ljubav koja teče iz Kristovog srca može iscijeliti. Jedino onaj u kome ova ljubav teče, kao sok u drvetu ili krv u tijelu, može izliječiti ranjenu dušu. (*Odgoj*, 101.102)

Priprema za sva iznenađenja. — Svatko tko istinski ljubi Boga imat će Kristov duh i žarku ljubav prema svojoj braći. Što je nečije srce u većoj zajednici s Bogom i što su njegovi osjećaji ljubavi više usmjereni prema Kristu, to će mu manje smetati okrutnosti i nedaće s kojima se susreće u ovom životu. (5T 483,484, 1899.)

244 **Bratstvo se nikada ne ostvaruje kompromisom.** — Oni koji vole Isusa i duše za koje je On umro, ići će za onim što doprinosi miru. Ali oni moraju paziti da, trudeći se da spriječe razdor, ne ponize istinu; da uklanjajući opasnost podjele i sukoba, ne žrtvuju načelo. Istinsko bratstvo nikada se ne može održati sklapanjem kompromisa na štetu načela. Kad se kršćani približe Kristovom idealu i postanu čistog duha i čistih postupaka, oni će osjetiti otrov zmije. Protivljenje “sinova protivljenja” diže se protiv kršćanstva koje je duhovno. ... Mir i sklad koji se postiže uzajamnim ustupcima da bi se izbjegle sve neuskладenosti mišljenja, ne zaslužuju da se tako nazovu. Oko pitanja osjećaja između čovjeka i čovjeka ponekad se mogu učiniti ustupci, ali za postizanje sklada nikada ne treba žrtvovati nijednu kovrčicu načela. (RH, 16. siječnja 1900.)

Božanska ljubav je nepristrana. — Krist je došao na Zemlju s porukom milosti i praštanja. On je položio temelj vjeri kojom su Židov i neznabožac, crni i bijeli, slobodnjak i rob vezani u isto zajedničko bratstvo i u Božjim očima priznati kao jednaki. Spasitelj ima bezgraničnu ljubav prema svakom ljudskom biću. On u svakome vidi mogućnost napredovanja. S božanskom energijom i nadom On pozdravlja one za koje je dao svoj život. (7T 225, 1902.)

Obavija ljudsko bratstvo velom božanskog zagrljaja. — Posvećena međusobna ljubav je sveta. U ovom velikom djelu kršćanska ljubav jednih prema drugima daleko više, trajnije, učtivije i nesebičnije nego dosada čuva vrline kršćanske blagosti, dobročinstva i učtivosti obavijajući ljudsko bratstvo velom božanskog zagrljaja, ističući koliko je dostojanstva Bog podario čovjekovim pravima. Ovo dostojanstvo kršćani moraju njegovati uvijek na čast i slavu Bogu. (Lt 10, 1897.; 5BC 1140,1141)

Ljubav prema dušama mjera je ljubavi prema Bogu. 245
— Ljubav koja se otkrila u Kristovom životu samoodricanja i samopožrtvovnosti treba se vidjeti i u životu Njegovih sljedbenika. Mi smo pozvani da "hodimo kao što je On hodio". ... Naša je prednost što iznad nas počiva nebeska svjetlost. Upravo tako je i Henok hodio s Bogom. Henoku nije bilo lakše živjeti pravednim životom nego nama danas. Okolnosti njegovog vremena nisu bile ništa povoljnije za rast u milosti i svetosti od današnjeg vremena. ... Mi živimo u zlima posljednjih dana i nama je potrebna snaga iz istog izvora. Mi moramo hoditi s Bogom. ...

Bog vas poziva da svu svoju snagu uložite u djelo. Vi ćete morati položiti račun za dobro koje ste mogli učiniti da ste stajali tamo gdje je trebalo. Vrijeme je da postanete Kristovi suradnici i nebeskih anđela. Hoćete li se probuditi? U vašoj sredini ima duša kojima je potrebna vaša pomoć. Jeste li osjetili težinu odgovornosti da ih dovedete u podnožje križa? Imajte na umu da ćete upravo onaj stupanj ljubavi koji imate prema Bogu pokazati i prema svojoj braći i dušama koje su izgubljene bez Krista. (RH, 9. siječnja 1900.)

Savršena ljubav u Crkvi Kristov cilj. — Isus bi sjajnim zrakama svjetla mogao obasjati najmračnije misterije znanosti, ali On ne želi oduzeti ni trenutak od poučavanja znanosti o spasenju. Njegovo vrijeme, Njegovo znanje, Njegove sposobnosti i sam Njegov život prihvaćeni su samo kao sredstvo za ostvarivanje spasenja ljudskih duša. Kakve li ljubavi, kakve neusporedive ljubavi!

Usporedimo svoje slabašne, beživotne, poluparalizirane napore s djelom Gospodina Isusa. Slušajmo Njegove riječi, Njegovu molitvu upućenu Ocu: "Objavio sam im tvoje ime, i ubuduće ću ga objavljivati, da u njima trajno bude ljubav kojom si me ljubio, i ja u njima." (Ivan 17,26) Kakav jezik! Kako je dubok, širok, pun! Gospodin Isus želi svojom ljubavlju prodrijeti kroz svaki ud svojega duhovnog Tijela, svoju Crkvu, kako bi životna snaga te ljubavi cirkulirala svakim dijelom tog Tijela i bila u nama kao što je u Njemu. Gospodin tada može ljubiti palog čovjeka kao što On [Bog] ljubi svojeg jedinog Sina; On izjavljuje da je to najmanje što želi da se dogodi za naše dobro. (MS 11, 1892.)

BOŽJA LJUBAV

Bog je ljubav. — “Bog je ljubav.” (1. Ivanova 4,16) Njegova narav, njegov Zakon je ljubav. On je to uvijek bio i uvijek će biti. “Jer ovako govori Višnji i Uzvišeni, koji vječno stoluje,” čije su “staze od vječnosti”, On se ne mijenja. U Njega nema “promjene, ni zasjenjenja zbog mijene”. (Izaija 57,15; Habakuk 3,6; Jakov 1,17)

Svako očitovanje stvaralačke sile izričaj je beskonačne ljubavi. Božji suverenitet obuhvaća puninu blagoslova za sva stvorena bića. ...

Povijest velike borbe između dobra i zla, od svog početka na Nebu pa sve do konačnog uništenja pobune i iskorjenjenja grijeha, prikaz je i Božje nepromjenjive ljubavi. (*Patrijarsi i proroci*, 15)

Božja ljubav pokazana u prirodi. — Priroda i objava zajednički svjedoče o Božjoj ljubavi. Naš nebeski Otac izvor je života, mudrosti i radosti. Pogledajte samo čudesa i ljepote prirode! Mislite o njihovoj zadivljujućoj prilagodbi potrebama i sreći ljudi i svih živih stvorenja. Sunčeva svjetlost i kiša što oživljuju i osvježavaju Zemlju, breгови, mora i ravnice — sve nam to govori o Stvoriteljevoj ljubavi. Bog ispunjava svakodnevne potrebe svih svojih stvorenja. ...

“Bog je ljubav” — piše na svakom pupoljku što se rascvjetava, na svakoj vlati mlade trave. Ljupke ptice što ispunjavaju prostor veselim pjesmama, cvjetovi nježnih boja što mirišu u svojemu savršenstvu, bogato razlistano veličanstveno šumsko drveće — sve nam svjedoči o Božjoj očinskoj brižnosti i pažljivosti i o Njegovoj želji da usreći svoju djecu. (*Put Kristu*, 5,6)

Zapovijedi utemeljene na načelu ljubavi. — Uredbe Dekaloga su prilagođene cijelom svijetu, a svima su dane za pouku i pokoravanje. Deset zapovijedi, sažete, sveobuhvatne i autoritativne, bave se čovjekovom dužnošću prema Bogu i bližnjima, a sve se zasniva na velikom temeljnom zakonu ljubavi. (*Patrijarsi i proroci*, 247)

Isus i zakon suosjećajne ljubavi. — Božji zakon je po svojoj naravi oduvijek bio nepromjenjiv i zato je Isus predao sebe kao žrtvu za palog čovjeka, a Adam izgubio Eden i zajedno sa svojim potomstvom bio stavljen na ispit.

Da je Božji zakon bio izmijenjen u samo jednoj uredbi od vremena Sotoninog izгона s Neba, Sotona bi na Zemlji nakon svojeg pada dobio ono što nije mogao dobiti na Nebu prije pada. Dobio bi sve što je tražio. Mi znamo da se to nije dogodilo. ... Zakon ... ostaje nepromjenjiv kao i Božje prijestolje; spasenje svake duše odlučuje se na osnovi poslušnosti ili neposlušnosti. ...

Isus je zakonom suosjećajne ljubavi ponio naše grijehе, uzeo na sebe našu kaznu i pio iz čaše Božjeg gnjeva namijenjene prijestupniku. ... On je nosio križ samoodricanja i samopožrtvovnosti za nas da bismo mi dobili život, vječni život. Hoćemo li i mi nositi križ za Isusa? (Lt 110, 1896.; KH 289)

249 **Kristova sućutna narav puna ljubavi.** — Njegov život od početka do kraja bio je život samoodricanja i samopožrtvovnosti. On je na golgotskom križu prinio sebe kao veliku Žrtvu za sve ljude kako bi cio svijet, tko god želi, mogao dobiti spasenje. Krist je bio sakriven u Bogu, a Bog je stajao otkriven svijetu u karakteru svojega Sina. ...

Ljubav prema izgubljenom svijetu očitovala se svakoga dana u svakom postupku Njegovog života. Oni koji su prožeti Njegovim duhom radit će u svim područjima u kojima je i Krist radio. Božje svjetlo i Božja ljubav bili su prikazani u Kristu, u Njegovoj ljudskoj naravi. Nikada nijedno ljudsko biće nije posjedovalo tako osjetljivu narav kao bezgrešni "Svetac Božji", koji je stajao kao poglavar i predstavnik onoga što čovječanstvo može postati usađivanjem božanske naravi. (YI, 16. kolovoza 1894.; KH 288)

Božja ljubav živo vrelo. — Božja ljubav je veća od puke zabrane; ona je pozitivno i aktivno načelo, živo vrelo koje beskonačno teče na blagoslov drugima. Ako Kristova ljubav prebiva u nama, ne samo što nećemo njegovati mržnju prema svojim bližnjima, nego ćemo im na svaki način nastojati pokazati svoju ljubav. (MB 58, 1896.)

Svemir izražava Božju ljubav. — O, kad bi svatko mogao na pravi način procijeniti skupocjeni dar koji je naš nebeski Otac dao našem svijetu! Učenici su izjavili da ne mogu izraziti tu Kristovu ljubav. Jedino što su mogli reći bilo je: "Ovo je ljubav." Cjelokupni svemir izraz je te ljubavi i Božje nesputane dobrote.

Bog je svojeg Sina mogao poslati u svijet da osudi svijet. Ali zadivljujuće li milosti! Krist je došao da spasi, a ne da uništi. Apostoli se nijednom nisu dotaknuli tog predmeta a da njihova srca nisu gorjela nadahnućem ničim usporedive ljubavi prema Spasitelju. Apostol Ivan nije mogao naći riječi da izrazi svoje osjećaje. On usklikuje: "Gledajte koliko nam je ljubav Otac iskazao, da se zovemo djeca Božja. A to i jesmo! Zato ne poznaje svijet nas jer njega nije upoznao." (1. Ivanova 3,1) Mi nikada nećemo moći shvatiti ni izračunati koliko nas je naš Otac volio. Nema tog mjerila s kojim bi se to moglo usporediti. (Lt 27, 1901.)

250

Sotona je odgovoran za sliku okrutnog, krutog Boga. — Sotona je naveo ljude da Bogu pripisuju krutu pravednost, kao kakvom okrutnom sucu i neumoljivom i strogom vjeroniku. Opisao je Stvoritelja kao biće koje nepovjerljivim okom motri ljude i vreba njihove zablude i pogreške ne bi li ih mogao osuditi. Da bi uklonio ovu iskrivljenu sliku i otkrio svijetu beskrajnu Božju ljubav, Isus je došao živjeti među ljude. (*Put Kristu*, 7)

Ljubav između Oca i Sina kao uzor. — Koliko god pastir može voljeti svoje ovce, On još više voli svoje sinove i kćeri. Isus nije samo naš Pastir, On je "Otac vječni". On kaže: "Poznajem ovce svoje i ovce moje poznaju mene, kao što Otac poznaje mene i kao što ja poznajem Oca." (Ivan 10,14.15) Kakva

je to izjava — jedinorođeni Sin, On koji je u Očevom naručju, On koga je Bog objavio kao “čovjeka, moga srodnika” (Zaharija 13,7) u bliskoj je zajednici s nama; zajednica između Njega i vječnog Boga prikazuje zajednicu između Krista i Njegove djece na Zemlji. (*Isusov život*, 396.397)

Bog ljubi Kristove sljedbenike kao što ljubi svojega jedinorođenog Sina. (MS 67, 1894.)

Kristova ljubav je životvorna, iscjeljujuća sila. — Ljubav koja od Krista zrači kroz cijelo naše biće sila je koja daje i obnavlja život. Njezin dodir zdravlja dopire do svakog vitalnog dijela našega tijela — mozga, srca, živaca. Najviše sile bića potaknute su kroz tu ljubav na aktivnost. Ta ljubav oslobađa 251 dušu od krivnje i žalosti, straha i zabrinutosti koji razaraju životne snage. Nju prate vedrina i smirenost. Ona usađuje u dušu radost, koju ne može razoriti ništa što je zemaljsko — radost u Duhu Svetom — radost koja donosi zdravlje, koja donosi život. (*Put u bolji život*, 60.61)

Prikaz Božje ljubavi. — Zahvalimo Bogu na blistavim prizorima koje nam je pokazao. Prikupimo sve blagotvorne dokaze Njegove ljubavi, tako da ih neprestano možemo gledati: Božjeg Sina kako napušta prijestolje svojega Oca odijevajući svoju božansku narav ljudskom da bi mogao izbaviti čovjeka od Sotonine sile; Njegovu pobjedu zbog nas, koja je čovjeku otvorila Nebo i omogućila ljudskom pogledu da zaviri u prostore u kojima Božanstvo boravi i otkriva svoju slavu; grješni rod uzdignut iz ponora propasti u koji ga je grijeh bacio, koji je ponovno doveden u vezu s beskrajnim Bogom i, nakon što je izdržao božansku kušnju vjerom u Otkupitelja, koji je odjeven u Kristovu pravednost i uzdignut na Njegovo prijestolje. To su prizori o kojima Bog želi da razmišljamo! (*Put Kristu*, 102.103)

Ljubav je naše Nebo. — Kristova ljubav je naše Nebo. Ali kada pokušamo govoriti o toj ljubavi, jezik nas izdaje. Razmišljamo o Njegovom životu na Zemlji, o Njegovoj žrtvi prinesenoj za nas; razmišljamo o Njegovom djelu na Nebu u svoj-

stvu našeg Zastupnika, o stanovima koje On priprema za one koji Ga ljube; mi zato ne možemo a da ne uskliknemo: "O, kolike li visine i dubine Kristove ljubavi!" Kad zastanemo kod križa, stječemo samo blijedu sliku Božje ljubavi i kažemo: "U ovome se sastoji ljubav: nismo mi ljubili Boga, nego je on ljubio nas i poslao Sina svoga kao žrtvu pomirnicu za naše grijeha." (1. Ivanova 4,10) I tako, u svojem razmišljanju o Kristu mi se samo zadržavamo oko ruba ljubavi koja je neizmjeriva. Njegova je ljubav kao nepregledni ocean, bez dna i bez obale. (RH, 6. svibnja 1902.)

Božja ljubav je beskrajna, neiscrpna. — Sveukupna očinska ljubav koja se kanalom ljudskih srca prenosila s naraštaja na naraštaj, svi izvori nježnosti koji su bili otvoreni u ljudskim dušama, samo su maleni potocić koji teče prema beskrajnom oceanu u usporedbi s beskrajnom, neiscrpnom Božjom ljubavlju. Jezik to ne može izgovoriti niti pero opisati. O njoj možete razmišljati sve dane svojega života; možete marljivo pretraživati Pisma s namjerom da je razumijete; možete sabrati sve sile i mogućnosti koje vam je Bog dao u nastojanju da shvatite ljubav i suosjećanje nebeskog Oca; ipak, iza toga je beskraj. Tu ljubav možete proučavati vjekovima, a ipak nikada nećete u potpunosti shvatiti dužinu i širinu, dubinu i visinu ljubavi koju je u srcu imao Bog kada je svojeg Sina dao da umre za svijet. Sama vječnost to nikada neće potpuno moći otkriti. Ali dok proučavamo Bibliju i razmišljamo o Kristovom životu i planu otkupljenja, ove veličanstvene teme otvaraju se našem razumu sve više i više. (5T 740, 1889.)

252

Božja ljubav je progresivna. — I kako odmiču, godine vječnosti donosit će sve bogatija i slavnija otkrivenja o Bogu i Kristu. Kako napreduje znanje, tako će rasti ljubav, štovanja i sreća. Što ljudi više nauče o Bogu, to će biti veće njihovo divljenje prema Njegovom karakteru. (*Velika borba*, 582)

DIO VI.

SEBIČNOST I SAMOPOŠTOVANJE

SAMOPOŠTOVANJE

Izgradnja samopoštovanja. — Ako želimo dobro dušama, naš uspjeh u radu s njima bit će razmjern njihovom povjerenju u našu vjeru u njih i s onim koliko ih cijenimo. Poštovanje koje pokazujemo prema ljudskoj duši koja se bori s grijehom pouzdano je sredstvo u Kristu Isusu za obnavljanje čovjekovog izgubljenog samopoštovanja. Kada mu mi iznesemo što on može postati, za njega je to pomoć koju mi sami ne možemo u potpunosti sagledati. (MS c1893.; FE 281) 255

Poštovanje ljudskog dostojanstva. — Uvijek treba paziti na pristojnost u ponašanju. Gdje načela nisu ugrožena, obzir prema drugima navest će nas da poštujemo prihvaćene običaje, ali prava uljudnost ne primorava nas da načela žrtvujemo uobičajenim navikama. Ona ne priznaje društvene razlike, nego uči poštovanju samoga sebe, poštovanju ljudskog dostojanstva, poštovanju svakog člana velikog ljudskog bratstva. (*Odgoj*, 215.216)

Sačuvaj samopoštovanje. — Neki od onih s kojima dolaziš u dodir možda su grubi i neljubazni, ali ti zbog toga ne trebaš biti manje ljubazan. Onaj tko želi sačuvati vlastito samopoštovanje, mora paziti da nepotrebno ne ranjava samopoštovanje drugih. Ovo pravilo treba časno poštovati i prema onima koji su umno najslabiji, prema najvećim nezalicama. Ti ne znaš kakve namjere ili planove Bog ima s tim naoko neperspektivnim osobama. On je u prošlosti prihvaćao ljude koji nisu bili ništa perspektivniji ili privlačniji i povjeravao im velika djela za Njegovu stvar. Njegov Duh koji djeluje na 256

srce pokrenuo je svaku njihovu sposobnost na vrlo snažnu akciju. Gospodin je u tim grubim, neklesanim komadima kamena vidio skupocjen materijal koji će biti otporan na oluje, vrućinu i pritiske. Bog ne gleda kao što čovjek gleda. On ne sudi na temelju izgleda i dojmova, već ispituje srca i sudi pravedno. (GW 122,123, 1915.)

Savjesnost rada samopoštovanje. — Ljude koje odlikuju načela nije potrebno ograničavati uz pomoć brava i ključeva i njih ne treba nadgledati i čuvati. Oni će se vladati dolično i časno u svako doba — bilo da su sami, kada ih nitko ne gleda, ili na javnom mjestu. Oni neće dopustiti nikakvo prljanje svoje duše ni za kako veliki dobitak ili sebičnu prednost. Oni se groze podlih postupaka. Iako to možda nitko drugi neće znati, znaju oni, a to bi uništilo njihovo samopoštovanje. Oni koji nisu savjesni i vjerni u malim stvarima, neće se promijeniti pa makar za dano djelo postojali i zakoni, ograničenja i kazne. (SpTPH 62, 1879.; CH 410)

Samopoštovanje treba njegovati odlučno i nepokolebljivo. — Mi moramo odlučno i nepokolebljivo njegovati moralnu čistoću, samopoštovanje i snagu suprotstavljanja kušnjama. Ne smije se pojaviti nijedan slučaj nedostatka opreza. Samo jedan čin drskosti, jedan nerazuman postupak može ugroziti dušu i otvoriti vrata kušnji koja slabi snagu otpora. (HPMMW 26, 1885.; CH 295)

Poštovanje drugih mjeri se samopoštovanjem. — Popuštanjem grijehu gubi se samopoštovanje. Kada nema samopoštovanja, smanjuje se i poštovanje drugih i mi o njima mislimo da su nepravedni kao i mi sami. (6T 53, 1900.)

257 **Učenik gubi samopoštovanje zbog loših navika.** — Uz pomoć svojih loših navika izgubit će samopoštovanje, izgubit će vlast nad sobom. Neće moći pravilno prosuđivati o pitanjima koja ga se najviše tiču. Postat će nesmotren i nerazuman u pristupu svojem umu i tijelu. Lošim navikama načinit će od sebe ruševinu. Sreću neće postići jer je propuštanjem da njeguje neporočna, zdrava načela stavio samoga sebe pod vlast navika

koje mu uništavaju mir. Godine koje je proveo naporno se trudeći da stekne obrazovanje bit će izgubljene, jer je uništio samoga sebe. Zloupotrijebio je svoje tjelesne i umne sposobnosti i od hrama njegovog tijela ostala je ruševina. Uništen je za ovaj život i za život koji će doći. Stječući zemaljsko znanje, pomislio je da je stekao blago, ali odbacujući Bibliju, žrtvo-
vao je blago vrednije od svega. (*Isusove usporedbe*, 67)

Nestrpljive riječi su povreda samopoštovanja. — Oni koji rabe takav jezik [nestrpljive riječi] doživjet će sramotu, gubitak samopoštovanja i samopouzdanja i gorko će se kajati i žaliti što su sebi dopustili gubitak samokontrole i govorili na takav način. Koliko bi bilo bolje da nikada nisu ni izgovorili takve riječi. Neusporedivo je bolje imati u srcu ulje milosti, biti sposoban da zaobideš sve provokacije i da sve podneseš s krotkošću i strpljenjem, onako kako je to pokazao Krist. (RH, 27. veljače 1913.; MYP 327)

Roditelji neka nepromišljenim riječima nikada ne proigravaju samopoštovanje. — Neka s vaših usta ne side ni jedna jedina razdražljiva, gruba ili uzrujana riječ. Kristova milost čeka da je zatražite. Njegov Duh preuzet će vlast nad vašim srcem i savješću upravljajući vašim riječima i postupcima. Nikada nemojte proigrati svoje samopoštovanje brzopletim, nepromišljenim riječima. Trudite se da vam riječi budu čiste, ponašanje sveto. Pružite svojoj djeci primjer kakva želite da postanu. ... Donosite mir, ugodne riječi i vedar izraz na licu. (Lt 28, 1890.; CG 219)

Samopoštovanje uništeno masturbacijom.¹⁹ — Posljedica ovako ponižavajućih navika nije ista na svim umovima. Neka djeca čije su moralne snage razvijene u velikoj mjeri, u druženju s djecom koja prakticiraju ovu samozlouporabu, ulaze na vrata toga zla. Posljedice koje će se odraziti na takve vrlo često će biti melankoličnost, razdražljivost i zavist; ipak, takvi možda neće izgubiti poštovanje prema vjerskim bogoslužjima i možda neće pokazati nikakvo posebno udaljavanje od du-

258

¹⁹ Vidi *Child Guidance*, str. 439—468.

hovnih stvari. Oni će povremeno teško patiti zbog osjećaja griznje savjesti osjećajući se poniženim u vlastitim očima, gubeći samopoštovanje. (2T 392, 1870.)

Ne uništavajte samopoštovanje. — Kada netko tko je pogriješio postane svjestan svoje zablude, pazite da ne uništite njegovo samopoštovanje. Nemojte ga razočarati ravnodušnošću ili nepovjerenjem. Nemojte reći: "Prije no što mu poklonim svoje povjerenje, pričekat ću da vidim hoće li izdržati." Često je baš ovako nepovjerenje povod da onaj tko je kušan posrne. (*Put u bolji život*, 96.97)

Samostalnost povećava samopoštovanje. — Oni koji se trude ostvariti reformu u svom životu, trebaju imati zaposlenje kao izvor prihoda. Nikada ne smijemo učiti one koji mogu raditi da očekuju besplatnu hranu, odjeću i boravište. Zbog njih samih kao i zbog drugih mora se pronaći način kojim će oni moći uzvratiti za ono što primaju. Poduprite svaki pokušaj u smislu materijalne samostalnosti. Ovo će ojačati samopoštovanje i plemeniti osjećaj neovisnosti. A zaposlenost uma i tijela u korisnom poslu ima bitnu važnost kao zaštita od kušnji. (*Put u bolji život*, 103)

259 **Posjedovanje kao pomoć siromašnima u stjecanju samopoštovanja.** — Svijest da su vlasnici svojih domova ulit će u njih [siromašne] snažnu želju za napredovanjem. Vrlo brzo će steći naviku samostalnog planiranja i nalaženja rješenja za svoje teškoće. Njihova djeca steći će navike marljivog rada i štednje, dok će um biti u velikoj mjeri ojačan. Osjetit će da su ljudi a ne robovi i uspjeh će povratiti veliki stupanj izgubljenog samopoštovanja i moralne neovisnosti. (HS 165,166, 1886.; AH 373)

Kultura ponašanja i dostojanstvo. — Kristovi sluge, to je značajno, trebaju uvidjeti potrebu njegovanja kulture ponašanja čime će ukrasiti ono što ispovijedaju i sačuvati odgovarajuće dostojanstvo. Bez vježbanja uma sigurno će biti neuspješni u svemu što poduzimaju. (2T 500,501, 1870.)

Čuvajte se samosažaljenja. — Čuvajmo se samosažaljenja. Nikada se ne prepuštaj osjećaju da te okolina ne cijeni kako bi trebalo, da tvoji napori ne nailaze na podršku, da je tvoja zadaća preteška. Neka sjećanje na ono što je Krist zbog nas pretrpio uguši svaku pomisao na gundanje. S nama se bolje postupa nego s Gospodinom Isusom. “A ti tražiš za se čudesa! Ne traži toga!” (Jeremija 45,5) (*Put u bolji život*, 302)

Krist obnavlja naše samopoštovanje. — Ne bi trebalo biti teško zapamtiti da nas Gospodin poziva da svoje nevolje i nedoumice donesemo pred Njegove noge i ostavimo ih tamo. Pristupite Mu i recite: “Gospodine, moji tereti su za mene preteški. Hoćeš li ih Ti ponijeti umjesto mene?” On će odgovoriti: “Uzet ću ih. ‘Ali ću te vječnom milošću pomilovati.’ Uzet ću tvoje grijeha i dat ću ti mir. Ne guraj od sebe više svoje samopoštovanje jer sam te kupio po cijenu svoje krvi; ti si moj. Ojačat ću tvoju oslabljenu volju. Uklonit ću tvoju griznju savjesti zbog grijeha.” (Lt 2, 1914.; TM 519,520)

Savjet osobi koja je izgubila samopoštovanje. — Isus te voli i On mi je dao poruku za tebe. Njegovo veliko, beskrajno nježno srce čezne za tobom. On ti poručuje da se možeš osloboditi neprijateljeve zamke i da možeš povratiti svoje samopoštovanje. Možeš biti tamo gdje smatraš da ti je mjesto, ali ne kao izgubljenom, već kao pobjedniku u oplemenjujućem utjecaju Božjeg Duha i preko Njega. Uhvati se za Kristovu ruku i ne puštaj je. (Lt 228, 1903.; MM 43)

260

Njeguajte samopoštovanje. — Bog je ožalošćen kada vidi da podcjenjuješ sebe. Samopoštovanje možeš njegovati ako budeš živio tako da će ti i tvoja savjest i ljudi i anđeli davati potporu. ... Tvoja je prednost da možeš pristupiti Isusu i očistiti se; da možeš stati pred Zakon bez griznje savjesti. “Sad, dakle, nema više nikakve osude onima koji su u Kristu Isusu.” (Rimljanima 8,1) Iako o sebi ne trebamo misliti više nego što treba, Božja riječ ne osuđuje prikladno samopoštovanje. Kao Božji sinovi i kćeri, mi trebamo imati svijest o dostojanstvu karaktera u kojem oholost i samouzvisivanje nemaju što tražiti. (RH, 27. ožujka 1888.; HC 143)

OVISNOST I NEOVISNOST

(A) *Ovisnost o Bogu, a ne o čovjeku*

261 **Ovisnost o Bogu je apsolutna.** — Bog želi da svaka duša za koju je Krist umro postane dio mladice zasađene na trsu od kojega dobiva hranu. Naša ovisnost o Bogu je apsolutna i trebala bi nas držati u stanju velike poniznosti. Zbog te naše ovisnosti o Njemu trebali bismo Ga upoznati znatno više. Bog želi da odbacimo sve oblike sebičnosti i pristupimo Njemu, ali ne kao svoji, već kao Gospodnje otkupljeno vlasništvo. (SpT Series A, br. 8, str. 8,9, 1897.; TM 324,325)

Zavisimo od Boga, a ne od čovjeka. — Bog želi dovesti ljude u neposredan odnos sa sobom. U svom cjelokupnom postupanju s ljudskim stvorenjima On poštuje načelo osobne odgovornosti. On se trudi da kod ljudi probudi osjećaj osobne ovisnosti i usadi potrebu za osobnim vodstvom. On želi da ljudsko dovede u zajednicu s božanskim, da bi se ljudi mogli preoblikovati u božansko obličje. Sotona radi na tome da spriječi ovaj plan. On se trudi da ljude navede na ovisnost o ljudima. Kad se srca ljudi odvrate od Boga, kušač ih može podvrgnuti pod svoju vlast. Tako on stječe prevlast nad čovječanstvom. (*Put u bolji život*, 150)

262

Oslonite se na Boga u potpunosti. Ako učinite drugačije, bit će to povod da se zaustavite. Zaustavite se tamo gdje se trenutačno nalazite i promijenite poredak stvari. ... Vapite k Bogu iskreno, s osjećajem gladi duše. Borite se, kao nekada Jakov, s nebeskim silama dok ne izvojujete pobjedu. Predajte cijelo svoje biće u Božje ruke — dušu, tijelo i duh — i odlučite biti Njegovo omiljeno, posvećeno oruđe koje će postupati

po Njegovoj volji, biti pod upravom Njegovog uma, prožeto Njegovim Duhom ... tada ćete jasno gledati nebeske stvari. (MS 24, 1891.; SD 105)

Neka vam Bog bude savjetnik. — Umjesto da svoje ne-doumice iznosite bratu ili propovjedniku, uputite ih u molitvi Bogu. Propovjednika ne stavljajte na Božje mjesto, već ga učinite predmetom svojih molitava. U tome smo svi mi griješili. Kristov propovjednik je kao i drugi ljudi. On, doduše, nosi svečanije odgovornosti od običnog poslovnog čovjeka, ali nije nepogrešiv. On je opterećen slabostima i osjeća potrebu za milošću i božanskim prosvjetljenjem. Da bi svoj posao mogao obavljati precizno i uspješno, njemu je potrebno nebesko pomazanje jer će tada pružiti potpun dokaz svoje službe. Neki ne znaju za put života i spasenja i to su ljudi koji će u pobožnom propovjedniku naći osobu koja će ih učiti što trebaju učiniti da se spase.

Oni koji znaju kako se treba moliti, koji znaju kakve pozive Kristovo evanđelje upućuje ljudima koji znaju za nepromjenjivost Njegovih obećanja, sramote Boga kada svoje terete polažu na ograničene ljude. Uvijek je, doduše, dobro savjetovati se međusobno. Dobro je i pravo međusobno razgovarati. Pravo je da teškoće s kojima se suočavate jasno iznesete svojoj braći i svojem propovjedniku. Ali ne dopustite sebi toliko sramoćenje Boga da se oslonite na čovjeka očekujući od njega mudrost. Molite se Bogu za mudrost odozgo. Zatražite od svojih suradnika da se mole s vama, a Gospodin će ispuniti svoju riječ: "Gdje su dvojica ili trojica sabrana radi mene, tu sam ja među njima." (Matej 18,20) — (MS 23,1899.)

263

(B) Ovisnost i neovisnost u radnim odnosima

Um jednog čovjeka. — Pogreška je kada ljude navedemo da vjeruju kako Kristovi suradnici ne trebaju učiniti nijedan potez prije nego što iznesu svoju stvar pred određenu odgovornu osobu. Ljude ne smijemo učiti da gledaju u ljude kao u Boga. Iako je zajedničko savjetovanje i jedinstvo djelovanja među

suradnicima potrebno, um jednoga čovjeka i sud jednoga čovjeka ne smije biti vladajuća sila. (RH, 7. kolovoza 1894.)

Napredovanje u djelotvornosti. — Bog vlada svojim narodom i On će one koji Mu predaju svoj um naučiti kako da ga koriste. Kada budu koristili radne sposobnosti svojega uma, oni će napredovati u djelotvornosti. Božje naslijeđe sastoji se od velikih i malih sudova, od kojih svaki ima svoj posao. Um jednoga čovjeka ili umove dvojice ili trojice ne treba prihvaćati kao pouzdane, kao sigurne predvodnike za sve. Svi trebate gledati u Boga uzdajući se u Njega i bezrezervno vjerujući u Njegovu silu. Stavite na sebe Kristov jaram, a ne čovječji, jer ljudi nemaju silu kojom bi vas sačuvali da ne padnete. (Lt 88, 1896.)

Savjet jednom vodi. — Ti se moraš osloniti na Boga. Ne dopusti da drugi ljudi ulijevaju svoj um u tvoj. Ne dopusti im da te svojim uvjerenjima povedu na lažne staze. Osloni se potpuno na Onoga koji kaže: "Sigurno te neću ostaviti; nipošto te neću zapustiti." (Hebrejima 13,5) — (Lt 92, 1903.)

264 **Oslanjanje na Boga jača povjerenje.** — Kad se ljudi prestanu uzdati u ljude, kada Bog postane njihova djelotvornost i uspjeh, tada će biti i više međusobnog povjerenja. Naša vjera u Boga uglavnom je preslaba i naše povjerenje jednih u druge preslabo. (SpT Series A, br. 3, str. 48, 1895.; TM 214)

Oslanjanje na sebe vodi u kušnju. — Ozbiljnom molitvom i pouzdanjem u Boga Salomon je stekao mudrost koja je pobudila čuđenje i divljenje svijeta. Ali kad se odvratio od Izvora svoje snage i nastavio oslanjajući se na sebe, pao je kao žrtva kušnji. Tada su čudesne sile kojima je bio obdaren učinile ovog najmudrijeg između kraljeva još djelotvornijim sredstvom u rukama neprijatelja duša. (*Velika borba*, 437)

Oslanjanje na druge može značiti nezrelost. — Ljudi koji bi u svakoj kriznoj situaciji trebali biti vjerni kao magnetna igla polu, postali su bezuspješni pokušavajući se zaštititi od kritika i izbjegavajući odgovornosti za neuspjeh. Ljudi divovskih

umova prava su novorođenčad u disciplini, jer su kukavice kada valja uzeti i nositi odgovornosti koje im pripadaju. Oni zanemaruju dimenziju djelotvornosti. Oni su se predugo oslanjali na čovjeka koji je planirao za njih i mislio umjesto njih, a sami su bili vrlo sposobni za to u interesu Božjeg djela. S umnim nedostacima susrećemo se svuda.

Ljudi koji drugima prepuštaju da planiraju i misle za njih nisu do kraja razvijeni. Kada bi ih netko ostavio da sami planiraju za sebe, oni bi se pokazali kao oštroumni i precizni u proračunima. Ali kada bi takav posao radili u okviru Božjeg djela, za njih bi to bilo nešto sasvim drugačije jer bi tu sposobnost tada gotovo potpuno izgubili. Oni za vanjski svijet rado ostaju nekompetentni i neuspješni prikazujući kao da drugi moraju planirati i misliti za njih. Izgleda da su neki ljudi krajnje nemoćni da prokrče sebi put. Mora li tako biti, da drugi za njih planiraju, razmišljaju; da budu njihov um i prosuđivanje? Bog se stidi takvih vojnika. On nije proslavljen nijednom njihovom aktivnošću u Njegovom djelu ako se ponašaju kao strojevi. (3T 495,496, 1875.)

265

Potrebni samostalni, neovisni ljudi. — Potrebni su neovisni ljudi, marljivi i ambiciozni, a ne ljudi na koje se može utjecati kao na staklarski kit. Oni koji traže da im se posao kompletno pripremi prije nego što ga dobiju, koji traže određenu količinu posla i određenu plaću i koji hoće da se sve precizno uklapa bez prilagođavanja ili poduke, nisu ljudi koje Bog poziva da rade u Njegovom djelu. Čovjek koji nije u stanju da svoje sposobnosti prilagodi gotovo svakom mjestu ako to traži potreba, nije radnik za ovo vrijeme.

Ljudi koje Bog želi uključiti u svoje djelo nisu mlitavi niti bez snage, bez mišića ili moralne energije karaktera. Jedino se neprekidnim i ustrajnim radom ljudi mogu naučiti da nose dio odgovornosti u Božjem djelu. Takvi se ljudi ne trebaju razočarati ako su okolnosti i okolina krajnje nepovoljni. Od svojeg cilja ne trebaju dići ruke kao od potpunog promašaja, sve dok ne budu osvjedočeni da ne mogu učiniti značajan posao na slavu Bogu i za dobro duša. (3T 496, 1875.)

Neposvećena neovisnost niče iz korijena sebičnosti.

— Negativnosti samouzdizanja i neposvećene neovisnosti, koje u najvećoj mjeri paraliziraju naše korisne sposobnosti i koje će značiti našu propast ako ih ne svladamo, niču iz korijena sebičnosti. "Savjetujte se", bila je poruka koju mi je uvijek iznova ponavljao Božji anđeo. Utječući na sud jednog čovjeka, Sotona će možda pokušati zavladati stvarima na način da služe njemu. On će možda uspjeti zvesti umove dviju osoba; ali kad se savjetuje više njih, sigurnost je veća. Svaki plan, svaki prijedlog bit će podrobnije analiziran, svaki korak pomnije proučen. U takvim uvjetima bit će manje opasnosti od pre-nagljenosti i pogrešnih poteza koji bi donijeli zbrku, nedoumice i poraz. (5T 29,30, 1882.)

(C) Neovisnost duha

Rizici osobne neovisnosti. — Uvijek imaj na umu ono što pripada našem kršćanskom ispovijedanju kao Božjeg izabranog naroda i čuvaj se da se pokazivanjem osobne neovisnosti tvoj utjecaj ne okrene protiv Božjih namjera i planova i da zbog Sotoninih zamki ne postaneš kamen spoticanja koji stoji izravno na putu onih koji su slabi i hromi. Tu je prisutna i opasnost da svojim neprijateljima pružimo priliku da ruže Boga i gomilaju poruge na račun onih koji vjeruju u istinu. (5T 477,478, 1889.)

Neovisnost duha. — Uvijek u Crkvi ima onih koji stalno naginju osobnoj neovisnosti. Oni, čini se, nisu sposobni shvatiti da nezavisan duh može navesti čovjeka da ima previše povjerenja u sebe i da se više uzda u svoje prosuđivanje nego da poštuje savjet i visoko cijeni prosudbu svoje braće, posebno one koja se nalaze u službama koje je Bog namijenio vodstvu svojeg naroda. Bog je svoju Crkvu obdario posebnim autoritetom i vlašću koju nitko nema pravo zanemariti i prezreti, jer onaj tko to čini prezire Božji glas. (*Djela apostolska*, 103)

Udruženo djelovanje. — Od jednoga se treba čuvati — od individualne neovisnosti. Kao vojnici u Kristovoj vojsci, vi morate organizirati udruženu akciju u različitim ograncima djela. ... Svaki suradnik treba djelovati misleći na druge. Sljedbenici Isusa Krista neće djelovati neovisno jedni o drugima. Naša snaga mora biti u Bogu, racionalno korištena, da bi bila uporabljena za plemenito, koncentrirano djelovanje. Ona se ne smije prosipati u besmislenim aktivnostima. (5T 534,535, 1889.)

Samodostatnost nas izlaže Sotoninim zamkama. — Mi živimo usred opasnosti posljednjih dana i ako u nama vlada duh samodostatnosti i neovisnosti, bit ćemo izloženi Sotoninim hirovima i svladani. (3T 66, 1872.)

267

(D) Moralna neovisnost

Zakon uzajamne ovisnosti. — Svi smo mi satkani zajedno u veliku mrežu čovječanstva, i sve što možemo učiniti da pridonesemo i uzdignemo druge, kroz blagoslove se vraća nama samima. Zakon međusobne ovisnosti prožima sve društvene staleže. Siromasi nisu ništa ovisniji o bogatima nego bogati o siromasima. Dok jedan stalež traži udio u blagoslovima koje je Bog dao njihovim imućnijim susjedima, njima je opet potrebna vjerna služba, snaga uma, kostiju i mišića, koje su kapital siromašnih. (*Patrijarsi i proroci*, 448)

Dužni smo slijediti svoja vjerska uvjerenja. — Sotona na mnogo načina koristi utjecaj ljudi da veže svoje zarobljenike. Mnoge osigurava za sebe tako što ih veže svilenim nitima ljubavi prema onima koji su neprijatelji Kristova križa. Kakve god bile te veze — roditeljske, sinovske, bračne ili društvene — rezultat je isti; protivnici istine koriste svoju moć da bi zavladaali savješću, a duše koje su pod njihovom vlašću nemaju dovoljno hrabrosti ili samostalnosti da poslušaju vlastita uvjerenja o dužnosti. (*Velika borba*, 513)

Gušenje individualne prosudbe. — Premda osvjedočena razuma i savjesti, ove se zavedene duše ne usuđuju misliti drukčije od svećenika, pa svoju vlastitu prosudbu, svoje vječne interese žrtvuju nevjerstvu, ponosu i predrasudi drugih. (*Velika borba*, 513)

268 **Neovisno zastupati ono što je pravo.** — Da bi se netko izdignuo iznad vjerskih standarda kršćanskog svijeta, on mora raspolagati hrabrošću i neovisnošću. Takve osobe ne idu za Spasiteljevim primjerom samoodricanja; one se ne žrtvuju, već se neprestano trude da izbjegnu križ za koji je Krist rekao da je znak učeništva. (5T 78, 1882.)

Moralna neovisnost kada se suprotstavljamo svijetu. — Moralna neovisnost bit će sasvim na mjestu kada se suprotstavljamo svijetu. Mi ćemo se potpunim prihvaćanjem Božje volje naći na povoljnom mjestu s kojeg ćemo vidjeti potrebu odlučnog odvajanja od svjetovnih običaja i navika. Svoja mjerila ne smijemo izdići samo malo iznad svjetovnih; naprotiv, ta crta razdvajanja treba biti nedvosmisleno vidljiva. (RH, 9. siječnja 1894.; FE 289)

Moralna neovisnost kao vrlina. — Naša jedina sigurnost jest da stojimo kao Božji izabrani narod. Mi ne smijemo popustiti nijedan pedalj običajima i modnim diktatima ovog izopačenog svijeta, već se trebamo držati svoje moralne neovisnosti ne sklapajući nikakve kompromise s njegovim pokvarenim i idolopokloničkim običajima. (5T 78, 1882.)

(E) Neovisnost uma

Istinska neovisnost nije tvrdoglavost. — Istinska neovisnost uma nije tvrdoglavost. Ona uči mlade osobe da stvaraju svoje mišljenje o Božjoj riječi bez obzira na to što će drugi reći ili učiniti. Kad se nađu u društvu nevjernika, ateista ili bezbožnika, to će im pomoći da istaknu i obrane svoje vjerovanje u svete istine Evandjelja, nasuprot neutemeljenim pri-

govorima i zlobnim šalama svojih bezbožnih drugova. Ako su u društvu ljudi koji se ponose isticanjem nedostataka onih koji se predstavljaju kao kršćani da bi odmah zatim pustili bujicu poruga na račun religije, moralnosti i kršćanske vrsnosti, stvarna neovisnost uma pomoći će im da učtivo ali neustrašivo istaknu da je ruganje vrlo jadna zamjena za zdrave dokaze. Neovisnost uma pomoći će im da iza podsmjehivača vide onoga tko ga inspirira, neprijatelja Boga i čovjeka i da mu se suprotstave. (RH, 26. kolovoza 1884.; FE 88,89)

269

Potreba za individualnom neovisnošću. — Neki ljudi laskaju sebi da bi mogli učiniti nešto veliko i dobro kad bi okolnosti bile drugačije, a istodobno ne koriste sposobnosti koje već imaju u radu na mjestu na koje ih je Providnost postavila. Čovjek može utjecati na okolnosti, ali okolnosti nikada ne trebaju utjecati na čovjeka. Čovjek treba koristiti okolnosti kao svoje oruđe za rad. On treba svladavati okolnosti i nikada ne smije dopustiti okolnostima da zavladaju njime. Individualna neovisnost i individualna snaga sada su vrlo poželjne vrline. Nije potrebno žrtvovati karakter; naprotiv, njega treba oblikovati, oplemeniti i uzdići. (3T 496,497, 1875.)

Dokle se može ići u neovisnosti. — Bog želi da Njegov narod stekne vrlinu discipline i ostvari skladno djelovanje kako bi njegovi pripadnici mogli gledati oči u oči jedni drugima i raspolagati istim umom i istim sudom. Da bi se takvo što ostvarilo, treba učiniti mnogo. ... Gospodin neće od nas tražiti da se odrekemo svoje individualnosti. Međutim, tko može procijeniti do koje granice treba ići s pitanjem individualne neovisnosti? ...

Petar savjetuje svoju braću: "Tako vi mladi slušajte starije; a svi se slušajte među sobom, i stecite poniznost; jer se Bog ponositima suproti, a poniženima daje milost." I apostol Pavao poziva svoju braću u Filipima na jedinstvo i poniznost: "Ako što vrijedi pobuda u Kristu, ako što ljubezna utjeha, ako zajednica s Duhom, ako nježnost i samilost, učinite potpunom moju radost: budite složni, imajte istu ljubav, isto srce i jednu te istu misao! Ne činite ništa iz sebičnosti ili tašte

270

slave, nego u poniznosti smatrajte jedan drugoga većim od sebe!" (3T 360, 1875.)

Božja sila naš oslonac. — Braćo, preklinjem vas da vam jedno oko stalno bude usmjereno na Božju slavu. Neka Njegova sila bude vaš oslonac, Njegova milost vaša snaga. Proučavanjem Pisma i u ozbiljnoj molitvi nastojte steći jasnu sliku svoje dužnosti, a onda je i vjerno izvršavajte. Od bitne je važnosti da pokažete vjernost u malim stvarima pa ćete, čineći tako, steći navike poštenja za veće odgovornosti. Mali događaji svakidašnjeg života često prolaze neprimijećeni, a upravo takve stvari formiraju karakter. Svaki životni događaj veliki je bilo za dobro ili za zlo. Um treba biti izvježban svakidašnjom provjerom kako bi stekao snagu da se održi u svim teškim okolnostima. U danima nevolja i opasnosti morat ćete biti utvrđeni u onome što je dobro, neovisno o svakom suprotstavljenom utjecaju. (4T 561, 1881.)

SEBIČNOST I EGOCENTRIČNOST

Mi smo po naravi egocentrični. — Mi smo po naravi 271
zaokupljeni sobom i tvrdoglavi. Ali kad naučimo pouke kojima nas Krist želi podučiti, mi tada postajemo sudionicima u Njegovoj naravi; tako mi živimo Njegovim životom. Divan Kristov primjer, neusporediva nježnost kojom je utjecao na osjećaje drugih — plačući s onima koji su plakali, radujući se s onima koji su se radovali — mora ostaviti dubok dojam na karakter svih onih koji Ga iskreno slijede. Blagim riječima i postupanjem oni će nastojati olakšati put umornim nogama. (*Put u bolji život*, 89)

Sebičnost sužava um. — Sebične interese uvijek moramo pokoravati; jer ako im damo prostora za djelovanje, oni postaju vladajuća sila koja sužava um, otvrdnjava srce i slabi moralnu snagu. Tako nastupa i razočaranje. Čovjek se odvojio od Boga i prodao nedostojnim ciljevima. On ne može biti sretan jer ne poštuje sebe. Spustio se u vlastitoj procjeni. On je intelektualni promašaj. (MS 21, 1899.)

Sebičnost, uzrok ljudske krivnje. — Sebičnost je odsutnost poniznosti po ugledu na Krista; njezino postojanje truje ljudsku sreću; ona je uzrok ljudske krivnje i vodi one koji je 272
njejuju u brodolom vjere. (Lt 28, 1888.)

Stvara zbrku u osjetilima. — Danas, kao i nekada u Kristovo vrijeme, Sotona upravlja umovima mnogih ljudi. O, kad bi ljudi mogli uočiti to njegovo strašno, pogubno djelo! Sebičnost je izopacila načela, načinila zbrku u osjetilima i

zamračila prosuđivanje. Tako je čudno da bez obzira na svu svjetlost koja svijetli od Božje blagoslovljene Riječi, netko zastupa tako čudne ideje i toliko se udaljava od Duha i vršenja istine.

Želja nekih ljudi da ostvare velika primanja uz odlučnost da druge liše prava koja imaju od Boga, ima svoje izvorište u Sotoninom umu. Poslušnošću Sotoninom volji i metodama ljudi staju pod njegovu zastavu. Gotovo da se ne možemo osloniti na one koji su uhvaćeni u njegovu zamku ako se temeljito ne obrate i ne obnove jer su bili prožeti lažnim načelima čije pogubno djelovanje nisu mogli uvidjeti. (SpT Series A, br. 10, str. 26, 6. veljače 1896.; TM 392,393)

Govori manje o sebi (savjet čovjeku koji je bio bezobziran i ponašao se diktatorski). — Dopusti da utjecaj Božjeg Duha omekša i preoblikuje tvoje srce. Ne bi trebao toliko govoriti o sebi jer to neće ojačati nikoga. Ne trebaš sebe postavljati u središte i zamišljati kako se neprestano moraš brinuti o sebi navodeći i druge da se brinu — o tebi. Prestani se stalno baviti sobom i preusmjeri um na nešto zdravije. Govori o Isusu, a svoje "ja" ostavi po strani; neka se ono utopi u Kristu; neka ovo bude jezik tvoga srca: "Živim — ali ne više ja, nego Krist živi u meni." (Galaćanima 2,20) Isus će ti biti spreman pomoći u svako vrijeme potrebe. On te neće ostaviti da se sam boriš sa silama tame. Nipošto, On je pomoć za tebe ostavio kod Onoga koji može silno spasiti. (2T 320,321, 1869.)

273 **Čuvajte se samosažaljenja.** — Prestani suosjećati sa samim sobom, sjeti se Otkupitelja svijeta. Razmisli o veličanstvenoj žrtvi koju je On prinio za čovjeka; razmišljaj o razočaranju koje On doživljava kada vidi da se čovjek nakon takve žrtve odlučuje udružiti s onima koji mrze Krista i pravdu i ujedinjuje se s njima u zadovoljavanju izopačenih prohtjeva donoseći svojoj duši vječnu propast. (5T 508, 1889.)

Tko živi za sebe, sramoti Boga. — Pred nama su opasnosti posljednjih dana. Oni koji žive da zadovolje sebe, sramote Boga. On ne može raditi kroz njih jer će Ga oni lažno predstaviti pred onima koji ne poznaju istinu. ... Bog vidi da

ti hraniš svoj ponos. On može zaključiti kako je potrebno da ti uskrati blagoslove koje si, umjesto da ih umnožiš i korisno uporabiš, uporabio za zadovoljenje svojih sebičnih želja. (MS 24, 1904.; 1SM 87)

Samodopadnost upućuje na duhovni nedostatak. — Neki se ne žele odreći sebe. Vrlo su nervozni kada se od njih traži da preuzmu neku odgovornost. "Ima li ikakve potrebe", kažu, "za povećavanjem znanja i iskustva?"

To objašnjava sve. Oni misle da su "bogati, nagomilali bogatstvo i ništa im ne treba", dok ih Nebo proglašava "nesretnima, bijednima, siromašnima, slijepima i golima". Ovi ma poručuje Istiniti Svjedok: "Savjetujem ti da od mene kupiš u vatri žeženog zlata, da se obogatiš, i da se obučeš u bijele haljine, i da sakriješ svoju sramotnu golotinju, zatim pomasti da pomažeš svoje oči da bi vidio." (Otkrivenje 3,17.18) Ta tvoja samodopadnost pokazuje da ti je potrebno sve. Ti si duhovno obolio i tebi je potreban Isus kao liječnik. (5T 265, 1882.)

Opasnosti laskanja sebi. — Teško nam je razumjeti sebe, upoznati na pravi način vlastiti karakter. Božja riječ je jasna, ali tu često nastaje zabuna kada je primjenjujemo na sebe. Tu lako dolazi do samozavaravanja pa mislimo da se njezina upozorenja i ukori ne odnose na nas. "Podmuklije od svega je srce, jedva popravljivo, tko da ga pronikne?" (Jeremija 17,9) Laskanje sebi moglo bi se tumačiti kao kršćanska emocija i gorljivost. Samoljublje i samouvjerenost mogu nas ostaviti u uvjerenju da smo u pravu onda kad smo daleko od ispunjavanja zahtjeva Božje riječi. (5T 332, 1885.)

274

Pogubno djelovanje samouzvisivanja na naš um. — Utjecaj koji samouzvisivanje vrši na ljudsko srce tako je dubok i tako velika želja za vlašću nad ljudima da se, u slučaju mnogih, um, srce i duša potpuno utope u želji za vladanjem i zapovijedanjem. Ovakvo pogubno djelovanje na ljudski um ne može uništiti ništa osim traženja "očnog vida" od Gospodina u molitvi. Samo sila božanske milosti može čovjeku prikazati

njegov položaj u jasnom svjetlu i obaviti taj važan posao u njegovom srcu. (Lt 412, 1907.)

Izbjegavati krajnosti samopouzdanja (savjet čovjeku na rukovodećem mjestu). — Budeš li stvorio pretjerano visoko mišljenje o sebi, zaključit ćeš da je ono što radiš, zapravo, mnogo vrednije nego što je u stvarnosti pa ćeš se zalagati za vrstu individualne neovisnosti koja će graničiti s drskošću. Ako odeš u onu drugu krajnost i stvoriš prenisko mišljenje o sebi, steći ćeš osjećaj manje vrijednosti i odavat ćeš dojam manje vrijednosti, koji će u velikoj mjeri zakočiti i ograničiti utjecaj koji bi mogao imati na dobro. Dobro je da se kloniš obiju krajnosti. Tobom ne smiju vladati osjećaji; okolnosti na tebe ne trebaju utjecati. Možda ćeš sebe procijeniti korektno na način koji će te sačuvati da ne odeš u bilo koju od te dvije krajnosti. Ti možeš biti dostojanstven i oslobođen prazne samouvjerenosti; možeš biti milostiv i popustljiv i bez žrtvovanja samopoštovanja ili individualne neovisnosti, a tvoj život može izvršiti veliki utjecaj i na one u višim, kao i na one u nižim društvenim slojevima. (3T 506, 1875.)

275 **Egocentričnost pogoduje nastanku bolesti (osobna poruka).** — Ako želiš uspjeh, tvoji naponi moraju biti ozbiljni, temeljiti i ustrajni. Kao Kristov sljedbenik, ti moraš ovladati svakim izrazom koji bi upućivao na razdražljivost i raspaljivu narav. Tvoj um je u prevelikoj mjeri usredotočen na tebe samog. Previše govoriš o sebi, o svojim tjelesnim tegobama.

Tvoje ti postupanje, preko tvojih pogrešnih navika, svakoga dana donosi bolest. Apostol usrdno savjetuje svoju braću da svoje tijelo posvete Bogu. “Zaklinjem vas, braćo, milosrđem Božjim da prinesete sebe kao žrtvu živu, svetu i ugodnu Bogu — kao svoje duhovno bogoštovlje. Nemojte se prilagođivati ovom svijetu! Naprotiv, preobličavajte se obnovom svoga uma da možete uočavati što je volja Božja: što je dobro, ugodno i savršeno!” (Rimljanima 12,1.2) — (Lt 27, 1872.)

Egocentričnost utječe na zapažanje (druga osobna poruka). — Ti nam možeš, moj brate, pomoći na mnogo načina. Od Gospodina sam opunomoćena da te upozorim da ne budeš

egocentričan. Obrati pozornost kako slušaš, kako razumiješ i kako cijeniš Božju riječ. Gospodin će te blagosloviti u uspostavljanju sklada s braćom. Oni koje je On poslao objaviti trostruku anđeosku vijest radili su u zajednici s nebeskim umovima. Gospodin ne polaže na tebe breme objavljivanja poruke koja će unijeti nesklad u redove vjernika. Ponavljam, On nikoga ne vodi svojim Svetim Duhom da izmišlja teorije koje će unijeti nepovjerenje u svečane poruke koje je On dao da ih Njegov narod odnese svijetu. (MS 32, 1896., 2SM 115)

Svako dijete učiti vrlini zaboravljanja na sebe. — Jedna od vrлина koje treba posebno njegovati i razvijati u svakom djetetu je nesebičnost, koja životu daje toliko prirodne dražesti. Od svih karakternih odlika ovo je jedna od najljepših, i za svako pravo životno djelo to je jedna od najbitnijih osobina. (*Odgoj*, 213)

276

Zaboravljanje na sebe kao temelj istinske veličine. — Isusovim učenicima nije bilo dovoljno da samo budu poučeni o naravi Njegova kraljevstva. Bila im je potrebna promjena srca koja bi ih dovela u sklad s Njegovim načelima. Pozvavši dijete k sebi, Isus ga je doveo među njih, uzeo nježno u svoje naručje i rekao: "... Ako ponovo ne postanete kao mala dječca, sigurno nećete ući u kraljevstvo nebesko." Jednostavnost, zaboravljanje na sebe i dječja ljubav ispunjena povjerenjem osobine su koje Nebo cijeni. To su osobine prave veličine. (*Isusov život*, 358)

Pokora, načelo molitve u lažnim religijama. — Neznabošci su smatrali da se molitvom može zaslužiti oprost grijeha. Što je molitva duža, smatrali su, to je zasluga veća. Kad bi mogli postati sveti vlastitim naporima, imali bi u sebi nešto u čemu bi mogli uživati, opravdanje za hvalisavost. Takvo poimanje molitve razrada je učenja o samoispaštanju, koje je ugrađeno u temelje svih sustava lažnih religija. Farizeji su prihvatili to neznabožačko poimanje, a ono nije nestalo ni u naše doba, čak ni među onima koji se smatraju istinskim kršćanima. Ponavljanje ustaljenih, uobičajenih fraza, dok srce ne osjeća potrebu za Bogom, isto je što i umnožavanje ispraznih riječi pogana. (*Isusov govor na Gori*, 118, 2005.)

U Kristovom životu nije bilo samoisticanja. — U Njegovom životu nije smjelo biti samoisticanja. Počasti koje svijet ukazuje položaju, bogatstvu i talentu, trebale su biti strane Božjem Sinu. Nijedno sredstvo kojim se ljudi služe da bi zadobili odanost ili iznudili poštovanje Mesija nije smio upotrijebiti.

277 Njegovo potpuno odbacivanje sebe bilo je najavljeno ovim riječima: “On ne viče, on ne diže glasa, niti se čuti može po ulicama. On ne lomi napuknutu trsku niti gasi stijenj što tinja.” (Izaija 42,2.3) (*Izraelski proroci i kraljevi*, 443)

Božje sredstvo protiv sebičnosti i samouzvisivanja. —

U čovjeku postoji sklonost da sebe cijeni više od svog brata, da radi za sebe, da traži najviše mjesto; ovo često rađa predrasude i gorčinu duha. Obred koji prethodi Gospodnjoj večeri treba ukloniti ove nesporazume, osloboditi čovjeka njegove sebičnosti, skinuti ga sa štula njegovog samouzvišenja, do poniznosti srca koja će ga povesti da služi svome bratu.

Sveti Promatrač s Neba prisutan je na ovoj svečanosti i čini je trenutkom za ispitivanje duše, za osvjedočenje o grijehu i za blaženu sigurnost da su grijesi oprošteni. Krist se tu nalazi u punini svoje milosti da izmijeni tijek misli koje su tekle sebičnim kanalima. Sveti Duh oživljuje osjetljivost onih koji slijede primjer svoga Gospodina.

Kad se sjećamo Spasiteljeve poniznosti, misao se nastavlja na misao: javlja se cijeli niz uspomena, uspomene na Božju veliku dobrotu i ljubav i na nježnost zemaljskih prijatelja. U misli nam dolaze zaboravljeni blagoslovi, zloupotrijebljena milost, omalovažene ljubaznosti. Otkrivaju se korijeni gorčine koji su ugušili dragocjenu biljku ljubavi. Sjećamo se mana karaktera, zapostavljanja dužnosti, nezahvalnosti prema Bogu, hladnoće prema braći. Grijeh se vidi u svjetlosti u kojoj ga Bog promatra. Naše misli nisu misli samodopadanja, već oštre samoosude i poniznosti. Um je osnažen da poruši svaku prepreku koja je izazvala razdvajanje. Odagnane su zle misli i loš govor. Grijesi se priznaju, oprošteni su. Kristova milost koja pokorava ulazi u dušu, a Kristova ljubav spaja srca u blagoslovljeno jedinstvo. (*Isusov život*, 539.540)

DIO VII.

ODRASTANJE I MLADOST

PROBLEMI MLADOSTI

Mladi su primljivi i puni nade. — Mladi su primljivi, živahni, vatreni, puni nade. Kada jednom okuse blaženi karakter samopožrtvovnosti, oni se neće zadovoljiti sve dok ne budu mogli u kontinuitetu učiti od Velikog Učitelja. Gospodin će otvoriti putove pred onima koji su spremni odgovoriti na Njegov poziv. (6T 471, 1900.) 281

Mladi moraju izabrati svoju životnu sudbinu. — Svojim mislima i osjećajima u ranim godinama života svaka mlada osoba određuje povijest vlastitog života. Ispravne, plemenite i humane navike, formirane u mladosti, postat će sastavni dio karaktera i obično će obilježiti njezin životni put. Mladi mogu postati zli ili plemeniti, prema svojem izboru. Oni se mogu lako prepoznati po svojim iskrenim i plemenitim djelima kao i po velikim zlodjelima i bezbožnosti. (ST 11. listopada 1910.; CG 196)

Odgaj koji uzrokuje umnu i moralnu slabost. — Strogo odgajanje mladih u kojem oni nisu pravilno upućeni u samostalno razmišljanje i djelovanje u skladu s njihovim mogućnostima i umnim sposobnostima čime bi se stvorili uvjeti za formiranje svijeta njihovih misli, osjećaja samopoštovanja i samopouzdanja, svijeta u kojem bi bili uspješni i korisni — uvijek će stvarati sloj mladih ljudi slabih umnih i moralnih sposobnosti. Tako, kada se oni pojave u svijetu kao “svoji ljudi”, otkrit će da su bili dresirani kao životinje, a ne odgajani. Umjesto da budu vođeni, njihovu su volju roditelji i učitelji svojom okrutnom disciplinom prisiljavali na pokornost. (3T 133, 1872.) 282

Um odgajati da upravlja životom. — Djeca imaju intelektualnu volju koju treba uputiti da upravlja svim njihovim sposobnostima. Nijeme životinje treba dresirati jer nemaju ni razum ni intelekt. Međutim, ljudski um treba učiti samosvladavanju. Treba ga učiti da vlada ljudskim bićem, dok su životinje pod vlašću svojega gospodara i dresiraju se da mu se pokoravaju. Za svoju životinju gospodar je i um i prosuđivanje i volja. I dijete se može odgajati da, kao životinja, nema svoju volju. Događa se čak da se njegova individualnost ulije u individualnost onoga tko nadgleda njegovo odgajanje; tada je njegova volja, zajedno sa svim namjerama i ciljevima, podređena volji učitelja.

Ovako odgajanoj djeci uvijek će nedostajati moralne energije i osobne odgovornosti. Njih nisu učili da polaze od razuma i načela; drugi su bili gospodari njihove volje pa um nije bio ni pokrenut da se radom širi i jača. Njih nitko nije usmjeravao i podučavao misleći na njihovu individualnu konstituciju i mogućnosti uma da, kada je to potrebno, maksimalno uporabe svoje snage i sposobnosti. Učitelji se ovdje ne smiju zaustaviti, već se posebno trebaju posvetiti njegovanju onih slabijih sposobnosti, kako bi se sve sposobnosti mogle koristiti i aktivno vježbati napredujući od jednog stupnja snage u drugi te kako bi um na taj način dostigao proporcije koje mu pripadaju. (3T 132, 1872.)

283 **Mnogi nesposobni da samostalno misle.** — Mnogo je obitelji s djecom koja su, naoko, dobro odgojena dok su pod odgajateljevim skutom; međutim, kada prestane funkcionirati sustav koji ih je vezivao za određena pravila, oni kao da ne mogu sami misliti, djelovati i odlučivati. Ta su djeca bila toliko dugo pod željeznom palicom — bez mogućnosti da sama misle i djeluju u okvirima nečega što bi za njih bilo krajnje normalno — da nemaju samopouzdanja da djeluju po vlastitom sudu i imaju vlastito mišljenje.

Kada jednom odu od dritelja i žive sami, drugih ljudi ih vrlo lako vode u pogrešnom smjeru. Njihov karakter nije čvrst. Oni nisu bili prepuštani vlastitim prosudbama dovoljno rano i u dovoljnom opsegu, pa im zato um nije na odgovarajući način razvijen i ojačan. U dugom razdoblju bili su

pod neizbježnom paskom svojih roditelja, pa se u potpunosti oslanjaju na njih; roditelji su bili za njih i um i prosuđiva-nje. (3T 132,133, 1872.)

Posljedice vladanja uz pomoć sile i straha. — Roditelji i učitelji koji se hvale potpunom vlašću nad umovima i vo-ljom djece koja su im povjerena, prestali bi se hvaliti kad bi mogli vidjeti život djece u budućnosti koja su na taj način pokorena primjenom sile ili straha. Takva djeca su gotovo pot-puno nespremna za nošenje često nemilosrdno teških život-nih odgovornosti. Kada više ne budu pod okom svojih rodi-telja ili učitelja i kad budu prisiljena samostalno razmišljati i djelovati, ti mladi gotovo sigurno će krenuti pogrešnim pu-tem i popuštati pred silom kušnji. Oni ne postižu uspjeh u ovom životu, a ti isti nedostaci postaju vidljivi i u njihovom vjerskom životu. (3T 133,134, 1872.)

Disciplina koja pokreće i snaži. — Poslije discipline u domu i školi svi se moraju suočiti sa strogom disciplinom života. Svakom djetetu i svakom mladom biću moramo obja-sniti kako se s njom mudro suočiti. Istina je da nas Bog ljubi, da nas želi usrećiti i da nikad ne bismo morali upoznati patnju da smo uvijek poštovali Njegov Zakon, ali je istina i to da na ovome svijetu svatko mora podnositi patnje, nevolje i terete kao posljedice grijeha. Djeci i mladeži služiti će na dobro cijeloga života ako ih naučimo da se hrabro suoče s tim nevoljama i teretima. Iako moramo prema njima pokazati suosjećanje, ono nikad ne smije biti takvo da ih navede na samosažaljenje. Potrebno im je ono što će ih poticati i jačati, a ne slabiti. (*Odgoj*, 262)

284

Reakcija na željezna pravila. — Nemoj unositi u svoju metodu odgoja ni trunku grubosti. Mladima ne nameći nika-kva kruta pravila. Upravo ih ta željezna pravila i naredbe ponekad navode na zaključak da moraju i hoće učiniti baš ono što im je zabranjeno. Kada upućuješ upozorenja ili ukore mladima, učini to kao onaj tko se posebno zauzima za njih. Neka vide da njeguješ veliku želju da se u nebeskim knjiga-

ma uz njihova imena upišu dobri izvještaji. (Lt 67, 1902.; MM 180)

Mladima su tereti preteški. — Mladi mogu širiti snažan utjecaj ako se odreknu svoje oholosti i sebičnosti i posvete Bogu. Međutim mladi, općenito, ne žele nositi tuđe odgovornosti. One, po njima, trebaju same sebe nositi. Došlo je vrijeme kada Bog u ovome traži promjenu. On poziva i mlade i stare da budu gorljivi i da se pokaju. On će ih, ako i dalje ostanu tako mlaki, izbaciti iz svojih usta. Istiniti Svjedok kaže: "Poznam tvoja djela." Mladići, djevojke, vaša djela se znaju, bila ona dobra ili zla. Jesi li bogat dobrim djelima? Isus ti pristupa kao savjetnik: "Savjetujem ti da od mene kupiš u vatri žeženog zlata, da se obogatiš, i da se obučeš u bijele haljine, i da sakriješ svoju sramotnu golotinju, zatim pomasti da pomažeš svoje oči da bi vidio." (Otkrivenje 3,18) — (1T 485, 1867.)

285 **Misli postaju navike.** — Mi trebamo u sebi stalno osjećati silu čistih misli. Za svaku dušu, bez razlike, jedina sigurnost je pravilan rad misli. "Jer on je onakav kako u sebi misli." (Izreke 23,7) Moć obuzdavanja svoga "ja" jačat će stalnom primjenom. Ono što je s početka teško, stalnim ponavljanjem postaje sve lakše, sve dok pravilne misli i postupci ne prerastu u običaj. Ako hoćemo, mi se možemo odvratiti od svega onoga što je jeftino i ponižavajuće i popeti se na visoku uzvišicu; mi tako možemo zadobiti poštovanje ljudi i Božju naklonost. (*Put u bolji život*, 313)

Tužni primjeri iz povijesti. — Karakter Napoleona Bonaparte nastao je pod velikim utjecajem odgoja u djetinjstvu. Nerazumni odgajatelji nadahnjivali su ga ljubavlju prema osvajanjima praveći za njega male vojske, a njega su postavljali na čelo kao zapovjednika. Tu je bio položen temelj njegove karijere ratova i krvoprolića. Da su isti trud i brigu uložili u namjeri da on postane dobar čovjek natapajući njegovu mlado srce duhom Evandelja, kako bi njegova povijest bila drugačija!

Priča se da je Hume, poznati skeptik, u ranoj životnoj dobi bio savjestan poštovatelj Božje riječi. Budući da je pripadao društvu koje je često vodilo umne rasprave, od njega su jednom prilikom zatražili da iznese argumente u prilog bezboštva. Nato se on dao na ozbiljno i ustrajno istraživanje, i njegov oštar i vrlo aktivan um ubrzo je bio natopljen idejama skepticizma. Nedugo zatim počeo je vjerovati u tu zabludu, da bi cijeli njegov kasniji život nosio mračan pečat nevjere. (ST, 11. listopada 1910.; CG 196)

Utjecaj čitanja.²⁰ — Mnogi mladi iznimno vole knjige. Čitaju sve do čega dođu. Pozivam roditelje takve djece da obuzdaju njihovu želju za čitanjem. Ne dopustite da se na vašim stolovima nađu časopisi i listovi koji sadrže ljubavne priče. Na njihovo mjesto stavite knjige koje će pomoći mladima da u građevinu svojeg karaktera ugrade najbolji mogući materijal — Božju ljubav i Božji strah, poznavanje Krista. Pokrenite svoju djecu da u svoj um slažu vrijedna znanja; da ono što je dobro obuzme njihovu dušu i vlada njihovim sposobnostima ne ostavljajući mjesta niskim, ponižavajućim mislima. Ograničite njihove prohtjeve za lektirom koja ne obećava dobru hranu za um. Novac potrošen na džepne romane možda neće biti velika svota, ali je previše trošiti novac za nešto od čega će zauzvrat dobiti tako mnogo onoga što zavodi na pogrešne staze, a tako malo onoga što je dobro. (CT 133, 1913.)

286

Um usvaja razinu stvari koje promatra. — Um usvaja razinu stvari s kojima postaje blizak. Kad bi svi proučavali Bibliju,²¹ mi bismo vidjeli narod koji se razvija, narod sposoban da misli dublje, narod koji raspolaže višim stupnjem inteligencije nego što bi ga mogao steći i najupornijim bavljenjem znanošću i poviješću svijeta. Iskrenom istraživaču Biblija daruje umnu disciplinu višeg stupnja; nakon razmišljanja o božanskim stvarima, njegove sposobnosti su obogaćene, vlastito "ja" je poniženo, dok su Bog i Njegova otkrivena istina visoko uzdignuti. (RH, 21. kolovoza 1888.; FE 130)

²⁰ Vidi poglavlje 13, "Hrana za um".

²¹ Vidi poglavlje 11, "Proučavanje Biblije i um".

Vrijednost osobnog vjerskog iskustva. — Bog treba biti najuzvišeniji predmet naših misli. Duboko razmišljanje o Njemu i razgovori s Njime u molitvi uzdižu dušu i oživljavaju osjećaje. Nemarnost u pogledu razmišljanja i molitve neizbježno će dovesti do opadanja zanimanja za vjersko, a tada će se jasno pokazati i nemar i lijenost.

287 Vjera nije samo emocija, osjećaj. Ona je načelo, isprepleteno s našim svakidašnjim dužnostima i postupcima. Ništa se ne smije podupirati i nijedan posao započinjati koji bi mogao onemogućiti prisutnost ovog načela. Da bi netko sačuvao čistu i neokaljanu vjeru, on treba biti marljiv i ustrajan suradnik u Božjem djelu.

Mi moramo učiniti nešto i sami. Naš posao ne može obaviti nitko drugi. Osim nas nitko ne može izgraditi naše spasenje sa strahom i drhtanjem. Upravo je to posao koji nam je Gospodin ostavio da radimo. (2T 505,506, 1870.)

Mladima potrebna radna disciplina. — I danas, kao i u doba Izraela, svakog mladića treba poučiti dužnostima praktičnog života. Svatko treba steći znanje u nekom području fizičkog rada kojim, ako bude potrebno, može zaraditi za život. Ovo je bitno, ne samo kao zaštita protiv nesigurnosti života, već i zbog njegovog utjecaja na tjelesni, umni i moralni razvitak. Čak kad bismo i znali da nikada nećemo trebati pribjeći fizičkom radu da preživimo, mi bismo ipak trebali naučiti raditi. Bez tjelesnih vježbi nitko ne može imati čvrstu građu i snažno zdravlje. Disciplina dobro organiziranog posla nije ništa manje nužna od stjecanja snažnog i aktivnog uma i plemenitog karaktera. (*Patrijarsi i proroci*, 505)

Besposličenje je grijeh. — Misao da je nepoznavanje korisnog posla bitna osobina pravog gospodina ili dame, suprotna je Božjem planu u stvaranju čovjeka. Besposličenje je grijeh, a nepoznavanje svakidašnjih obveza posljedica gluposti, što će u kasnijem životu davati mnogo povoda za gorko kajanje. (ST, 29. lipnja 1882.; FE 75)

Ne zanemarujemo podučavanje u kućanskim poslovima. — U djetinjstvu i mladosti treba kombinirati praktično i

školsko obrazovanje. Djecu treba učiti da sudjeluju u kućanskim poslovima. Treba ih uputiti kako da pomognu ocu i majci u malim stvarima. Njihov um treba naučiti da misli; njihovo pamćenje treba napregnuti da pamte posao koji im je stavljen u zadatak. Prilikom izgrađivanja navika u korisnim poslovima u domu, djeca uče obavljati praktične dužnosti koje odgovaraju njihovom uzrastu. Djeca koja steknu pravi kućni odgoj neće se naći na ulici, gdje bi, kao i veliki broj druge djece, stjecala odgoj karakterističan za ulicu. Roditelji koji svoju djecu vole mudro, neće im dopuštati da rastu s navikama lijenosti, bez poznavanja kućanskih dužnosti. (CT 149, 1913.)

288

Što bi trebala znati svaka žena. — Mnoge dame za koje se smatra da su visokoobrazovane, s diplomama uglednih obrazovnih ustanova, nevjerojatno su malo upućene u praktične životne dužnosti. One su lišene kvalifikacija potrebnih za vođenje obiteljskog života, a time i bitnih za sreću obitelji. One mogu govoriti o uzvišenoj sferi ženskog bića, o njezinim pravima, a da se ipak nađu daleko ispod istinske sfere koja pripada ženi.

Pravo je svake Evine kćeri temeljito ovladavanje kućanskim dužnostima, podučenost u svim područjima kućanskih poslova. Svaka mlada dama treba biti tako odgojena da, kada postane supruga i majka, može biti kraljica u svojem malom kraljevstvu. Ona treba biti u potpunosti stručna za vođenje i poučavanje vlastite djece. ...

Njezino je pravo da upozna mehanizam ljudskog tijela i načela higijene, predmete prehrane i odijevanja, rada i rekreacije i bezbroj drugih predmeta koji se neposredno tiču dobra njezinog doma. Njezino je pravo da stekne znanja o najboljim metodama liječenja bolesti kako bi se uspješno brinula o svojoj djeci kad su bolesna, umjesto da svoja skupocjena blaga prepušta u ruke nepoznatih njegovatelja i liječnika. (ST, 29. lipnja 1882.; FE 75)

Kad žene zanemare odgoj vlastitog uma. — Žene koje se prikazuju pobožnima uglavnom zanemaruju odgoj svojeg uma. Puštaju ga da se bez nadzora kreće kuda hoće. To je velika pogreška. Mnoge od njih, čini se, nemaju umne ener-

289

gije. Nisu odgajale svoj um da misli i budući da to nisu učinile, smatraju da to i ne mogu. Ozbiljno razmišljanje i molitva potrebni su za rast u milosti.

Na pitanje zašto među ženama nema više stabilnosti, odgovor je: zato što je vrlo malo umne kulture, vrlo malo smirenog razmišljanja. Ostavljajući um u stanju neaktivnosti, one drugima prepuštaju umne aktivnosti, planiranje, razmišljanje i zapamćivanje i na taj način postaju sve manje i manje korisne. Nekima je potrebno discipliniranje uma aktivnošću. One ga trebaju prisiljavati da misli. Očekujući da netko drugi misli umjesto njih, da riješi njihove teškoće, i izbjegavajući da razmišljanjem opterete svoj um, njihova sposobnost pamćenja stalno slabi; one sve slabije predviđaju i sve slabije razlikuju pojmove. Svaka pojedinačno mora uložiti napore da odgaja svoj um. (2T 187,188, 1868.)

Ženska odjeća pokazatelj uma. — Odjeća je indikator, pokazatelj uma i srca. Ono što je obučeno ili stavljeno izvana, znak je onoga što se nalazi unutra. Da bi netko pretjerivao u odijevanju, nije mu potreban jak intelekt ili njegovan um. Sama činjenica da žene mogu obući ili na sebe staviti toliku količinu nepotrebnih odjevnih predmeta, pokazuje da nemaju vremena za njegovanje intelekta niti da "pune" svoj um korisnim znanjem. (MS 76, 1900.)

Potreba za čistoćom misli i postupaka. — Želim vam naglasiti potrebu za čistoćom u svakoj misli, riječi i postupku. Mi smo pojedinačno odgovorni Bogu i povjeren nam je pojedinačan posao koji nitko ne može obaviti umjesto nas. Taj je posao učiniti svijet boljim isticanjem pravila, osobnim trudom i primjerom. Znajući da trebamo njegovati vrlinu društvenosti, neka to ne bude samo radi zabave, već prije svega s određenom namjerom. Duše čekaju spasenje. (RH, 10. studenoga 1885.; Ev 495)

290 **Masturbacija ponižava um.**²² — Neka djeca počinju se samozadovoljavati još u ranom djetinjstvu; dok rastu, te po-

²² Vidi: *Child Guidance*, str. 439—468.

žudne strasti rastu usporedo i jačaju s njihovom snagom. Njihov um ne miruje. Djevojčice žele društvo dječaka, a dječaci društvo djevojčica. Njihovo ponašanje nije ni suzdržano ni skromno. Oni su drski i nametljivi i uzimaju sebi nepristojne slobode. Navika samozadovoljavanja ponizila je njihov um i uprljala njihovu dušu. Zle misli i čitanje romana, ljubavnih priča i loših knjiga uzbuđuju njihovu maštu, i upravo to odgovara njihovim izopačenim umovima.

Ona ne vole rad, a kad se prihvate posla, žale se na umor; bole ih leđa, boli ih glava. Zar za to nema dovoljno razloga? Jesu li umorna zbog toga što rade? Ne, nikako! Ipak, kad se tako žale, roditelji im popuštaju i oslobađaju ih rada i odgovornosti. To je apsolutno najgore što za njih mogu učiniti. Oni na taj način uklanjaju takoreći jedinu preostalu prepreku koja sprečava Sotonu u slobodnom pristupu njihovom oslabljenom umu. Koristan rad u određenoj će mjeri biti zaštita i čuvar od Sotonine uporne vlasti nad njima. (2T 481, 1870.)

Mladi žele uporabiti svoje snage. — U našim crkvama potrebni su nam mladi talenti, dobro organizirani i dobro izvežbani. Mladi žele učiniti nešto uz pomoć svoje kipuće energije. Ako se ta energija ne usmjeri u prave kanale, mladi će je uporabiti tako da će povrijediti vlastitu duhovnost i one s kojima se druže. (GW 211, 1915.)

Mladima potrebna aktivnost. — Mladi prirodno traže aktivnost pa ako ne nađu legitiman odušak svojoj silom zadržavanoj energiji nakon zatvorenog boravka u učionicama, oni postaju nemirni, nervozni i nestrpljivi prema svakom obliku kontrole, pa bivaju navedeni da se bave grubim, nemuževnim aktivnostima koje su sramota velikom broju škola i sveučilišta; čak bivaju navedeni da se bace u otvorene oblike razuzdanosti. Mnogi od mladih koji su svoje domove napustili kao nevina bića, iskvarili su se druženjem u školama koje pohađaju. (ST, 29. lipnja 1882.; FE 72)

291

Povodenje za tuđim idejama. — Rekreacija koja je korisna samo njima, neće djeci i mladima nikada donijeti toliki blagoslov kao rekreacija koja im pomaže da budu korisni i drugima.

Skloni oduševljavanju i podložni utjecaju, mladi brzo prihvaćaju prijedloge. Kad se govori o uzgoju biljaka, neka se nastavnik potruži i u njima probudi želju da uljepšaju školsko dvorište i učionicu. To će donijeti dvostruki blagoslov. Ono što nastoje uljepšati, učenici će nerado kvariti i uništavati. Razvijat će oplemenjen ukus, ljubav prema redu i naviku čuvanja, a duh prijateljstva i suradnje, koji se tako razvija, bit će im na blagoslov cijelog života. (*Odgoj*, 190)

Ponekad ne vide Boga kao Oca punog ljubavi. — Mladi se uglavnom ponašaju kao da su dragocjeni sati kušnje, dok još traje vrijeme milosti, zapravo samo jedan veliki praznik; kao da su se na ovom svijetu pojavili samo zbog svojih zabava, da bi udovoljavali stalnim valovima uzbuđenja. Sotona je oduvijek ulagao posebne napore ne bi li ih naveo na misao da će sreću naći u svjetovnim zabavama, da se pravdaju pokušavajući pokazati kako su te zabave nevine, neškodljive pa čak i važne za zdravlje. Neki liječnici su čak izjavljivali kako je za zdravlje štetna duhovnost i predaja Bogu. To savršeno odgovara neprijatelju ljudskih duša. (IT 501, 1867.)

292 **Bolesna mašta lažno prikazuje Boga.** — Neke osobe s bolesnom maštom ne prikazuju Kristovu vjeru na pravi način; takvi nemaju čistu biblijsku vjeru. Neki tijekom cijeloga svojeg života kažnjavaju sebe za svoje grijehе; jedino što vide jest uvrijeđeni Bog pravde. Oni ne vide Krista i Njegovu otkupiteljsku silu u zaslugama Njegove krvi. Takvi nemaju vjere. To su osobe čiji um nije optimalno uravnotežen.

Bolešću koju su rođenjem dobili preko svojih roditelja i pogrešnim odgojem u ranoj mladosti, oni su stekli pogrešne navike koje napadaju tijelo i mozak izazivajući obolijevanje moralnih komponenti i onemogućavajući im da u svemu racionalno misle i djeluju. Njihov um nije optimalno uravnotežen. Pobožnost i pravednost nije štetna za zdravlje, već je zdravlje tijelu i snaga duši. (IT 501,502, 1867.)

Potreba za podizanjem ograda. — Uvijek postupajte po načelu, nikada na temelju trenutačnog osjećaja. Krotkošću i nježnošću ublažite prirodnu naglost svog ponašanja. Ne upu-

štajte se u lake i nerazumne igrarije. Neka se s vaših usana ne omakne nijedna niska šala. Čak ni svojim mislima ne trebamo dopustiti da se raspojasaju. Postavimo im granice i podvrgnimo ih poslušnosti Kristu. One se trebaju baviti onim što je sveto. Kristovom milošću one će tada biti čiste i prave. (*Put u bolji život*, 313)

Izbacite sentimentalnost iz života. — Ovo je tvoje studentsko doba; neka se tvoj um bavi duhovnim predmetima. Izbaci svaku sentimentalnost iz svojeg života. Pouči se najozbiljnije i dođi u stanje samosvladavanja. Ti si sada u razdoblju formiranja karaktera; ništa od onoga što se odnosi na tebe ne smiješ smatrati beznačajnim ili nevažnim, što će te odvratiti od tvojih najuzvišenijih, najsvetijih ciljeva, tvojeg uspjeha u pripremi za rad u djelu koje ti je Bog povjerio.

Uvijek sačuvaj jednostavnost djelovanja, ali si postavi visoka mjerila za skladnu primjenu i unapređivanje svojih umnih sposobnosti. Budi odlučan u namjeri da ispraviš svaku manu. Nasljedne sklonosti mogu se svladati — nagli, žestoki izljevi temperamenta mogu se promijeniti tako da djelovanjem Kristove milosti sve bude potpuno svladano. Mi — svatko od nas pojedinačno — trebamo imati na umu da se nalazimo u Božjoj “radionici”. (Lt 23, 1893.)

293

Upoznavanje s potrebom savjetovanja. — Mladima ne treba prepustiti da misle i djeluju neovisno o sudu svojih roditelja i učitelja. Djecu treba učiti da poštuju iskusan sud i da roditelji i učitelji vode njihov mladi život. Naučimo ih da se njihovi umovi ujedine s umovima njihovih roditelja i učitelja; savjetujmo ih da uvide kako je prikladno i probitačno slušati njihove savjete. A onda, kada puste ruku roditelja i učitelja koja ih je vodila, njihov karakter neće ličiti na trsku koja treperi na vjetru. (3T 133, 1872.)

Očekuje se što više obrazovanje. — Gospodin želi da postignemo što više obrazovanje, ali s ciljem da svoje znanje prenosimo na druge. Nitko ne zna gdje će ili kako biti pozvan da radi ili govori za Boga. Jedino naš nebeski Otac zna kako

će upotrijebiti čovjeka. Pred nama su mogućnosti koje naša slaba vjera ne može sagledati. Zato moramo tako razvijati svoje umne sposobnosti da možemo, ukoliko bude potrebno, istine Njegove Riječi tako iznositi, čak i pred najvišim autoritetima na Zemlji, da se proslavi Božje ime. Ne smijemo dopustiti da nam promakne čak ni jedna jedina prilika da sebe intelektualno osposobimo za rad u Božjem djelu. (*Isusove usporedbe*, 224)

Uvijek aktivan um. — Um nikada ne smije prestati biti aktivan. On je otvoren utjecajima, dobrim ili lošim. Kao što je na glatkoj ploči umjetnika na ljudskom licu vidljiva utisnuta zraka sunca, tako se i misli i dojmovi utiskuju u dječji um; stoga, bilo da su ti dojmovi zemaljski, tjelesni ili moralni i religijski, oni su gotovo neizbrisivi.

294 Kad se razum budi, um je najosjetljiviji i najpodložniji utjecajima pa su one prve od prvih lekcija od velikog značenja. Te lekcije s velikom snagom utječu na formiranje karaktera. Ako je na njima utisnut pravi pečat i ako se one, kako dijete raste, upućuju strpljivo i ustrajno, zemaljska i vječna sudbina djeteta bit će oblikovana na dobro. Evo Gospodnjih riječi: “Upućuj dijete prema njegovu putu, pa kad i ostari, neće odstupiti od njega.” (Izreke 22,6) — (SpTEd 71, c1897.; CT 143)

Mladost je vrijeme prilika. — Srce mladih je sada kao mekani vosak, a vi ste ti koji ih možete navesti da se dive kršćanskom karakteru. Taj vosak će, međutim, za nekoliko godina možda postati tvrd kao granit. (RH, 21. veljače 1878.; FE 51)

Osjećaji su upravo u mladosti najvatreniji, pamćenje najbolje, a srce najosjetljivije na božanske dojmove. Umne i tjelesne snage treba zaposliti upravo u mladosti zbog potrebe za velikim poboljšanjima, misleći i na sadašnji i na budući, vječni svijet. (YI, 25. listopada 1894.; SD 78)

ZALJUBLJENOST I SLIJEPA LJUBAV²³

Udvaranje — potreba za zdravim razumom. — Mladi 295
se u velikoj mjeri oslanjaju na pobude. Oni se ne bi trebali prelako “predati”, dopustiti da ih uvjerljiva vanjština partnera prebrzo “uvjeri” u ljubav. Udvaranje, onako kako je to uobičajeno u ovo vrijeme, nije ništa drugo nego program obmanjivanja i dvoličenja kojim se neprijatelj duša mnogo više bavi nego Gospodin. Ovdje je, više nego igdje, potreban dobar i zdrav razum; ipak, ostaje činjenica da on u udvaranju ima vrlo malu ulogu. (RH, 26. siječnja 1886.; MYP 450)

Razvijati najplemenitije crte karaktera. — Temelj ideje o udvaranju nalazi se u pogrešnim predodžbama o braku. One slijede pobude i slijepu ljubavnu strast. Udvaranje se odigrava u duhu flerta. Dvije strane, akteri udvaranja, često krše pravila skromnosti i suzdržanosti i zato svojim nerazboritim postupcima navlače na sebe krivnju, ako već ne prekrše Božji zakon. Ovdje se ne može prepoznati uzvišeni, plemeniti, veličanstveni ideal koji je Bog ugradio u ustanovu braka; zbog toga se i ne razvijaju oni najčistiji osjećaji srca, najplemenitije crte karaktera. (MS 4a, 1885.; MM 141)

Čisti osjećaji su više nebeski nego zemaljski. — Ne 296
treba izgovoriti nijednu riječ niti učiniti ijedan postupak koje ne biste željeli da promatraju nebeski anđeli i upisuju u nebeske knjige. Jedno vaše oko uvijek treba počivati na Božjoj slavi. Srce treba njegovati samo čiste, posvećene osjećaje, do-

²³ Vidi Dio V., “Sila koja pokreće život”.

stojne sljedbenika Isusa Krista, koji će biti uzvišeni i više nebeski nego zemaljski. Sve što se u udvaranju razlikuje od toga, ponižavajuće je i degradirajuće. U očima čistog i svetog Boga brak ne može biti svet i častan ako nije uređen u skladu s uzvišenim biblijskim načelom. (MS 4a, 1885.; MM141)

Opasnost kasnih sati. — Navika sjedenja do kasno u noć vrlo je česta; njome, međutim, Bog nije zadovoljan, čak i ako ste oboje kršćani. Ti sati u vrijeme kad im nije mjesto štetni su za zdravlje, onesposobljavaju um za dužnosti idućeg dana i imaju obličje zla. Dragi brate, nadam se da ćeš imati dovoljno samopoštovanja i kloniti se takvog oblika udvaranja. Ako ti jedno oko stalno počiva na Božjoj slavi, ti ćeš postupati s povećanim oprezom. Nipošto ti neće odgovarati sentimentalnost ljubavne čežnje koja tvoj pogled toliko zasljepljuje da ne možeš prepoznati uzvišene zahtjeve koje je Bog postavio pred vas kao kršćane. (3T 44,45, 1872.)

Zaljubljenost loš razlog za brak. — Ti sati ponoćnog provođenja u ovo doba pokvarenosti često vode propasti obaju partnera. Sotona likuje, a Bog je osramoćen kada se mladići i djevojke sramno ponašaju. Tako se dobro ime časti žrtvuje na oltaru zaljubljenosti, pa se brak među takvim osobama ne može proslaviti svečano pod plaštem Božjeg odobravanja. Oni stupaju u brak jer ih je na to pokrenula strast, a kada ta novost prođe, oni će početi uvidati što su učinili. (RH, 25. rujna 1888.; AH 56)

Lažna ljubav izvan kontrole. — Ljubav koja osim zadovoljenja osjetila nema čvršćeg temelja, bit će nepokorna, slijepa i izvan kontrole. Čast, istina i sve plemenite, uzvišene sposobnosti uma dolaze pod vlast nižih strasti. Čovjek koji je sputan lancima takve zasljepljenosti vrlo često je gluhi za glas razuma i savjesti; nikakav argument niti preklinjanje ne mogu ga navesti da uvidi bezumlje svojeg postupanja. (ST, 1. srpnja 1903.; AH 51)

Neposvećena ljubav vodi na stranputicu. — Neposvećena ljudska ljubav uvijek vodi na stranputicu, jer poziva na staze na koje Bog nije pozvao. (Lt 34, 1891.)

Ponavljanje grijeha umanjuje snagu odupiranja. — Onaj tko je nekada popuštao kušnji, drugi put će biti još spremniji. Svako ponavljanje grijeha umanjuje njegovu sposobnost da mu se odupre, osljepljuje oči i guši uvjerenje. Svako sje-me popustljivosti roditi će plodove. (*Patrijarsi i proroci*, 217)

Strast uništava sve. — Imajmo uvijek na umu Kristove riječi: “U vrijeme kada dođe Sin Čovječji bit će kao što je bilo u Noino doba, kad se jelo i pilo, ženilo i udavalo.” (Luka 17,26.27) Apetit ovladava umom i savješću u ovom vijeku. Među ljudima dominira proždrljivost, opijanje vinom, žestokim alkoholnim pićima i pušenje, ali Kristovi sljedbenici bit će umjereni i u jelu i piću. Oni neće popuštati apetitu i protjevima na račun zdravlja i duhovnog rasta.

“Ženilo se i udavalo sve do dana kada Noa uđe u lađu. I dođe potop i sve ih uništi.” (27. redak) Iste pojave vidimo danas kad je riječ o braku. Mladi, pa čak i odrasli muškarci i žene, koji bi trebali biti mudri i razboriti, ponašaju se u tome kao očarani. Njih kao da je obuzela sotonska sila. Sklapaju se najnerazumniji brakovi. Nitko Boga ne pita za savjet. Ljudski osjećaji, želje i strasti ruše sve pred sobom, sve dok ne padne odluka. Posljedica takvog stanja stvari jesu neizrecivi jad i patnja, a Bog je osramoćen. Bračni zavjet pokriva sve oblike bludnih gadosti. Zar neće doći do odlučne promjene u tom predmetu? (Lt 74, 1896.; SpTMWI 41)

298

Slijepa ljubav utječe na sve sposobnosti. — Kod onih koji su zahvaćeni ovom zaraznom bolešću — slijepom ljubavlju — svaka se sposobnost podčinjava njoj. Čini se kao da su izgubili zdrav razum, a njihovo se ponašanje ne dopada ljudima koji ga gledaju. Brate moj, postao si predmet ogovaranja i ponizio se u očima onih do čijeg ti je odobravanja stalo.

Kriza ove bolesti kod mnogih završava preuranjenim brakom, a kad romansa prođe i završi opčinjavajuća sila vođenja ljubavi, jedna ili obje strane postanu svjesni svog stvarnog položaja. Oni tada otkrivaju da su sklopili loš brak, ali ujedinili su se za cijeli život.

Vezani jedno uz drugo najsvečanijom zakletvom, oni teška srca gledaju na jadni život koji moraju provoditi. Trebali bi

izvući najbolje iz svega, ali mnogi neće tako postupiti. Oni će se ili pokazati nevjerni svom bračnom zavjetu, ili će načiniti jaram koji će uporno stavljati na vlastiti vrat da ih jako žulja. I tako mnogi razočarano okončavaju svoje postojanje. (5T 110, 111, 1882.)

Prva tinejdžerska ljubav. — Sotona vlada umom većine mladih. Vaše kćeri nisu naučene samoodricanju i samosvladavanju. Vi ih mazite i potičete njihovu oholost. Dopuštate im da provode svoju volju, a kad postanu drske i samovoljne, vama staje pamet jer ne znate kako postupati da ih sačuvate od propasti. Sotona ih vodi dotle dok u ustima nevjernika ne postanu uzrečica zbog svoje bestidnosti, nesuzdržanosti i neskromnosti.

299 Mladići su na sličan način prepušteni da provode svoju volju. Jedva da su ušli u tinejdžerske godine, a već su pokraj djevojčica svojeg uzrasta, prate ih kući i ponašaju se kao zaljubljeni parovi. Roditelji su, s druge strane, toliko zarobljeni svojom slabošću, popuštanjem i promašenom ljubavlju prema djeci, da se ne usuđuju na odlučne korake kojima bi promijenili stvari i obuzdali svoju prebrzu djecu u ovom brzom vremenu. (2T 460, 1870.)

Potajno udvaranje. — Mladi moraju naučiti mnoge lekcije, ali najvažnija od njih je o upoznavanju sebe. Oni bi trebali imati ispravno razumijevanje svojih obveza i dužnosti prema roditeljima, a trebali bi i neprestano u Kristovoj školi učiti da budu krotki i ponizni u srcu. Znajući da trebaju voljeti i poštovati svoje roditelje, oni trebaju poštovati i sud iskusnih ljudi s kojima u Crkvi dolaze u dodir.

Mladić koji se druži s mladom djevojkom i koji je stekao njezinu naklonost i prijateljstvo, ali bez znanja njezinih roditelja, ne ponaša se kao plemeniti kršćanin ni prema njoj ni prema njezinim roditeljima. Tajnim komuniciranjem i sastajanjem on može utjecati na njezin um. Međutim, on na taj način neće pokazati plemenitost i poštenje svoje duše kojima se odlikuje svako Božje dijete. Želeći ostvariti svoje ciljeve, oni čine nešto što odražava neiskrenost, nešto što nije u skladu s biblijskim mjerilima, pokazujući se nevjernima prema oni-

ma koji ih vole i nastoje im biti vjerni čuvari. Brakovi sklop-
ljeni pod takvim okolnostima nisu u skladu s Božjom riječju.
On [mladić] koji je spreman da nečiju kćer odvuče od njezi-
nih dužnosti, da pobrka njezino razumijevanje o Božjim jasnim
i pozitivnim naredbama o poslušnosti i poštovanju svojih
roditelja, nije čovjek koji bi bio odan svojim bračnim obezva-
ma. (RH, 26. siječnja 1886.; FE 101,102)

Ne igrajte se s tuđim srcem. — Igrati se s tuđim srcem
prilično je veliki zločin u očima svetoga Boga. Pa ipak, neki
će poželjeti društvo mladih djevojaka i zavest će ih, a onda
će nastaviti kao da ničega nije bilo; zaboravit će sve riječi
koje su izgovorili i njihove posljedice. Sada su se zagledali u
novo lice i ponavljaju iste riječi i drugoj poklanjaju one iste
znakove pažnje. (RH, 4. studenoga 1884., AH 57)

300

Govore o predmetima kojima se bavi njihov um. —
Kod mnogih djevojaka mladići su tema razgovora; kod mladića
tema su djevojke. "Usta govore onim čega je srce prepuno."
(Matej 12,34) Oni govore o predmetima kojima se njihov um
najviše bavi. Anđeo zapisničar zapisuje riječi ovih takozvanih
kršćana, mladića i djevojaka. Kako će biti zbunjeni i posti-
đeni kad se s tim izvještajem suoče u veliki dan Gospodnji!
Mnoga djeca su samo pobožni licemjeri. Nevjernim mladima
ovi licemjeri su kamen spoticanja pa su tvrđi na sve eventu-
alne pokušaje onih koji su zainteresirani za njihovo spase-
nje. (2T 460, 1870.)

Zašto mladi traže društvo mladih. — Evo odgovora na
pitanje zašto se mladi osjećaju slobodnijima kada stariji nisu
s njima: oni su u društvu sa sličnima sebi. Svatko od njih
misli da je ravan onom drugome. Svi žive u izvjesnom stupnju
iluzije, ali se odmjeravaju i uspoređuju među sobom, izbje-
gavajući samo savršena i istinska mjerila. Isus je pravi Uzor.
Njegov život samopožrtvovnosti je naš primjer. (1T 154,155,
1857.)

Savjet jednoj djevojci da čuva svoje osjećaje. — Ti si,
općenito gledano, pretjerano slobodnih osjećaja i kada bi bi-

la prepuštena svojim idejama, učinila bi pogrešku za cijeli život. Nemoj se prodavati na jeftinoj tržnici. Ne ponašaj se slobodno ni s jednim studentom. Imaj na umu da si osoba koja se priprema za rad u Učiteljevom djelu, da moraš slušati i ne smiješ biti lakomislena u druženju ako želiš dobro obavljati svoju dužnost i vratiti talente Onome koji ti ih je podario, da bi iz Njegovih usta čula dragocjene riječi dobrodošlice: "Dobro, valjani i vjerni slugo!" (Matej 25.23)

301 Da bi mogla obavljati svoju dužnost u Božjoj službi, ti moraš iskoristiti prednosti što temeljitijeg školskog i intelektualnog obrazovanja. Da bi mogla biti pravi Božji suradnik, potreban ti je snažan, skladan razvoj umnih sposobnosti i opći razvoj plemenite kršćanske kulture. Tvoj ukus i mašta trebaju biti očišćeni i oplemenjeni, a sve ambicije jasne i čiste zahvaljujući izgrađenoj navici samosvladavanja. U svemu trebaš polaziti od visokih, plemenitih pobuda. Saberi svu svoju energiju i maksimalno iskoristi prilike koje ti se pružaju za odgoj i izgradnju karaktera da bi tako zauzela svako mjesto koje ti Gospodin namijeni. Tebi je hitno potreban zamašnjak u obliku oštroumnih savjeta. Ne preziri savjete. (Lt 23, 1893.)

Discipliniraj se. — Ti ćeš biti sklona prihvatiti znakove pažnje nekih koji su u odnosu na tebe manje vrijedni u svemu. Kristovom milošću ti moraš postati mudrija. Moraš razmisliti o svakom koraku u svjetlu [činjenice] da nisi svoja, nego da si kupljena skupo. Neka Gospodin bude tvoj Savjetnik. Ne čini ništa što bi umanjilo ili zakočilo tvoje sposobnosti. Budi savjesna prema samoj sebi; discipliniraj se upornim i beskompromisnim trudom. Milost Isusa Krista pomoći će ti na svakom koraku ako želiš biti poučljiva i razumna.

Ovo ti pišem sada, a uskoro ću ti ponovno pisati, jer otkad mi je izložena pogreška tvojeg dosadašnjeg života, ja u sebi ne mogu zadržati sve ozbiljne i usrdne molbe namijenjene tebi, da se strogo držiš suzdržanosti i discipline. ...

Ne dopusti da budeš zavedena na bilo koji lažni put i ne oduševljavaš se društvom mladića jer time ne samo što ćeš oštetiti svoj ugled i izgled za budućnost, nego ćeš i buditi nade i očekivanja u mislima onih kojima pokažeš svoju naklonost, a oni će biti kao očarani sentimentalnošću ljubavne

čežnje i upropastit će svoj studij. Ti i oni pohađate školu jer želite steći obrazovanje i osposobiti se, i umom i karakterom, za veće sposobnosti u ovom životu kao i u budućem, besmrtnom, vječnom životu. Čuvaj se da ne pogriješiš prihvaćajući znakove pažnje ili dajući povoda za njih bilo kojem mladiću. Bog je naznačio da je za tebe odredio posao. Neka tvoja pobuda bude da odgovoriš Božjem umu i Božjoj volji, a ne da se povodiš za vlastitim sklonostima i da tvoja budućnost bude sputana nitima jakim kao čelična užad. (Lt 23, 1893.)

302

Pogrešne sentimentalne veze mogu oslabiti umne sposobnosti (savjet osamnaestogodišnjoj djevojci). — Ti nemaš pravo zavoljeti nijednog mladića bez punog dopuštenja svojeg oca i majke. Ti si samo dijete, pa bi izražavanje naklonosti prema bilo kojem mladiću bez potpunog znanja i dopuštenja tvojeg oca za njega značilo poniženje. Tvoja veza s ovim mladićem lišava te smirenog uma i zdravog sna. To u tvom slučaju znači gomilanje u um nerazumnih maštarija i sentimentalnosti. Ona te unazađuje u studiranju i izaziva ozbiljne probleme s tvojim umnim i tjelesnim snagama. Kad ti se netko suprotstavi, ti postaješ razdražljiva i utučena. (Lt 9, 1904.)

Školska pravila. — Pravila tog koledža [u College Cityju u sjevernoj Kaliforniji] strogo zabranjuju druženje mladića i djevojaka tijekom školske godine. Ta se pravila privremeno suspendiraju jedino u slučajevima, kako je to ponekad praksa, kada mladići prate mlade dame do javnih skupova i na-trag.

Slična pravila ima i naš koledž u Battle Creeku, istina, ne tako stroga. Takva pravila su neizbježna ako želimo sačuvati mlade od opasnosti preuranjenog udvaranja i nerazumnog stupanja u brak. Roditelji šalju mlade osobe u školu da steknu obrazovanje, a ne da se zabavljaju sa suprotnim spolom. Dobro društva, kao i najviši interes studenata, traži od njih da ne pokušavaju birati sebi para za život u vrijeme kada njihov karakter još nije razvijen, kada im je prosuđivanje nezrelo i dok su istodobno lišeni roditeljske skrbi i vodstva. (ST, 2. ožujka 1882.; FE 62)

303 **Čimbenici starosne dobi, uvjeta i umnih mogućnosti.**

— U svim našim kontaktima sa studentima moramo uzeti u obzir njihove godine i karakter. S mlađima i starijima ne možemo postupati na potpuno isti način. Ima okolnosti u kojima muškarcima i ženama zdravog životnog iskustva i dobrog imovnog stanja možemo pružiti određene prednosti, koje nisu dane mladima. Moramo uzeti u obzir starosnu dob, uvjete i umne mogućnosti. U cjelokupnom našem radu mi moramo biti mudri i obzirni. Ipak, ne smijemo umanjiti svoju čvrstinu i budnost u ophođenju sa studentima svih starosnih dobi, odnosno svoju odlučnost u zabranjivanju beskorisnog i nerazumnog druženja mladih i nezrelih studenata različitih spolova. (CT 101, 1913.)

Opasnosti zaljublivanja. — Neki od onih koji pohadaju koledž ne koriste svoje vrijeme na optimalan način. Onako puni mladenačkog poleta, oni se prezirno odnose prema ograničenjima koja su im nametnuta. Osobito se protive pravilima koja ne dopuštaju mladićima da ukazuju znakove pažnje djevojkama. Vrlo dobro su poznate negativne strane takvog ponašanja u ovo izopačeno doba.

U koledžu u kojem obično ima vrlo mnogo mladih, oponašanje svjetovnih običaja moglo bi u njihovom međusobnom druženju izazvati preusmjeravanje misli u kanal koji bi ih ometao u potrazi za znanjem i zanimanju za vjerske stvari. Zaljublivanje među mladićima i djevojkama koje se izražava uzajamnim pokazivanjem pažnje i nježnosti u njihovim školskim danima, upućuje na odsutnost dobrog i zdravog prosuđivanja. Kao i u tvom slučaju, slijepi nagon preuzima vlast nad razumom i prosuđivanjem. Pod plaštem te čarobne obmane odlaže se u stranu golema odgovornost koju osjeća svaki kršćanin, duhovnost umire a sud i vječnost gube svoje veliko značenje. (5T 110, 1882.)

304 **Kada ljudska ljubav zauzme prvo mjesto.** — Ljubav prema ljudskom kod mnogih ljudi zamračuje ljubav prema božanskom. Oni čine prvi korak prema otpadu kada sebi dopuste da pogaze Gospodnju izričitu zapovijed pa je potpuni otpad, zapravo, česta posljedica. Uvijek se pokazalo kao opa-

sno kada ljudi provode svoju volju nasuprot Božjim zahtjevima. Ipak, teška je lekcija kada ljudi trebaju shvatiti da Bog stvarno misli ono što kaže. Gotovo je postalo pravilo da oni koji za svoje prijatelje i drugove izaberu one koji odbacuju Krista i gaze Božji zakon, jednom i sami poprime isti um i duh. (ST, 19. svibnja 1881.; SD 165)

Mješoviti brakovi. — Ako si ti, dragi brate, zaveden u odluku da svoje životne planove i interese ujediniš s mladom, neiskusnom djevojkom kojoj očigledno nedostaje iskustva u običnim, praktičnim, svakidašnjim životnim dužnostima, reći ću ti da griješiš. Taj nedostatak je, međutim, mali u usporedbi s njezinim neznanjem u pogledu njezine dužnosti prema Bogu. Ona nije bila lišena svjetla; imala je i određene vjerske prednosti, a ipak nije osjetila svoje jadno grešno stanje bez Krista. Ako u svojoj zaludenosti stalno izostaješ s molitvenih satova na kojima se Bog susreće sa svojim narodom zato da bi uživao u društvu osobe koja nema ljubavi prema Bogu i koju vjerski život nimalo ne privlači, kako možeš očekivati da Bog blagoslovi takvu zajednicu? (3T 44, 1872.)

Brak kršćana i nevjernika. — U kršćanskom svijetu prisutna je iznenađujuća, uznemirujuća ravnodušnost prema naku Božje riječi o pitanju braka kršćana i nevjernika. Mnogi koji tvrde da ljube Boga i da Ga se boje opredjeljuju se za sklonosti vlastitog uma, umjesto da prihvate upute Beskrajne Mudrosti. U onome što je od životne važnosti za sreću i dobro obje strane i za ovaj i za onaj budući svijet, one stavljaju na stranu razum, prosuđivanje i strah Božji prepuštajući se vlasti slijepih nagona i tvrdoglave odlučnosti.

Mladići i djevojke koji su normalno osjetljivi i savjesni, zatvaraju uši za savjete; gluhi su za pozive i preklinjanja prijatelja, rodbine i Božjih slugu. Izraze upozorenja ili opomene oni doživljavaju kao drsko nametanje, dok prijatelja koji je dovoljno odan da izgovori riječi prigovora smatraju neprijateljem. Sve je to baš onako kako Sotoni odgovara. On baca svoje čini oko duše i ona postaje začarana, zaludena. Razum dopušta da uzde samosvladavanja padnu na leđa razuzdanosti; neposvećena strast preuzima vlast sve dok se žrtva — kad je to

već kasno — ne prene i ne uvidi da se našla u životu patnje i robovanja. Ovo nije slika iz mašte, već iznošenje činjenica. Bog ne može odobriti zajednicu koja je u Njegovoj riječi izričito zabranjena. (5T 365,366, 1885.)

Definicija nevjernika. — Čak i kada bi tvoj izabranik u svim drugim aspektima bio dostojan (što zapravo nije), on nije prihvatio istinu za ovo vrijeme; on je nevjernik i Nebo ti zabranjuje da stupiš u brak s njim. Ovu božansku naredbu ne možeš zanemariti bez opasnosti po svoju dušu. (5T 364, 1885.)

Zabranjeno tlo nesvetih misli (savjet propovjedniku). — Bilo mi je pokazano da se nalaziš u velikoj opasnosti. Sotona ti je na tragu i on ti povremeno šapuće ugodne priče pokazujući ti divne slike osobe koju ti opisuje kao suputnika prikladnijeg za tebe od žene tvoje mladosti, majke tvoje djece.

Sotona radi prikriveno i neumorno da izazove tvoj pad svojim varljivim kušnjama. On je odlučan u namjeri da bude tvoj učitelj, a ti trebaš stati tamo gdje ćeš moći dobiti snagu da mu se suprotstaviš. On te nastoji uvesti u labirint spiritizma. Nada se da će uspjeti odvratiti tvoju ljubav od tvoje žene i usmjeriti je k drugoj ženi. On želi da svoj um prepusti razmišljanju o toj ženi sve dok ona s tom nesvetom ljubavlju ne postane tvoj idol.

306 Neprijatelj duša postigao je mnogo ako uspije navesti maštu jednog od Gospodnjih izabраниh stražara da se bavi mogućnošću da se, u nekoj budućnosti, udruži s nekom ženom koju voli i osnuje obitelj. Nama uopće nisu potrebne takve idilične slike. Sva takva razmišljanja imaju svoje izvorište u umu kušača. ...

Pokazano mi je da duhovne bajke zarobljavaju mnoge ljude. Njihov um puteno je obojen i to će, ako ne dođe do promjene, biti znak njihove propasti. Svima koji daju mjesta takvim nesvetim mislima rekla bih: stanite, Krista radi, stanite tamo gdje jeste. Nalazite se na zabranjenom tlu. Pokajte se, preklinjem vas i obratite se. (Lt 231, 1903.; MM 100,101)

Slobodna ljubav. — Vidjela sam posljedice tih maštovitih [spiritističkih i panteističkih] ideja o Bogu u otpadništvu,

spiritizmu i pokretu "slobodna ljubav". Tendencija "slobodne ljubavi" u tim teorijama u početku je bila toliko prikrivena da je bilo vrlo teško jasno otkriti njezin pravi karakter. Dok mi Gospodin to nije pokazao, nisam znala kako da je nazovem pa sam tako dobila uputu da to bude izraz "duhovna ljubav". (8T 292, 1904.)

Ljubav nije sentimentalnost. — Ljubav i sućut koje bi Isus želio da pokažemo prema drugima nema miris sentimentalnosti, koja je klopka za dušu; radi se o ljubavi nebeskog podrijetla koju Isus predstavlja uredbom i primjerom. Međutim, umjesto da pokažemo tu ljubav, kako često smo otuđeni i udaljeni jedni od drugih. ... Posljedica je otuđivanje od Boga, zakržljalo iskustvo, zaostajanje u kršćanskom rastu. (YI, 20. listopada 1892.; SD 147)

Krivotvorina otkrivena. — Apostol nas savjetuje: "Neka vaša ljubav bude bez pretvaranja! Mrzite zlo, prijanjajte uz dobro! Ljubite srdačno jedan drugoga bratskom ljubavi! U davanju časti prednjačite jedan drugome!" (Rimljanima 12,9.10) Pavao nas želi poučiti da pravimo razliku između čiste, ne-sebične ljubavi, koju potiče Kristov duh i lažnog, zavodničkog pretvaranja čime svijet obiluje.

307

Ova niska krivotvorina zavela je mnoge duše. Razliku između dobra i zla ona će izbrisati pristajanjem uz prijestupnika, umjesto da vjerno ukaže na zablude. Takvo ponašanje nikada neće nastati na tlu pravog prijateljstva. Duh koji to potiče prebiva samo u tjelesnom srcu. Budući da je kršćanin uvijek ljubazan, suosjećajan i pun praštanja, on ne može osjećati sklad s grijehom. On će se gnušati zla i držati se onoga što je dobro žrtvujući druženje i prijateljstvo s bezbožnima. Kristov duh vodit će nas da mrzimo grijeh ako smo spremni na svaku žrtvu da spasimo grešnika. (5T 171, 1882.)

Izbor životnog druga. — Rukovodena time, neka djevojka kao životnog suputnika prihvati samo onoga koji ima čiste, muževne crte karaktera, onoga koji je marljiv, ambiciozan i pošten, onoga koji ljubi i boji se Boga. Neka mladić traži djevojku koja će biti njegova potpora, koja je spremna nositi svoj

dio tereta života, čiji će ga utjecaj oplemeniti i učiniti boljim, i koja će ga svojom ljubavlju učiniti sretnim. (*Put u bolji život*, 222)

OPASNOSTI S KOJIMA SE SUOČAVAJU MLADI

Navike određuju sudbinu. — U djetinjstvu i mladosti karakter je najspremniji da prima dojmove. Tada treba steći moć vladanja nad samim sobom. Kraj ognjišta i za obiteljskim stolom vrši se utjecaj čiji je rezultat kao vječnost. Navike stečene u djetinjstvu odlučuju više od bilo kog prirodnog dara hoće li neki čovjek biti pobjednik ili pobijeđen u životnoj borbi. U mladosti je vrijeme sjetve. Ona određuje narav žetve za ovaj život i život koji će doći. (*Isusov život*, 65) 308

Samodisciplina nasuprot samoudovoljavanju. — Svijet se predao ispunjavanju svojih želja. Zablude i laži kipte. Umnažaju se Sotonine zamke za uništenje duša. Svi koji žele savršenu svetost u strahu Božjem moraju naučiti pouku umjerenosti i samosvladavanja. Više sile uma moraju podčiniti želje i strasti. Osnova za stjecanje umne snage i duhovne pronicavosti je ta samodisciplina koja će nam omogućiti da razumijemo i provedemo u život svete istine Božje riječi. Zbog toga umjerenost nalazi svoje mjesto u djelu pripreme za drugi Kristov dolazak. (*Isusov život*, 65)

“Muževno se držite, budite jaki!” — Mladima su potrebni široki vidici i mudri planovi kako bi iskoristili svaku priliku i bili nadahnuti hrabrošću koja je oživljavala apostole. Apostol Ivan piše: “Mladići, pišem vama jer ste jaki, jer je u vama riječ Božja i jer ste pobijedili Zloga.” (1. Ivanova 2,14) Mladima koje Bog poziva da Mu služe nudi se visoki ideal. Iskreni mladići, koji žele učiti u Kristovoj školi, moći će izvršiti važno 309

djelo u službi za svojega Učitelja, ako samo paze na zapovijed Načelnika vjere koja odjekuje kroz sve vjekove do nas: "Muževno se držite, budite jaki!" (1. Korinćanima 16,13) (RH, 16. lipnja 1891.; *Poruka mladima*, 7)

Opasnost od zanemarivanja obuke i posebne pripreme. — Mladi ljudi koji žele stupiti u službu kao propovjednici i literarni evanđelisti, najprije trebaju primiti odgovarajući stupanj umnog odgoja, ali i posebne pripreme za svoj poziv. Oni koji nisu obrazovani, obučeni i produhovljeni, nisu spremni ući u polje u kojem snažni utjecaji talenta i obrazovanja vode rat protiv istina Božje riječi. Na isti način oni se ne mogu uspješno suprotstaviti nepoznatim oblicima zablude vjersko-filozofske naravi za čije je razotkrivanje potrebno poznavanje i znanstvene i biblijske istine. (5T 390, 1885.)

Darovitost nije nikakvo jamstvo uspjeha. — Nije točna tvrdnja da daroviti mladići uvijek postižu najveće uspjehe. Često su ljudi koji se odlikuju darovitošću i obrazovanjem došli na odgovorna mjesta i zatajili. Njihov sjaj podsjećao je na zlato, ali kad su bili okušani, pokazalo se da su samo pozlata i troska. Oni su zatajili u svojem poslu zbog svoje nevjernosti.

Oni nisu bili ni marljivi ni uporni niti su se udubljavali u srž problema. Nisu bili voljni početi na dnu ljestvice pa strpljivim i marljivim radom napredovati naviše, stubu po stubu dok ne dosegnu vrhunac. Oni su hodili po iskrama koje su sami izazvali. Nisu bili ovisni o mudrosti koju jedino Bog može dati. Do njihovog neuspjeha nije došlo zbog toga što nisu imali priliku, već zbog toga što nisu bili razboriti. Oni svoje obrazovne prednosti nisu smatrali vrijednima, i stoga nisu napredovali kao što su mogli napredovati u poznavanju vjere i znanosti. Njihov um i karakter nisu bili uravnoteženi uzvišenim načelima pravednosti. (RH, 8 prosinca 1891.; FE 193)

Neznanje nije vrlina. — Ti misliš da je od svega najvažnije steći obrazovanje u znanosti. U neznanju nema vrline i stečeno znanje neće obvezno zaustaviti kršćaninov rast; ali ako to znanje želiš steći s pozicija načela imajući pred sobom pravi cilj i osjećajući se dužan Bogu da svoje sposobnosti uporabiš na

dobro drugima i doprineseš Njegovoj slavi, stečeno znanje pomoći će ti da dostigneš taj cilj. Ono će ti pomoći da primijeniš sposobnosti koje ti je Bog dao i uporabiš ih u Njegovoj službi. (3T 223, 1872.)

Odlučivanje za stranu nevjerovanja. — Božja riječ presudit će svakome od nas u posljednji veliki dan. Mladići govore o znanosti i znaju više od onoga što je napisano. Pokušavaju objasniti Božje putove i Božje djelo na način koji će zadovoljiti njihovu ograničenu moć shvaćanja, a sve je ipak samo tužni promašaj.

Prava znanost i nadahnuće u savršenom su skladu. Lažna znanost je udaljena od Boga. Opisat ćemo je kao uobraženo neznanje. Ta obmanjivačka sila, uobraženo neznanje, zarobila je i podjarmila umove mnogih ljudi koji su se, umjesto za svjetlo, opredijelili za tamu. Oni su stali na stranu nevjerovanja kao da je sumnja vrlina ili nešto što bi upućivalo na veličinu uma, iako je pokušaj da Boga vidimo u Njegovim stvorenim djelima znak da je naš um zapravo preslab, drastično suženih mogućnosti. Tajnu Njegove providnosti oni ne bi mogli obuhvatiti čak ni kad bi istraživali svim raspoloživim snagama cijelog svojeg vijeka. I zato, budući da ograničeni umovi ne mogu objasniti Božja djela, Sotona djeluje na njih svojim idejama i upliće ih u mreže nevjerovanja. Kad bi te sumnjalice došle u blisku vezu s Bogom, On bi njihovom razumu jasno izložio svoje namjere. (4T 584,585, 1881.)

311

Razorna moć sumnje. — Nema opravdanja za sumnju i skeptičnost. Bog se obilno pobrinuo da utvrdi vjeru svih ljudi koji pokazuju spremnost za odluku na osnovi težine dokaza. Međutim, ako čekaju da se uklone sve prividne primjedbe pa da tek onda povjeruju, nikada se neće smiriti, nikada neće biti utemeljeni i ukorijenjeni u istini. Bog nikada neće ukloniti sve prividne teškoće s naše staze. Oni koji hoće sumnjati naći će za to priliku; oni koji hoće vjerovati imat će obilje dokaza na kojima mogu temeljiti svoju vjeru.

Stav nekih ljudi neobjašnjiv je čak i njima samima. Oni plutaju bez sidra, bauljaju po magli nesigurnosti. Vrlo brzo Sotona hvata kormilo i vodi njihovu krhku barku kamo on

želi. Oni postaju podanici njegove volje. Da takvi nisu slušali Sotonu, ne bi ni bili prevareni njegovim šaptanjima; da su bili utvrđeni na Božjoj strani, ne bi došli u stanje zbunjenosti i očaja. (4T 583,584, 1881.)

Stečeno znanje bez praktične primjene. — Ali, mladići, bez obzira na to dokle ćete dospjeti u stjecanju znanja, ako ga ne uporabite praktično, promašit ćete svoj cilj. Ako se tijekom obrazovanja toliko udubite u učenje i istraživanje da zbog toga zanemarite molitvu i vjeru pa postanete nemarni i ravnodušni prema dobru svojih duša, ako prestanete učiti u Kristovoj školi, svoje pravo prvorodstva prodat ćete za tanjur variva. Ni za trenutak ne smijete izgubiti iz vida cilj, razlog zbog kojega stječete obrazovanje. Taj cilj trebate razvijati i usmjeravati svoje sposobnosti da postanete još sposobniji i služite na blagoslov drugima, što će, opet, doprinijeti širenju vaših sposobnosti.

Ako se u okviru obrazovanja poveća vaše samoljublje i sklonost da izbjegavate odgovornosti, bolje je da ga i ne stječete. Ako volite ili čak obožavate knjige i dopustite da se one postave između vas i vaših dužnosti, pa se dogodi da ste neodlučni kada treba ostaviti učenje i čitanje knjiga da biste obavili neki vrlo važan posao koji netko mora uraditi, tada je to razlog da obuzdate želju za učenjem i njegujete sklonost k obavljanju aktivnosti za koje sada nemate nikakvog zanimanja. Tko je vjeran u najmanjim stvarima, bit će vjeran i u onim većim. (3T 223,224, 1872.)

Loše strane tjelesne neaktivnosti i pretjerane umne aktivnosti. — Cijelo tijelo je stvoreno da djeluje. Ako se tjelesne snage ne održavaju aktivnim vježbanjem u zdravom stanju, ni umne se snage ne mogu dugo uporabljivati u punini. Tjelesna neaktivnost, koja je naizgled gotovo neizbježiva u učionici, pretvara je — uz druge nezdrave okolnosti — u neugodno mjesto za djecu, posebice za onu slabije građe. Prozračivanje često nije dovoljno. Neprikladna sjedišta prisiljavaju na neprirodno držanje ometajući tako rad pluća i srca. Mala djeca moraju tu svakodnevno provoditi tri do pet sati i udisati zrak pun nečistoće i možda onečišćen klicama bolesti. Nije čudo što

se u učionici tako često postavljaju temelji cjeloživotnih bolesti. Mozak, najnježniji od svih tjelesnih organa, iz kojega cijelo tijelo crpi živčanu snagu, trpi najveće štete. Prisiljen na preranu ili pretjeranu aktivnost, i to pod nezdravim okolnostima, mozak slabi, a loše posljedice često se trajno osjećaju. (*Odgoj*, 186).

Bijeg od odgovornosti i napora (iskustvo dvojice mladića). — Ovi mladići zanemaruju dužnosti koje ih čekaju kod kuće. Oni nisu naučili prihvatiti svoje dužnosti, nositi kućanske odgovornosti koje su dužni nositi. Njihova majka je pouzdana, praktična žena koja je dosad nosila mnoge odgovornosti, što joj njezina djeca nisu smjela dopustiti. Oni u tom pogledu nisu poštovali svoju majku u skladu s petom zapovijedi. Oni nisu podijelili odgovornosti sa svojim ocem, kako im je to bila dužnost, i nisu ga poštovali prema Božjoj zapovijedi. Umjesto dužnošću, oni se rukovode sklonostima.

313

Oni su nje govali sebičan pogled na život bježeći od odgovornosti i napornog rada, propustivši priliku da steknu dragocjeno iskustvo. Kad bi bili lišeni takvog iskustva, za njih bi to, zapravo, bio luksuz ako žele da im život bude u znaku uspjeha. Nisu shvatili koliko je važno biti vjeran u malim stvarima niti su osjetili dužnost da budu privrženi svojim roditeljima, temeljiti u svemu što rade i vjerni u poniznim, jednostavnim životnim dužnostima koje se nalaze na njihovom životnom putu. Oni podcjenjuju one "obične" ogranke ljudskog znanja koje je nezaobilazno za praktični život. (3T 221,222, 1872.)

Rekreacija nasuprot zabavi. — Postoji razlika između rekreacije i zabave. Kad je uistinu ono što ta riječ znači, rekreacija — ponovno stvaranje — ona jača i izgrađuje. Odvajajući nas od uobičajenih briga, osvježava um i tijelo i tako nas osposobljava da se s novom snagom vratimo ozbiljnom životnom radu. Zabava se, s druge strane, traži radi užitka i u njoj se često pretjeruje. Troši snagu za koristan rad i tako postaje smetnja pravom uspjehu u životu. (*Odgoj*, 185.186)

Besmisleno veselje. — Naša rasonoda ne treba biti slika nerazumnog veselja koje prelazi u kategoriju besmisla. Mi je možemo organizirati tako da bude na dobro i oplemeni one s kojima se družimo i da njih i nas bolje osposobi za obavljanje dužnosti koje obavljamo kao kršćani. (HR, 7/1871.; AH 493)

314 **Atraktivni plesovi.** — Davidovo plesanje pred Bogom kao izraz radosna strahopoštovanja navode zaljubljenici u zadovoljstva kao opravdanje za suvremeni ples. Međutim, za takvu tvrdnju nema osnove. Plesanje je u današnje vrijeme povezano s ludošću i ponoćnim orgijama. Zbog zadovoljstva se žrtvuju zdravlje i moralnost. Onima koji odlaze u plesne dvorane Bog nije predmet razmišljanja i poštovanja, a molitva i pjesme hvale bi se smatrale suvišnima na njihovim skupovima.

Odlučujuća je sljedeća provjera. Zabave koje imaju sklonost da slabe ljubav prema svetim predmetima i umanjuju radost službe Bogu kršćani ne trebaju tražiti. Glazba i ples u radosnoj hvali Bogu prilikom nošenja Kovčega nema nikakve sličnosti sa suvremenim razuzdanim plesom. Prvo podsjeća na Boga i uzdiže Njegovo sveto ime, a drugo je Sotonino oruđe koje navodi ljude da zaborave Boga i obeščaste Njegovo ime. (*Patrijarsi i proroci*, 597)

Traženje zadovoljstva u zabavama i provodima. — Neprijatelj na mnogo načina nastoji odvući naše misli od proučavanja Božje riječi. On mnoge duše navodi da traže zadovoljstvo u zabavama koje privlače tjelesno srce. Međutim, prava Božja djeca ne traže sreću u ovom svijetu, već trajne radosti doma u vječnome gradu u kojem živi Krist, gdje će otkupljeni primiti nagradu poslušnosti Božjim zahtjevima. Oni ne teže prolaznim, jeftinim zabavama ovoga života, već onom trajnom blaženstvu Neba. (MS 51, 1912.; HC 284)

Nerazumne misli i isprazni razgovori. — Ne bi li bilo dobro da se vaš um bavi neistraživim Kristovim bogatstvima, kako biste bisere Njegove istine mogli iznositi drugim ljudima? ... To je nemoguće ostvariti ako istodobno ugađamo svojem besposlenom, nemirnom duhu neprestano težeći za nečim što

će samo zadovoljiti osjetila, nečim što nas zabavlja i navodi na bezumno smijanje. ... Naš um ne treba se baviti takvim stvarima ako su nam nadohvat ruke Božja neistraživa blaga. Cijela vječnost bit će nam potrebna da sagledamo i shvatimo blaga slave Boga i Isusa Krista. 315

Međutim, umovi koji su zauzeti čitanjem bezvrijedne, tričave literature s uzbudljivim pričama, ili težnjom za zabavama, ne misle na Krista i ne mogu se radovati punini Njegove ljubavi. Um koji uživa u bezumnim mislima i ispraznim razgovorima, lišen je Kristove radosti na isti način kao što su gilbojska brda bila lišena rose i kiše. (RH, 15. ožujka 1892.)

Vrtlog uzbuđenja. — Današnji gradovi sve više i više podsjećaju na Sodomu i Gomoru. Velik je broj blagdana i slobodnih dana; vrtlog uzbuđenja i užitaka odvlači tisuće ljudi od njihovih životnih dužnosti. Uzbudljive aktivnosti — odlasci na sportske priredbe, konjske utrke, kockanje, konzumiranje žestokih pića i bučni noćni provodi — potiču svakojake strasti.

Mladi su nošeni strujom većine. Oni koji vole zabave, otvaraju vrata bujici kušnji. Oni se odaju društvenim veseljima i lakomislenim zabavama. Vođeni su od jedne u drugu razuzdanost, sve dok ne izgube i želju i sposobnost za koristan život. Njihovi vjerski planovi su zamrznuti, njihov duhovni život pomračen. Ponižene su sve uzvišenije sposobnosti duše, sve ono što čovjeka vezuje s duhovnim svijetom. (9T 89,90, 1909.)

Zabave s provodima. — Mnogi mladima dopuštaju odlaske na zabave s provodima, misleći da su one vrlo važne za zdravlje i sreću. Ali koliko ima opasnosti na takvom putu! Što se više udovoljava želji za užicima, to se ta želja više njeguje i postaje jača. Životno iskustvo sastoji se velikim dijelom od udovoljavanja prohtjevima za provodom i uživanjima. Bog nas poziva na oprez. "Dakle, tko misli da stoji, neka pazi da ne padne!" (1. Korinćanima 10,12) — (CT 347, 1913.)

Opasnost od lakoumnog ponašanja. — Mladima je dan samo jedan uzor, ali kako se njihov život može usporediti s Kristovim životom? Uznemirena sam kada u nebrojenim prilikama gledam lakoumno ponašanje mladića i djevojaka koji 316

tvrde da vjeruju istinu. Boga kao da nema u njihovim mislima. Njihov um pun je besmislica. Njihovi razgovori nisu ništa drugo do prazan, uzaludan govor. Oni jako vole glazbu i Sotona zna koje organe treba uzbuditi da bi animirao, zaokupio i općinio um da Krist postane nepoželjan. Ovdje nema duhovne težnje duše za božanskom mudrošću, znanjem i rastom u milosti. (IT 496,497, 1867.)

Popuštanje prohtjevima oduzima mozgu snagu. — Isti Svjedok koji je pisao protiv Baltazarovog huljenja, nalazi se i uz nas bilo kamo da se krećemo. Mladiću, djevojko, vi možda niste svjesni da vas Bog gleda. Možda ćete misliti da vam je dopušteno da izvršavate nagone tjelesnog srca; da se možete predati lakoumnosti i tričarijama, ali za sve to morat ćete dati odgovor. Onako kako sijete, tako ćete žeti; ako svojoj kući oduzimate temelj, ako lišavate svoj mozak hrane koja mu je potrebna i svoje živce njihove snage razuzdanošću i popuštanjem prohtjevima i strastima, morat ćete položiti račune Onome koji kaže: "Poznam tvoja djela." (RH, 29. ožujka 1892.)

Nekritičko zadovoljstvo ometa razvoj uma. — Kao što je unosenje hrane na brzinu štetno za tjelesno zdravlje, tako je i halapljivo gutanje svega što podsjeća na zabave štetno za razvoj uma jer ga navodi da odbije duhovnu hranu koja mu se nudi. Um je naučen da teži veselju i provodima, kao što pijanica teži čaši žestokog pića. Suprotstavljanje kušnji čini se nemogućim. Trijezno razmišljanje postaje odbojno jer sadržaj ne zadovoljava. U čitanju i istraživanju riječi vječnog života [za takve] nema ničega što im godi. (Lt 117, 1901.)

Opasne zabave. — Nema sigurnosti ni u jednom obliku zabave koji je neprikladan za tajnu molitvu, za predavanje Bogu na oltaru molitve ili za sudjelovanje na molitvenom okupljanju; one su opasne. (3T 223, 1872.)

Podavanje požudama štetno za zdravlje tijela i duše. — Misliš li, mladiću, da, birajući svoja pravila ponašanja i pokoravajući svoj um raznim utjecajima, oblikuješ svoj karakter za vječnost? Od Boga ništa ne možeš sakriti. Možda ćeš

potajno njegovati zle navike, ali to neće biti sakriveno od Boga i anđela. Oni to vide i s time što činiš morat ćeš se ponovno suočiti. Bog tobom nije zadovoljan jer očekuje da budeš puno dalje nego što si sada u pogledu duhovnih spoznaja.

Uza sve prednosti i prilike koje ti je Bog podario, ti nemaš odgovarajuća djela. Drugima duguješ izvršavanje dužnosti, a nepotpuno shvaćena dužnost bit će i nepotpuno izvršena. Bit će pogrešaka i zabluda koje će biti opasne ne samo za tebe, nego će doprinijeti i ustaljivanju loših navika kod drugih. Ti imaš navike kojima se odaješ na štetu zdravlja tijela i duše. Tvoje navike odišu nesuzdržanošću po ugledu na navike i običaje svijeta, dok je popuštanje prohtjevima i apetitu nanijelo štetu tvome zdravlju. Um je bio pomračen. Sve dok tvoje navike i običaji ne budu dovedeni u sklad s Božjim zakonima u prirodi, nećeš imati jasne i čiste misli. (Lt 36, 1887.)

Klonite se kušnji. — Izbjegavajte srljati u kušnje. Kad vas okruže kušnje i ne možete nadzirati okolnosti u kojima se nalazite, tada se možete pozvati na Božje obećanje i s povjerenjem u svjesnoj snazi uzviknuti: "Sve mogu u onome koji mi daje snagu." (Filipljanima 4,13) Za sve vas postoji snaga u Bogu. Ali nikad nećete osjetiti potrebu za tom snagom koja vas jedino može sačuvati, ukoliko ne osjećate svoju slabost i grešnost.

Vaš dragi Spasitelj Isus vas sada poziva da odlučno zauzmete svoj položaj na temelju vječne istine. Ako stradate s Njim, On će vas okruniti vječnom slavom u svojem vječnom kraljevstvu. Ako ste spremni za Njega sve žrtvovati, On će biti vaš Spasitelj. Međutim, ako se odlučite za svoj put, nastavit ćete hoditi u tami sve dok ne uvidite da je isteklo vrijeme u kojem možete osigurati svoju vječnu nagradu. (3T 45,46, 1872.)

318

Njeguj pravedne želje. — Poštuj ono što je pravo zato što je pravo; ispitaj svoje osjećaje i dojmove u svjetlu Božje riječi. Pogrešno usmjerene želje odvest će te u žalost i tugu isto onako sigurno kao što im se predaješ. Pokušavam uhvatiti baš one riječi i izraze koji su bili uporabljeni u govoru o ovom predmetu; i dok moje pero za kratko oklijeva, na um mi dolaze odgovarajuće riječi. Želim da me razumiješ. Njeguj planove koji će donositi slavu Bogu, koji će biti posvećeni Svetim Du-

hom. Neka sveto ulje, koje dolazi iz dvije maslinove grančice, gori svetom svjetlošću na oltaru tvoje duše. Djelo tih maslinovih grančica slika je prebogatog izlivanja Svetoga Duha. (Lt 123, 1904.)

SAVJEST

Uzvisi savjest na mjesto koje joj s pravom pripada. 319

— Bog je ljudima dao više od samo života za živa bića. On “je tako ljubio svijet da je dao svoga jedinorođenog Sina da ne pogine ni jedan koji u nj vjeruje, već da ima život vječni”. Od onih za koje je podnio tako veliku žrtvu On očekuje da svoje poštovanje prema Njegovoj ljubavi pokažu tako što će slijediti primjer koji im je Krist ostavio živeći u skladu s Njegovom voljom. On od njih očekuje da na ljubav koju je On pokazao prema njima odgovore odricanjem sebe za dobro drugih. Od njih očekuje da sposobnosti svojeg uma i tijela uporabe u Njegovoj službi. On im je dao ljubav, i očekuje da ovaj dragocjeni dar iskoriste Njemu na slavu. Dao im je savjest, i zabranjuje im da zlorabe ovaj dar na bilo koji način. Baš suprotno: trebaju taj dar uzdići do mjesta koje mu je On namijenio. (SW, 1. ožujka 1904.)

Čuvati savjest i razvijati ljubaznu narav. — Svi mi trebamo razvijati ljubaznu narav i podčiniti se nadzoru savjesti. Kad ga prime, duh istine čini muškarce i žene boljima. On djeluje kao kvasac dok cijelo biće ne dođe u sklad s načelima istine. On otvara srce koje je bilo zamrznuto pohlepom, otvara ruku koja je bila zatvorena prema ljudskoj patnji; a rodovi toga postaju vidljivi kao ljubav i dobrota. (4T 59, 1876.) 320

Čista savjest kao divni dobitak. — Savjest koja je bez nedostatka i pred Bogom i pred ljudima divan je dobitak. (MS 126, 1897.; HC 143)

Odbacivanje savjesti zastrašujuća je opasnost. — Ljudi svakoga dana odlučuju o svojoj vječnoj sudbini. Pokazano mi je da su mnogi u velikoj opasnosti. Kada je netko spreman učiniti ili reći sve da bi postigao svoj cilj, jedino ga Božja sila može spasiti. Njegov se karakter treba preobraziti ako želi čistu savjest bez nedostatka i pred Bogom i pred ljudima. Tjelesni čovjek, vlastito "ja", mora umrijeti, a Krist zauzeti hram duše. Kada odbacivanjem svjetla koje je Bog dao ljudi pogaze savjest, oni se nalaze u zastrašujućoj opasnosti. Na taj način biva ugroženo njihovo buduće vječno dobro. (Lt 162, 1903.)

Sotona pokušava ugušiti savjest. — Sotona koristi svoj utjecaj da u ljudima uguši Božji glas i glas savjesti, te oni postupaju kao da su pod njegovom vlašću. Oni su ga odabrali za svojeg vođu i stoje pod njegovom zastavom. Oni ne žele doći Kristu da bi imali život. Zaslijepljeni planovima za zadovoljstvima i zabavom oni se bore za ono što će ih upropastiti. (MS 161, 1987.)

Jedan pogrešan korak mijenja život. — Uklanjanje jedne zaštite iz savjesti, propust da se učini ono što je Gospodin naredio, jedan korak u smjeru pogrešnog načela, često dovodi do korjenite promjene života i djelovanja. ... Mi smo sigurni samo kad slijedimo put kojim nas Krist vodi. Taj put postajat će sve jasniji, sjajniji i svjetliji do onog savršenog dana. (Lt 71, 1898.)

321 **Pogažena savjest je oslabljena.** — Jednom pogažena savjest u velikoj je mjeri oslabljena. Njoj je potrebna snaga stalnog bdjenja i neprekidne molitve. (2T 90,91, 1868.)

Pogažena savjest postaje nepouzdana. — Onaj tko se, upoznavši istinu, odvrti od nje jer bi njezinim prihvaćanjem zaostao u svojem poslovanju, odvraća se od Boga i svjetla. On svoju dušu prodaje jeftino. Njegova će savjest uvijek biti nepouzdana. On je učinio nagodbu sa Sotonom pogazivši svoju savjest koja bi mu, da je ostala čista i neokaljana, bila vrednija nego cijeli svijet. Onaj tko odbacuje svjetlo ubire rod ne-

poslušnosti, kao nekada Adam i Eva u Edenskom vrtu. (MS 27, 1900.)

Gubitak sacjesti paralizira naše sposobnosti. — Kada izgubiš savjest, tvoja duša postaje Sotonino bojište; obuzimaju te sumnje i strahovi u tolikoj mjeri da paraliziraju tvoje snage i odvođe te u razočaranje. Kada je prestala Božja naklonost, ti znaš da su neki od vas pokušali to nadoknaditi pa ste u svjetovnim uzbuđenjima i društvu svjetovnih prijatelja tražili zamjenu za svjedočanstvo Svetoga Duha da ste Božja djeca. (Lt 14, 1885.)

Pogažena savjest postaje tiranin. — Pogažena savjest postaje tiranin nad savješću drugih ljudi. (Lt 88, 1896.)

Sotona vlada savješću pomućenom alkoholom. — Pijanica prodaje svoj razum za čašu otrova. Sotona preuzima vlast nad njegovim razumom, osjećajima i savješću. Takav čovjek uništava Božji hram. Uživanje [indijskog]²⁴ čaja donosi iste rezultate. Pa ipak, kako je mnogo onih koji ove pogubne artikle stavljaju na svoj stol gušeći na taj način božanske vrline. (MS 130, 1899.; Te 79,80)

Prehrana utječe na savjest. — Teška i nadražujuća hrana "pali" krv, nadražuje živčani sustav i vrlo često otupljuje moralna shvaćanja pa osjetilni nagoni često nadjačavaju razum i savjest. (CTBH 134, 1890.; CD 243) 322

Zdravlje i savjest. — Zdravlje je neprocjenjiv blagoslov i povezano je sa savješću i vjerom mnogo tješnje nego što mnogi misle. Ono je u velikoj mjeri povezano s čovjekovom radnom sposobnošću. Svaki propovjednik trebao bi shvatiti da sve svoje snage i sposobnosti mora sačuvati u najboljem stanju potrebnom za službu ako želi biti vjerni čuvar stada. (GW 175, 1893.; CH 566)

²⁴ Ili bilo kojeg drugog čaja koji sadrži štetne sastojke, tein i dr.

Savjest, djelotvorno oruđe u obnavljanju zdravlja. — Ako si opterećen i umoran, ne trebaš se skvrčiti kao lišće na usahloj grani. Vedrina i čista savjest bolji su od lijekova i poslužiti će kao djelotvorno oruđe u obnavljanju zdravlja. (HR, 6/1871.; ML 177)

Mogućnost da griješimo po savjesti. — Mnogi zastupaju misao da čovjek može raditi sve što po savjesti smatra da je ispravno. Tu se, međutim, postavlja pitanje: Ima li taj čovjek dobro naučenu savjest ili je ona možda iskrivljena i prilagođena njegovim vlastitim, unaprijed stvorenim predodžbama? Savjest ne treba zamijeniti ono što opisujemo kao "Ovako govori Gospodin". Sve savjesti se ne usklađuju i nisu sve pod istim nadahnućem. Neke savjesti su mrtve, okorjele, žigosane kao usijanim željezom. Ljudi mogu griješiti, ali i biti u pravu — po savjesti. Pavao nije vjerovao u Isusa Nazarećanina pa je hvatao kršćane od grada do grada, nesumnjivo vjerujući da vrši Bogu ugodnu službu. (Lt 4, 1889.)

Ljudsko opažanje nepouzdan vodič. — "Oko je svjetiljka tijelu. Zato, bude li oko zdravo, čitavo će ti tijelo biti u svjetlu. Ali ako ti je oko bolesno, čitavo će ti tijelo biti u tami. Postane li tamom svjetlost koja je u tebi, kolika li će biti tama?" (Matej 6,22.23) Ove riječi imaju doslovno i preneseno značenje. One su pune istine kad govore o fizičkom oku kojim promatramo vanjske predmete. Ali one se mogu primijeniti i na duhovno oko, savjest, uz čiju pomoć mi procjenjujemo dobro i zlo. Ako je oko duše — savjest — savršeno zdravo, i duša će biti ispravno vođena. Ali kad je savjest vođena ljudskim predodžbama, nepokorenim i neomekšanim Kristovom milošću, um je u bolesnom stanju. Stvari ne vidimo u njihovim pravim odnosima. Na maštu se vrše određeni utjecaji pa oko uma vidi stvari u pogrešnom, iskrivljenom svjetlu. Tebi je potreban jasan, suosjećajan vid. Ti si zlorabio svoju savjest, ona je otvrdnula; ali ako budeš išao pravim putem, njezina će osjetljivost biti obnovljena. (Lt 45, 1904.)

Kada možemo vjerovati savjesti. — Netko će reći: "Moja savjest ne optužuje me za nepoštovanje Božjih zapovijedi." Ali

mi čitamo u Božjoj riječi o postojanju i dobre i loše savjesti, pa podatak da te tvoja savjest ne optužuje za nepoštovanje Božjih zapovijedi ne dokazuje da nisi osuđen u Njegovim očima.

Dovedi svoju savjest Božjoj riječi i uvjeri se je li tvoj život i karakter u skladu s mjerilom pravde koje je Bog u njoj izložio. Tada ćeš moći utvrditi vjeruješ li s razumijevanjem i kakvu imaš savjest. Čovjekovoj savjesti ne može se vjerovati ako ne stoji pod utjecajem božanske milosti. Sotona koristi neprosvjetljenu savjest kojom ljude odvodi u najrazličitije prijevare jer nisu odlučili da im Božja riječ posluži kao savjetnik. Mnogi su izmislili vlastito evanđelje na isti način kao što su na mjesto Božjeg zakona stavili neki svoj zakon. (RH, 3. rujna 1901.)

324

Božja riječ je mjerilo. — Nije dovoljno ako čovjek misli da može mirno slijediti glas svoje savjesti. ... Mora se razriješiti sljedeće pitanje: Je li savjest u skladu s Božjom riječju? Ako nije, ne možemo je mirno slijediti jer će nas ona prevariti. Bog mora prosvjetliti našu savjest. Mi moramo odvojiti vrijeme za proučavanje Pisma i molitvu. Na taj način um će biti utvrđen, čvrst i smiren. (Lt 21, 1901.; HC 143)

Mijenja li savjest tvoj život? — Iako imaš savjest i ta savjest ti donosi određena osvjedočenja, postavlja se pitanje: Djeluje li ta savjest? Dopire li ona u tvoje srce i aktivnosti unutarnjeg čovjeka? Vršli li ona temeljno čišćenje hrama duše od svega čime je oskrvnen? Mi želimo upravo to jer je sada kao što je bilo u vrijeme Izraelaca; ako u tebi ima grijehâ, ne zaustavljaj se sve dok ih ne popraviš i ne ukloniš. (MS 13, 1894.)

Utjecaj istine na savjest i srce. — Psalmist kaže: "Objava riječi tvojih prosvjetljuje, bezazlene urazumljuje." (Psalam 119,130) Kada istina djeluje samo na savjest, ona uzrokuje mnogo nelagodnosti; ali ako je pozovemo u srce, cijelo naše biće biva dovedeno u pokornost Isusu Kristu. Svladane su i naše misli, jer Kristov um djeluje u prostoru u kojem je volja pokorena Božjoj volji. "Težite među sobom za onim za čim

treba da težite u Kristu Isusu!" (Filipljanima 2,5) Koga Gospodin oslobodi, on je istinski slobodan i ne može biti doveden u robovanje grijehu. (MS 67, 1894.)

Istina koja je samo u savjesti, uzburkat će samo um.
 325 — Svaki poštenu Židov bio je po svojoj savjesti osvjedočen da je Isus Krist Božji Sin, ali u svojem ponosu i oholosti srce se nije htjelo pokoriti. Na taj se način podgrijavalo protivljenje svjetlu istine koju su oni odlučno odbijali i poricali. Kad samo savjest drži istinu za ono što jest, kad srce nema poticaja i kad ništa ne poduzimamo da postane primljivo, istina će samo uzburkati um. Ali kada srce prihvati istinu kao istinu, u tom trenutku ona prolazi i kroz savjest i svojim čistim načelima osvaja dušu. Sveti Duh je tada polaže u srce i On umu dočarava njezinu ljepotu da bi tako njezina preobražavajuća sila postala vidljiva u karakteru. (MS 130, 1897.)

Bog ne prisiljava savjest. — Bog nikada ne prisiljava volju ili savjest, dok Sotona stalno koristi okrutnost kao sredstvo prisile ne bi li stekao nadzor nad onima koje na drugi način ne može zvesti. Strahom i prisilom on pokušava zavladatai savješću ljudi i osigurati njihovo štovanje. (*Velika borba*, 508)

Kada je savjest siguran vodič. — Onaj čija je savjest siguran vodič, neće se neodlučno zaustavljati kad ga obasja svjetlo iz Božje riječi. On neće biti vođen ljudskim savjetima. On neće dopustiti da svjetovni probici stoje na njegovom putu poslušnosti. On će svaki sebični probitak ostaviti kod vrata istraživanja i Božjoj će riječi pristupiti kao onaj čiji se vječni probici nalaze na jezičku vage. (MS 27, 1900.)

Emocije i želje pokorene razumu i savjesti. — Ako ne želimo sagriješiti, mi se moramo kloniti samih početaka grijeha. Svaka emocija i želja mora se držati u pokornosti razumu i savjesti. Svaku nesvetu misao u istom trenutku trebamo odbaciti. Pođite u svoju klijet, Kristovi sljedbenici. Molite se u vjeri i cijelim srcem. Sotona vreba ne bi li vam stavio zamku pred noge. Ako želite izbjeći njegove zamke, potrebna vam je pomoć odozgo. (5T 177, 1882.)

Za vas je važno da svaku emociju i strast držite pod nadzorom, u smirenoj pokornosti razumu i savjesti. Sotona tada gubi svoju vlast nad umom. (RH, 14. lipnja 1892.; HC 87) 326

Ožiljci ostaju zauvijek. — Što je postigao taj nepošteni čovjek svojom svjetovnom metodom? Koliku je cijenu platio za svoj uspjeh? On je žrtvovao svoju plemenitu ličnost i pošao putem koji vodi u propast. Ako je i obraćen, ako i uviđa zli karakter nepravednog postupanja prema svojim suradnicima i ako, koliko je moguće, ispravi stvari, uvijek će ostati ožiljci ranjene savjesti. (ST, 7. veljače 1884.; 3BC 1158)

Kristova milost je dovoljna za grižnju savjesti. — Kad se grijeh bori za prevlast u srcu, kad krivnja napada dušu i opterećuje savjest, kad se nevjerstvo poput oblaka navlači na naš um, ne zaboravimo kako je Kristova milost dostatna da pokori grijeh i protjera tamu. Stupanjem u zajednicu sa Spasiteljem mi stupamo na tlo mira. (*Put u bolji život*, 155)

Od sebe ćeš učiniti ono što izabereš. — Ponovno vas upozoravam kao one koji će morati odgovarati za ove smjernice u dan kada će svačiji slučaj biti odlučan. Predajte se Kristu bez oklijevanja; On vas jedini, snagom svoje milosti, može isкупiti od propasti. On jedini može dovesti vaše moralne i umne snage u zdravo stanje. Vaše srce se može zapaliti Božjom ljubavi, vaše razumijevanje razbistriti i sazreti, vaša savjest prosvijetliti, oživjeti i očistiti se, a vaša volja se uzdići, posvetiti i podčiniti Božjem Duhu. Vi možete učiniti od sebe ono što odaberete. Ako se okrenete pravednosti, prestanete činiti zlo i učite se činiti dobro, bit ćete istinski sretni i uspješni u životnim bitkama, i uzdići ćete se slavi i časti života boljeg od ovog. "Danas izberite kome ćete služiti." (Jošua 24,15) — (2T 564,565, 1870.)

Ne miješati se u savjest drugih ljudi. — Savjest, u kontekstu onoga što je Božje i sveto, sveto je blago i u nju se ne može miješati nijedno ljudsko biće bez obzira na položaj ili ulogu. Nabukodonozor je Židovima ponudio drugu priliku, a kad su je ovi odbili, njega je obuzeo nevjerovatan gnjev pa 327

je zapovjedio da se "peć ognjena i užarena" ugrije sedam puta jače nego što je bilo uobičajeno. Zarobljenicima je rekao da će ih baciti u tu peć. Nato je došao odgovor pun vjere i pouzdanja u Boga: Naš Bog kome mi služimo može nas izbaviti; a ako i ne bi, ostat ćemo vjerni Bogu koji je nama vjeran. (Lt 90, 1897.)

Nije mjerilo za druge. — Bog ne želi da ti svoju savjest učiniš kriterijem za druge. Tvoja je dužnost da budeš vedar i nesebičan u svojim osjećajima, sve dok tvoje najveće zadovoljstvo ne bude da sve oko sebe učiniš sretnima. (4T 62, 1876.)

Roditelji trebaju pomoći djeci da sačuvaju čistu savjest. — Upućena sam da kažem roditeljima: Učinite sve što je u vašoj moći da pomognete svojoj djeci da imaju čistu, neumrljanu savjest. Učite ih da se hrane Božjom riječju. Učite ih da znaju da su ona Gospodnja mala djeca. Ne zaboravite da vas je On odredio za njihove čuvare. Ako ih hranite kako treba i odijevanjem podupirete njihovo zdravlje, ako ih marljivo učite Gospodnju riječ, zapovijed po zapovijed, pravilo po pravilo, ovdje malo, ondje malo, uz mnogo molitve našem nebeskom Ocu, vaš trud bit će bogato nagrađen. (MS 4, 1905.)

Savjest treba biti očišćena. — Svaka odaja u hramu duše opoganjena je u manjoj ili većoj mjeri i treba biti očišćena. Treba ući u paučinom zakrčenu odaju savjesti. Prozore duše treba zatvoriti prema zemlji, a široko otvoriti prema Nebu, kako bi u nju slobodno dopirale sjajne zrake Sunca Pravde. Pamćenje se mora osvježiti biblijskim načelima. Um se mora stalno održavati u čistom stanju kako bi mogao razlikovati dobro od zla. Kako budeš upućivao molitvu koju je Krist učio svoje učenike, a onda pokušao odgovoriti na nju u svojem svakidašnjem životu, Sveti Duh će obnoviti um i srce i dati ti snagu za izvršiš Njegove visoke i svete planove. (MS 24, 1901.)

Čista savjest donosi savršeni mir. — Unutarnji mir i savjest koja je po volji Bogu oživljavat će i jačati um kao rosa

koja kaplje na nježne biljke. U takvim uvjetima volja je pravilno usmjeravana i vođena; određenija je, a ipak slobodna od izopačenja. Razmišljanje je ugodno jer je posvećeno. Smirenost uma, koja može biti vaša odlika, bit će na blagoslov svima s kojima se družite. Taj mir i stalženost postat će s vremenom vaša prirodna kvaliteta i odražavat će svoje dragocjene zrake na sve koji vas okružuju da bi se potom ponovno vratile vama. Što više budete kušali taj nebeski mir i tišinu uma, to će se oni povećavati. To je vedro, živo zadovoljstvo koje neće baciti u stanje obamrlosti sve vaše moralne snage, već će ih, naprotiv, pobuditi na pojačanu aktivnost. Savršeni mir nebesko je svojstvo koje posjeduju anđeli. Neka vam Bog pomogne da i sami postanete vlasnici tog mira. (T 327, 1869.)

DIO VIII.

**VODEĆA NAČELA ODGOJA
I OBRAZOVANJA**

UTJECAJ PROMATRANJA

Zakon u intelektualnom i duhovnom svijetu. — Zakon 331
intelektualne i duhovne naravi jest da se gledanjem mijenjamo. Um se postupno prilagođuje onome čime mu se je dopušteno baviti. On se izjednačuje s onim što je navikao voljeti i poštovati. (*Velika borba*, 476)

Promatranje zla iskarilo je pretpotopne ljude. — Gledajući zlo, ljudi su se mijenjali u obličje toga zla sve dok Bog više nije mogao trpjeti njihovu zloću i uništio ih potopom. (SpTEd 44, 11. svibnja 1896.; FE 422)

Promjena na bolje. — Promatrajući Isusa, mi stječemo sve jasnije pojmove o Bogu. Gledajući Njega, i mi se mijenjamo. Dobrota i ljubav prema bližnjima postaju naše prirodne osobine. U nama se razvija karakter po uzoru na božanski karakter. Oblikujući se po uzoru na Njegov lik, povećavamo i svoju sposobnost da upoznamo Boga. Sve više uspostavljamo zajedništvo s nebeskim svijetom, sve više se povećava naša sposobnost da primamo bogatstvo znanja i vječne mudrosti. (*Isusove usporedbe*, 241)

Promjena na gore. — Gledanjem se mijenjamo. Budući 332
da su zanemareni oni sveti propisi u kojima je Bog ljudima otkrio savršenstvo i svetost svog karaktera, pa ih privlače ljudska učenja i teorije, nije čudo što je u crkvama došlo do opadanja žive pobožnosti. Gospodin je rekao: "Jer dva zla narod moj učini: ostavi mene, Izvor vode žive, te iskopa sebi kladence, kladence ispucane što vode držati ne mogu." (Jeremija 2,13) (*Velika borba*, 378)

Život se mijenja gledanjem. — Božja riječ je svjetiljka našoj nozi i svjetlo na našoj stazi. “U srce pohranih riječ tvoju, da protiv tebe ne sagriješim.” (Psalam 119,11) Srce zaokupljeno Božjom riječju utvrđeno je protiv Sotone. Oni kojima je Krist svakodnevni Pratitelj i bliski prijatelj, osjećat će oko sebe prisutnost sila nevidljivog svijeta. Gledajući u Isusa oni će se mijenjati u Njegov lik. Gledanjem se oni mijenjaju po božanskom Uzoru; njihov karakter postaje blag, ugodan i oplemenjen za nebesko kraljevstvo. (4T 616, 1881.)

Selektivno gledanje. — Bog ne želi da slušamo sve što se može slušati niti da gledamo sve što se može gledati. Velika je prednost zatvoriti uši da ne čujemo i oči da ne vidimo. Naša najveća briga treba biti da imamo jasan vid kako bismo uočili vlastite propuste i oštar sluh da oslušnemo svaki potrebiti ukor i savjet, da ih ne previdimo svojom nepažnjom i nemarnošću i ne postanemo zaboravni slušači i oni koji ne čine djela. (1T 707,708, 1868.)

Pobrinimo se da naše sposobnosti opažanja ostanu bu-dne. — Ako su te pozvali na rad neke odborske sjednice, pitaj se jesu li tvoje sposobnosti opažanja u takvom stanju da možeš dobro odmjeravati dokaze. Ako se ne osjećaš najbolje, ako su ti misli nesredene, nemaš pravo sudjelovati na takvom sastanku. Jesi li mrzovoljan? Je li tvoje raspoloženje vedro i prijateljsko, ili je možda pomućeno i nesnošljivo pa bi te moglo navesti da donosiš ishitrene odluke? Osjećaš li se kao da bi se htio posvađati ili potući? U tom slučaju ne idi na sjednicu, jer ako odeš, sigurno ćeš osramotiti Boga.

Uzmi sjekiru i cijepaj drva ili se prihvati nekog drugog fizičkog posla sve dok tvoje raspoloženje ne postane blago i pristupačno. Kao što tvoj želudac dovodi do poremećaja u tvom mozgu, na isti će način i tvoje riječi izazvati uznemirenost na sjednici. Poremećeni probavni organi izazivaju više problema nego što su mnogi svjesni. (MS 62, 1900.; MM 295)

Tjelesne navike pod vlašću savjesti utječu na opažanje. — Oni koji žele da im um bude spreman za prepoznavanje Sotoninih zamki, svoje tjelesne prohtjeve moraju dovesti pod

vlast razuma i savjesti. Snažno moralno djelovanje viših sposobnosti uma od ključnog je značenja za usavršavanje kršćanskog karaktera. Snaga ili slabost uma vrlo je usko povezana s našom aktivnom ulogom u svijetu i za naše konačno spasenje. (RH 8. rujna 1874.; MYP 236,237)

Tjelesne aktivnosti pojačavaju moć opažanja. — Mo- zak i mišiće moramo skladno opterećivati želimo li očuvati zdravlje i vitalnost. Mladi će tada u proučavanje Božje riječi moći unijeti zdravu moć opažanja i optimalno uravnotežene živce. Oni će imati zdrave misli i moći će sačuvati dragocjena blaga koja dolaze iz Božje riječi. Njihov um upijat će njezine istine pa će na taj način steći umnu snagu za prepoznavanje istine. Potom će, kad se to od njih bude tražilo, biti spremni dati odgovor svakomu tko ih zapita za razlog njihove nade “s krotkošću i strahom”. (6T 180, 1900.)

Viši stupanj savršenstva donosi i veću sposobnost opažanja. — Što je čovjek bliži moralnom savršenstvu, to njegovi osjećaji postaju istančaniji, njegovo zapažanje grijeha oštrije, a sućut prema nevoljnima dublja. (*Velika borba*, 489)

334

Bol zamaglila Marijinu moć opažanja. — Tada se udaljila čak i od anđela, misleći da mora naći nekoga tko bi joj mogao reći što je učinjeno s Isusovim tijelom. Jedan drugi glas obratio joj se: “Ženo, zašto plačeš? Koga tražiš?” Očima zamagljenim od suza, Marija je vidjela lik nekog čovjeka i, misleći da je to vrtlar, kazala je: “Gospodine... ako si ga ti odnio, reci mi kamo si ga stavio da idem po nj.” — (*Isusov život*, 654)

Isusa prepoznala po glasu. — Ali sad joj je Isus svojim dobro poznatim glasom rekao: “Marijo!” Sad je znala da Onaj koji ju je oslovio nije bio stranac, i okrenuvši se ugledala je pred sobom živoga Krista. U svojoj radosti zaboravila je da je bio raspet. Potrčavši prema Njemu, kao da Mu želi obgrliti noge, rekla je: “Rabbuni!” (*Isusov život*, 654)

Tjelesni prohtjevi umrtvljuju sposobnosti opažanja. — Otkupitelj svijeta znao je da popuštanje tjelesnim prohtjevima

uzrokuje tjelesnu slabost i umrtvljuje sposobnosti opažanja onemogućavajući prepoznavanje onoga što je sveto i vječno. Znao je da popuštanje sebičnim prohtjevima izopačuje moralne snage i da je velika čovjekova potreba bilo obraćenje srca, uma i duše od života udovoljavanja sebi k životu samoodričanja i žrtvovanja. (Lt 158, 1909.; MM 264)

Grijesi zamagljuju moć opažanja. — Grijeh pomračuje naš um i slabi našu moć razumijevanja. A onda, kad se grijeh očisti i izagna iz našega srca, svjetlost spoznaje Gospodnje slave u licu Isusa Krista, koja obasjava njegovu Riječ i ogleđa se u prirodi, otkrivat će Ga sve snažnije kao Onoga tko je "milostiv, žalostiv, spor na gnjev i obilan milosrdem i istinom". (Izlazak 34,6) Njegovom svjetlošću gledamo svjetlost, sve dok um i srce i duša ne budu preporođeni u obličje Njegove svetosti. (*Put u bolji život*, 295)

Zamračene sposobnosti opažanja. — Ponos, samoljublje, sebičnost, mržnja, zavist i ljubomora zamračili su sposobnosti opažanja. (2T 605, 1871.)

Kako se Krist postavio prema opažanju otupljenom grijehom. — Krist se spustio da uzme na sebe ljudsku narav kako bi se približio palom ljudskom rodu i podigao ga iz ponora. Ali ljudski um je već bio pomračen grijehom, njegove sposobnosti su bile umrtvljene i moć opažanja otupljena i zato, pod velom ljudske naravi u koju je On bio odjenut, ljudi nisu mogli prepoznati Njegov božanski karakter. Ovo neprihvatanje s njihove strane bilo je prepreka djelu koje je On želio ostvariti za njihovo dobro. Da bi mogao dati silu svojem nauku, On je često morao objašnjavati i braniti svoju zadaću.

Govoreći o svojem tajanstvenom i božanskom karakteru, On se trudio da njihov um uključi u lanac misli koji će postati povoljna podloga za preobražavajuću silu istine. Zatim se koristio primjerima iz prirode koji su tim ljudima bili bliski da bi ilustrirao božansku istinu. Na taj je način zemljište srca bilo pripremljeno da primi dobro sjeme. On je svojim slušateljima pomogao da shvate da On svoje želje poistovjećuje s njihovim željama; da Njegovo srce kuca u suosjećanju s nji-

ma, s njihovim radostima i tugama. Istodobno, oni su u Njemu vidjeli očitovanje sile i veličine koja je bila daleko iznad onoga čime su raspolagali njihovi najugledniji vjerski učitelji.

Kristov nauk odlikovao se jednostavnošću, dostojanstvom i silom njima dotad nepoznatom, pa je njihov spontani uzvik bio: "Nikada čovjek nije govorio kao ovaj čovjek." Ljudi su Ga rado slušali. (5T 746,747, 1889.)

Nekontrolirane strasti slabe sposobnost opažanja. —

Niže strasti treba držati pod vrlo strogom kontrolom. Kad se puste uzde strasti, sposobnost opažanja trpi veliku, strašnu štetu. Kada udovoljavamo svojim strastima, krv, umjesto da slobodno teče u sve dijelove tijela oslobađajući tako srce i osvježavajući um, u velikoj količini biva usmjerena u unutarnje organe. Kao posljedica nastupa bolest. Čovjek ne može biti zdrav sve dok se зло ne uvidi i ne ukloni. (SpT Series B, br. 15, str. 18, 3. travnja 1900.; CH 587)

336

Um može biti naučen da prihvaća grijeh. — U srcu se odvija dug proces pripreme, svijetu nepoznat, prije no što će kršćanin učiniti otvoreni grijeh. Um ne prelazi naglo iz stanja čistoće i svetosti u stanje pokvarenosti, poroka i zločina. Da bi oni koji su stvoreni prema Božjoj slici poprimili životinjsku ili sotonsku prirodu, potrebno je vrijeme. Mi se mijenjamo gledanjem. Popuštanjem nečistim mislima čovjek može tako odgojiti svoj um da grijeh na koji se nekada gadio postane ugodan. (*Patrijarsi i proroci*, 382.383)

Sposobnosti postaju igračka neprijatelja. — Bog čovjeku ničim ne dopušta da gazi zakone svojeg postojanja. Ali svojim popuštanjem sotonskim kušnjama da zadovolji neumjerene želje, čovjek svoje više sposobnosti pokorava vlasti životinjskih prohtjeva i strasti. Kada ove uzmu maha, čovjek, koji je bio stvoren malo manjim od anđela, sa sposobnostima za najviša dostignuća, pokorava se vlasti Sotone koji na taj način zadobiva lak pristup onima koji su robovi svojih prohtjeva. Svojom neumjerenošću neki žrtvuju polovinu, a drugi čak dvije trećine svojih tjelesnih, umnih i moralnih sposobnosti postajući igračke neprijatelja. (RH, 8. rujna 1874.; MYP 236)

337

Savjet osobi koja je osjetila uvredu tamo gdje je nije bilo. — Sestra D je u nekim stvarima bila obmanuta. Smatrala je da ju je Bog uputio na poseban način, a vi ste oboje vjerovali u to i postupali u skladu s time. Moć razlučivanja, kojom je ona mislila da raspolaže u *posebnom* smislu, samo je neprijateljeva prijevara. Ona po svojoj naravi brzo zapaža, brzo razumije, brza je u očekivanju stvari, a istodobno i vrlo osjetljiva. Sotona je iskoristio te crte njezinog karaktera kako bi vas dvoje zaveo na pogrešan put.

Brate D, ti si prilično dugo bio rob ovoga o čemu govorim. Mnogo od onoga što je sestra D smatrala sposobnošću razlučivanja, bilo je ljubomora. Ona je bila sklona da na sve gleda ljubomornim okom, da bude sumnjičava, zloslutna, nepovjerljiva gotovo prema svemu. To uzrokuje nesretno stanje duha, malodušnost i sumnju tamo gdje bi trebala biti vjera i pouzdanje. Ove nesretne crte karaktera skreću njezine misli u tmurne vode u kojima se ona bavi zlim predosjećajima, dok je njezina vrlo osjetljiva narav navodi na pretpostavku da je netko zanemaruje, omalovažava i vrijeđa iako toga uopće nema. ...

Ove nepoželjne crte karaktera, uz jaku volju i odlučnost, moraju se ispraviti i dovesti na pravo mjesto ako ne želite da one izazovu brodolom vaše vjere. (1T 708,709, 1868.)

Ne bavi se razmišljanjem o Sotoninoj moći. — Gledajući, mi se mijenjamo. Provodeći vrijeme u razmišljanju o Božjoj ljubavi i ljubavi našeg Spasitelja, govoreći o savršenstvu božanskog karaktera i tražeći za sebe vjerom Kristovu pravednost, mi ćemo se preobraziti u to isto obličje. Stoga nemojmo skupljati sve te ružne slike nepravde, pokvarenosti i razočaranja, dokaze Sotonine moći, koje bismo postavili u dvorane svojeg pamćenja, o kojima bismo tada razgovarali i zbog kojih bismo plakali sve dok nam se duša ne ispuni razočaranjem. Razočarana duša je tijelo puno tame koje ne samo što onemogućava primanje Božjeg svjetla, nego ga zatvara i pred drugima. Sotona uživa gledajući rezultate koje donose slike njezinih pobjeda koje ljudima oduzimaju vjeru i hrabrost. (5T 744,745, 1889.)

Utjecaj okoline. — Što više jedan bolesnik može boraviti na zraku, to će mu manje trebati njege. Što je vedrija sredina u kojoj se nalazi, bit će bolji njegovi izgledi za ozdravljenje. Zatvoren u kući, pa bila ona i najelegantnije namještena, bolesnik će postajati sve zovoljnijim i potištenijim. Okružite ga divnim stvarima iz prirode; odvedite ga tamo gdje će moći promatrati cvijeće koje raste i slušati ptice koje pjevaju, i njegovo će srce propjevati u suglasju s pjesmom ptica. Tijelo i um primit će olakšanje. Razum će biti probuđen, mašta osvježena, um pripremljen da se divi ljepoti Božje riječi. (*Put u bolji život*, 163)

338

Okolina utječe na iskustvo. — Potom mi je pokazana jedna djevojka ... koja je svojevremeno ostavila Boga i sada je bila okružena tamom. Anđeo mi je rekao: "Dobro se držala jedno vrijeme; što ju je omelo?" Tada mi je bilo rečeno da pogledam unatrag i vidjela sam da je to bilo zbog promjene okoline. Ona se družila s mladima poput sebe, punim veselja, oholosti i ljubavi prema svijetu. Da je mislila na Kristove riječi, nije morala pokleknuti pred neprijateljem. "Bdijte i molite se da ne padnete u napast." Kušnji može biti svuda oko nas, ali to ne znači da im se moramo pokoriti. Istina je dragocjenija od svega. Njezin utjecaj ne ponižava, već uzdiže, oplemenjuje, čisti i uzdiže nas k besmrtnosti i Božjem prijestolju. Anđeo je upitao: "Hoćeš li Krista ili svijet?"

Sotona jadnim smrtnicima svijet prikazuje u njegovoj najprimamljivijoj, najlaskavijoj ljepoti; oni ga netremice gledaju, a njegovo svjetlucanje i jeftin sjaj zaklanja slavu Neba i onaj život što je neprolazan kao što je neprolazno Božje prijestolje. Život neizrecivog mira, sreće i radosti u kojemu nema patnji, tuge, boli ni smrti, žrtvuje se za kratko razdoblje života u grijehu. (2T 100,101, 1868.)

Gledanje oblikuje ličnost. — Ono što su gledale njezine oči i slušale njezine uši, izopačilo joj je srce. (4T 108, 1876.)

Opazanje izopačeno opredjeljivanjem za prolazne prednosti. — Lot je za stanovanje odabrao Sodomu jer je više gledao na prolazne prednosti nego na moralne utjecaje koji

339 bi okruživali njega i njegovu obitelj. Što je on stekao kada je riječ o dobrima ovoga svijeta? Njegova imovina bila je uništena, neka od njegove djece izgubljena su u vatri uništenja toga zlog grada, a žena se pretvorila u stup od soli kraj puta, dok je on sam bio spašen "kao kroz oganj". Ali zlim posljedicama njegovog sebičnog izbora ovdje nije bio kraj jer je moralna pokvarenost toga mjesta bila do te mjere utkana u karakter njegove djece da ona nisu mogla praviti razliku između dobra i zla, grijeha i pravde. (ST, 29. svibnja 1884.; MYP 419)

Vid zamagljen za vječne stvarnosti. — Oni koji su pogrešno uporabili sredstva posvećena Bogu, bit će pozvani da polože račun za svoju upraviteljsku službu. Neki su ta sredstva sebično prigrabili zbog svoje pohlepe. Drugi više nemaju osjetljivu savjest jer je okorjela zbog dugog života u sebičnosti. ...

Njihov um predugo se kretao u niskim, sebičnim vodama pa sada ne mogu cijeniti vječne stvari. Oni ne vide vrijednost spasenja. Čini se da je njihov um nemoguće dovesti na stupanj na kojem će moći pravilno procijeniti plan spasenja ili vrijednost pomirenja. Sebični probici obuzeli su cijelo njihovo biće; oni kao magnet drže um i osjećaje vezujući ih za ono što je nisko. Neke od tih osoba nikada neće dostići savršenstvo kršćanskog karaktera jer ne vide vrijednost i potrebu za takvim karakterom. Njihov um ne može biti oplemenjen da bi se oduševljavao svetošću. Samoljublje i sebični probici tako su obuzeli karakter da ih ništa ne može dovesti u situaciju da razlikuju sveto i vječno od običnog. (2T 519,520, 1870.)

Što budi opažanje. — Kad je srce očišćeno od sebičnosti i egoizma, ono je u skladu s viješću koju mu Bog šalje. Spособnost opažanja je probuđena, osjetila oplemenjena. Slično cijeni slično. "Tko je od Boga, prihvaća riječi Božje." (Ivan 8,47). — (5T 696, 1889.)

340

NAČELA MOTIVACIJE

Uspjeh traži cilj. — Da bi se postigao uspjeh na bilo kojemu području, treba imati određeni cilj. Tko želi postići pravi uspjeh u životu, mora stalno imati pred očima cilj vrijedan truda. Takav je cilj postavljen današnjoj mladeži. (*Odgoj*, 233) 341

Cilj postaviti što je moguće više. — Posebno mjesto u životu dodijeljeno nam je na osnovi naših sposobnosti. Ne dosežu svi isti stupanj razvitka niti s istim uspjehom obavljaju isti posao. Bog ne očekuje da izop postigne veličinu cedra, niti od masline očekuje visinu veličanstvene palme. Ali svatko se mora truditi da bi se vinuo toliko visoko koliko mu omogućuje udruživanje ljudskih i božanskih snaga. (*Odgoj*, 238)

Učenici i studenti trebaju imati realan cilj. — Upućujte studente da talente koje im je Bog podario uporabe za najvišu i najsvetiju svrhu kako bi ostvarili najveće moguće dobro u ovome svijetu. Oni trebaju shvatiti što znači imati stvaran cilj u životu i što znači steći uzvišeno razumijevanje značenja pravog obrazovanja. (SpT Series B, br. 11, str. 16, 14. studenoga 1905.)

Krist potiče na visoke ciljeve. — On će poduprijeti naše najuzvišenije ciljeve, osigurati naše izabrano blago. (*Isusove usporedbe*, 256) 342

Nerazumijevanje vlastitih mogućnosti. — Mnogi ne postaju ono što bi mogli zato što ne upotrebljavaju snagu u sebi i ne oslanjaju se, koliko bi mogli, na božansku snagu. Neki

su skrenuli s puta na kojemu bi mogli postići najbolji uspjeh. Tražeći veću čast ili ugodniji posao, pokušavaju ono za što nisu sposobni.

Mnoge ljude, čiji su talenti primjereniji nekom drugom pozivu, ambicija nagoni da se posvete intelektualnom zvanju. Onaj tko je mogao biti uspješan poljodjelac, obrtnik ili medicinski tehničar, postaje tako propovjednik, pravnik ili liječnik, iako je za to nesposoban. Drugi su se mogli baviti nekim odgovornim pozivom, ali se zbog nedostatka energije, marljivosti ili upornosti zadovoljavaju nekim lakšim položajem. (*Odgoj*, 267)

Velike mogućnosti u životu. — S obzirom na mogućnosti u životu, tko je sposoban ocijeniti što je veliko, a što je malo? Mnogi su ljudi na niskim položajima, pokrenuvši djelatnosti na blagoslov svijetu, postigli rezultate na kojima bi im i kraljevi mogli pozavidjeti! (*Odgoj*, 237)

“Nešto bolje” — zakon pravog življenja. — “Za boljim!” — geslo je obrazovanja, zakon svakog pravog življenja. Umjesto svega što traži da odbacimo, Krist nudi ono što je bolje. Mladi često teže za ciljevima, pothvatima i užicima koji ne moraju izgledati loši, ali im nedostaje najuzvišenije dobro. To skreće život s njegova najplemenitijeg cilja. Stroge mjere ili izravne prijetnje neće navesti mlade da se odreknu onoga što im je drago. Usmjerimo ih zato prema onome što je bolje od razmetanja, častoljublja i zadovoljavanja vlastitih prohtjeva. Približimo ih većoj ljepoti, uzvišenijim načelima i plemenitijem životu. Ponukajmo ih da gledaju Onoga koji je “ljubav sama”.

Kad se pogled usmjeri prema Njemu, život nalazi svoje središte. Oduševljenje, plemenita odanost i vatrena revnost mladih nalaze svoj pravi cilj. Dužnost postaje užitak, a žrtva zadovoljstvo. Slaviti Krista, postati Mu sličan, raditi za Njega, to je najveća životna ambicija i najveća radost. (*Odgoj*, 264)

Izgraditi najviše motive za napredovanje. — Onima koji stječu potrebno obrazovanje za bolničare i liječnike, svakodnevno treba davati upute koje će u njima izgraditi najviše

motive za napredovanje. Oni trebaju pohađati naše više škole i obrazovne ustanove. Predavači u tim obrazovnim ustanovama trebaju biti svjesni dužnosti da rade i da se mole sa svojim studentima. Studenti u tim školama trebaju naučiti biti pravi medicinski misionari, čvrsto vezani za evandeosku službu. (SpT Series B, br. 11, str. 12, 14. studenoga 1905.)

Sebična besciljnost nerazumnog bogataša. — Ciljevi ovoga čovjeka nisu bili uzvišeniji od ciljeva životinja koje propadaju. Živio je kao da nema Boga, nema Neba, nema budućeg života; kao da je sve što ima samo njegovo, kao da ne duguje ništa ni Bogu ni ljudima. Psalmist je opisao ovog bogataša kad je napisao: "Bezumnik reče u srcu: 'Nema Boga!'" (*Isusove usporedbe*, 170)

Besciljan život je živa smrt. — Besciljan život je smrt koja živi. Um se treba baviti predmetima koji se tiču naših vječnih interesa. To će biti korisno za zdravlje tijela i uma. (RH, 29. srpnja 1884.; CH 51)

Besciljnost, podloga za "parazitske gljive". — Jedan od osnovnih uzroka duševne nemoći i slabosti duha jest nedovoljna usmjerenost prema vrijednim ciljevima. Hvalimo se širokom rasprostranjenosti literature, ali umnožavanje knjiga, čak i onih koje same po sebi nisu štetne, može postati pravo zlo. ... Osim toga, velik dio časopisa i knjiga što preplavljuju zemlju kao žabe u Egiptu, nije samo otužan, prazan i štetan, nego je i poročan i ponižavajući. Nije im svrha samo otrovati i upropastiti um, nego i pokvariti i uništiti dušu.

344

Nemaran um i besciljno srce padaju kao lak plijen zla. Gljive rastu upravo na bolesnim, beživotnim organizmima. Upravo je besposlen um Sotonina radionica. Neka se um usmjera prema visokim i svetim idealima, neka život dobije plemenit cilj, smisao kojim će biti potpuno zaokupljen, pa će zlo teško prodrijeti. (*Odgovj*, 170)

Besciljnost kao vjerojatni uzrok neumjerenosti. — Da bismo pronašli korijen neumjerenosti, moramo tražiti dublje od uživanja alkohola i duhana. Besposličarenje, besciljnost

ili loše društvo mogu pripremiti put neumjerenosti. (*Odgov*, 181)

Malo kojeg zla se treba više groziti. — Malo je zala kojih se treba više bojati od tromosti i besciljnosti. Ali tendencija većine atletskih sportova zabrinjava one kojima je na srcu dobrobit mladih. ...

Potiču ljubav prema užitku i uzbuđenju razvijajući tako odbojnost prema korisnom radu i sklonost izbjegavanju praktičnih dužnosti i odgovornosti. Uništavaju sklonost prema trijeznim životnim stvarnostima i njegovim smirenim zadovoljstvima. Tako se otvaraju vrata lakoumnosti i razuzdanosti s njihovim strašnim posljedicama. (*Odgov*, 188)

Nitko ne treba živjeti besciljnim životom. — Svaka duša treba služiti. Ona treba uporabiti sve tjelesne, moralne i umne snage uz pomoć Duha kako bi mogla biti Božji pomoćnik, Božji suradnik. Svi se trebaju aktivno i bezrezervno posvetiti Božjoj službi. Oni trebaju surađivati s Isusom Kristom u Njegovom velikom djelu pružanja pomoći ljudima. Krist je umro za sve ljude i otkupio svakog čovjeka davši svoj život na križu. Učinio je to da čovjek više ne bi živio besciljnim, sebičnim životom, već da bi živio Isusu Kristu koji je umro za njegovo spasenje. Nisu svi pozvani u propovjedničku službu, ali su svi pozvani da služe i propovijedaju. Uvreda je za Svetoga Božjeg Duha ako se bilo tko opredijeli za život služenja samome sebi. (Lt 10, 1897.; 4BC 1159)

Njegovati prave pobude. — I mladi i stari trebaju imati pred očima prave pobude za službu. Studente treba upućivati da se razviju u korisne muškarce i žene. Treba uporabiti svako sredstvo koje ih može uzdići i oplemeniti. Treba ih učiti da svoje sposobnosti iskoriste na najbolji način. Podjednako trebaju opterećivati tjelesne i umne snage. Trebaju njegovati navike reda i discipline. Studentima treba isticati silu koja proizlazi iz čistog, istinskog života. To će im pomoći u pripremi za korisnu službu. Oni će svakoga dana postajati čistiji i snažniji, bolje pripremljeni preko Njegove milosti i proučavanja Nje-

gove riječi, i ulagati aktivni napor u borbi protiv zla. (RH, 22. kolovoza 1912.; FE 543)

Postupci otkrivaju pobude. — Postupci otkrivaju načela i pobude. Rodovi koje donose oni koji se predstavljaju kao biljke u Gospodnjem vinogradu, pokazuju da su samo trnje i korov. Može se dogoditi i da cijela jedna crkva odobri pogrešno ponašanje nekih svojih vjernika, ali to odobravanje neće dokazati da je to zlo bilo dobro. Ono od trnja ne može načiniti grožđe. (5T 103, 1882.)

Sudi se na temelju motiva, a ne privida. — Svima je namijenjena značajna dužnost da se dobro upoznaju sa sadržajem svojeg ponašanja iz dana u dan i s pobudama koje pokreću njihove postupke. Trebaju se upoznati s konkretnim pobudama koje ih navode na konkretne postupke. Sudi se svakom postupku njihovog života, ne na temelju vanjskog privida, nego na temelju pobuda koje su pokrenule na postupak. (3T 507, 1875.)

346

Kristovi sljedbenici nalaze nove pokretače. — Nijedna vještina, nijedna znanost ne može se mjeriti s onom koja u životu učenika razvija Božji karakter. Oni koji postaju Kristovi sljedbenici zaključuju da sada nastaju nove pobude za djelovanje, da nastaju nove misli i da iz toga moraju rezultirati novi postupci. Međutim, oni napredak mogu ostvariti jedino u uvjetima sukoba jer je tu neprijatelj koji se uvijek bori protiv njih navodeći ih na kušnje kako bi nagovorio dušu da sumnja i čini grijeh. Postoje nasljedne i stečene sklonosti prema zlu koje moraju biti pobijedene. Prohtjevi i strasti moraju se dovesti pod vlast Svetoga Duha. Borbi na ovoj strani vječnosti nema kraja. Međutim, iako neprestano traju bitke, postižu se i pobjede. Pobjeda nad sobom i grijehom vrednija je nego što se može procijeniti. (CT 20, 1913.)

Dvije neprijateljske sile pobuda. — Biblija tumači sama sebe. Pismo se mora uspoređivati s Pismom. Proučavatelj mora naučiti promatrati Bibliju kao cjelinu i uočavati međusobne odnose njezinih dijelova. Treba se upoznati s njezinom veli-

kom središnjom temom, s Božjom prvobitnom nakanom sa svijetom, s nastankom velike borbe i s djelom spasenja, razumjeti narav dvaju načela koja se bore za prevlast i naučiti pratiti njihovo djelovanje u izvještajima povijesti i proroštva sve do velikog završetka. Treba uočiti da ta velika borba prožima svaki stupanj ljudskog iskustva, da i on sâm, u svakom životnom djelu, otkriva ili jednu ili drugu od tih dviju suprotnih pobuda i da, želio to ili ne, čak i sad odlučuje na čijoj će se strani naći u tome sukobu. (*Odgov.*, 171)

347 **Svaki postupak ima dvojaku narav.** — Svaki postupak ima dvojaku narav i važnost. On je vrstan ili zao, ispravan ili pogrešan, već prema pobudi koja ga pokreće. Pogrešan postupak svojim čestim ponavljanjem ostavlja trajan dojam na um onoga koji ga čini, ali i na umove onih koji su s njim u bilo kakvoj vezi, bilo duhovnoj ili tjelesnoj. Roditelji ili učitelji koji ne obraćaju pozornost na mala loša djela, utvrđuju takve navike u mladima. (RH, 17. svibnja 1898.; CG 201)

Kvaliteta djelovanja mjeri se prema pobudi. — Kvaliteta svakog djela mjeri se prema pobudi koja ga pokreće. Tako, ako pobude nisu uzvišene, čiste i nesebične, um i karakter nikada neće biti optimalno uravnoteženi. (YI, 7. travnja 1898.; SD 171)

Pobude daju karakter djelima. — Pobude daju karakter našim djelima, stavljajući na njih pečat sramote ili visoke moralne vrijednosti. Bog ne uračunava u najvrednije velika djela koja svako oko vidi i svaki jezik hvali. Male dužnosti obavljene s radošću, mali darovi kojima se ne razmeće i koji za ljudske oči izgledaju bezvrijedni često su najveći u Njegovim očima. Srce puno vjere i ljubavi milije je Bogu od najskupocjenijeg dara. Siromašna udovica dala je ono što joj je bilo potrebno za život da bi učinila ono malo što je učinila. Lišila se hrane dajući te dvije leptre za djelo što ga je voljela. Učinila je to u vjeri, s puno povjerenja da njezin nebeski Otac neće previdjeti njezinu potrebu. Njezin nesebični duh i djetinja vjera zadobili su Spasiteljevu pohvalu. (*Isusov život*, 506.507)

Bog otkriva pobude. — Bog vodi svoj narod korak po korak. Pripadnike tog svojeg naroda On dovodi u situacije sračunate tako da otkriju pobude srca. Neki izdrže na jednom mjestu, a posrnu na sljedećem. Na svakom novom koraku srce je okušano i oprobano malo jače. Ako itko zaključi da mu se srce protivi jasnom Božjem djelu, to ga treba uvjeriti da treba puno raditi na svladavanju sebe ako na kraju ne želi biti odbačen od Gospodina. (RH 8. travnja 1880.; HC 162)

348

Naše tajne pobude odlučuju o našoj sudbini. — Naši postupci, naše riječi, pa i naše najtajnije pobude — sve to ima svoju težinu pri odlučivanju o našoj sudbini, za dobro ili zlo. Premda smo ih zaboravili, oni će ipak svjedočiti da nas opravdaju ili osude. (*Velika borba*, 417)

Bog procjenjuje ljude po čistoći pobuda. — Bog ne cijeni ljude po bogatstvu, obrazovanju ili društvenom položaju. Mjerilo po kome ih On cijeni je čistoća njihovih pobuda i ljepota njihova karaktera. On želi vidjeti u kojoj mjeri oni posjeduju silu Njegova Duha i u kojoj je mjeri njihov život odsjaj Njegova života. Biti veliki u Božjem kraljevstvu znači biti kao malo dijete u poniznosti, u jednostavnosti svoje vjere i čistoći kršćanske ljubavi. (*Put u bolji život*, 303)

Bog sudi prema pobudama. — U ponašanju jednog propovjednika mnogo je toga što on može popraviti. Mnogi uviđaju i osjećaju svoj nedostatak, a ipak kao da nisu svjesni utjecaja kojim zrače. Oni su svjesni svojih postupaka u trenutku kada ih čine, ali ih gube iz sjećanja i to je razlog što se ne mijenjaju na bolje.

Kada bi propovjednici svoje postupke svakoga dana činili predmetom brižljivog razmatranja i energične analize s namjerom da upoznaju vlastite životne navike, bolje bi upoznali sebe. Pomnim ispitivanjem svojeg svakidašnjeg života u svim okolnostima, oni bi upoznali vlastite pobude, načela koja ih pokreću na akciju. Taj svakidašnji osvrt na naša djela, kada ispitujemo odobrava li ih savjest ili osuđuje, potreban je za sve koji žele dostići savršenstvo kršćanskog karaktera.

349 Mnogi postupci koji prolaze pod izlikom dobrih djela, čak i djela dobročinstava, nakon strogog ispitivanja utvrdit će se da su bili motivirani pogrešnim pobudama. Mnogi dobivaju izraze odobravanja za vrline koje ne posjeduju. Onaj koji ispituje srca kuša pobude i On često djela kojima ljudi daju velike znakove odobravanja zapisuje kao nešto što izvire od sebičnih pobuda i podle dvoličnosti. Onaj koji ispituje srca sudi o svakom djelu i postupku u našem životu, bili oni sjajni i hvalevrijedni ili zasluživali ukor — prema pobudama koje su ih pokrenule. (2T 511,512, 1870.)

Pobude je ponekad teško prepoznati. — Budući da smo okruženi brigama svakidašnjeg života, nama je ponekad teško prepoznati vlastite pobude; ipak, mi svakog dana činimo napredak bilo prema dobru, bilo prema zlu. (5T 420, 1889.)

Pravo obraćenje mijenja pobude. — Pravo obraćenje je odlučna promjena osjećaja i pobuda; to je doslovno napuštanje svjetovnih veza, žurno udaljavanje od njegovog duhovnog ozračja, napuštanje dominirajuće sile njegovih misli, shvaćanja i utjecaja. (5T 82,83, 1889.)

Velika moć pobuda duše. — Velike pokretačke snage duše su vjera, nada i ljubav, a budi ih pravilno proučavanje Biblije. Vanjska ljepota Biblije, ljepota misli i izraza samo je pozadina, ako tako možemo reći, njezina pravog blaga — ljepote svetosti. U biblijskom izvještaju o ljudima koji su hodili s Bogom možemo nazrijeti odsjeve Njegove slave. U Onome koji je "ljubav sama" gledamo Boga, kojega sva ljepota Zemlje i Neba samo blijedo odražava. "A ja, kad budem podignut sa zemlje", rekao je Krist, "sve ću ljude privući k sebi." (Ivan 12,32) (*Odgoj*, 172)

NAČELA UČENJA I STJECANJA ZNANJA

Um i osjećaji moraju se "školovati". — Bog je dao čovjeku razum i umne sposobnosti koje će, ako budu prepuštene sebi i lišene obrazovanja i odgoja, čovjeka ostaviti onakvog kakav se može upoznati među neobuzdanim neznabošcima. Obrazovanje i upute učitelja potrebni su umu i osjećajima. To "školovanje" mora se primjenjivati zapovijed po zapovijed, pravilo po pravilo, kako bi čovjek kao oruđe u Božjoj ruci naučio surađivati s Bogom. Bog u čovjeku kao svojem oruđu djeluje putem svjetla svoje istine. Um prosvjetljen istinom vidjet će istinu jasno odvojenu od zablude. (Lt 135, 1898.) 350

Najkompletnija Božja potpora najvišem stupnju njegovanja uma. — Ljudski um ima mogućnost dostići najviši stupanj razvitka. Život posvećen Bogu ne treba biti život neznanja. Mnogi govore protiv obrazovanja jer je Isus izabrao neobrazovane ribare da propovijedaju Njegovo Evandjelje. Oni tvrde da je On pokazivao sklonost prema neobrazovanima. Njegovom nauku vjerovali su mnogi obrazovani i ugledni ljudi. Da su ti isti ljudi bez sustezanja i straha slijedili osvjedočnije svoje savjesti, sigurno bi pošli za Njim. Njihove sposobnosti bile bi prihvaćene i uporabljene u Kristovoj službi da su ih ponudili Njemu. Ali suočeni s reakcijama nezadovoljnih svećenika i zavidnih narodnih vođa, oni nisu imali dovoljno moralne snage da priznaju Krista i riskiraju svoj ugled pridružujući se poniznom Galilejcu. ... 351

Isus nije odbacivao obrazovanje. Znaci Božje najveće potpore namijenjeni su najvišem stupnju razvoja i obrazovanja uma ako je to oplemenjeno i posvećeno Božjom ljubavlju i

strahom. Oni ponizni ljudi koje je Krist izabrao, proveli su s Njime tri godine i u tom razdoblju bili pod oplemenjujućim utjecajem Veličanstva Neba. Krist je bio najveći prosvjetni radnik kakvog je svijet ikada poznao.

Bog će prihvatiti mlade zajedno s njihovim talentima i bogatstvom osjećaja ako pokažu spremnost da Mu se posvete. Njima se pruža prilika da dostignu najvišu točku intelektualne veličine. Ako načelo vjere za njih bude odlučujući čimbenik u svakidašnjem donošenju odluka i stjecanju znanja, oni će moći obavljati posao koji je Krist došao ostvariti sišavši s Neba pa će, čineći tako, i sami postati suradnici Velikog Učitelja. (RH, 21. lipnja 1877.; FE 47,48)

Ne zadovoljavaj se drugorazrednim radom. — Pravi učitelj ne može se zadovoljiti drugorazrednim radom ni upućivanjem svojih učenika na ideal niži od najvišega koji oni mogu postići. Ne može biti zadovoljan pruživši im samo neko tehničko znanje, učinivši ih dobrim knjigovođama, vještim obrtnicima i uspješnim trgovcima. Krist teži usaditi u njih načela istine, poslušnosti, časti, poštenja i neporočnosti — načela koja će ih učiniti pozitivnom silom u podupiranju stabilnosti i napretka društva. On ponajprije želi da Njegovi učenici nauče veliku životnu lekciju o nesebičnoj službi. (*Odgovj*, 24)

Um treba voditi dalje i više. — Bilo mi je rečeno da kažem da umove svojih učenika i studenata trebamo voditi dalje i više od onoga što sada mnogi smatraju mogućim. Njihova srca i umove trebamo poučavati u smjeru očuvanja njihove čistoće tako što će svakodnevno dobivati obroke iz izvora vječne istine. Božanski Um i Ruka kroz vjekove su sačuvali izvještaj o stvaranju u punoj čistoći. Jedino nam Božja riječ daje autentičan izvještaj o stvaranju našeg svijeta. Ova Riječ treba postati središnji predmet proučavanja u našim školama. U njoj možemo razgovarati s patrijarsima i prorocima; od nje možemo naučiti koliko je naše otkupljenje stajalo Onoga koji je od početka jednak s Ocem i koji je žrtvovao svoj život kako bi jedan narod mogao pred Njim stajati oslobođen svega što je nisko, zemaljsko, obnovljen u Božje obličje. (Lt 64, 1909.)

Pravo je obrazovanje kombinacija intelektualnog i moralnog. — Gospodin je dugo čekao da naši učitelji počnu živjeti u svjetlu koje im je On poslao. Da bi Krist mogao obnoviti moralni Božji lik u čovjeku, naše ponosito "ja" treba se poniziti. Narav obrazovanja koje prenosimo mladima mora se u velikoj mjeri promijeniti da bi moglo dati pravi pečat našim ustanovama. Mjerila Božje riječi dostići će se tek kada se intelektualne i moralne snage udruže u poslu stjecanja obrazovanja. (RH, 3. rujna 1908.; FE 527)

Istinska pobožnost uzdiže i oplemenjuje. — Naši se vjernici posvuda mire s preniskim stupnjem razvoja svojeg uma i s činjenicom da je njihov pogled ostao preuzak. Oni dopuštaju da ih vode i oblikuju planovi ljudskih oruda i svjetovnog duha, umjesto da tu ulogu preuzmu Kristovi planovi i Kristov Duh. Upućena sam da kažem našem narodu: gledajte iznad onoga što je zemaljsko, gledajte u nebesko. Brojke nisu nikakav dokaz uspjeha; da je tako, Sotona bi imao mnogo toga u rukama. Naše ustanove, naše škole i crkve prožima određeni stupanj moralne snage. Radost i zadovoljstvo svih, od najvećih do najmanjih, trebala bi biti da predstavljaju Krista vrlinama koje upućuju na Krista. Neka naši učitelji shvate da su čimbenici uzdizanja i oplemenjivanja ličnosti svakog pojedinca istinska pobožnost i ljubav pokazana u poslušnosti Bogu. (Lt 316, 1908.)

Potrebna je temeljitost. — Temeljitost je nezaobilazni čimbenik uspješne izgradnje karaktera. Mora postojati ozbiljna želja za izvršavanjem planova Velikog Graditelja. Grede koje ugrađujemo moraju biti dobre i čvrste; ne može se prihvatiti posao u kojem se ogleda nemarnost i nepouzdanost jer će on upropastiti građevinu. U taj posao treba uložiti cijelo biće. On iziskuje snagu i energiju; nema praznina koje bi se mogle utrošiti na nevažne stvari. U posao se mora uložiti odlučna ljudska snaga koja djeluje u suradnji s Božanskim Radnikom. Ako se želimo otrgnuti od svjetovnih običaja, izreka i druženja, mi moramo uložiti ozbiljan, ustrajan trud. Ključno značenje u ovom kontekstu imaju dubokoumnost, ozbiljno postavljen cilj i namjera i nepokolebljivo poštenje. Lijenosti

tu nema mjesta. Život je sveta baština, povjerena nam dragocjenost i zato svaki trenutak moramo iskoristiti mudro. (YI, 19. veljače 1903.; HC 84)

Beznačajne stvari slabe um. — Učenik ili student koji umjesto širokih načela Božje riječi prihvaća svjetovne ideje dopuštajući da se nađe u situaciji u kojoj se njegovo vrijeme i pozornost troši na obične, beznačajne stvari, uvidjet će da njegov um krzlja i slabi, da gubi sposobnost rasta. Um mora biti naučen da sažima važne istine koje se tiču vječnoga života. (Lt 64, 1909.)

Prolazne, zemaljske poslove ne treba zanemarivati. — Život je previše dragocjen da bismo ga posvetili zemaljskim, prolaznim poslovima, da bismo se okretali u viru briga i strahovanja oko onoga što je u usporedbi s vječnim vrijednostima manje od atoma. Ipak, Bog nas poziva da Mu služimo i u svojim prolaznim zemaljskim poslovima. Marljivost u tim poslovima isto je toliko dio istinske vjere kao što je molitva. Biblija nigdje ne potpomaže lijenost, jer je to najveće prokletstvo koje muči ovaj svijet. Svaki istinski obraćeni muškarac ili žena bit će marljiv radnik. (*Isusove usporedbe*, 232)

354 **Kakvi trebaju biti ljudi pozvani da uče druge.**²⁵ — Božjem djelu potrebni su učitelji visokih moralnih kvaliteta, ljudi kojima se može povjeriti obrazovanje drugih, ljudi zdrave vjere koji se odlikuju znanjem i strpljenjem, koji hode s Bogom i klone se svega što makar samo podsjeća na zlo; koji su u tako uskoj vezi s Bogom da mogu poslužiti kao kanali svjetla — ukratko, kršćanski “džentlmeni”. Dobri dojmovi koje će oni izvršiti nikada neće biti izbrisani, a tako dobiveno obrazovanje bit će trajno kao i sama vječnost. Ono što se propusti u tom obrazovanju, najvjerojatnije će ostati neučinjeno. Tko će se prihvatiti tog posla?

Želimo da se nađu snažni mladići ukorijenjeni i utemeljeni u vjeri, koji su s Bogom izgradili takvu živu vezu da bi, kad bi im tako preporučila naša vodeća braća, mogli stupiti

²⁵ Vidi poglavlje 22, “Škola i učitelj”.

u više škole u ovoj zemlji [SAD] u kojima bi imali šire polje za izučavanje i promatranje. Druženje s mladim osobama različitih umova i upoznavanje efekata i rezultata popularnih obrazovnih metoda i znanja iz teologije koja se predaju na vodećim obrazovnim institucijama za takve bi suradnike bilo od velike koristi jer bi ih to pripremilo za rad sa slojem obrazovanih ljudi i osposobilo da se suprotstave najpoznatijim zabudama našeg vremena. Ovakvom metodom služili su se stari valdenzi, a i naši mladi, ako budu vjerni Bogu po ugledu na njih, moći će biti vrlo korisni već za vrijeme svojih studija sijući sjeme istine u tuđe umove. (5T 583,584, 1885.)

Ispravne navike ostavljaju dubok dojam na karakter.

— Stjecanje ispravnih navika treba izvršiti dojam na um i karakter djece, kako bi ona mogla živjeti na pravi način. Ono ima veliko značenje jer tu djecu dovodi pod neposredni utjecaj Božjega Duha, učeći ih i podučavajući u izgradnji karaktera i Gospodnjim uredbama. Ovakvo izgrađivanje ispravnih navika i pokazivanje pravog duha zahtijevat će ozbiljne napore u Isusovo ime i u Njegovoj snazi. Učitelj treba biti ustrajan, onaj tko će poučavati djecu zapovijed po zapovijed, pravilo po pravilo, ovdje malo, ondje malo u svakoj strpljivosti i suzdržavanju, suosjećanju i ljubavi vezujući tu djecu uz svoje srce ljubavlju Krista otkrivenog u sebi. (CEd 153, 1893.; FE 268)

Karakter se ne oblikuju serijski. — Učitelji trebaju biti svjesni da ne rade s anđelima, već s ljudskim stvorenjima sličnih osjećaja kao i oni sami. Karakteri se ne oblikuju serijski. Djeca primaju naslijeđem najrazličitije oblike karaktera. Na taj se način otkrivaju nedostaci i vrline u crtama karaktera. Svaki učitelj to treba uzeti u obzir. Oni će se morati suočiti s nasljednim i stečenim izobličenjima ljudskog karaktera, ali i s njegovom ljepotom; morat će, međutim, njegovati i mnoge vrline u vlastitom karakteru kako bi znali postupati s onima koji griješe, na njihovo sadašnje i vječno dobro. Naprasitost, nestrpljivost, oholost, sebičnost i samouzdanje nanijet će onima koji ih njeguju mnogo zla, i to dušu može baciti na Sotonino tlo. Oni bi tamo bili bez mudrosti kojom bi upravljali svojim

brodom i tako se našli u opasnosti da budu bacani tamo-amo, na milost i nemilost Sotoninih kušnji, sve dok ne dožive brodolom. Svaki učitelj mora paziti na svoje svojstvene crte karaktera da ga Sotona zbog njegovih neposvećenih osobina karaktera ne bi uporabio kao svoje oruđe za donošenje propasti dušama. (Lt 150, 1893.; FE 277,278)

U ophođenju s ljudskim umom moramo se ugledati na Krista. — Odgajatelj mora steći svakidašnju naviku primjene vjere koja kroz ljubav radi i čisti dušu. Jesi li otkrivenu Božju volju učinio svojim najvišim autoritetom? Ako je u tebi Krist, nada slave, Božja će istina djelovanjem na tvoju narav dovesti do promjene karaktera, u kojem će se potom otkriti njezina preobražavajuća sila. Tada se neće događati da ti svojim utjecajem, koji bi vršio da donosiš rodove neposvećenog srca i naravi, pred svojim učenicima prikažeš Božju istinu kao laž, niti da pokazujući znakove svoje sebične, nestrpljive, nekršćanske naravi u ophođenju s bilo kojim ljudskim bićem, otkriješ da ti Kristova milost nije dovoljna u svako vrijeme i na svakom mjestu. Na taj ćeš način, zapravo, pokazati da vlast koju Bog ima nad tobom nije samo formalna, već stvarna i istinita. Moraš se odvojiti od svega što bi moglo biti predmet prigovora i što nije po ugledu na Krista, koliko god to teško palo iskrenom vjerniku. (CEd 148, 1893.; FE 263,264)

356 **Neprekidno ukoravanje stvara u djetetu pomutnju.** — Nebo u djetetu vidi neizgrađenog čovjeka sa sposobnostima i moćima koje će ga, ako bude ispravno vođeno i izgrađivano nebeskom mudrošću, načiniti ljudskim oruđem. Preko tih ljudskih oruđa moći će djelovati nebeski anđeli čineći ih Božjim suradnicima. Oštre riječi i stalni prijekori stvaraju u djetetu pomutnju i nikada ga ne mijenjaju na bolje. Suzdržavaj se od tih zlovoljnih riječi; neka tvoj duh bude potpuno pokoren Isusu Kristu pa ćeš naučiti razumjeti i suosjećati s onima koji su povjereni tvom utjecaju. Ne pokazuj nestrpljivost i grubost, jer da toj djeci nije potrebno obrazovanje, ne bi im bile potrebne ni prednosti škole. Njih treba strpljivo, ljubavno i u ljubavi, prečku po prečku, voditi navise po ljestvama napretka u stjecanju znanja. (CEd 147, 1893.; FE 263)

Oprez prigodom odlučivanja o izbacivanju učenika. —

Vodite računa o tome što radite kada izbacujete učenike. Ovo je ozbiljna stvar. Pogreška koja zahtijeva ispis morala bi biti vrlo ozbiljna i teška.

Osim toga, potrebno je vrlo pažljivo razmotriti sve okolnosti danog slučaja. Učenici čija je kuća u blizini, ili su možda tisućama kilometara daleko, sada su udaljeni od doma i lišeni njegovih prednosti. Kada bi bili izbačeni iz škole, njima bi bile uskraćene i prednosti škole. Sve njihove troškove mora pokriti netko tko vjeruje u to obrazovanje nadajući se da njegov novac neće biti uložen uzalud. Učenik prolazi ili pada u kušnji i za svoj propust treba snositi posljedice. On je nervozan i napet znajući da je njegov izvještaj umrljan, da razočarava one koji su vjerovali da će pod utjecajem svojeg školovanja izgraditi karakter, a to bi poslužilo kao protuvrijednost svega što je bilo uloženo u njega.

Međutim, učenik biva izbačen, suspendiran zbog svojeg nerazumnog ponašanja. Što sada? Njegova hrabrost je na najnižoj točki, to je situacija kada nema ni hrabrosti ni muževnosti. On je samo trošak; dragocjeno vrijeme je izgubljeno. Tko je blag, dobar i tko osjeća odgovornost za ove duše? Zar je čudo ako Sotona iskoristi takve okolnosti? Učenik biva bačen na Sotonino tlo i to je trenutak kada postaju aktivni oni najgori osjećaji ljudskog srca; oni jačaju i utvrđuju se. (Lt 50, 1893.)

357

Izbjegavaj stvaranje osjećaja nepravde. —

Kada se sukobljavaš s ponašanjem onih koji ne ispovijedaju biblijsku vjeru, već se samo drže struke, nemoj zaboraviti da si kršćanin. Gubeći moć samosvladavanja i dajući takvim ljudima i najmanju priliku da pomisle da si prema njima bio nepravdan, ti u velikoj mjeri srozavaš svoj utjecaj i bacaš mrlju na svoje kršćansko iskustvo. Ne ostavljaj takav dojam na njihov um ako postoji i najmanja mogućnost da to izbjegneš. U ovo vrijeme kušnje mi formiramo svoj karakter za budući besmrtni život. To ipak nije sve jer je u samom procesu izgradnje karaktera potrebno da budemo krajnje oprezni kako gradimo, jer će drugi graditi po uzoru koji im mi pružamo. (Lt 20, 1892.; MM 209)

Um mora dobiti čistu hranu. — Kao tijelo, i um mora dobiti čistu hranu da bi bio zdrav i snažan. Dajte djeci za razmišljanje nešto što je izvan i iznad njih samih. Um koji živi u čistom, svetom ozračju neće se baviti glupostima niti će biti neozbiljan i sebičan.

Živimo u vremenu kada se sve što je lažno i površno uzdiže iznad onoga što je stvarno, prirodno i trajno. Um moramo držati daleko od svega što bi ga moglo voditi u pogrešnom smjeru. Njega ne bi trebalo opterećivati bezvrijednim pričama koje mu ne donose novu snagu. Misli će biti onakve kakva je hrana koju dajemo svojem umu. (Lt 27, 1890.; CG 188)

358 **Svjetovalne knjige.**²⁶ — Proučavanje knjiga svjetovnih, bezbožnih autora nanosi veliku štetu. Na taj se način kukolj sije u umove i srca učenika i studenata. Ipak, to je hrana kojom se mozak često hrani, dok su mnogi vrlo malo upoznati s predmetima koji govore o vječnim vrijednostima koje bi trebali upoznati.

Dar vremena je dragocjen dar. Svaki dan dobili smo na povjerenje i od nas će se tražiti za to odgovor pred Bogom. Svaki taj dan treba biti uporabljen Bogu na slavu i zato, ako zadobijemo život koji će se mjeriti s Božjim životom, mi svojem umu moramo davati čistu hranu. Nemojmo uzalud trošiti vrijeme koje bi se moglo uporabiti za nešto korisno. (MS 15, 1898.)

Učenici i studenti trebaju se učiti poslušnosti Bogu. — Shvatila sam da u našim školama pod božanskim vodstvom treba stvoriti i izgraditi divan osjećaj. Učenici i studenti moraju naučiti veliku lekciju, truditi se da svim svojim srcem, umom i snagom upoznaju Boga i da Mu budu bezuvjetno poslušni. Nauk o spasenju ljudske duše prva je životna lekcija. Prvo i najviše mjesto ne smije zauzeti nijedno područje ljudskog znanja ili obrazovanje iz knjiga. Naime, vječni je život poznavati Boga i Onoga koga je poslao, Isusa Krista.

²⁶ Vidi poglavlje 13, "Hrana za um".

Neka učenicima i studentima Božja ljubav i Božji strah postane sastavni dio školskog života. Ova mudrost toliko je dragocjena da je riječi ne mogu izraziti. Ako budu s Bogom, za njih će se moći reći kao i za Daniela — da im je Bog podario mudrost i poznavanje svih tajni.

Obrazovanje je dobro. Salomonova mudrost je poželjna, ali je mudrost Onoga koji je veći od Salomona daleko poželjnija i od presudnog je značenja. Stjecanjem znanja u našim školama mi ne možemo dostići Krista, ali zato po Kristu možemo dostići najviši vrh ljestvice znanja. Nadahnuta riječ kaže: "Po njemu ste ispunjeni." (Kološanima 2,9) Naš prvi zadatak jest da vidimo i priznamo Boga, a On će onda upravljati našim stazama. (Lt 120, 1896.)

URAVNOTEŽENOST U OBRAZOVANJU

359 **Obrazovanje ima vječne posljedice.** — Obrazovanje je djelo čiji će se učinak vidjeti u beskrajnim vjekovima vječnosti. (6T 154, 1900.)

Obnoviti sklad bića. — Pravi je cilj odgoja obnoviti Božju sliku u duši. Bog je u početku stvorio čovjeka na svoju sliku. Obdario ga je plemenitim osobinama. Njegov je um bio uravnotežen i sve su sile njegova bića bile usklađene. Ali su pad u grijeh i njegove posljedice iskvarili ove darove. Grijeh je uprljao i skoro izbrisao Božju sliku u čovjeku. Plan spasenja je načinjen da bi se to obnovilo i čovjeku je darovan život probe. Veliki cilj života je povratak k savršenstvu u kojem je prvotno stvoren, cilj koji je temelj svakog drugog. Djelo roditelja i učitelja u odgoju mladih jest da surađuju s božanskim namjerama, a čineći to oni su "Božji suradnici" (1. Korinćanima 3,9). (*Patrijarsi i proroci*, 501,502)

360 **Razvijati sve sposobnosti.** — Bog je dao sve raznovrsne sposobnosti, uma, duše i tijela, koje ljudi posjeduju da ih tako koriste da dostignu najveći mogući stupanj savršenstva. Međutim, to se ne može postići sebičnim i jednostranim obrazovanjem, jer je Božji karakter, koji trebamo primiti, dobrotu i ljubav. Svaka sposobnost i osobina s kojom nas je Stvoritelj obdario treba se koristiti na njegovu slavu i za uzdizanje naših bližnjih. A u takvom je radu najčistije, najplemenitije i najsretnije djelovanje. (*Patrijarsi i proroci*, 502)

Pravo obrazovanje je široko. — Pravo je obrazovanje više od studija. Ono ima širinu i uključuje skladan razvoj svih tjelesnih sposobnosti i umnih moći. Ono nas uči Božjoj ljubavi i strahu i služi kao priprema za vjerno obavljanje životnih dužnosti. (CT 64, 1913.)

Sveobuhvatni razvoj za sve dužnosti. — Oni koji žele biti Božji suradnici, moraju se truditi da svaki organ svojeg tijela i svaku sposobnost uma dovedu do savršenstva. Istinsko obrazovanje jest pripravljanje svih tjelesnih, umnih i moralnih snaga za obavljanje svake dužnosti; to je uvježbavanje tijela, uma i duše za božansku službu. To je odgoj koji će zadržati svoju vrijednost i u vječnom životu. (*Isusove usporedbe*, 221.222)

Sve sposobnosti trebaju dostići krajnju točku svojih mogućnosti. — Božji je plan da naša škola u Battle Creeku dostigne viši standard intelektualnog i moralnog obrazovanja od bilo koje druge ustanove te vrste u našoj zemlji [SAD]. Mlade treba upućivati u važnost njegovanja svojih tjelesnih, umnih i moralnih snaga da bi ne samo dostigli najviši domet u školskom obrazovanju, već i naučili proslavljati Boga kad Ga upoznaju; da bi izgradili skladni karakter i na taj se način kompletno pripremili za korisnu ulogu u ovome svijetu stječući i moralne preduvjete za dobivanje života u besmrtnosti. (4T 425, 1880.)

Obrazovanje u svim granama znanosti je sila. — Škole koje su osnovane u našoj sredini predmet su velike i svečane odgovornosti jer su s njom povezani važni ciljevi. Škole su na poseban način "gledanje" i anđelima i ljudima. Postignuto obrazovanje u svim granama znanosti je sila, a i Božji je plan da se napredna znanost predaje u našim školama u okviru pripreme za rad koji će prethoditi završnim prizorima zemaljske povijesti. Istina treba otići u najudaljenije krajeve Zemlje, nošena od strane onih koji su školovani i obrazovani za takav posao. Tako, dok je, s jedne strane, znanstveno obrazovanje sila, s druge je strane obrazovanje ili znanje koje je Isus došao podariti svijetu bilo, zapravo, poznavanje Evanđelja. Svjetlo istine trebalo

je svoje sjajne zrake uputiti u najudaljenije i najskrovitije dijelove Zemlje; prihvaćanje ili odbacivanje Božje poruke odlučivalo je o vječnoj sudbini duša. (RH, 1. prosinca 1891.; FE 186)

Mladi trebaju biti "ljudi misli". — Svako ljudsko biće stvoreno po Božjem obličju, obdareno je sposobnošću sličnom Stvoriteljevoj — osobnošću, sposobnošću mišljenja i djelovanja. Ljudi u kojih je ta sposobnost razvijena, nose odgovornosti, vođe su u pothvatima i utječu na karakter drugih. Zadaća je pravog odgoja razvijati tu sposobnost, vježbati mlade da misle, a ne da samo odražavaju misli drugih ljudi.

Umjesto da ograničimo njihovo proučavanje na ono što su ljudi rekli ili napisali, uputimo učenike na izvore istine, na prostrana područja istraživanja u prirodi i objavi. Neka razmišljaju o velikim istinama kao što su dužnost i sudbina, pa će se um razviti i ojačati. Umjesto obrazovanih slabića, iz odgojnih ustanova trebaju izlaziti ljudi koji će biti sposobni misliti i djelovati, ljudi koji su gospodari, a ne robovi okolnosti, ljudi koji se odlikuju širinom uma, jasnoćom misli i hrabrošću u svojim uvjerenjima. (*Odgoj*, 14.15)

Pravo obrazovanje razvija karakter. — Obrazovanje i školovanje mladih važan je i svečan posao. Prava izgradnja karaktera veliki je cilj koji se mora ostvariti, kako bi čovjek-pojedinac bio uistinu sposoban da izvršava životne dužnosti na Zemlji i da, konačno, uđe u buduću, vječni život. Vječnost će otkriti način na koji je taj posao bio obavljan. Kada bi propovjednici i učitelji imali potpuni osjećaj svoje odgovornosti, mi bismo bili svjedoci drugačijeg poretka stvari u današnjem svijetu. Ali njihovi pogledi i ciljevi su preuski. Oni ne shvaćaju važnost svojeg posla i njegovih rezultata. (4T 418, 1880.)

Najveća je vrijednost izgradnja karaktera. — Studenti [u australskoj školi Avondale] vrlo su marljivi i vjerni. Oni napreduju u umnoj snazi i čvrstini i aktivnosti svojih mišića. Ovo je pravo obrazovanje koje će iz naših škola izvesti mladiće koji nisu slabi i nesposobni i čije obrazovanje nije jednostrano, već svestrano — tjelesno, umno i moralno.

Oni koji su pristupili izgradnji svojeg karaktera, ne smiju zaboraviti temelj dostizanja najviše vrijednosti obrazovanja. To će iziskivati samopožrtvovnost, ali je ona neizbježna. Tjelesno obrazovanje, ako je pravilno primijenjeno, poslužit će kao priprema za umna opterećenja. S druge strane, ako je zastupljeno samo jedno, čovjek ostaje nepotpun.

Tjelesno opterećenje, udruženo s umnim naporima, održava um i moralne kvalitete u zdravijem stanju pa se i posao obavlja neusporedivo bolje. U uvjetima ovakvog školovanja učenici će iz naših škola izlaziti spremni za praktičan život, sposobni da svoje intelektualne sposobnosti uporabe na najbolji način. Ako želimo biti pravedni prema svojim učenicima i studentima, tjelesne i umne aktivnosti moraju se kombinirati. Na tom planu mi smo radili i ovdje [Australija] i potpuno smo zadovoljni, bez obzira na nepovoljnosti pod kojima učenici i studenti moraju raditi. (SpT Series A, br. 4, str. 16, 27. kolovoza 1895.; TM 241)

Mnogi ne shvaćaju prava načela. — Mnogim se studentima toliko žuri da završe školovanje da nisu temeljiti ni u čemu što poduzimaju. Samo malobrojni imaju dovoljno hrabrosti i samokontrole da budu načelni. Većina studenata ne shvaća stvarni cilj obrazovanja i zato ne poduzimaju potrebne korake da ga dostignu. Mnogi se snažno predaju studiranju matematičkih i jezičnih predmeta, istodobno zanemarujući istraživanje koje je neusporedivo značajnije za sreću i uspjeh u životu. Mnogi od onih koji su, zajedno s geolozima, sposobni istraživati dubine Zemljine utrobe ili krstariti nebom u društvu astronoma, ne pokazuju ni nagovještaj zanimanja za zadivljujuće mehanizme vlastitog tijela. Tu su opet drugi koji vam mogu točno reći od koliko se kostiju i koščica sastoji ljudsko tijelo precizno opisujući svaki tjelesni organ, a da ipak ništa ne znaju o zakonima zdravlja i načinu liječenja bolesti, kao da je život pod upravom slijepe sudbine, a ne preciznih i nepromjenjivih zakona. (ST, 29. lipnja 1892.; FE 71,72)

363

Obrazovanje ne uključuje samo mozak. — Studenti koji su stekli obrazovanje iz knjiga i udžbenika ostavši bez pozna-

vanja praktičnih poslova, ne mogu se pohvaliti skladnim obrazovanjem. Oni su zanemarili snage koje su trebali posvetiti poslovnoj strani života. Obrazovanje se ne sastoji samo od korištenja mozga. Tjelesna aktivnost sastavni je dio školovanja, nezaobilazno važan za svaku mladu osobu. Ako učenika ili studenta ne uputimo kako da se uključi u neki koristan posao, nedostajat će mu značajan segment obrazovanja koji će za sobom ostaviti prazninu. (CT 307,308, 1913.)

Tjelesnu i umnu stranu treba podjednako opteretiti.

— Mnogo je rečeno i napisano o važnosti školovanja uma za onu najuzvišeniju službu. To je ponekad poslužilo kao povod za mišljenje da će, ako je um naučen koristiti svoje najviše sposobnosti, to ojačati tjelesnu i moralnu prirodu u smjeru razvoja cijelog čovjeka. Vrijeme i iskustvo pokazali su da je to zabluda. Imali smo prilike vidjeti muškarce i žene koji odlaze kao diplomirani studenti naših visokih škola, koji uopće nisu bili osposobljeni za pravilnu uporabu divnog tijela koje im je Bog dao. Cijelo tijelo je predviđeno za aktivnosti, a ne za ljenčarenje.

364 Ako se tjelesne snage ne opterete u istoj mjeri kao i umne, ove druge trpe preveliko opterećenje. Dok god svaki dio ljudskog organizma ne bude izvršavao zadaće koje su mu određene, umne sposobnosti nikada neće moći biti uporabljene do krajnjih granica svojih mogućnosti. Prirodne sposobnosti moraju stajati pod upravom prirodnih zakona, dok se talenti moraju izgraditi da djeluju u skladu s tim zakonima. Učitelji u našim školama ne mogu zanemariti nijednu od ovih komponenti a da se to ne okvalificira kao izbjegavanje odgovornosti. Oholost ih može navesti da teže k visokim svjetovnim mjerilima intelektualnih dostignuća, koja studente prikazuju u blistavom svjetlu. Ali kada dođu čvrsti zahtjevi koji su od ključnog značenja u osposobljavanju muškaraca i žena za svaku tešku situaciju praktičnog života, ispostavlja se da su ti studenti samo djelomično spremni za postizanje uspjeha u životu. Njihovo manjkavo obrazovanje često postaje uzrok neuspjeha bilo o kojem području poslovne aktivnosti da se radi. (5T 522, 1889.)

Ne bježati od životnih tereta. — Mladima treba utisnuti u svijest misao da ih obrazovanje ne uči kako se mogu izbjeći neugodne životne dužnosti i teški tereti, već kako se boljim metodama i uzvišenijim ciljevima može olakšati rad. Naučite ih da istinski životni cilj nije stjecanje najvećeg dobitka za sebe, nego odavanje časti Stvoritelju obavljanjem svojega dijela poslova u svijetu i pomaganjem slabijima ili neukima. (*Odgoj*, 198)

Potreba za skladnim razvojem. — Pravilna uporaba sposobnosti najdragocjenija je lekcija koja se može naučiti. Od nas se ne traži da uložimo umni napor i tu stanemo, ili da se tjelesno naprežemo i tu stanemo, već da na najbolji mogući način uporabimo različite dijelove od kojih se sastoji mehanizam ljudskog tijela — mozak, kosti, mišiće, glavu i srce. (YI, 7. travnja 1898.; SD 171)

Neznanje ne povećava duhovnost. — Mladići se ne bi trebali prihvaćati tumačenja Biblije i držanja predavanja o proročanstvima ako ne raspolažu potrebnim znanjem iz važnih biblijskih istina koje pokušavaju objasniti drugima. Oni mogu pokazati nedostatke u elementarnim znanjima pa stoga neće moći ostvariti onoliko dobra koliko bi mogli da su imali prednosti odgovarajućeg školovanja. Neznanje neće povećati ni poniznost ni duhovnost nikoga tko se predstavlja kao Kristov sljedbenik. Istine božanske Riječi najbolje može cijeliti intelektualno jak kršćanin. Krista mogu najbolje proslaviti oni koji Mu služe razumom. Veliki cilj obrazovanja jest da nas osposobi za korištenje talenata koje nam je Bog dao na način na koji će najbolje biti prikazana biblijska vjera i Bog proslavljen. (3T 160, 1872.)

365

Obrazovanje zahtijeva vrlo ozbiljan rad. — Učitelji trebaju uputiti učenike i studente da samostalno misle i jasno razumiju istinu. Nije dovoljno samo da učitelj objasni i da učenik ili student to vjeruje; potrebno je pobuditi radoznalost, želju za istraživanjem; studenta treba potaknuti da istinu izrazi svojim jezikom dokazujući na taj način da je svjestan njezine snage i da je primjenjuje. Tako se životno važne istine trebaju

utisnuti u um u okviru ozbiljnog rada i truda. Možda će to biti spor proces, ali će zato više vrijediti nego da samo trčimo preko važnih predmeta ne posvećujući im potrebnu pozornost. Bog očekuje da Njegove ustanove nadmaše svjetovne, jer one predstavljaju Njega. Ljudi koji istinski surađuju s Bogom pokazat će svijetu da na kormilu stoji netko veći od ljudskog oruđa. (6T 154, 1900.)

Postavimo jasne putokaze. — Mladi trebaju postaviti jasno označene putokaze koji će ih voditi u teškim situacijama. Kad nastupi vrijeme nevolje i krize koje iziskuje aktivne i dobro izgrađene tjelesne snage i jasan, snažan i praktičan um, kada valja obaviti težak posao, kada je svaki potez presudan i kada se teškoće mogu svladati jedino traženjem mudrosti od Boga, mladi koji su teškoće naučili svladavati ozbiljnim radom, moći će se odazvati pozivu upućenom suradnicima: "Evo me, mene pošalji." Neka srca mladića i djevojaka budu čista kao kristal. Njihove misli ne trebaju se baviti bezvrijednim stvarima, već moraju biti posvećene vrsnošću i svetošću. Drugačije ne smije biti. Uz čistoću misli, u posvećenju Duha, njihov život može biti oplemenjen i uzvišen. (SpT Series B, br. 1, str. 31,32, srpanj 1900.)

Važnost stvaranja ispravnih navika. — Čvrsta namjera svake mlade osobe treba biti postavljanje visokih ciljeva u svim planovima za budući život. U svojem ponašanju vi trebate usvojiti mjerila koja iznosi Božja riječ. To je jasna kršćaninova dužnost, pa bi to trebalo postati i njegovo nesumnjivo zadovoljstvo. Poštujte sami sebe zato što ste Kristovo otkupljeno vlasništvo.

Uspjeh u formiranju ispravnih navika, napredak u onome što je plemenito i pravo dat će vam snagu utjecaja koju će svi znati cijiniti. Živite za nešto što je izvan vašega "ja".

Ako su vaše pobude čiste i nesebične, ako uvijek tražite posao koji netko mora obaviti, ako ste uvijek spremni pružiti izraze plemenite pažnje i činiti učtiva djela, vi nesvjesno gradite spomenik samima sebi. To je ponašanje na koje Bog poziva svu djecu i sve mlade osobe. (SpT Series B, br. 1, str. 32, srpanj 1900.)

Samostalno uzdržavanje važan dio obrazovanja. — Najdragocjenija vježba u procesu obrazovanja mnogih učenika bilo bi nastojanje da sami pokriju troškove svojega školovanja. Umjesto da stvaraju dugove ili da se oslanjaju na žrtve što ih podnose njihovi roditelji, neka se oslone na sebe. Tako će shvatiti vrijednost novca, vremena, snage i prilika i bit će mnogo manje izloženi kušnji da postanu lijeni i rasipni. Tako usvojena načela gospodarenja, marljivosti, samoodricanja, praktičnog upravljanja poslovima i čvrstine u nakanama pokazat će se kao najvažniji dio spremnosti za životnu borbu. A kad ga prihvate, načelo samopomoći znatno će pridonijeti da se obrazovne ustanove sačuvaju od tereta dugova, s kojim se bore mnoge škole. (*Odgovj*, 197.198)

367

Odgoj formira društvenu strukturu. — U društvu po cijelome svijetu vlada nered, i nužan je temeljit preobražaj. Obrazovanje i odgoj što ga mladež primi igrat će presudnu ulogu u oblikovanju ustrojstva društva. (*Put u bolji život*, 255)

Potreba za nastavom agronomije u školama. — Tako bi i naše škole mogle uspješno pridonijeti zapošljavanju mnogih nezaposlenih. Tisuće bespomoćnih i izgladnjelih bića, od kojih mnoga svakodnevno prelaze u redove prijestupnika zakona, mogle bi se same uzdržavati i živjeti sretnim, zdravim i samostalnim životom kad bi naučile vješto i marljivo obrađivati zemlju. (*Odgovj*, 196.197)

Obrazovanje koje se nastavlja tijekom života. — U Kristovoj školi studenti nikada ne diplomiraju. Među učenicima ima i mladih i starih. Oni koji priklone uho uputama božanskog Učitelja, stalno će napredovati u mudrosti, kulturi ponašanja i plemenitosti duše pripremajući se na taj način za ulazak u onu višu školu u kojoj će se napredovanje nastaviti kroz cijelu vječnost. (CT 51, 1913.)

Prava ambicioznost. — Dragi mladi prijatelji, koji je cilj i namjera vašeg života? Težite li obrazovanju koje će vam donijeti ime i položaj u svijetu? Njegužete li misli koje se ne usuđujete izraziti, da ćete jednoga dana stajati na vrhuncu

intelektualne veličine; da ćete sjediti u savjetodavnim i zakonodavnim tijelima sudjelujući u donošenju zakona svoje zemlje? U takvim težnjama nema ničega lošeg. Svatko od vas pojedinačno može sebi postaviti ciljnu crtu. Ne biste se trebali zadovoljiti niskim i nedostojnim dostignućima. Postavite cilj visoko i ne štedite truda i napora da ga dostignete. (RH, 19. kolovoza 1884.; FE 82)

368 **Najvažnije od svih znanja.** — Mladi ljudi trebaju napredovati što brže, i doprijeti što dalje u stjecanju znanja. ... Neka oni, učeći, dalje prenose svoje znanje. Ovim će njihovi umovi steći snagu i elastičnost. Vrijednost njihovog obrazovanja se određuje prema tome kako primjenjuju znanje što su ga stekli. Ako provodimo dugo vrijeme u učenju, a ne trudimo se da prenesemo na druge ono što smo stekli, često će se to pokazati ne kao podrška stvarnom napretku, već kao prepreka. Učenik se treba potruditi, u domu i u školi, da nauči kako podučavati i kako prenositi stečeno znanje. Ma za koji se poziv pripremao, on treba tijekom cijelog svog života istodobno biti i učitelj i učenik. (*Put u bolji život*, 253)

Najvažnije obrazovanje koje mogu steći današnji mladi ljudi, ono koje će ih osposobiti za više stupnjeve nebeske škole, jest obrazovanje koje će ih poučiti kako da svijetu objave Božju volju. (RH, 24. listopada 1907.; FE 512)

Osnovna mudrost se sastoji u poznavanju Boga i Onoga koga je On poslao.

Svako dijete i svaki mladić i djevojka trebali bi poznavati sebe. Oni se trebaju upoznati s tjelesnom građom koju im je Bog dao, i sa zakonima na temelju kojih se ona održava. U tu će im svrhu poslužiti poznata područja obrazovanja. Svatko od njih treba vladati nekim korisnom strukom, jer će tako postati muškarci i žene praktičnih sposobnosti, spremni za dužnosti svakodnevnog života. Ovome treba dodati obučavanje i obrazovanje u raznim područjima misionarskog rada. (*Put u bolji život*, 251.252)

“Koji bi se svemirski tečaj mogao usporediti s ovim?”

— “Blizu je dan Jahvin, veliki! Blizu je i žurno dolazi!” (Sefanija 1,14) A svijet mora biti opomenut.

Pripremiš se onoliko koliko mogu, tisuće mladih i starijih trebali bi se posvetiti tome radu. ... Neka svaki kršćanski odgajatelj pokaže naklonost prema takvim radnicima i neka im pomogne. Neka ohrabri mlade koji su mu povjereni i neka im pomogne u pripremanju da stupe u redove.

Nema drugog područja djela u kojemu bi mladima bilo omogućeno primanje većih blagoslova. Svi koji sudjeluju u propovijedanju Božji su pomagači, suradnici anđela. Zapravo, to su ljudska oruđa preko kojih anđeli obavljaju svoje poslanje. Anđeli govore njihovim glasom i rade njihovim rukama. Suradujući s nebeskim silama, ljudska bića uživaju blagoslov njihova obrazovanja i iskustva. A koja se sveučilišna nastava može mjeriti s tim obrazovnim sredstvom? (*Odgoj*, 241)

369

Iznimno važno prenošenje znanja drugima. — Da bi studenti stekli potpuno obrazovanje, vrlo je važno da imaju vremena za obavljanje misionarskog rada — vremena da se upoznaju s duhovnim potrebama obitelji u naseljima koja ih okružuju. Oni se ne trebaju toliko opterećivati svojim studijima da nemaju vremena uporabiti i primijeniti znanje koje su stekli. Trebamo ih pokrenuti na ozbiljan misionarski rad za one koji žive u zabludi na taj način što će se upoznati s njima i što će ih dovesti k istini. Radeći ponizno, tražeći mudrost od Krista, moleći se i bdijući u molitvi, oni drugima mogu prenijeti spoznaje koje su obogatile njihov život. (CT 545,546, 1913.)

KAZALO

Knjiga I.

Predgovor 5

Dio I. PROUČAVANJE UMA

1. Važnost proučavanja uma 11
2. Kršćanin i psihologija 17
3. Opasnosti psihologije 24
4. Duhovni utjecaji i um 32
5. Fanatični um 42
6. Zdrav i normalan um 51

Dio II. TEMELJNI ODNOSI

7. Bolest koja počinje u umu 61
8. Vjera i um 66
9. Um kao tvrđava 72
10. Razumijevanje 78

Dio III. RAZVIJANJE UMA

11. Proučavanje Biblije i um 89
12. Marljivost 98
13. Hrana za um 105
14. Tjelesne aktivnosti 112
15. Emocionalni čimbenici 119

Dio IV. OSOBNOST KOJA RASTE

16. Prenatalni utjecaji 127
17. Naslijeđe i sredina 137

18. Sigurnost u domu	145
19. Roditeljski utjecaji	155
20. Ozračje doma	164
21. Krist se bavi umom	170
22. Škola i učitelj	175

Dio V. SILA KOJA POKREĆE ŽIVOT

23. Ljubav — božansko, vječno načelo	191
24. Ljubav u domu	197
25. Ljubav i spolnost u ljudskom iskustvu	203
26. Bratska ljubav	223
27. Božja ljubav	229

Dio VI. SEBIČNOST I SAMOPOŠTOVANJE

28. Samopoštovanje	237
29. Ovisnost i neovisnost	242
30. Sebičnost i egocentričnost	251

Dio VII. ODRASTANJE I MLADOST

31. Problemi mladosti	259
32. Zaljubljenost i slijepa ljubav	271
33. Opasnosti s kojima se suočavaju mladi	283
34. Savjest	293

Dio VIII. VODEĆA NAČELA ODGOJA I OBRAZOVANJA

35. Utjecaj promatranja	305
36. Načela motivacije	313
37. Načela učenja i stjecanja znanja	321
38. Uravnoteženost u obrazovanju	330

Knjiga II.

Dio IX. MEĐUOVISNOST TIJELA I UMA

39. Potreba skladnog djelovanja cjelokupne osobe	355
40. Tijelo utječe na um	361
41. Prehrana i um	465

42. Um i zdravlje	375
43. Um i duhovno zdravlje	382

Dio X. MENTALNO ZDRAVLJE

44. Zakoni koji upravljaju umom	393
45. Osobnost	400
46. Međuljudski odnosi	407
47. Mentalna higijena	416

Dio XI. EMOCIONALNI PROBLEMI

48. Krivnja	425
49. Žalost	432
50. Briga i nemir	439
51. Strah	446
52. Depresija	453
53. Sukobi — pozitivni i negativni	467
54. Pretjerivanje u učenju	475
55. Bol	479
56. Ljutnja	484
57. Mržnja i osveta	492
58. Vjera	498

Dio XII. PROBLEMI PRILAGODBE

59. Oblikovanje karaktera	511
60. Sukob i prilagodba	520
61. Životno važna uloga Božjih zakona	526
62. Komunikacija	535

Dio XIII. OSOBNOST

63. Mašta	549
64. Navike	557
65. Nemar i lijenost	563
66. Emocionalne potrebe	567
67. Sklonosti	575
68. Društveni odnosi	580
69. Odbacivanje	588

70. Kritiziranje	593
71. Sreća	598

Dio XIV. MISLI I NJIHOV UTJECAJ

72. Navike razmišljanja	611
73. Pravilno razmišljanje	619
74. Sumnje	625
75. Mašta i bolest	634
76. Odluka i volja	636

Dio XV. LAŽNI SUSTAVI TERAPIJE

77. Pseudoznanost	649
78. Vlast uma nad umom	655
79. Opasnosti hipnoze	661
80. Sotonina vještina samouzdanja	671

Dio XVI. NAČELA I NJIHOVA PRIMJENA

81. Sigurno liječenje uma	681
82. Rad sa znanošću	688
83. Gerijatrija	693

Dio XVII. PRAKTIČNA PSIHOLOGIJA

84. Bavljenje emocijama	703
85. Savjetovanje	710
86. Povjeravanje tajni	721
87. Psihologija i teologija	726
88. Negativni utjecaji na um	733
89. Pozitivni utjecaji na um	740

Dodatak A	749

Dodatak B	753

<i>Kazalo biblijskih redaka</i>	755

<i>Opće kazalo</i>	760